PRIJS f 1.50.

VIJFTIG JAREN IN DE KERK VAN ROME

door

PATER CHINIQUY,
Schrijver van: „DE PRIESTER, DE VROUW EN DE BIECHTSTOEL"

„GELOOF EN VRIJHEID",
1e Pijnackerstraat 102-106,
ROTTERDAM.

GOEDKOOPE PROTESTANTSCHE PAKKETTEN AD F 2.50.

Dr. P. J. Kromsigt: **Kruisoffer of Misoffer?**	f	0.25
Pater Chiniqui: De geschiedenis mijner bekeering	-	0.25
Nap. Roussel: Zeven pijlen in het hart van het Romanisme	-	0.40
——— De Pausen door henzelven geschilderd	-	0.30
Ds. E. Nijegaard: De geschiedenis eener ziel. (Van Protestant tot Roomsch en daarna weder terug tot het Protestantisme)	-	0.40
Dr. F. J. Krop: Wat zegt Christus? (Wat Rome van Christus' Evangelie heeft gemaakt)	-	0.50
——— Maria, lovende haar God en Zaligmaker	-	0.20
——— De onwaarachtigheid der Roomsche actie	-	0.40
——— Ons antwoord aan den Paus. (Het laatste schrijven van den Paus aan het adres der Protestanten beantwoord)	-	0.40
Dr. J. R. Callenbach: Waarom niet naar het klooster?	-	0.25
——— Hoe kom ik tot zekerheid?	-	0.25
——— De eerste Hervormde prediking in de St. Laurenskerk, of bijdrage tot de vraag: „Hebben de Hervormden deze kerk van de Roomschen gestolen?..	-	0.30
Ds. H. Bakker: Door Maria tot Jezus?	-	0.25
——— Wat Rome leert en wat de Bijbel leert	-	0.05
——— Domheer en Schoenmaker	-	0.10
——— Rome de baas in Nederland?	-	0.25
——— Verschilpunten tusschen geloofsbegrippen van Roomschen en Protestanten	-	0.10
Ds. G. H. van der Brugghen: Op grond van het Evangelie: Weg met de Priesters!	-	0.15
Dr. J. Severijn: De Paapsche Mis	-	0.30
Samen	f	5.10

voor slechts **f 2.50** franco, bij vooruitbetaling.

Enkele boekwerken, waarop echter geen reductie kan worden verleend, worden nog ter beschikking van belangstellenden gehouden, zoolang de voorraad strekt, bijv.:

Guy Fitch Phelps: De zwarte profeet. (Het woelen en werken van Rome in Amerika naar het leven geteekend.)	f	2.60
Dr. W. Zuidema: Waar is de kuil der moordenaren? Degelijke, op feiten gegronde aanklacht tegen Rome	-	2.40
Melchior Fisscher: Wittenberg—Rome	-	1.75
Friedrich von Schulte: De macht der Roomsche pausen	-	1.—
Graaf van Hoensbroek: Godsdienst of bijgeloof, of: De onzedelijke invloed der Jezuiten in hun strijd tegen de vrijmetselarij	-	0.75

Bovendien verschillende andere werken van F. Bungener, D. Snijder, K. Hase, Dr. W. Zuidema, Dr. P. F. Tschackert (Evang. polemiek), J. Wijhe (Pausdom, gesch. v. d. Protestantisme), enz. enz. De prijzen varieeren.

VIJFTIG JAREN IN DE KERK
VAN ROME.

Vijftig jaren in de Kerk van Rome

DOOR

PATER CHINIQUY,

Schrijver van

„DE PRIESTER, DE VROUW EN DE BIECHTSTOEL"

Uitgave: „GELOOF EN VRIJHEID",
1ste PIJNACKERSTRAAT 102-106,
ROTTERDAM.

Hooggeachte Bedienaars van het Evangelie!

Rome is het groote gevaar voor de Kerk van Christus, maar gij verstaat dit niet genoeg. De omgeving van licht, eerlijkheid, waarheid en heiligheid, waarin gij geboren zijt en waaraan gij van kindsbeen af gewoon zijt, maakt het u bijna onmogelijk, de donkere geheimen van afgoderij, onzedelijkheid, vernederende slavernij en haat tegen het Woord Gods te verstaan, die achter de muren van dat hedendaagsche Babylon verborgen zijn. Gij zijt te eerlijk om te verdenken, en uw kostbare tijd wordt te veel door de heilige plichten van uw leeraarsambt in beslag genomen, dan dat gij het groote aantal verdedigingsgeschriften grondig zoudt kunnen bestudeeren. Daarenboven zijn de meeste boeken, die tegen Rome geschreven zijn, zóó droog, dat hoewel velen beginnen met ze te lezen, er nochtans weinigen den moed bezitten, ze tot het einde door te lezen. Het gevolg daarvan is, dat de onkunde ten opzichte van den Roomschen godsdienst met den dag droeviger en noodlottiger wordt.

Die onkunde zal Rome spoedig de zegepraal bezorgen, als uwe inzichten daaromtrent niet geheel gewijzigd worden. Die onkunde verlamt den arm van de Kerk van Christus, berooft het roemvolle „Protestant" van zijne beteekenis en maakt het bijna tot een dood en belachelijk woord.

Wie protesteert heden ten dage openlijk tegen Rome? Waar zijn zij, die de krijgstrompet blazen?

Als Rome u op het hart trapt door uwe scholen te vervloeken en den Bijbel uit de handen van uwe kinderen te wringen; als Rome niet alleen uwe deuren rammeit, maar uwe muren beklimt en uwe sterkten bestormt, hoe weinigen gaan dan naar de bres om den vermetelen en heiligschennenden vijand terug te slaan!

Waarom is dit zoo? Omdat de Protestanten van onzen tijd niet alleen vergeten zijn wat Rome was, wat het nu is en wat het altijd zijn zal: de onverzoenlijkste en machtigste vijand van het Evangelie van Christus, maar zij beschouwen Rome bijna als een onderdeel van de Kerk, wier hoeksteen Christus is.

Getrouwe Bedienaars van het Evangelie! Ik bied u dit boek aan, opdat gij weten moogt dat het monster, de Kerk van Rome, die het bloed uwer voorvaderen vergoten heeft, ook nu nog aan het werk is, zelfs aan uwe deur, om uwe gemeenteleden voor hare afgoden te doen buigen. Leest het, en voor de eerste maal zult gij het inwendig bestaan van het pausdom, dat ik zoo nauwkeurig mogelijk geteekend heb, leeren kennen. Van de buitengewone behendigheid, waarmede men alle mogelijke schade aan het kind wil toebrengen af, tot de onuitsprekelijke verlaging van den priester onder den ijzeren voet van den bisschop toe, zal u alles medegedeeld worden, zooals nog nooit is geschied.

De bijgeloovigheden, de belachelijke en vernederende gewoonten, de zielsangsten van de monniken, nonnen en priesters zullen u als nooit tevoren beschreven worden. In dit boek worden de drogredenen en de dwalingen van het Romanisme bestreden en overwonnen met een klaarheid, eenvoudigheid en kracht, waartoe mijn vijf en twintigjarig priesterschap mij instaatstelt. Ik roem niet, aldus sprekende. Hoe zou het mij ook tot roem kunnen strekken, zoovele jaren een ellendige slaaf van den paus geweest te zijn. Het boek, dat ik u aanbied, is een tuighuis, vol van de beste wapenen, die gij ooit gehanteerd hebt,

om den vijand te bestrijden en, met Gods hulp, ook te overwinnen.

AAN DE BISSCHOPPEN, PRIESTERS EN LEEKEN VAN ROME

wordt dit boek ook opgedragen.

Ter wille van uw onsterfelijke zielen vraag ik u, Roomsch-Katholieken, dit boek te lezen. Onder het lezen zult gij tot de ontdekking komen, hoe wreedaardig gij bedrogen wordt door uw ijdele en leugenachtige overleveringen. Gij zult zien, dat gij door uwe ceremoniën, missen, biechten, vagevuur, aflaten, vasten enz. niet zalig wordt. Gij behoeft niets te doen dan te gelooven, berouw te toonen en lief te hebben.

De zaligheid is een gift! Het eeuwige leven is een gift! De vergeving der zonden is een gift!

Leest dit boek, u aangeboden door den hartelijkste uwer vrienden, en door de genade Gods zult gij de dwaling uws wegs leeren kennen — zult gij op de Gave zien, haar aannemen, en in haar bezit zult gij u rijk en gelukkig gevoelen voor tijd en eeuwigheid.

I.

DE BIJBEL EN DE PRIESTER VAN ROME.

Mijn vader Karel Chiniquy, te Quebec geboren, had aan het seminarie te dier plaatse gestudeerd, om zich voor den priesterstand voor te bereiden. Maar eenige dagen voordat hij zijne gelofte zou afleggen, was hij getuige van een groote zonde, door de voornaamsten van de Kerk bedreven, veranderde daarom van plan, ging in de rechten studeeren en werd notaris. Gehuwd met Reine Perrault, dochter van Mitchel Perrault, vestigde hij zich in 1798 eerst te Kamorawska, waar ik den 30sten Juli 1809 geboren werd. Die plaats was toen nog in hare wording en er was nog geen school opgericht. Mijne moeder was daarom mijn eerste onderwijzeres.

Voordat mijn vader het seminarie te Quebec verliet, had hij van een zijner onderwijzers, als blijk van hoogachting, een mooien Franschen en Latijnschen Bijbel ten geschenke ontvangen. Die Bijbel was mijn eerste boek, waaruit ik het A B C begon te leeren. Mijne moeder wees de hoofdstukken aan, die zij de belangrijkste voor mij rekende; en ik las ze met de grootste oplettendheid en met het grootste genot. Ik was met verscheidene hoofdstukken zóó in mijn schik, dat ik ze zoo dikwijls las, totdat ik ze van buiten kende.

Toen ik acht of negen jaar oud was, had ik reeds uit het

hoofd geleerd: de geschiedenis der schepping en van den val des menschen; den zondvloed; de offerande van Isaäk; de geschiedenis van Mozes; de plagen van Egypte; den verheven lofzang van Mozes na het doortrekken van de Roode zee; de geschiedenis van Simson; de belangrijkste gebeurtenissen uit het leven van David; verscheidene Psalmen; al de gesprekken en gelijkenissen van Christus en de geheele geschiedenis van het lijden en sterven van onzen Zaligmaker, naar de beschrijving van Johannes. Ik had twee broeders, Louis en Achilles; de eerste was omtrent vier jaar en de tweede omtrent acht jaar jonger dan ik. Hoeveel aangename uren heb ik met mijne moeder doorgebracht met het voorlezen van de bladzijden van het Goddelijke boek, als zij sliepen of tezamen speelden.

Somtijds viel mijne moeder mij in de rede om te zien, of ik, hetgeen ik las, verstond; en als mijne antwoorden haar de blijken gaven, dat zulks het geval was, kuste zij mij en drukte mij aan haar vreugdevol hart.

Toen ik op zekeren dag de geschiedenis van het lijden van den Zaligmaker las, werd mijn hart daardoor zóó ontroerd, dat ik nauwelijks de woorden kon uitbrengen en mijne stem beefde. Toen mijne moeder mijne ontroering bemerkte, trachtte zij iets van de liefde van Jezus voor ons te zeggen, maar zij kon geen woord uiten — hare stem werd door haar snikken afgebroken. Zij leunde met haar hoofd op mijn voorhoofd en ik voelde twee stroomen van tranen uit hare oogen over mijne wangen rollen. Ik kon mij niet langer bedwingen. Ik weende ook, en mijne tranen mengden zich met de hare. Het heilige boek viel uit mijne handen en ik wierp mij in de armen mijner lieve moeder. Geen menschelijke taal kan uitdrukken, wat er in dat zoo gezegend uur in onze harten omging. Neen! ik zal dat plechtige uur nooit vergeten, toen het hart mijner moeder hetzelfde gevoelde als het mijne bij de gedachte aan onzen stervenden Zaligmaker. De tranen mijner moeder waren mij als dauw des hemels. Nu nog komt het mij

voor, als was er toen een hemelsche harmonie in het geluid van hare stem en van haar snikken. Ofschoon er meer dan een halve eeuw sinds dat plechtige uur verliep, eer Jezus voor de eerste maal iets van zijn lijden en van zijne liefde aan mij openbaarde, springt mijn hart nog telkens op van vreugde, als ik er aan terugdenk.

Wij woonden op eenigen afstand van de kerk en de wegen waren op regenachtige dagen zeer slecht. 's Zondags hadden de naburige boeren, die niet naar de kerk hadden kunnen gaan, de gewoonte om des avonds in ons huis samen te komen. Dan plaatsten mijne ouders mij gewoonlijk op een groote tafel in het midden der vergadering, en ik las aan die goede menschen de treffendste gedeelten van het Oude en Nieuwe Testament voor. De groote oplettendheid, de toejuiching onzer gasten en de vreugdetranen, die mijne moeder tevergeefs trachtte te verbergen, gaven mij de kracht en tevens den moed, dien ik noodig had, om nog zoo jong voor zooveel menschen te spreken. Als mijne ouders zagen, dat ik moede werd, zong mijne moeder, die een mooie stem had, een paar van de heerlijke Fransche gezangen, van welke zij er vele uit het hoofd kende.

Als het mooie weder mij vergunde met mijne ouders naar de kerk te gaan, namen de boeren mij aan de deur verscheidene malen op hunne buggies en vroegen mij, het eene of andere hoofdstuk uit den Bijbel voor hen op te zeggen.

Zij luisterden met gespannen aandacht naar de stem van het kind, dat de goede Meester had uitgekozen om hun het brood, dat uit den hemel nederdaalt, uit te deelen. Ik herinner mij, dat zij meer dan eenmaal, als de klok hen riep om binnen te komen, hun spijt te kennen gaven, dat zij niet meer konden luisteren.

Op een van de schoonste lentedagen van 1818 zat mijn vader op zijn kantoor te schrijven; mijne moeder deed eenig naaiwerk, terwijl zij een van hare lievelingsgezan-

gen zong, en ik speelde en praatte aan de deur met een mooi roodborstje, dat ik geleerd had, mij overal te volgen. Plotseling zag ik den priester naar het hek stappen. Dit was het eerste bezoek, dat hij ons bracht. Zijne verschijning maakte terstond een onaangenamen indruk op mij.

De priester was iemand van minder dan middelmatige grootte, en had een onaangenaam uiterlijk. Hij was breedgeschouderd en zeer gezet, droeg lang, ongekamd haar en had een onderkin en slappe wangen. Ik liep haastig naar de deur en fluisterde mijn ouders in: „De pastoor komt." Ik was nauwelijks klaar met spreken of de eerw. Courtois was aan de deur en mijn vader verwelkomde hem, door hem de hand te geven.

De priester was in Frankrijk geboren, waaruit hij, om zijn leven te redden, was ontvlucht, daar hij onder het schrikbewind van Robespierre ter dood veroordeeld was. Hij had met veel andere priesters eene schuilplaats gevonden in Engeland, vanwaar hij naar Quebec kwam; en de bisschop van die plaats had hem de zorg voor de gemeente Murray Bay opgedragen.

Zijn gesprek was het eerste kwartier onderhoudend en belangrijk. Het was een waar genot hem te hooren. Maar plotseling veranderde de uitdrukking van zijn gelaat, alsof er een donkere wolk over zijne ziel gleed, en hij hield op met spreken. Mijne ouders namen de noodige bescheidenheid tegenover hem in acht. Zij schenen besloten te zijn, niets te doen dan naar hem te luisteren. Het stilzwijgen, dat nu volgde, was voor beide partijen onaangenaam. Het geleek op de stilte, die een storm voorafgaat. Eindelijk zeide de priester, zich tot mijn vader wendende: „Mijnheer Chiniquy, is het waar, dat gij met uw kind uit den Bijbel leest?"

„Ja, mijnheer," was het vlugge antwoord, „mijn kleine jongen en ik lezen den Bijbel en, wat nog meer zegt, hij heeft een groot aantal van de belangrijkste hoofdstukken

uit het hoofd geleerd. Als gij wilt, mijnheer, kan hij er een paar opzeggen."

„Daarvoor ben ik niet gekomen," hernam de priester, „maar gij weet, dat u door het Concilie van Trente verboden is, den Bijbel in het Fransch te lezen."

„Het is voor mij tamelijk hetzelfde of ik den Bijbel in het Fransch, Grieksch of Latijn lees," antwoordde mijn vader, „want ik ben die talen alle goed machtig."

„Maar weet gij dan niet, dat gij uw kind niet in den Bijbel moogt laten lezen?" hernam de priester.

„Mijne vrouw helpt haar eigen kind den Bijbel lezen, en ik kan niet inzien, dat er kwaad in steekt steeds te blijven doen, wat wij tot nu toe gedaan hebben!"

„Mijnheer Chiniquy," hervatte de priester, „gij hebt een goede theologische opleiding genoten; gij kent de taak van een pastoor; gij weet dat het mijn pijnlijke plicht is, den Bijbel van u te komen afnemen en te verbranden."

Mijn grootvader was een onverschrokken Spaansch zeeman (onze eigenlijke naam is Etchiniquia), en er was te veel Spaansch bloed en hoogmoed in mijn vader, om zulk een vonnis in zijn eigen huis geduldig aan te hooren.

Ik klemde mij angstig aan mijn bevende moeder vast.

In het eerst vreesde ik, dat er ten minste een zeer ongelukkig en heftig tooneel zou voorvallen; want mijn vader was op dat oogenblik verschrikkelijk kwaad.

Maar er was nog iets anders, dat mij beangstigde. Ik vreesde ook, dat de priester zijne handen aan mijn dierbaren Bijbel, die juist voor hem op de tafel lag, zou slaan; want het was mijn Bijbel, dien ik het vorige jaar als een kerstgeschenk gekregen had.

Gelukkig bedwong mijn vader zich na het opwellen van zijn toorn. Hij liep met groote schreden de kamer op en neer; zijne lippen waren wit en beefden; hij mompelde iets binnensmonds, zoodat niemand onzer kon uitmaken, wat hij zeide.

De priester bespiedde al mijns vaders bewegingen nauw-

keurig; zijne handen hielden zijn zwaren wandelstok krampachtig vast, en men kon aan zijn gezicht zien, dat hij inwendig kwaad was. Het was duidelijk, dat de afgezant van Rome de door hem ingenomen stelling niet geheel veilig rekende; althans na het uitspreken van de laatste woorden bleef hij zwijgen als het graf. Eindelijk stond mijn vader, na tamelijk lang de kamer op en neer geloopen te hebben, plotseling voor den priester stil en zeide: „Mijnheer, is dit al, wat gij te zeggen hebt?"

„Ja, mijnheer," zeide de bevende priester.

„Welnu, mijnheer," voegde mijn vader hem toe, „gij weet de deur, door welke gij in mijn huis gekomen zijt; ga nu, als het u belieft, dezelfde deur zoo spoedig mogelijk uit."

De priester ging onmiddellijk heen. Ik was onuitsprekelijk blijde, toen ik zag, dat mijn Bijbel veilig was. Ik viel mijn vader om den hals en kuste en bedankte hem voor zijne overwinning. En bij wijze van betaling sprong ik op de groote tafel en las, zoo goed mogelijk, het verhaal van den strijd tusschen David en Goliath voor. Mijn vader toch moest naar mijne overtuiging David voorstellen, en de priester van Rome den reus, dien de kleine steen van mijn vader verslagen had.

II.

MIJN EERSTE SCHOOLJAREN TE ST. THOMAS. DE MONNIK EN HET CELIBAAT.

In Juni 1818 zonden mijne ouders mij naar een uitmuntende school te St. Thomas. Daar woonde eene van de zusters mijner moeder, die de vrouw was van een werkzamen molenaar, Stefanus Eschenbach genaamd. Mijn oom en tante hadden geene kinderen; daarom namen zij mij als hun eigen zoon aan.

Het schoone dorp St. Thomas had toen reeds een aanzienlijke bevolking. De twee prachtige rivieren, welker samenvloeiing juist in het midden van het dorp plaats vindt, vóór zij in het wonderschoone bassin vallen, vanwaar zij zich in de St. Laurens verliezen, voorzagen verscheidene molens en fabrieken overvloedig van water.

Er was op het dorp een aanzienlijke handel in graan, meel en andere producten. De vischvangst was zeer voordeelig en er was wild genoeg. Het leven was er werkelijk aangenaam en goedkoop.

De familiën Tachez, Causault, Fournier, Dubord, Frechette, Jetu, Dupuis, Couillard, Duberges, die tot de oudste en aanzienlijkste van Canada behoorden, gaven op verstandelijk en maatschappelijk gebied den toon aan in het dorp en waren werkelijk eene eer voor den Fransch-Canadeeschen naam.

Ik leerde daar een van mijne verwanten van moeders-

zijde, wiens naam F. Amour des Plaines was, kennen. Hij was een oud en dapper soldaat en liet ons somtijds de wonden zien, die hij in de gevechten bekomen had, toen hij voor zijn vaderland streed. Ofschoon hij bijna 80 jaar oud was, zong hij nog voor en met ons de liederen uit den goeden ouden tijd met het vuur van een jongen man.

De school van den heer Allen Jones, waar ik heen gezonden werd, was wijd en zijd beroemd. Ik heb geen ander onderwijzer gekend, die den eerbied en het vertrouwen zijner leerlingen niet alleen zoo waardig was, maar ook genoot.

Hij was in Engeland geboren en behoorde tot een van de achtenswaardigste families aldaar. Hij had de beste opvoeding, die Engeland aan zijne zonen geven kon, ontvangen. Na een goeden leercursus in zijn vaderland doorloopen te hebben, ging hij naar Parijs, om aan eene academie zijn wetenschappelijke opvoeding te voltooien. Hij was het Fransch en Engelsch goed machtig, en het was dus geen wonder, dat hij zich door een groot aantal scholieren uit geheel Canada omringd zag. De kinderen uit de hoogste standen van St. Thomas bezochten met mij de school van den heer Jones. Maar daar hij Protestant was, was de priester zeer tegen hem gekant; en vele pogingen werden door den priester aangewend om mijne bloedverwanten over te halen, mij van die school te nemen en naar eene, die onder hem stond, te zenden.

De naam van dien priester was Loranger. Hij had een donker uiterlijk en was lang en mager. Zijne prediking had niets aantrekkelijks en hij was dan ook volstrekt niet populair onder de welopgevoede bevolking van St. Thomas.

Dr. Tachez, die om zijn verbazende geleerdheid later tot hoofd van het gouvernement van Canada benoemd werd, was de invloedrijkste man van St. Thomas. Ik was door banden van oprechte vriendschap verbonden aan zijn neef L. Cazeault, die later als hoofd van de Laval

Universiteit te Quebec geplaatst werd, en daardoor had ik meer dan eenmaal gelegenheid bij Dr. Tachez aan huis te komen, omdat mijn jonge vriend daar inwoonde.

In die dagen had Dr. Tachez den invloed der priesters volstrekt niet noodig, en hij gaf telkens lucht aan de verachting, die hij voor hen had. Eenmaal per week hielden de voornaamste burgers van St. Thomas eene vergadering bij hem aan huis; daar werden de gewichtigste vragen van geschiedenis en godsdienst openlijk en druk besproken; maar de stellingen zoowel als de resultaten van deze discussiën vielen steeds ten nadeele van de priesters, van de Kerk van Rome en ook dikwijls van elken openbaringsvorm van het Christendom uit.

Ofschoon het niet bepaald besloten vergaderingen konden genoemd worden, geleken zij er toch veel op. Mijn vriend Cazeault vertelde mij altijd precies den dag en het uur, waarop deze vergaderingen gehouden werden, en ik ging dan met hem in een aangrenzend vertrek, waar wij alles konden hooren, zonder gezien te worden. Ik zou door alles, wat ik op die vergaderingen zag en hoorde, totaal bedorven zijn, als het Woord van God, dat mijne moeder mij als kind steeds voor oogen gehouden had, niet mijn schild en kracht geweest was. Ik ontroerde dikwijls van schrik en walgde van alles, wat ik in deze vergaderingen hoorde. Maar welk een vreemd en droevig verschijnsel! Mijn geweten veroordeelde mij steeds, als ik naar deze ongodsdienstige gesprekken luisterde, en toch had ik zulk een brandend verlangen om ze aan te hooren, dat ik aan de verzoeking geen weerstand kon bieden.

Er woonde toenmaals een persoon op St. Thomas, die eenig in zijn soort was. Hij bemoeide zich nooit met andere bewoners van het dorp en werd door een ieder met oplettendheid gadegeslagen en behandeld. Hij was een van de monniken van Canada, bekend onder den naam van Capucijners of Recollets, die bij de verovering van Canada door Groot-Brittannië gedwongen waren hunne kloosters

te verlaten. Hij was horlogemaker van beroep en leefde fatsoenlijk van zijn handwerk.

Zijn wit huisje, juist in het midden van het dorp, was een toonbeeld van zindelijkheid.

Broeder Mark, zooals hij genoemd werd, was schoon gebouwd, van een hooge gestalte en had de mooiste handen, die ik ooit gezien heb. Zijn lang, zwart kleed, om zijn middel met een witten gordel vastgemaakt, werd om zijne zindelijkheid geroemd. Zijn leven was waarlijk eenzaam, daar hij alleen woonde met zijne zuster, die zijne huishouding waarnam.

Als het mooi weer was, ging broeder Mark elken dag eenige uren visschen; en daar ik er ook veel van hield, ontmoette ik hem dikwijls op de oevers van de schoone rivier van St. Thomas.

Zijne tegenwoordigheid kwam mij altijd te pas, want hij kon beter dan ik de beste plaats om te visschen uitvinden, en zoodra hij eene plaats gevonden had, waar overvloedig visch was, wenkte hij mij of riep hij mij, zoo hard hij kon, opdat ik in zijn geluk deelen mocht.

Ik stelde zijn vriendelijke behandeling op hoogen prijs en vergold ze hem met bewijzen van een oprechte dankbaarheid. De goede monnik had mijn jong hart geheel veroverd en ik koesterde een oprechte achting voor hem. Hij noodigde mij dikwijls uit, om in zijn eenzaam maar net huisje te komen, en ik bezocht hem nooit, zonder met bewijzen van groote hartelijkheid overladen te worden. Zijn goede zuster wedijverde met hem in hartelijkheid en betoonde mij eene liefde, zooals ik die alleen van een lieve moeder verwachten kon.

Er was eene mengeling van beschroomdheid en waardigheid in de manieren van Broeder Mark, die ik bij niemand anders vond. Hij hield veel van kinderen en niets kon aangenamer zijn dan zijn glimlach, zoodra hij merkte, dat ik zijn vriendelijkheid op prijs stelde en dat ik hem op de eene of andere wijze mijne dankbaarheid toonde. Maar

die glimlach, zoowel als elke uitdrukking van vreugde, was niet van langen duur. Opeens kon hij veranderen en het was duidelijk, dat zijne ziel onder smart gebogen ging.

De paus had de monniken van het klooster, waartoe hij behoorde, van hunne gelofte van armoede en gehoorzaamheid ontslagen. Het gevolg hiervan was, dat zij onafhankelijk, ja zelfs rijk konden worden door hun eigen arbeidzaamheid. Het stond nu aan hen, om door eerlijke pogingen een goede positie in de maatschappij te bekleeden.

De paus had hun de toestemming, die zij noodig hadden, gegeven, opdat zij een eerbaar leven mochten gaan leiden. Maar welk een vreemde en ongeloofelijke dwaasheid om van een paus toestemming te vragen, teneinde eerlijk van de vruchten van eigen werkzaamheid te kunnen gaan leven!

Deze arme monniken, van hunne gelofte van gehoorzaamheid ontslagen, waren niet langer de slaven van één man; maar slechts onder voorwaarde van de wetten Gods en de wetten van hun vaderland te zullen gehoorzamen, werd hun de toegang des hemels ontsloten. Hoe diep moet men echter gezonken zijn om te gelooven, dat daarvoor een vrijbrief van Rome noodig is. Het is evenwel de eenvoudige, nuchtere waarheid, dat deze groote dwaasheid en goddeloosheid, die den mensch tot een redeloos schepsel verlaagt, een van Rome's fundamenteele leerstellingen uitmaakt. De onfeilbare paus verklaart aan de wereld, dat er geene zaligheid voor iemand mogelijk is, die niet alles gelooft, wat hij hieromtrent leert.

Maar de paus, die de Canadeesche monniken zoo genadiglijk van hunne gelofte van gehoorzaamheid en armoede ontslagen had, ontsloeg hen niet van hunne gelofte van het celibaat. Daarvan had hij niet willen weten. Er bestond geene mogelijkheid voor den monnik om overeenkomstig de wetten van God met eene vrouw, die hem geschonken was, te leven — de paus wilde dit niet.

De ongelukkige monnik moest gelooven, dat hij voor eeuwig ter helle zou varen, als hij geloof sloeg aan de uit-

spraak van Gods Woord: „Om der hoererijen wil zal ieder man zijn eigene vrouw hebben, en iedere vrouw haren eigenen man".

Dat licht, hetwelk de wereld verlicht en leven aan den mensch geeft, was voor Broeder Mark totaal uitgebluscht. Hij mocht niet weten, dat God gezegd had: „Het is niet goed, dat de mensch alleen zij, ik zal eene hulp tegenover hem maken." (Gen. 2 : 18). Broeder Mark had nochtans zulk een teederminnend hart! Men kon hem niet kennen, zonder hem lief te hebben, en zeker heeft hij door het celibaat, dat zijn geloof in den paus hem had opgelegd, veel geleden. Ver van de wereld van licht, waarheid en leven, beproefde die ziel, onderworpen aan de onverbiddelijke moderne godheid, die de Roomschen onder den naam van paus aanbidden, tevergeefs zich doof te houden voor de stemme Gods, die ook tot hem sprak.

Toen ik op zekeren morgen met eenige andere jonge vrienden dicht bij het huis van Broeder Mark speelde, hoorde ik in het huis van den monnik hard schreeuwen: „O, mijn God! Heb medelijden met ons! Red mij. Ik ben verloren!"

De zuster van Broeder Mark stormde de deur uit en riep tot eenige mannen, die daar juist voorbijgingen: „Komt en helpt ons! Mijn arme broeder sterft! Om Gods wil, haast u: hij verliest al zijn bloed!"

Ik liep naar de deur, maar de dame sloot haar haastig en hield mij buiten, zeggende: „Wij hebben hier geene kinderen noodig."

Ik koesterde een oprechte toegenegenheid voor den goeden broeder. Hij was steeds vriendelijk voor mij geweest! Ik hield aan en vroeg beleefd om binnengelaten te worden. Ofschoon jong en zwak, scheen het mij toe, dat mijn vriendschappelijke gevoelens voor den lijdenden broeder mij sterk maken en instaatstellen zouden, van dienst te zijn. Maar mijn verzoek werd beslist geweigerd, en ik moest naar de straat teruggaan en mij onder de inmiddels toegevloeide menigte begeven.

Het zonderlinge geheim, in hetwelk zij den armen monnik trachtte te wikkelen, vervulde mij met smart en angst.

Maar die smart veranderde spoedig in een diepe ontroering, toen ik het schaterend gelach van het gemeen en de schaamtelooze gekkernijen van de menigte hoorde, toen de dokter hun de oorzaak van de wond beschreven had, die den ongelukkigen man bijna had doen doodbloeden. Ik ontstelde zoo hevig, dat ik wegging; ik wenschte niets meer van dat treurspel te weten. Ik had er reeds te veel van.

Arme Broeder Mark was geen man meer — hij had zichzelven ontmand. O, wreede en goddelooze Kerk van Rome! Hoevele zielen hebt gij bedrogen en gekweld! Hoevele harten hebt gij gebroken door dat celibaat, hetwelk Satan alleen kon uitvinden. Het ongelukkige slachtoffer van een zoo vernederenden godsdienst stierf echter niet aan zijn roekelooze daad; hij herkreeg spoedig zijn gewone gezondheid! Ik bezocht hem ondertusschen niet meer. Eenige maanden later was ik op een eenzame plaats langs de rivier gaan visschen. Hier was overvloedig visch, en ik was in die bezigheid verdiept, toen eensklaps eene hand vriendelijk op mijn schouder gelegd werd. Het was Broeder Marks hand. Ik dacht dat ik flauw zou vallen, zoovele gewaarwordingen van verbazing, smart en vreugde bestormden mij op dat oogenblik.

Op een liefderijken en bevenden toon zeide hij: „Mijn lieve kind, waarom komt gij mij niet meer bezoeken?"

Ik durfde hem niet aanzien, toen hij deze woorden tot mij gesproken had. Ik hield van hem, omdat hij zoo vriendelijk voor mij was. Maar ik had in dat noodlottig uur in de straat voor zijne deur zooveel voor hem uitgestaan, — dat noodlottige uur lag zoo zwaar als een berg op mijn hart — dat ik hem niet kon antwoorden. Hij vroeg mij wederom op den toon van een misdadiger, die om genade smeekt: „Mijn lieve kind, waarom komt gij mij niet meer bezoeken? Gij weet, dat ik u liefheb."

„Lieve Broeder Mark," antwoordde ik, „ik zal nooit vergeten, hoe vriendelijk gij voor mij zijt. Ik zal u altijd dankbaar zijn. Ik wenschte dat ik u, zooals vroeger, kon bezoeken. Maar ik kan dit niet, en gij moet de reden weten waarom ik zulks niet kan."

Ik sprak deze woorden met ternedergeslagen oogen uit. Ik was een kind met de beschroomdheid en gelukkige onwetendheid van een kind. Maar ik had zulk een afschuw van de daad van dien ongelukkigen man, dat ik de gedachte niet verdragen kon, hem weder te bezoeken.

Hij bewaarde twee of drie minuten het stilzwijgen en bewoog zich niet. Maar ik hoorde hem zuchten en snikken, als verkeerde hij in wanhoop en angst; ik heb later zoo iets nooit meer gehoord.

Ik kon mij niet langer bedwingen; ik gevoelde mij ternedergeslagen en zou bewusteloos op den grond zijn neergevallen, als ik niet in tranen was uitgebarsten. Die tranen deden mij en hem goed; zij zeiden hem, dat ik zijn vriend nog was. Hij nam mij in zijne armen en drukte mij aan zijn hart; zijne tranen vloeiden met de mijne, maar ik kon niet spreken: ik was te zeer aangedaan. Ik ging op een natten en kouden steen zitten om niet in onmacht te vallen. Hij knielde naast mij neder.

Ach, als ik een schilder ware, zou ik dit aandoenlijk tafereel kunnen afschilderen. Zijn gezwollen en roodgeweende oogen waren ten hemel geslagen, zijne handen als ter aanbidding opgeheven; hij riep op een toon, die mij het hart dreigde te breken: „Mijn God, mijn God, wat een ongelukkig mensch ben ik!"

.. ..

De vijf en twintig jaren, gedurende welke ik priester van Rome geweest ben, hebben het mij zonneklaar bewezen, dat de smartkreten, welke ik dien dag hoorde, slechts de echo's waren van die, welke uit bijna elk nonnenklooster, elke pastorie en elk huis opstijgen, waar menschen met de banden van het celibaat gebonden zijn.

III.

DE PRIESTER, HET VAGEVUUR EN DE KOE VAN DE ARME WEDUWE.

Nadat ik op zekeren avond opnieuw een onzichtbaar hoorder van de gesprekken, die in het huis van Dr. Tachez gevoerd werden, geweest was, schreef ik den volgenden dag aan mijne moeder: „Kom mij om Gods wil halen; ik kan hier niet langer blijven; als gij wist wat ik eenigen tijd geleden met mijne oogen gezien en met mijne ooren gehoord heb, zoudt gij het geen dag uitstellen, mij te komen halen." Werkelijk, de indruk, dien de tuchtiging van een priester en de gesprekken, die ik gehoord had, op mij maakten, was zoo pijnlijk, dat ik, als ik de St. Laurens had kunnen oversteken, reeds 's daags nadat ik zooveel ontzettends in die besloten vergadering gehoord had, naar Murray Bay zou vertrokken zijn. Hoe levendig stonden mij de gelukkige en vreedzame dagen voor den geest, die ik met mijne moeder met het lezen van de welgekozen en voor mij zoo belangrijke hoofdstukken uit den Bijbel had doorgebracht. Welk een onderscheid bestond er tusschen onze gesprekken na het lezen en die, welke ik te St. Thomas hoorde!

Gelukkig was het verlangen van mijne ouders om mij weer te zien even groot als het mijne om naar hen terug te keeren. Eenige weken later kwam mijne moeder mij dan ook halen; zij drukte mij aan haar hart en voerde mij in de armen van mijn vader terug.

Ik kwam den 17den Juli weer thuis en bracht den namiddag door bij mijn vader en zat nog tot laat met hem op. Met welk een genoegen zag hij mij de moeilijke algebrasommen en meetkundige vraagstukken oplossen! Ik had namelijk onder leiding van mijn onderwijzer, den heer Jones, in deze vakken snelle vorderingen gemaakt. Meer dan eenmaal zal ik vreugdetranen in mijns vaders oogen, als hij, mijne lei nemende, zag, dat mijne berekeningen goed waren. Hij ondervraagde mij ook over de spraakkunst. „Welk een uitstekend onderwijzer moet de heer Jones zijn", zeide hij, „om een kind in den korten tijd van veertien maanden zoover te brengen." Hoe aangenaam, maar hoe kort waren die gelukkige uren, bij mijne goede ouders doorgebracht. Wij hadden ook huisgodsdienst. Ik las het vijftiende hoofdstuk van Lukas, over den terugkeer van den verloren zoon. Mijne moeder zong een vreugde- en danklied, en ik ging met een gelukkig hart naar bed, om, zooals ik dacht, een heerlijke nachtrust te gaan genieten. Maar, o God! welk een ontwaken hadt Gij mij bereid!

Omtrent vier ure hoorde ik hartverscheurende kreten slaken. Ik herkende de stem mijner moeder.

„Wat is er, lieve moeder?"

„O, mijn lieve kind, gij hebt geen vader meer! Hij is dood!"

Na het uitspreken van deze woorden verloor zij haar bewustzijn en viel op den grond. Terwijl een vriend, welke dien nacht bij ons geslapen had, haar zoo goed mogelijk oppaste, haastte ik mij naar mijns vaders bed. Daar lag hij koud en roerloos; ik kuste hem, ik bedekte hem met tranen, ik schudde zijn hoofd, ik drukte zijne handen, ik trachtte hem van het kussen op te beuren: ik kon niet gelooven, dat hij dood was! Het kwam mij voor, dat hij, als hij dood was, weer levend zou worden. Hoe! Op 't zelfde oogenblik dat ik na zoo lange scheiding hem terug mocht zien, zou hij van mij weggenomen worden? Ik

knielde neder om God om het leven van mijn vader te bidden. Maar mijn tranen en roepen waren tevergeefs. Hij was dood. Hij was reeds ijskoud. Twee dagen later werd hij begraven. Mijn moeder was zoo diep bedroefd, dat zij het lijk niet naar het graf kon brengen. Ik bleef bij haar als haar eenige steun. Arme moeder! Hoevele tranen hebt gij gestort! Welke verzuchtingen stegen in die kommervolle dagen op uit uw ternedergeslagen hart!

Ofschoon ik nog zeer jong was, kon ik het smartelijke van ons verlies beseffen, en ik mengde mijne tranen met die mijner moeder.

Welke pen kan beschrijven wat er in het hart van eene vrouw omgaat, wanneer God haar man in den bloei zijner jaren onverwachts wegneemt en haar alleen laat, in ellende gedompeld, met drie kleine kinderen, van welke er twee te jong zijn om hun verlies te beseffen. Hoe lang zijn de uren van den dag voor de arme weduwe, die alleen, zonder middelen van bestaan, onder vreemdelingen inwoont. Hoe bang zijn de slapelooze nachten voor het hart, dat alles verloren heeft. Hoe ledig is het huis door de altijddurende afwezigheid van hem, die er eenmaal heer, verzorger en vader was. Elk voorwerp in het huis en elke voetstap, dien zij zet, herinneren haar aan haar verlies, en het zwaard gaat steeds dieper in haar hart. O, hoe bitter zijn de tranen, die haar oogen ontvloeien, als haar jongste kind, dat de verschrikkelijkheid van den dood niet verstaat, zich in hare armen werpt en vraagt: „Mama, waar is papa? Waarom komt hij niet terug? Ik gevoel mij zoo alleen!"

Dergelijke hartroerende tooneelen vonden er meermalen plaats. Ik hoorde mijne moeder gedurende de lange uren van den dag en ook gedurende de slepende uren van den nacht snikken. Dikwijls heb ik haar op de knieën zien vallen en God hooren aanroepen, haar en haar armen weezen genade te bewijzen. Ik kon niets doen om

haar te troosten, dan haar liefhebben en met haar bidden en weenen.

Slechts weinige dagen waren na de begrafenis van mijn vader verloopen, toen ik den heer Courteois, den priester der parochie, naar ons huis zag komen (denzelfden priester, die ons den Bijbel had willen afnemen). Hij ging voor rijk door, en daar wij na den dood van vader arm en ongelukkig waren, was mijn eerste gedachte, dat hij ons kwam troosten en helpen. Ik kon bemerken, dat mijne moeder dezelfde verwachting koesterde. Zij verwelkomde hem als een engel uit den hemel. De laatste straal van hoop is zoo zoet voor een ongelukkige.

Uit zijn eerste woorden kon ik echter opmaken, dat onze verwachtingen niet verwezenlijkt zouden worden. Hij trachtte zijne deelneming te betuigen en zeide zoo iets, als dat wij ons vertrouwen op God moeten stellen, voornamelijk in tijden van beproeving; maar zijne woorden waren koud en droog.

Zich naar mij keerende, zeide hij:

„Leest gij nog in den Bijbel, mijn kleine jongen?"

„Ja, mijnheer," antwoordde ik met een van angst bevende stem, want ik dacht, dat hij opnieuw eene poging zou doen om dien schat weg te nemen, en ik had geen vader meer om hem te verdedigen.

Toen mijne moeder aansprekende, zeide hij: „Mevrouw, ik heb u gezegd, dat het niet goed van u was, uw kind dat boek te laten lezen."

Mijne moeder sloeg hare oogen neder en antwoordde slechts met de tranen, die langs hare wangen vloeiden.

Die vraag werd door een lang stilzwijgen gevolgd en de priester ging toen voort: „Mevrouw, er moet iets betaald worden voor de missen, die gelezen, en de diensten, die op uw verlangen gehouden zijn voor de rust van de ziel van uw man. Gij zult mij zeer verplichten, als gij mij die kleine schuld betaalt."

„Mijnheer Courteois," antwoordde mijne moeder, „mijn

man heeft mij niets dan schulden nagelaten. Ik moet met handenarbeid in de behoeften van mijn drie kinderen voorzien; het oudste staat voor u. Voor deze kleine weezen en niet voor mijzelve, vraag ik u, ons niet te ontnemen, wat wij nog bezitten."

„Maar mevrouw, gij denkt niet na. Uw man is plotseling en zonder op den dood voorbereid te zijn, gestorven; hij is daarom in de vlammen van het vagevuur. Als gij wilt dat hij daaruit verlost zal worden, moet gij noodzakelijk uw persoonlijke opofferingen voegen bij de gebeden der Kerk en bij de missen, die gelezen worden."

„Zooals ik gezegd heb, mijn man heeft mij bepaald zonder middelen achtergelaten, en het is mij onmogelijk u geld te geven," hernam mijne moeder.

„Maar mevrouw, uw man was een geruimen tijd de eenige notaris van Murray Bay. Hij moet zekerlijk veel geld verdiend hebben. Ik kan mij nauwelijks verbeelden, dat hij u nu zonder middelen hoegenaamd heeft achtergelaten om hem te helpen, nu zijne smarten zooveel grooter zijn dan de uwe!"

Mijn man heeft wel is waar veel geld verdiend, maar hij gaf nog meer uit. Gode zij dank, zoolang hij leefde, hebben wij aan niets gebrek gehad. Maar kort geleden heeft hij dit huis gebouwd, en wat er nog op betaald moet worden, doet mij vreezen, dat ik het nog verliezen zal. Hij heeft onlangs ook nog een stuk grond gekocht, waarvan slechts de helft is afbetaald, en dat ik daarom waarschijnlijk niet zal kunnen houden. Zoo zal ik met mijn arme weezen spoedig van alles, wat ons overgelaten is, beroofd zijn. Intusschen hoop ik, mijnheer, dat gij er de man niet naar zijn zult, om ons het laatste stuk brood uit den mond te nemen."

„Maar mevrouw, de missen, die gelezen worden voor de rust van de ziel uws mans, moeten betaald worden."

Mijne moeder bedekte haar gelaat met haar zakdoek en weende.

Wat mij aangaat, ik weende niet met haar. Ik was niet verdrietig, maar kwaad en knorrig. Mijne oogen waren strak op den man gericht, die het hart van mijne moeder zoo pijnigde. Ik zag met oogen zonder tranen hem aan, die de angsten mijner moeder vermeerderde en haar bitterder dan ooit deed weenen. Ik balde de vuist, als het ware gereed om te slaan. Ik beefde over mijn geheele lichaam en klappertandde als van koude. Mijn grootste droefheid was mijne zwakheid tegenover dien grooten man: dat ik niet instaat was hem uit ons huis en ver van mijne moeder te jagen.

Ik had hem willen zeggen: „Schaamt gij u niet, gij, die zoo rijk zijt, om het laatste stuk brood uit onze monden te nemen?" Doch mijne lichaams- en geesteskrachten waren niet voldoende om die taak te vervullen, en zoo gevoelde ik mij verdrietig en teleurgesteld.

Na een langdurig stilzwijgen sloeg mijne moeder haar roodgeweende oogen tot den priester op en zeide: „Mijnheer! gij ziet die koe in de weide, niet ver van ons huis? Haar melk en de boter, daarvan gemaakt, zijn het voornaamste voedsel van mijne kinderen. Ik hoop, dat gij haar niet van ons zult wegnemen. Als er echter zulk een opoffering moet gemaakt worden, om de ziel van mijn armen man uit het vagevuur te verlossen, neem haar dan als betaling voor de missen, die gelezen worden om die verwoestende vlammen uit te blusschen."

De priester stond oogenblikkelijk op, zeggende: „Zeer goed, mevrouw!" en ging de deur uit.

Wij sloegen hem angstig gade, maar inplaats van naar de kleine poort, die recht over ons huis was, te loopen, ging hij naar de weide en dreef de koe voor zich uit in de richting van zijn woning.

Op dat gezicht schreeuwde ik wanhopig: „O, moeder, hij neemt onze koe weg! Wat zal er nu van ons worden?"

Lord Nairn had ons die mooie koe gegeven, toen zij drie maanden oud was. Hare moeder was uit Schotland

ingevoerd en behoorde tot een van de beste soorten van dat land. Ik had haar lief, zooals een kind een dier altijd liefheeft, dat het zelf heeft grootgebracht. Zij scheen mij te verstaan, en mij ook lief te hebben. Waar zij mij zag, liep zij naar mij toe, opdat ik haar zou liefkoozen en haar geven wat ik had. Mijne moeder molk haar en haar goede melk was zulk een heerlijk en krachtig voedsel voor ons.

Mijn moeder schreeuwde het ook uit van smart, toen zij zag dat de priester het eenige middel van bestaan, dat haar was overgebleven om hare kinderen te onderhouden, wegnam. Mij in hare armen werpende, vroeg ik haar: „Waarom hebt gij onze koe weggegeven? Wat zal er nu van ons worden? Nu zullen wij zeker van honger omkomen!"

„Lief kind," antwoordde zij, „ik kon mij niet verbeelden, dat de priester zoo wreed zou zijn, om de laatste hulp, die God ons gelaten had, weg te nemen. Ach, als ik geweten had, dat hij zoo onbarmhartig wezen zou, zou ik nooit zoo tot hem gesproken hebben. Het is waar, kindlief, wat zal er van ons worden? Maar hebt gij niet dikwijls in uw Bijbel gelezen, dat God de Helper is der weduwen en de Vader der weezen? Wij zullen bidden tot dien God, die bereid is om uw Vader en de mijne te wezen. Hij zal naar ons hooren en onze tranen zien. Laat ons nederknielen en Hem vragen, ons genadig te zijn en ons den steun, waarvan de priester ons beroofd heeft, terug te geven.

Wij beiden knielden neder. Zij nam mijne rechterhand in haar linker, en de andere hand naar den hemel opheffende, bad zij tot den God aller genade voor haar arme kinderen en wel op zulk een wijze, als ik later nooit weer heb hooren bidden. Hare woorden werden dikwijls door snikken afgebroken. Maar toen zij geen woord meer kon uitbrengen, sprak zij als 't ware met haar ten hemel geslagen, brandende oogen en haar opgeheven hand. Ik bad ook met haar tot God en her-

haalde hare woorden, waarin ik door mijn snikken soms werd verhinderd.

Toen zij gereed was met bidden, bleef zij een geruimen tijd bleek en bevende. Het koude zweet liep haar over 't gezicht en viel op den grond. Ik dacht, dat zij sterven zou. Ik haalde koud water, dat ik haar gaf, zeggende: „Lieve moeder, laat mij niet alleen op de wereld!" Nadat zij eenige teugen gedronken had, gevoelde zij zich beter, en mijn hand vattende, bracht zij die aan haar heete lippen; toen mij naar zich toetrekkende en mij aan haar boezem drukkende, zeide zij: „Kindlief, als gij ooit priester wordt, dan vraag ik u, nooit zoo hardvochtig te zijn jegens arme weduwen als de hedendaagsche priesters." Toen zij deze woorden uitsprak, voelde ik haar brandende tranen op mijne wang vloeien.

Ik heb deze tranen nooit kunnen vergeten. Ik heb ze steeds gevoeld gedurende de vijf en twintig jaren, dat ik de onbegrijpelijke bijgeloovigheden van Rome gepredikt heb.

Ik was natuurlijk niet beter dan veel andere priesters. Ik geloofde evenals zij de goddelooze fabelen van het vagevuur, en hoewel ik weigerde het geld van de armen aan te nemen, of het teruggaf, moet ik met schaamte bekennen, dat ik het geld van de rijken aannam, hetwelk zij mij betaalden voor de missen, die ik las om de vlammen van dat fabelachtige vuur uit te blusschen. Maar de herinnering aan de woorden en tranen van mijne moeder hield mij terug van zoo wreed en onbarmhartig jegens de arme weduwen te zijn, als de Roomsche priesters bijna altijd moeten zijn. Dat ik, zoolang ik priester te Quebec, Beauport en Kamouraska was, bijna alles, wat ik bezat, weggegeven heb om daarvan de armen en voornamelijk de weduwen en weezen te kleeden en te voeden, is niet, omdat ik beter was dan anderen, maar, omdat mijne moeder woorden tot mij gesproken had, die ik nooit vergeten kon.

IV.

FEESTELIJKHEDEN IN DE PASTORIE.

God verhoorde het gebed der arme weduwe. Weinige dagen nadat de priester de koe had weggenomen, kreeg zij een brief van haar twee zusters Genoveva en Catharina.

De eerste, die gehuwd was met Etienne Eschenbach van St. Thomas, raadde haar, al wat zij had te verkoopen en met hare kinderen bij haar te komen inwonen. „Wij hebben geen huisgezin," zeide zij „en God heeft ons wat wij noodig hebben om te leven in overvloed geschonken. Wij gevoelen ons gelukkig dit met u en uwe kinderen te kunnen deelen."

De laatste te Kamouraska, gehuwd met den „Hon." Amable Dionne, schreef: „Wij hebben de droevige tijding van den dood van uw man vernomen. Wij hebben onlangs onzen eenigen zoon verloren. Wij willen nu de ledige plaats vullen met Karel, uw oudsten zoon. Zend hem tot ons. Wij zullen hem opvoeden als ons eigen kind, totdat hij uw verzorger zal kunnen zijn. Houd een publieke verkooping van al wat gij bezit en ga met uw jongste kinderen naar St. Thomas. Daar zullen Genoveva en ik in uwe behoeften voorzien."

Binnen weinige dagen was al ons huisraad verkocht. Hoewel ik mijn geliefden Bijbel goed weggeborgen had,

verdween hij ongelukkigerwijs. Ik heb nooit kunnen uitvinden, wat er van hem geworden is. Had moeder zelf, bang geworden voor de bedreigingen van den priester, den schat op een andere plaats verborgen, of had de een of ander van onze familiebetrekkingen, meenende dat het zijn plicht was, hem vernietigd? Ik weet het niet. Ik gevoelde het verlies diep, want het was voor mij onherstelbaar.

Den volgenden dag nam ik onder vele tranen en verzuchtingen afscheid van mijne moeder en van mijn jonge broeders. Zij gingen met een schoener naar St. Thomas en eene sloep zou mij naar Kamouraska brengen.

Mijn oom en tante Dionne ontvingen mij met hartelijke toegenegenheid. Daar ik spoedig vertelde, dat ik priester wenschte te worden, begon ik Latijn te leeren onder leiding van den eerw. Morin, vicaris van Kamouraska. De priester ging voor een geleerd man door. Hij was omtrent veertig of vijftig jaar oud en was priester geweest van eene gemeente in het district Montreal. Maar zooals het met de meeste priesters gaat, hij had zijne gelofte van 'het celibaat niet kunnen houden, doch was door de bekoorlijkheden van een zijner schoone gemeenteleden in de zonde gevallen. Dit had groote sensatie verwekt. Hij verloor nu zijn goeden naam en de bisschop moest hem naar Kamouraska zenden, waar zijn schandelijk gedrag niet zoo algemeen bekend was. Hij was zeer vriendelijk voor mij en ik beminde hem hartelijk.

In het begin van het jaar 1822 riep hij mij op zekeren dag terzijde en sprak: „De heer Varin (de priester der gemeente) is gewoon zijn verjaardag feestelijk te vieren. Nu willen de voornaamsten van het dorp hem een ruiker ten geschenke aanbieden. Ik moet nu een adres schrijven en iemand opzoeken, om het den priester voor te lezen. Ik zou gaarne zien, dat gij dat deedt. Wat denkt gij er van?"

„Maar ik ben te jong," antwoordde ik.

„Uwe jeugd zal ons bij alles, wat wij wenschen te zeggen en te doen, goed te pas komen," zeide de priester.

„Welnu, ik heb er niets tegen om het te doen; maar het stuk moet niet te lang wezen, opdat ik het spoedig van buiten kan leeren."

De voornaamsten van Kamouraska, bestaande uit vijftien heeren en even zoovele dames, waren in de mooie zitkamers van de pastorie bijeen. De heer Varin was in hun midden. Plotseling traden Squire Paschal Tache, de heer van de parochie, en zijn dame de kamer binnen, mij bij de hand houdend en in het midden der gasten plaatsend. Ik had een krans van bloemen om het hoofd; want ik moest den engel der gemeente voorstellen, dien de gemeente gekozen had om haar als tolk hare liefde en dankbaarheid aan haar leeraar te betuigen. Toen het adres gelezen was, bood ik den priester den prachtigen ruiker nagemaakte bloemen aan, dien de dames voor deze gelegenheid vervaardigd hadden.

De heer Varin was klein maar welgebouwd. Om zijn dunne lippen speelde altijd een bevallige glimlach. Het lelieblanke van zijn vel werd verhoogd door de roode kleur van zijne wangen. Verstand en goedheid spraken uit zijn zwarte oogen, vol uitdrukking. Niets kon gezelliger en aangenamer zijn dan het gesprek gedurende het eerste kwartier, in zijn gezelschap doorgebracht. Hij hield bijzonder veel van deze kleine feestelijkheden en zijn innemende manieren verhoogden het genot van den avond.

Hij was tot tranen bewogen, toen hij nog slechts het halve adres gehoord had, en veler oogen waren nat van tranen, toen de leeraar, aangedaan en met een bevende stem, zijne vreugde en dankbaarheid betuigde over het feit, dat hij zoo hoog aangeschreven stond bij zijn gemeenteleden.

Zoodra de gelukkige leeraar zijn dank betuigd had, zongen de dames twee of drie schoone liederen. De deur van de eetzaal werd toen geopend, waardoor wij een

lange tafel kregen te zien, overdekt met de keurigste spijzen en dranken, die Canada kon opleveren. Ik was nog nooit bij een maaltijd van een priester tegenwoordig geweest. De groote eer, die ik bij deze kleine feestelijkheid genoot, stelde mij in de gelegenheid, alles tot in bijzonderheden te zien, en niets kon de nieuwsgierigheid evenaren, waarmede ik alles wilde zien en hooren, wat door de vroolijke gasten gedaan en gesproken werd. Behalve den heer Varin en zijn vicaris waren er drie andere priesters tegenwoordig, die met opzet naast de schoonste dames van het gezelschap geplaatst werden. Nadat de dames ons ongeveer een duur met hare tegenwoordigheid vereerd hadden, stonden zij van de tafel op en gingen naar de receptiekamer. Nauwelijks hadden zij zich verwijderd, of de heer Varin stond op en zeide:

„Heeren, laat ons op de gezondheid drinken van deze beminnelijke dames, wier tegenwoordigheid zooveel heeft bijgedragen om het eerste gedeelte van ons kleine feest zoo genotvol te maken."

Het voorbeeld van den heer Varin volgende, vulde iedere gast zijn glas en dronk het op de gezondheid van de dames leeg.

Squire Tache stelde toen een toost in op de gezondheid van den eerbiedwaardigsten en beminnelijksten priester van Canada, den eerw. Varin. Opnieuw werden de glazen gevuld en geledigd behalve het mijne; want ik was naast mijn oom Dionne geplaatst, die mij ernstig aankeek, toen ik mijn eerste glas geledigd had en zeide: „Als gij er nog een drinkt, stuur ik u van tafel. Een kleine jongen als gij moet niet drinken, maar het glas slechts even met zijne lippen aanraken."

Het zou mij moeilijk gevallen zijn, om te tellen hoevele toosten er na het vertrek van de dames werden ingesteld. Na elken toost werden er geschiedenissen verteld, waarvan er verscheidene met bijval werden ontvangen, te oordeelen naar de toejuichingen, die bestonden in een

groot geschreeuw of een onzinnig gelach. Toen mijne beurt kwam om een toost op iemand in te stellen, wenschte ik daarvan verschoond te blijven, doch hiervan wilde men niet hooren. Zoodoende moest ik wel zeggen, in wiens gezondheid ik het meeste belang stelde. Ik stond op; en, den heer Varin aanziende, zeide ik: „Laat ons op de gezondheid van onzen Heiligen vader, den paus, drinken." Niemand had nog aan onzen Heiligen vader, den paus, gedacht, en die naam, onder zulke omstandigheden door een kind gesproken, kwam den priester en zijn vroolijken gasten zoo toepasselijk en schoon voor, dat zij in lachen uitbarstten, met hunne voeten stampten en: „Bravo! Bravo! Op de gezondheid van den paus!" schreeuwden. Iedereen stond op, en op uitnoodiging van den eerw. Varin werden de glazen ingeschonken en als naar gewoonte geledigd.

Het gevolg van zoo dikwijls op iemands gezondheid te drinken was natuurlijk dronkenschap. De eerste dronkaard was een priester, Noël genaamd. Hij was een groote man, maar ook een groot drinker. Ik had meer dan eenmaal opgemerkt, dat hij, inplaats van uit een wijnglas te drinken, een bierglas had. Toen zijn vrienden bemerkten, dat hij dronken was, begonnen zij nog onzinniger te lachen, inplaats van medelijden met hem te hebben. Hij beproefde een flesch in de hand te nemen, teneinde zijn glas te vullen, maar hij beefde te veel en de flesch viel in duizend stukken op den grond. Zich vroolijk willende houden, begon hij toen een dronkemansliedje te zingen, maar kon het einde niet halen. Hij viel geheel ontdaan met zijn hoofd op de tafel, en toen hij moeite deed om op te staan, viel hij op zijn stoel terug. Terwijl dit alles plaatsgreep, keken de priesters en alle gasten naar hem, hard lachende. Ten laatste deed hij een wanhopige poging om op te staan, maar na twee of drie stappen gedaan te hebben, viel hij zoolang als hij was op den vloer neder. Zijn twee buren schoten toe om hem te helpen, maar zij waren daartoe

niet in staat. Tweemaal rolden zij met hem onder de tafel. Ten laatste nam een ander, die nog niet zoo dronken was, hem bij de voeten en sleepte hem in een aangrenzende kamer, waar zij hem aan zijn lot overlieten.

Dit eerste tooneel maakte een zonderlingen indruk op mij, want ik had nog nooit een dronken priester gezien. Maar wat mij het meest verbaasde was, dat de andere priesters daar zooveel pret in hadden. Er gebeurde kort daarna nog iets, dat mij meer droefheid veroorzaakte. Mijn kameraad en vriend Achilles Tache was niet zooals ik gewaarschuwd, den wijn slechts even te proeven. Meer dan eens had hij zijn glas leeggedronken. Hij rolde ook en nog wel over zijn vader op den grond, maar die was te vol wijns, om hem te helpen. Hij schreeuwde hard: „Ik stik!" Ik trachtte hem op te helpen, maar was niet sterk genoeg. Toen liep ik naar zijne moeder. Zij kwam met een andere dame aanloopen, maar de vicaris had hem reeds naar een andere kamer gebracht, waar hij in slaap viel, na eerst den wijn uitgevomeerd te hebben. Arme Achilles! Hij leerde in het huis van zijn eigen priester den eersten stap doen op den weg der losbandigheid en dronkenschap, totdat hij twaalf jaar later, geheel verdierlijkt, aan vrouw en kinderen ontnomen en als een slachtoffer door de bloedige hand van een moordenaar op de eenzame oevers van de Kamouraska vallen zou.

De eerste en droevige ondervinding, die ik uit het private leven van de Roomsch-Katholieke priesters opdeed, werd zoo diep in mijn geheugen gegrift, dat ik nog met schaamte terugdenk aan het dronkemansliedje, dat de priester Morin mij geleerd had en dat ik bij die gelegenheid gezongen heb.

V.

VOORBEREIDING VOOR DE EERSTE COMMUNIE. EERSTE LES IN DE AFGODERIJ.

De Roomsch-Katholieke priesters leggen den grootsten ijver aan den dag om kinderen voor hun eerste communie voor te bereiden. Twee à drie maanden van het jaar worden daaraan besteed. Gedurende dien tijd moeten de kinderen tusschen tien en twaalf jaar bijna dagelijks naar de kerk gaan, niet alleen om hun catechismus uit het hoofd te leeren, maar ook om dien te hooren verklaren.

De eerw. Morin, dien ik alreeds genoemd heb, was de priester, die ons catechiseerde. Hij was bijzonder vriendelijk voor kinderen; wij hadden dan ook allen grooten eerbied voor hem en hadden hem hartelijk lief. Hij catechiseerde wel wat lang, maar wij hoorden hem gaarne, want hij kon ons aangenaam bezighouden.

De catechismus, waaruit onderwijs gegeven werd tot voorbereiding voor onze eerste communie, was het fundament van allerlei afgoderijen en bijgeloovigheden, die de Kerk van Rome voorstelt als den Christelijken godsdienst. Door dit catechetisch onderwijs ontvangt zij voor den paus en zijne vertegenwoordigers dien diepen eerbied, ik zou bijna zeggen die aanbidding, welke het geheim is van haar macht en invloed. Door dezen catechis-

mus vervalscht Rome de heiligste waarheden van het Evangelie. Daardoor wordt Jezus aan de harten, voor welke Hij zulk een hoogen prijs betaald heeft, ontrukt en Maria in zijne plaats gesteld. Maar de groote zonde van deze in-de-plaatsstelling wordt zóó kunstig verborgen en alles wordt zóó schoon en aannemelijk voorgesteld, dat het voor een kind bijna onmogelijk is, dien strik te ontsnappen.

Eens zeide de priester tot mij: „Sta op, kind, om de vele belangrijke vragen, die ik u te doen heb, te beantwoorden."

Ik stond op. „Mijn kind," zeide hij, „als gij thuis iets verkeerds gedaan hebt, wie straft u dan het eerst, uw vader of uwe moeder?"

Na eenige oogenblikken weifelens antwoordde ik: „Mijn vader."

„Gij hebt recht geantwoord, mijn kind," zeide de priester. „Het is eene waarheid, dat de vader bijna altijd ongeduldiger met zijne kinderen en eerder klaar is, hen te bestraffen, dan de moeder."

„Nu, mijn kind, zeg ons, wie strafte u zwaarder: uw vader of uwe moeder?"

„Mijn vader," zeide ik zonder aarzelen.

„Zeer waar, mijn kind. De buitengewone goedheid van een moeder wordt ook in de bestraffing opgemerkt. Hare slagen zijn niet zoo hard als die van een vader.

Maar verder. Als gij straf verdiendet, kwam er dan niet menigmaal iemand tusschen u en den stok van uw vader, die hem dien stok uit de hand nam en hem tot bedaren zocht te brengen?"

„Ja," zeide ik, „moeder heeft dit dikwijls gedaan en dan ontliep ik meer dan eens een zware kastijding."

„Dat is zoo, kind; en niet alleen met u maar met al uwe speelmakkers hier. Kinderen, hebben uw goede moeders niet dikwijls een goed woordje bij uwe vaders gedaan, als gij straf verdiend hadt? Antwoordt mij."

„Ja, mijnheer," antwoordden wij allen.

„Nog slechts éène vraag. Als uw vader u een pak slaag wilde geven, wierpt gij u dan niet dikwijls in iemands armen, om van de straf vrij te komen?"

„Ja, mijnheer; wanneer ik aan iets schuldig was, nam ik meer dan eenmaal tot mijne moeder de toevlucht, als ik zag, dat mijn vader mij wilde slaan. Zij vroeg dan vergeving voor mij en pleitte zoo goed, dat ik van de straf vrij kwam."

„Gij hebt wèl geantwoord," zeide de priester. Zich toen tot alle kinderen wendende, vervolgde hij:

„Gij hebt een vader en eene moeder in den hemel, lieve kinderen. Uw vader is Jezus en uwe moeder is Maria. Onthoudt het toch goed, dat het hart van eene moeder altijd teederder en meer vergevensgezind is dan dat van een vader. Gij hebt uw Vader dikwijls door uwe zonden beleedigd; gij maakt, dat Hij toornig op u zijn moet. Wat vindt er dan in den hemel plaats? Uw Vader in den hemel neemt de roede op om u te kastijden. Hij dreigt u met zijn donder te treffen, Hij opent de poorten van de hel om u er in te werpen; en gij zoudt al lang verdoemd zijn, als gij geen liefhebbende moeder in den hemel gehad hadt, die uw toornigen en verbolgen Vader tot bedaren bracht. Als Jezus u wilde straffen, zooals gij het verdient, haastte zich de goede Maagd Maria, Hem tot andere gedachten te brengen. Zij plaatst zich tusschen Hem en u, en houdt Hem tegen u te verderven. Zij is uwe voorspraak en vraagt voor u vergeving en verkrijgt die.

Ook heeft Chiniquy u verteld, dat hij dikwijls zijne toevlucht tot zijne moeder genomen heeft, om van de straf vrij te komen. Zijne moeder trok voor hem partij en pleitte zoo goed, dat zijn vader hoorde en de roede niet meer ophief. Zóó kinderen, moet gij naar Maria gaan, als uw geweten u zegt, dat gij schuldig zijt, dat Jezus op u vertoornd is en dat gij niets anders verdient, dan in de hel geworpen te worden. Werpt u dan in de armen van die goede moeder; vertrouwt op die goede moeder; vertrouwt

op den grooten invloed, dien zij op Jezus heeft, en houdt u verzekerd, dat gij door haar zalig zult worden!"

Zoo geven de paus en de priesters van den heiligen godsdienst van het Evangelie een geheel verkeerde voorstelling. In de Kerk van Rome is het niet Jezus, maar Maria, die de oneindige liefde en genade Gods aan den mensch openbaart. Men raadt den zondaar niet aan, zijne hoop te stellen op Jezus, maar wel op Maria, teneinde van zijn welverdiende straf vrij te komen. Jezus is het niet, maar Maria, die den zondaar zalig maakt. Jezus staat altijd gereed den zondaar te straffen. Maria is hem altijd genadig.

De kerk van Rome is zoodoende tot afgoderij vervallen. Zij stelt liever haar vertrouwen op Maria dan op Jezus. Zij noodigt aanhoudend de zondaars uit hunne gedachten, verwachtingen en toegenegenheden niet op Jezus te stellen, maar wel op Maria.

Door dit goddelooze leerstuk verwart Rome den geest, verleidt het de harten en verderft het de zielen der kinderen voor eeuwig.

Onder den schijn de maagd Maria te vereeren, beleedigt de kerk van Rome haar, door haar aanbiddenswaardigen Zoon te honen en in een verkeerd daglicht te plaatsen.

VI.

DE EERSTE COMMUNIE.

De dag, waarop de eerste communie gedaan wordt, heeft voor elk Roomsch-Katholiek kind zijn licht- en schaduwzijde. Het is zoo blijde als angstig, want voor de eerste maal zal het datgene eten, wat men als zijn God heeft leeren beschouwen. Hoeveel pogingen moet het niet aanwenden om zijn gezond verstand niet te gebruiken. Ik belijd met schaamte en berouw, dat ik steeds zoo deed om mij voor mijn eerste communie voor te bereiden. Ja, ik was bijna uitgeput, toen de dag kwam, waarop ik datgene eten zou, wat mijn priester mij verzekerd had het ware lichaam, het ware bloed, de ziel en de godheid van Jezus Christus te zijn. Ik stond op het punt Hem te eten, en dat niet symbolisch of denkbeeldig, maar in werkelijkheid. Ik zou zijn vleesch, zijne beenen, zijne handen, zijne voeten, zijn hoofd, zijn geheel lichaam eten.

Ik moest dit gelooven, of ik zou voor eeuwig ter helle varen; al zouden mijne oogen, mijne handen, mijn mond, mijn tong, mijn verstand ook zeggen, dat ik slechts brood at.

Toen het oogenblik van de eerste communie naderde, streden twee gevoelens in mij om de overhand. Ik verheugde mij in de gedachte, Jezus Christus in zijn geheel spoedig

in mijn bezit te zullen hebben, maar terzelfdertijd verontrustte en ontroerde mij de ongerijmheid, die ik gelooven moest, vóór ik het sacrament zou ontvangen. Ofschoon ik nauwelijks twaalf jaar oud was, had ik toch al vaak nagedacht over de dikke duisternis, waarin dit leerstuk gehuld is. Ik was er zoo aan gewend mijne oogen te vertrouwen en meende gemakkelijk onderscheid te kunnen maken tusschen een stuk brood en een volwassen mensch.

Daarenboven huiverde ik bij de gedachte menschenvleesch te eten en menschenbloed te drinken: juist omdat zij mij verzekerden, dat het niets anders was dan het vleesch en het bloed van Jezus Christus. Maar het pijnlijkste was voor mij de gedachte, dat God, die mij als een groot, heerlijk Wezen voorgesteld was, als een stuk gewoon brood door mij kon gegeten worden. De strijd in mijn jeugdig hart was zwaar; vreugde en smart, hoop en vrees, geloof en twijfel betwistten elkander de zegepraal.

Terwijl ik dien inwendigen, aan God en mijzelf alleen bekenden strijd te strijden had, moest ik mij menigmaal het koude zweet van het voorhoofd wisschen; en uit de diepte mijner ziel bad ik God en de Heilige Maagd mij genadig te zijn, mij te helpen en genoeg kracht en licht te schenken om die uren van angst te kunnen doorworstelen.

De Roomsche Kerk weet hoe moeielijk het is voor ernstige, eerlijke en nadenkende menschen, om dat monsterachtige leerstuk van de wezenlijke lichamelijke tegenwoordigheid van Jezus Christus bij het avondmaal te gelooven. Zij heeft den zielestrijd der kinderen, die zou losbarsten op hetzelfde oogenblik, dat zij hun verstand op het altaar van Rome zouden neerleggen, goed voorzien. Om die aanvechtingen, die altijd zoo gevaarlijk zijn voor de Kerk, te voorkomen, heeft zij al het mogelijke gedaan om de kinderen in de war te brengen, hun aandacht van de hoofdzaak af te trekken en bij andere zaken te bepalen.

Ten eerste worden de kinderen op verzoek van den leeraar en tevens om de ijdelheid der ouders te streelen

zoo netjes mogelijk aangekleed. De jeugdige communicant is met zijn mooie kleeding zelf dan ook wonderlijk ingenomen. Het Kerkgebouw is buitengewoon versierd. Koorgezang en orgelspel luisteren het feest op. De geurigste wierook brandt rondom het altaar en een liefelijke reukwolk stijgt ten hemel. De geheele gemeente is uitgenoodigd en de menschen stroomen van alle kanten toe, om het verrukkelijk schouwspel te genieten. Priesters van de omliggende kerken zijn uitgenoodigd, om de plechtigheid van den dag te verhoogen. De dienstdoende priester is allersierlijkst uitgedost. Dit is de dag, waarin de met zilver en goud geborduurde altaarkleederen voor de oogen van de zich verwonderende toeschouwers tentoongespreid worden. Dikwijls krijgt iedere jonge communicant een brandende waskaars in de hand, die alleen reeds voldoende is om hem te doen opletten; want een enkele verkeerde beweging zou genoeg zijn, om de kleederen van zijn buurman of zijn eigen in brand te steken; een ongeluk, dat meer dan eens in mijne tegenwoordigheid is voorgevallen. En kan nu temidden van dat nieuwe en wonderlijke schouwspel, van dat zingen van Latijnsche psalmen, waarvan hij geen woord verstaat, van dat zien van gouden en zilveren versierselen, die hem de oogen doen schemeren, terwijl hij nog altijd de waskaars vasthoudt, die hem gedurig in gevaar doet verkeeren levend verbrand te worden — kan nu temidden van dat alles de jonge nieuwe communicant een oogenblik nadenken over hetgeen hij gaat doen? Arm kind! hij is zoo geheel vervuld van al dat nieuwe en oogverblindende, dat, terwijl hij het oog op het eene of andere voorwerp laat rusten, het oogenblik van de communie reeds daar is, zonder dat het hem vergund wordt, na te denken over hetgeen hij gaat doen. Hij opent den mond en de priester legt op zijn tong een dunnen, platten koek ongezuurd brood, die òf vast aan zijn gehemelte kleeft òf anders in zijn mond smelt, om spoedig in

de maag te gaan, evenals het andere voedsel, dat hij driemaal per dag nuttigt.

Het eerste wat een kind doet, is zich verwonderen bij de gedachte, dat de Schepper van hemel en aarde, de Bestuurder van het heelal, de Zaligmaker der wereld, zoo gemakkelijk door zijne keel kon glijden.

En let nu eens op die groote en ijdele vertooning met die kinderen, als ze naar huis gaan. Ziet hunne houding. Luistert naar hunne gesprekken en naar hun luidruchtig gelach. Beschouwt hun geheele manier van doen, hun in- en uitloopen, de ingenomenheid met hunne kleederen, en merkt op, hoe aandachtig zij naar de opmerkingen, die gij daarover maakt, luisteren. Hoort hoe lichtzinnig hun gesprek is zoo dadelijk na de communie. En zegt mij dan, of gij eenig bewijs hebt om te gelooven, dat zij ook maar de minste waarden hechten aan het vreeselijke dogma, dat hun geleerd is.

Neen, zij gelooven het niet en zij zullen het nooit gelooven. Het arme kind meent het te gelooven en tracht ook zulks in oprechtheid te doen. Het gelooft er evenveel van als van een laffe en belachelijke geschiedenis, waarvan men de leugens voelen en tasten kan. Het gelooft, zooals Roomsch-Katholieken gelooven. Het gelooft, zooals een idioot gelooft.

Die eerste communie heeft het kind voor zijn geheele leven tot een bloote machine in de handen van den paus gemaakt. Het is de eerste maar sterkste schakel van die lange keten van slavernij, die de priester en de Kerk van Rome het om den hals hangen. De paus heeft het einde van die keten in handen en daarmede zal hij zijn slachtoffer naar zijne verkiezing rechts of links laten gaan, juist zooals wij de redelooze dieren sturen. Als deze kinderen een goede eerste communie gedaan hebben, zullen zij, naar de kernachtige woorden van Loyola, aan den paus onderworpen zijn. Zij zullen in de handen van den opperpriester van Rome zijn, wat de wandelstok is in de hand

van den wandelaar. Zij hebben geen wil meer en mogen voor zichzelven langer niet denken.

Als God geen wonder verricht om hen uit die slavernij, die duizendmaal erger is dan de Egyptische, te verlossen, zullen zij heel hun leven in dien toestand blijven. Mijne ziel heeft gevoeld, hoe zwaar die ketenen zijn. Zij kent de schande van die slavernij bij ondervinding. Maar de groote Overwinnaar der zielen heeft een oog van medelijden op mij geslagen! Hij heeft mijne banden verbroken en door zijn heilig Woord mij vrijgemaakt.

Zijn naam zij eeuwiglijk geprezen.

VII.

VERSTANDELIJKE EN GODSDIENSTIGE OPVOEDING AAN HET ROOMSCH-KATHOLIEKE COLLEGE.

Ik eindigde aan het college van Nicolet in de maand Augustus 1829 mijn taalkundige studie, die ik in 1822 begonnen was. Ik kon alles, wat ik in deze zeven jaar geleerd had, in twee of drie jaar geleerd hebben. Doch al het onderwijs aldaar was zóó oppervlakkig, dat het meer dan eens scheen, alsof onze onderwijzers zich er meer op toelegden om den tijd te verdrijven, dan onze kennis te vermeerderen. Want aan een Roomsch-Katholiek college weet men er niet van, het verstand te verrijken en te ontwikkelen. Meer nog: alle pogingen worden door de leeraren op hunne colleges aangewend om den leerlingen te bewijzen, dat het verstand de grootste en gevaarlijkste vijand is — dat het op een ongetemd dier gelijkt, hetwelk men goed moet breidelen. Iederen dag wordt het den scholier gezegd, dat hij zijn verstand niet gekregen heeft om er door voorgelicht te worden, maar alleenlijk om de hand van den man, die hem leiden moet, te leeren kennen. Al de middelen, die de taal aan de hand geeft; allerlei vernuftige drogredenen; alle passages uit de kerkvaders en uit de Heilige Schrift, die op dit onderwijs betrekking hebben, worden met ongeëvenaarde kunst aangewend en

verdraaid, om den leerling aan te toonen, dat zijne rede hem niets anders mag leeren, dan dat hij zich moet onderwerpen aan den „Allerheiligsten Vader," die de eenige bron van waarheid en licht is, door God gegeven om het verstand te leiden, en de wereld te verlichten en zalig te maken.

De paus is het hoogste voorwerp, waarbij de onverdeelde aandacht van de Roomsch-Katholieken moet bepaald worden. Hij is de zon der wereld, de bron en de eenige steun van Christelijke wetenschap en beschaving. Ofschoon het mij menigmaal moeilijk viel geloof te hechten aan de fabels, die men mij wijsmaakte, deed ik dikwijls moeite ze als Evangeliewaarheden aan te nemen; en ofschoon ik de belachelijke drogredenen, die men mij als de eenige grondregelen van waarheid en Christelijk wijsbegeerte voorhield, tegensprak, moest ik toch dikwijls mijn verstand gevangen geven, en mij hoewel noode met de onwaarheden, die ik voor de waarheid Gods moest aannemen, tevredenstellen.

Maar, zooals ik daareven beleden heb, er waren niettegenstaande mijn goeden wil om mij aan mijne superieuren te onderwerpen, tijden van zwaren zielestrijd, waarin ik met alle macht de onteerende ketenen, waarmede wij onszelven moesten binden, trachtte te verbreken.

Nooit zal ik den dag vergeten, toen ik op de navolgende wijze mijn professor in de wijsbegeerte den eerw. Charles Harper mijn twijfel te kennnen gaf omtrent de strikte noodzakelijkheid, dat men zijne superieuren blindelings in alles gehoorzamen moet. Ik vroeg hem: „Als ik er mij bepaald op toegelegd heb mijn superieur te gehoorzamen, doch hij zijne macht over mij misbruikt, door mij een valsche leer te verkondigen, of als hij mij beveelt dingen te doen, die ik verkeerd en oneerbaar reken, zal ik dan niet verloren gaan door hem langer te gehoorzamen?"

Hij antwoordde: „Gij zult nooit daden voor God behoeven te verantwoorden, die gij gedaan hebt op bevel van

uw wettige superieuren. Als zij u bedriegen, omdat zijzelven bedrogen zijn, zullen zij alleen verantwoordelijk zijn voor de dwaling, waarin gij verkeert. Uw zonde zal u niet toegerekend worden, zoolang gij den gulden regel volgt, die de bron is van alle Christelijke wijsbegeerte en volmaaktheid, n.l. nederig en gehoorzaam te zijn."

Ik was met dit antwoord volstrekt niet tevreden en verbergde het voor verscheidene mijner medestudenten niet, dat ik onwillig was om zulke beginselen aan te nemen. Onder hen, die met mij studeerden, bevond zich een zekere Jozef Torcot, die eenige jaren geleden gestorven is; ik geloof, dat hij laatst minister van openbare werken in Canada was. Hij antwoordde mij: „Hoe meer ik datgene bestudeer, wat zij de grondbeginselen van Christelijke wijsbegeerte en logica noemen, hoe meer ik denk, dat zij van plan zijn, ezels van ons te maken."

Den volgenden dag stortte ik mijn gemoed uit aan onzen eerwaardigen superieur, den eerw. Leprohon. Ik zag tot hem op als tot een heilige en had hem als een vader lief. Ik zeide hem ronduit, dat ik weinig genegen was, mij aan de onverstaanbare grondbeginselen, die ons en onze rede in de vernederendste slavernij dompelden, te onderwerpen. Ik schreef zijn antwoord, dat hier volgt, op:

„Mijn lieve Chiniquy, hoe komt het, dat Adam en Eva zich in den hof van Eden in ellende stortten? Hoe komt het, dat zij den stroom van zonden, die de overhand op ons heeft, over ons brachten? Is het niet, omdat zij zich wijzer waanden dan God? Zij hadden de belofte van het eeuwige leven, als zij hun verstand aan dat van hun verhevenen Heer onderwierpen. Zij gingen verloren, omdat zij tegen het gezag van God opstonden. Zoo gaat het nu nog. Alle verkeerdheden, dwalingen en misdaden, die in de wereld plaats vinden, komen voort uit denzelfden opstand van den menschelijken wil en van het menschelijk verstand tegen den wil en de wijsheid Gods. God nu regeert een gedeelte van de wereld, de wereld der uitver-

korenen, door den paus en deze bepaalt de leeringen van onze onfeilbare en heilige Kerk. Als wij ons aan God, die door den paus tot ons spreekt, onderwerpen, zijn wij behouden. Wij bewandelen dan de paden der waarheid en der heiligheid. Maar wij zouden dwalen en jammerlijk omkomen, als wij onze rede stelden boven die van onzen superieur, den paus, die persoonlijk spreekt of door sommigen van onze superieuren, welke de macht van hem hebben ontvangen om ons te leiden."

„Maar," zeide ik, „als mijn verstand mij zegt, dat de paus of iemand van de andere superieuren, die door hem over mij geplaatst zijn, verkeerd handelen of mij iets bevelen dat niet goed is, zondig ik dan niet tegen God, als ik hun gehoorzaam?"

„Gij veronderstelt iets, dat beslist onmogelijk is", antwoordde de heer Leprohon, „want de paus en de bisschoppen, die hem terzijde staan, hebben de belofte van nooit in het geloof te dwalen. Zij kunnen u niet van den weg brengen, noch u iets bevelen, dat tegen de wet Gods indruischt. Maar neem voor een oogenblik aan, dat zij dwaalden en u zouden dwingen iets te gelooven of te doen tegen de uitspraken van het Evangelie, dan zou God u toch nooit eene dwaling laten verantwoorden, waarin gij verkeert, door uw wettigen superieur te gehoorzamen."

Ik moest mij met dat antwoord, hetwelk ik woordelijk in mijn zakboekje opschreef, tevredenstellen.

Ik zal u een ander bewijs leveren, om u te laten zien, hoe ontzettend dom wij waren aan het einde van een zevenjarige studie aan het college. Omstreeks het jaar 1829 schreef de curator van St. Anne de la Parada aan onzen pricipaal den eerw. Leprohon, dat hij de voorbede vroeg van al de studenten aan het college van Nicolet tot afwering van een onheil, dat hij ons op de volgende wijze berichtte: „Reeds meer dan drie weken verkeerde een der achtenswaardigste boeren in gevaar van al zijne paarden door tooverij te verliezen. Van den vroegen morgen

tot den laten avond en gedurende het grootste gedeelte van den nacht kon men herhaaldelijk zweep- en stokslagen op de arme paarden hooren neervallen, die beefden, steunden en zich verweerden. Wij kunnen echter niets zien. De hand van den toovenaar blijft onzichtbaar. Bidt voor ons, dat wij het monster mogen ontdekken, opdat het naar behooren gestraft worde."

Dit was de inhoud van des priesters brief; en daar mijn superieur die fabel van harte geloofde, deden ik en al de godsdienstige studenten van het college evenzoo. Zoo bijgeloovig was ik geworden na een zevenjarige studie aan een college van de Kerk van Rome.

De studiën aan een college van Rome, evenals die in een klooster, ontwikkelen het verstand niets.

Ik weet, dat de Roomsche priesters op elk wetenschappelijk gebied een zeker aantal geleerde mannen kunnen aanwijzen, die aan hun colleges gestudeerd hebben. Maar deze merkwaardige mannen hadden reeds van den beginne in het geheim de ketenen verbroken, waarmeê hun superieuren hen trachten te binden. Om des vredes wil volgden zij in het openbaar de regelen van het huis; maar in het geheim hadden hun edele zielen de schandelijke ketenen, die men voor hun verstand in gereedheid gebracht had, met verontwaardiging van zich geweerd. Als ware kinderen Gods en des lichts hadden zij het geheim uitgevonden vrij te blijven ook in de donkere cellen van eene gevangenis!

Noem mij de namen op van de merkwaardige en geleerde mannen, die aan een college van Rome gestudeerd hebben en ware lichten geworden zijn aan den wetenschappelijken hemel, en ik zal bewijzen, dat negen tienden van hen vervolgd, in den ban gedaan, gekweld, ja, dat sommigen hunner ter dood gebracht zijn, omdat zij voor zichzelven durfden denken.

Galileï was een Roomsch-Katholiek en zeker een van de grootste mannen, op wie de wetenschap als haar meest

begaafde zonen mag roemen. Werd hij niet in een kerker geworpen? Werd hij niet in het openbaar door de hand van den beul gegeeseld? Moest hij God en den mensch niet om vergeving vragen, omdat hij het gewaagd had met den paus te verschillen over de beweging van de aarde om de zon?

Copernicus was zeker een van de grootste lichten van zijn tijd, maar werd hij om zijn bewonderenswaardige wetenschappelijke ontdekkingen niet gecensureerd en in den ban gedaan?

Frankrijk kent geen grooter genie onder zijn meest beroemde mannen dan Pascal. Hij was een Roomsch-Katholiek. Maar hij leefde en stierf geëxcommuniceerd.

De Kerk van Rome roemt op Bossuet, bisschop van Meaux, als een van de grootste redenaars, die zij ooit gehad heeft. Ja, maar heeft Veuilot, de uitgever van de „Univers", die zijn man wel kent, voor de wereld beleden en verklaard, dat Bossuet een vermomd Protestant was?

Waar kunnen wij een beminnelijker en geleerder schrijver vinden dan Montalembert, die langer dan een kwart eeuw zoo getrouw en dapper voor de Roomsche Kerk in Frankrijk gestreden heeft? Maar heeft hij niet openlijk op zijn sterfbed verklaard, dat die Kerk van dien dag, dat zij de onfeilbaarheid van den paus als een leerstuk proclameerde, een valsche en afgodische Kerk is geworden? Is hij niet manmoedig als een geëxcommuniceerde gestorven, omdat hij stervende verklaarde, dat de paus niets anders dan een valsche god was?

Vele leerlingen van Roomsch-Katholieke colleges, op wie de priesters somtijds zoo onbedachtzaam roemen, zijn de handen van hun Jezuïetische onderwijzers ontvlucht om hun diepe verachting voor het Roomsch-Katholieke priesterschap en pausdom uit te spreken. Zij hadden lang genoeg met den priester omgegaan om hem te kennen. Zij hebben met eigen oogen gezien, dat de priester van Rome de gevaarlijkste, de onverzoenlijkste vijand is van ontwik-

keling, vooruitgang en vrijheid; en als hun arm niet verlamd is door lafheid, zelfzucht of huichelarij, zullen die leerlingen van de colleges van Rome de eersten zijn om de Roomsche priesterschap aan te klagen en hare sterkten te verwoesten.

Voltaire studeerde aan een Roomsch-Katholiek college en hij sterkte zich waarschijnlijk op die school voor den vreeselijken strijd, dien hij later tegen Rome streed. En nooit zal die Kerk herstellen van den slag, dien Voltaire haar in Frankrijk toegebracht heeft.

Cavour in Italië had ook aan een Roomsch-Katholiek college gestudeerd en het is meer dan waarschijnlijk, dat zijn edele ziel daar ter plaatse gezworen heeft, de onteerende ketenen, waarmede Rome zijn dierbaar vaderland gebonden had, te verbreken.

De welsprekendste van de redenaars van Spanje, Castelar, studeerde eveneens aan een Roomsch-Katholiek college, maar hoort eens met welk eene welsprekendheid hij de tirannie, huichelarij, zelfzucht en onwetendheid der priesters geeselt.

Papineau studeerde onder leiding van Roomsche priesters aan hun college te Montreal. Van zijn vroege jeugd af, kon die arend van Canada de priesters van Rome zien en leeren kennen, juist zooals zij waren. Hij heeft hen in de weegschaal gewogen; hij heeft hen nauwkeurig gadegeslagen; hij heeft de donkere diepten van hun anti-sociale grondbeginselen gepeild; hij heeft de pijn gevoeld, veroorzaakt door de onteerende ketenen, waarmede zij bijna twee eeuwen lang ons dierbaar Canada door het slijk gesleurd hebben. Papineau was een leerling van de priesters; en ik heb verscheidene priesters daarop als op iets groots hooren roemen. Maar de echo's van Canada weerklinken nog de donderende woorden, waarmeê Papineau de priesters afschilderde als de doodelijkste vijanden van de ontwikkeling en de vrijheid van Canada. Hij was een der eerste mannen van Canada, die inzagen, dat er geen

vooruitgang, geene vrijheid voor ons dierbaar vaderland denkbaar was, zoolang de priesters de opvoeding van ons volk in handen hadden. Het geheele leven van Papineau was ééne worsteling, om Canada uit Rome's macht te verlossen.

Iedereen weet, hoe hij de priesters levenslang meêdoogenloos hekelde; en de geheele wereld is getuige geweest van de diepe verachting, waarmede hij hunne diensten weigerde en hen in het plechtige uur des doods afwees!

Canada's kinderen zullen steeds hun geboorteland moeten ontvluchten, zoolang de priester van Rome den invloed blijft behouden, dien hij op alles, wat onder zijn bereik komt, op dit vasteland zoowel als in Europa uitoefent; en de inwoners der Vereenigde Staten zullen hun dierbaarste instellingen langzamerhand zien vervallen, als zij voortgaan met hunne zonen en dochteren naar de Jezuïeten-colleges en nonnenkloosters te zenden.

Als gij ergens Roomsch-Katholieke colleges en nonnenkloosters hun hooge daken op lachende heuvelen of in bloeiende valleien ziet verheffen, kunt gij er bepaald van verzekerd zijn, dat het zelf-respect en de mannelijke deugden van het volk spoedig zullen verloren gaan; — ontwikkeling, vooruitgang en welvaart zullen spoedig plaats maken voor bijgeloof, luiheid, dronkenschap, Zondagsontheiliging, onwetendheid, armoede en allerlei verlaging. De colleges en de nonnenkloosters zijn de hooge citadels, waaruit de paus de rechten en de vrijheden van het volk het heetst bestookt. De colleges en de nonnenkloosters zijn de tuighuizen, waar dag en nacht de doodelijkste wapenen gesmeed worden, om de verdedigers der vrijheid over de geheele wereld te bestrijden en neder te vellen.

De colleges en de nonnenkloosters zijn de geheime plaatsen, waar de vijanden van vooruitgang, gelijkheid en vrijheid hunne vergaderingen houden, en waar die groote samenzwering, die ten doel heeft de wereld onder de

heerschappij van den paus te brengen, gesmeed wordt.

De colleges en de nonnenkloosters zijn de scholen, waar aan het opkomend geslacht geleerd wordt, dat het ongodsdienstig is de uitspraak van eigen geweten te volgen; ongodsdienstig te luisteren naar hetgeen hun verstand hun zegt; ongodsdienstig ook het Woord van God te lezen en hun Schepper te aanbidden naar de voorschriften van het Evangelie.

Aan de colleges en in de nonnenkloosters van Rome wordt den menschen geleerd, dat zij geschapen zijn om den paus in alles te gehoorzamen, dat de Bijbel moet verbrand worden en dat de vrijheid nergens ter wereld, het koste wat het kost, langer mag geduld worden.

Ik had een vurige begeerte om een eerlijk en oprecht Roomsch-Katholiek te zijn. De indrukken en de gedachten, die al het onderwijs op mij maakte en bij mij opwekte, waren treurig, en ik kon hoegenaamd niets vinden om ze weg te nemen of te verdrijven. Ongelukkig hadden vele boeken, die onze leeraren ons in de handen stopten om ons geloof te versterken, ons zedelijk karakter te vormen, onze godsvrucht aan te kweeken en ons vertrouwen in de leerstukken van Rome te bevestigen, een droevige overeenkomst met de geschiedenissen, die ik van de heidensche goden en godinnen gelezen had. De wonderwerken, die aan de Maagd Maria toegeschreven werden, schenen dikwijls slechts eene navolging te zijn van de streken en bedriegerijen, waardoor de priesters van Jupiter, Venus, Minerva enz. gewoonlijk hun doel trachtten te bereiken en de verzoeken van hun aanbidders in te willigen. Sommige van die wonderen van de Maagd evenaarden in laagheid en onzedelijkheid de afgruwelijkste verhalen van de heidensche goden en godinnen uit de mythologieën, indien zij ze niet overtroffen.

Ik zou honderden van zulke wonderen kunnen opnoemen, die mijn geloof schokten en mij in het geheim deden blozen voor het besluit, waartoe ik noodzakelijkerwijs

komen moest, toen ik de vereering van het oude met die van het nieuwe Rome vergeleek. Ik bepaal mij slechts bij drie van de nieuwerwetsche wonderen, die men vinden kan in een der boeken, getiteld: „De roem van Maria", welke boeken ten sterkste door den paus worden aanbevolen.

Het eerste wonder. De groote genade, die de Heilige Maagd aan eene non Beatrix van het klooster van Frontebraldo bewees, toont aan, hoe genadig zij met de zondaars handelt. Dit feit wordt door Cesanus en door vader Rho medegedeeld. Deze ongelukkige non werd door een blinden hartstocht voor een jongen man verteerd, waarop zij besloot haar klooster te verlaten en met hem weg te loopen. Zij was de deurwaardster van het klooster, en de sleutels aan de voeten van de Heilige Maagd nederleggende, liep zij onbevreesd weg en leidde in een vergelegen plaats vijftien jaren lang een slecht leven.

Toen zij op zekeren dag een leverancier van haar klooster ontmoette, deed zij navraag naar zuster Beatrix, omdat zij vermoedde, dat hij haar toch niet herkennen zou.

„Ik ken haar goed," antwoordde de man, „zij is een heilige non en staat aan het hoofd van de novices."

Op deze woorden was het Beatrix wonderlijk temoede; maar om er achter te komen wat dit alles beteekende, trok zij andere kleeding aan, ging naar het klooster en vroeg naar zuster Beatrix.

De Heilige Maagd verscheen dadelijk aan haar in den vorm van het beeld, aan welks voet zij bij haar vertrek de sleutels gelegd had, en sprak haar aldus aan: „Weet, Beatrix, dat ik, om uw eer te bewaren, van dat gij uw klooster verlaten hebt, uwe plaats ingenomen en uw taak verricht heb. Mijne dochter, keer tot God terug en heb berouw; want mijn Zoon wacht op u. Tracht door de heiligheid van uw leven den goeden naam, dien ik u verworven heb, te behouden." Na dit gezegd te hebben, verdween de Heilige Maagd. Beatrix ging nu weer in het

klooster, deed haar ordekleed aan en leidde uit dankbaarheid voor de gunstbewijzen van Maria, het leven van eene heilige. (Roem van Maria, hoofdst. VI. sec. 2.)

Het tweede wonder. De eerw. vader Rierenberg verhaalt, dat er in de stad Aragona een mooi en edel meisje, Alexandra genaamd, leefde, dat door twee jonge mannen hartstochtelijk bemind werd. Op zekeren dag vochten zij met elkander uit jaloezie en beiden werden gedood. Hunne ouders waren zoo verwoed op het meisje, als de oorzaak van deze rampen, dat zij haar doodden, haar hoofd afhieuwen en haar in een put wierpen. Toen echter St. Dominicus daar eenige dagen later voorbij wilde gaan, kwam de gedachte bij hem op, naar den put te gaan en uit te roepen: „Alexandra, kom hier."

Het hoofd van de overledene plaatste zich onmiddellijk op den rand van den put en haalde St. Dominicus over, hare biecht te hooren. Toen St. Dominicus deze gehoord had, diende hij haar in de tegenwoordigheid van een menigte menschen het avondmaal toe en beval haar toen, hun te vertellen waarom zij zulk een groote genade had ontvangen.

Zij antwoordde, dat hoewel zij in een staat van doodzonde verkeerde, toen zij onthoofd werd, de Maagd haar leven gespaard had, omdat zij de gewoonte had haar paternoster te bidden.

Het hoofd bleef op den rand van den put twee dagen ten aanschouwe van een groote menigte; toen ging de ziel naar het vagevuur. Vijftien dagen later verscheen echter de ziel van Alexandra, schoon en schitterend als eene ster aan Dominicus en zeide, dat een van de zekerste middelen om zielen uit het vagevuur te verlossen was ten hunne gunste het paternoster te bidden. (Roem van Maria, hoofdst. VIII, sec. 2.)

Het derde wonder. Eene dienstmaagd van Maria ging, zonder er haar man iets van te vertellen, naar een kerk om te bidden. Door een vreeselijken storm kon zij dien

nacht niet naar huis terugkeeren. Bang, dat haar man kwaad zou zijn, riep zij de hulp van Maria in. Toen zij thuiskwam, was haar man bijzonder vriendelijk. Nadat zij hem hierover eenige vragen gedaan had, bevond zij, dat de moeder Gods dienzelfden nacht hare gedaante aangenomen en het huishouden voor haar waargenomen had. Zij vertelde daarop het groote wonder aan haar man en beiden werden nu bijzonder aan de Heilige Maagd verkleefd. (Roem van Maria. Voorbeelden van bescherming 40). Menschen, die nooit aan een Roomsch-Katholiek college gestudeerd hebben, kunnen nauwelijks gelooven, dat ons zulke fabelen verteld werden om ons over te halen Christenen te worden. Maar God weet het, dat ik de waarheid zeg. Is het dus niet een spotten met zijn Heilig Woord, te zeggen, dat het Christendom den studenten aan de colleges van Rome als een godsdienst wordt onderwezen? God alleen weet, hoevele zielesmarten ik gedurende mijne studiën heb uitgestaan, toen ik mij het brood des levens — zijn dierbaar Woord zag ontnemen.

In mijn laatste studiejaren vertrouwden mijne leeraren mij het opzicht over de bibliotheek toe. Nu gebeurde het eens, dat, toen op een keer de studenten een vacantiedag genomen hadden, ik alleen thuisbleef, mij in de bibliotheek opsloot en al de boeken begon te doorbladeren. Ik was niet weinig verbaasd te ontdekken, dat de boeken, die ons het best konden inlichten, op den catalogus van de bibliotheek onder de verboden boeken gerangschikt stonden. Ik was diep ontroerd, met mijne oogen ziende, dat slechts boeken van bijna geen beteekenis ons gegeven waren; dat wij slechts schrijvers van den derden rang mochten lezen (als ik mij zoo mag uitdrukken over dezulken, wier eenige waarde daarin bestond, dat zij de pausen vleiden, wier misdaden zij verbergden of verschoonden). Verscheidene studenten, verder gevorderd dan ik, hadden mij daar opmerkzaam op gemaakt; maar ik geloofde hen niet. Eigenliefde gaf mij de hoop, dat ik zoo goed opgevoed

was, als iemand van mijn leeftijd slechts kon zijn. Tot dat oogenblik had ik de gedachte niet kunnen verdragen, dat ik met de overige studenten het slachtoffer was van een ongelooflijk systeem van zedelijke en verstandelijke verblinding. Onder de door het college verboden boeken vond ik een mooien Bijbel. Ik greep hem met de verrukking van een gierigaard, die een verloren schat weervindt. Ik bracht hem aan mijne lippen en kuste hem met eerbied. Ik drukte hem aan mijn hart, zooals men het een vriend doet, van wien men lang gescheiden is geweest. Deze Bijbel deed mij denken aan de gelukkigste uren van mijn leven en ik las dan ook zijn goddelijke waarheden, totdat de studenten terugkeerden.

Den volgenden dag riep onze directeur, de eerw. Leprohon, mij gedurende den rusttijd en zeide: „Gij schijnt vandaag ontroerd en zeer bedroefd te zijn. Ik heb gemerkt, dat gij alleen thuis zijt gebleven, terwijl de andere scholieren zich zoo genoegelijk vermaakten. Is er iets, waarover gij smart gevoelt of zijt gij ziek?" Ik kan mijne liefde en mijn eerbied voor dien achtenswaardigen man niet uitspreken. Hij was tegelijk mijn vriend en mijn weldoener. Gedurende vier jaar hadden hij en de eerw. Brassard de kosten van mijn verblijf zoowel als mijn leergeld betaald; want door eene verwijdering tusschen mij en mijn oom Dionne betaalde deze niets meer voor mij. Door den vorigen dag den Bijbel te lezen, was ik mijn weldoener, den heer Leprohon, ongehoorzaam geweest; want toen hij mij de zorg over de bibliotheek toevertrouwde, had hij mij laten beloven, dat ik de boeken van den verboden catalogus niet zou lezen. Het smartte mij hem te bedroeven door te bekennen, dat ik mijn eerewoord gebroken had; maar het was mij nog smartelijker hem te bedriegen, door de waarheid te verzwijgen. Ik antwoordde hem daarom: „Uw vermoeden, dat ik mij niet op mijn gemak gevoel en bedroefd ben, is juist. Ik belijd, dat er iets is in de regelen, die wij moeten gehoorzamen, dat mij geweldig hindert. Ik

heb er nooit met u over durven spreken; maar daar gij de oorzaak van mijne droefheid wenscht te weten, zal ik het u zeggen. Gij hebt ons boeken in handen gegeven, niet alleen om te lezen, maar om uit het hoofd te leeren; boeken, die, zooals gij weet, gedeeltelijk door de hel zijn ingegeven; en gij verbiedt ons het eenige boek te lezen, waarvan elk woord uit den hemel afkomstig is. Gij veroorlooft ons boeken te lezen, die door den geest der duisternis en der zonden zijn geïnspireerd en gij rekent het ons als een misdaad toe het eenige boek te lezen, dat onder de leiding van den Geest des lichts en der heiligheid geschreven is. Dit gedrag zoowel van uw kant als van den kant van alle leeraren aan het college smart en mishaagt mij. Ik zal het u maar vertellen, dat uwe vrees voor den Bijbel mijn geloof schokt en mij doet vreezen, dat wij in onze Kerk op een verkeerd spoor loopen."

De heer Leprohon antwoordde: „Ik ben reeds meer dan twintig jaar directeur van dit college geweest, doch ik heb nooit zulke aanmerkingen en klachten als van u op dit oogenblik over de lippen van eenig student hooren komen. Vreest gij niet het slachtoffer van een bedrog van den duivel te zijn, dat gij voor den dag komt met eene vraag: die zoo vreemd en zonderling in den mond van een leerling klinkt, wiens eenig doel moet zijn, zijn superieuren te gehoorzamen?"

„Het kan wezen," zeide ik, „dat ik de eerste ben, die op deze wijze tot u spreek; want het is zeer waarschijnlijk, dat ik de eenige student aan dit college ben, die in zijn kindsche dagen den Bijbel gelezen heeft. Ik heb u reeds gezegd, dat er in mijns vaders huis een Bijbel was, die evenwel na zijn dood verdween, ofschoon ik nooit heb kunnen uitvinden, wat er van geworden is. Ik kan u verzekeren, dat het lezen van dat merkwaardige boek mij goed gedaan heeft, zoodat ik er den invloed nog heden ten dage van gevoel. Ik weet bij ondervinding, dat er geen boek ter wereld zoo goed en heilzaam is om te lezen, en

daarom ook ben ik zoo smartelijk aangedaan en gegriefd door de vrees, die gij er voor hebt. Ik beken, dat ik gisteren namiddag in de bibliotheek den Bijbel gelezen heb. Ik heb daar dingen in gevonden, die mij van blijdschap en geluk hebben doen weenen; dingen die mijn geestelijk leven meer goed gedaan hebben, dan alles wat gij mij gedurende zes jaren hebt te lezen gegeven. En ik ben vandaag zoo bedroefd, omdat gij het zoudt goedkeuren als ik een boek van den duivel las, maar het lezen van het woord Gods veroordeelt."

Mijn superieur antwoordde: „Daar gij den Bijbel gelezen hebt, moest gij weten, dat daarin over de dingen gesproken wordt van zulk een teederen aard, dat het een jonge man, om nu niet te spreken van een jonge dame, niet geoorloofd is ze te lezen."

„Ik begrijp u," antwoordde ik; „maar gij weet toch zeer goed, dat satan dag en nacht met ons spreekt over die dingen, die God niet met ons wil laten bespreken. Nu, als de satan met ons over een kwade zaak spreekt en daarbij onze gedachten bepaalt dan gebeurt dit steeds, opdat wij die liefhebben en daardoor verloren zouden gaan. Maar als de God der reinheid met ons over slechte dingen spreekt (van welke de mensch wel iets afweet), dan doet Hij dit, opdat wij ze zouden haten en verafschuwen, en Hij geeft ons de genade ze te vermijden. Welnu, als gij den duivel niet kunt tegenhouden, zulke zondige en verleidelijke dingen ons in het oor te fluisteren, hoe durft gij dan God verhinderen met ons over dezelfde dingen te spreken, teneinde ons voor hun aanlokselen te bewaren?"

Ofschoon het verstand van den heer Leprohon door al de afwijkingen van de Kerk van Rome was gaan dwalen, was zijn hart toch eerlijk en oprecht gebleven; daarbij, hoewel in gevoelen van elkander verschillende, had hij mij lief als zijn kind, gelijk ik hem dan ook als een vader vereerde.

Hij was door mijn antwoord uit het veld geslagen. Hij werd bleek en ik zag tranen uit zijne oogen vloeien. Hij zuchtte diep en zag mij eenigen tijd ernstig aan, zonder te antwoorden. Ten laatste zeide hij: „Er ligt eene kracht in uw antwoord en in uwe argumenten, die mij doet beven. Als ik dan ook slechts mijn eigen denkbeelden had om ze te wederleggen, dan, ik beken het, zou ik niet weten, hoe te handelen. Maar ik heb iets beters dan mijn eigen zwakke gedachten. Ik bezit de gedachten van de Kerk en van onzen Heiligen Vader, den paus. **Zij verbieden ons, onzen studenten den Bijbel in handen te geven.** Dit moet een einde aan uwe onrust maken. Zijn wettigen superieuren in alles en overal te gehoorzamen is de plicht, waarvan een Christelijke scholier, als gij zijt, zich te kwijten heeft. Gij hebt dien gisteren verzaakt, maar ik hoop, dat dit de laatste maal zal zijn dat het kind, hetwelk ik liever heb dan mijzelven, mij zooveel smart aandoet."

Dit zeggende omarmde hij mij, drukte mij aan zijn hart en bevochtigde mijn aangezicht met zijne tranen. Ik weende ook. Ja, ik weende van harte. Maar God weet, dat, ofschoon de gedachte, mijn weldoener en vader gesmart te hebben, mij tranen van berouw deed weenen, ik nog meer weende, omdat het mij niet vrijstond Gods heilig Woord te lezen.

Vraagt men mij, welke zedelijke en godsdienstige opvoeding wij aan dit college ontvingen, dan doe ik de vraag: Welke godsdienstige opvoeding kunnen wij aan eene inrichting ontvangen, waar zeven jaar doorgebracht worden, zonder dat het ons vergund is ooit het Evangelie Gods te lezen? De goden der Heidenen spraken dagelijks tot ons door hun apostelen en profeten Homerus, Virgilius, Pindarus, Horatius enz. en de God der Christenen mocht aan dit college geen enkel woord tot ons spreken! Onze godsdienst kon daarom niets anders zijn dan het heidendom, maar onder een Christelijken naam. Het Christendom aan een college of in een klooster van Rome is zulk

eene vermenging van heidendom en bijgeloof, en zoo belachelijk en kinderachtig en vol laffe fabels, dat de meerderheid dergenen, die de stem der rede nog niet geheel het zwijgen hebben opgelegd, het niet kunnen aannemen. Eenigen doen, zooals ik, alles wat in hun vermogen is, om slechts te gelooven wat hun superieur hun zegt te gelooven, en zij slagen er ook tot op zekere hoogte in. Zij sluiten hunne oogen en laten zich als blinden leiden, waar de hand des meesters hen heenvoert. Maar de meeste studenten aan de Roomsch-Katholieke colleges kunnen het verbasterd Christendom, dat Rome hun aanbiedt, niet aannemen. Natuurlijk volgen zij gedurende den studietijd om des vredes wil de regels op, maar nauwelijks hebben zij het college verlaten, of zij voegen zich bij en vermeerderen de twijfelaars en ongeloovigen, die Frankrijk, Spanje en Italië, ja die inderdaad alle landen, waar Rome de opvoeding van het volk in handen heeft, overstroomen. Ik moet dus, hoewel met een droevig hart, verklaren, dat de zedelijke en godsdienstige opvoeding aan de Roomsch-Katholieke colleges van alle waarde is ontbloot, daar de ware grondslag van alle zedelijkheid en godsdienst er aan ontbreekt.

VIII.

PROTESTANTSCHE KINDEREN OP DE SCHOLEN VAN ROME.

Onze eerste ouders zijn niet gruwelijker bedrogen door de verleidende taal van de slang, dan de Protestanten heden ten dage bedrogen worden door de bedriegelijke beloften van de priesters en nonnen van Rome.

Ik heb eens de belofte gehoord, die onze superieur aan een rechter van den staat Nieuw-York deed; toch kwam eenige dagen later diezelfde superieur bij mij en zeide: „Gij kent wat Engelsch en deze jonge man kent genoeg Fransch, zoodat gij elkander gemakkelijk zult kunnen verstaan. Tracht zijne vriendschap te winnen en hem over te halen, onzen heiligen godsdienst aan te nemen. Zijn vader is een invloedrijk man in de Vereenigde Staten en hijzelf de erfgenaam van een ontzaglijk kapitaal. Zijne bekeering zal gezegende vruchten voor de toekomst in de naburige republiek kunnen afwerpen."

Ik antwoordde: „Gij zijt de belofte vergeten, die gij aan zijn vader gedaan hebt, van nooit iets te zeggen of te doen wat hem van geloofsovertuiging zou kunnen doen veranderen?"

Mijn superieur glimlachte om mijne eenvoudigheid en zeide: „Als gij eerst theologie gestudeerd hebt, zult gij er achter komen dat het Protestantisme geen godsdienst, maar de ontkenning van den godsdienst is. Protesteeren

kan geen basis van eenig leerstuk zijn. Als ik dus rechter Pike beloofde, dat de godsdienstige overtuigingen van zijn kind zouden geëerbiedigd worden en dat ik niets zou doen om hem van geloof te doen veranderen, beloofde ik de gemakkelijkste zaak van de wereld, omdat ik beloofde mij niet te bemoeien met iets, dat niet bestaat."

Door de redeneering van mijn superieur (zooals trouwens iedere superieur spreekt, die aan het hoofd van een college of klooster staat) overtuigd of liever verblind, maakte ik er mijn bepaald werk van, mijn jongen vriend in een goed Roomsch-Katholiek te veranderen, en ik zou er ook waarschijnlijk in geslaagd zijn, als hij niet ter oorzake van een ernstige ongesteldheid naar huis had moeten terugkeeren, waar hij kort daarop stierf.

Protestanten, die deze bladzijden lezen, zullen misschien verontwaardigd zijn over het bedrog en de schurkerij van het hoofd van het college van Nicolet. Maar ik wil deze Protestanten doen opmerken, dat zij, inplaats van dezen man, liever zichzelven moeten verachten. De eerw. Leprohon was eerlijk. Hij handelde overeenkomstig de beginselen, die hij voor goed en rechtvaardig hield en waarvoor hij blijmoedig zijn laatsten druppel bloed zou gegeven hebben. Hij geloofde oprecht, dat het Protestantisme een zuivere ontkenning van allen godsdienst is en dus de verachting van ieder waar Christen verdient. De priester van Rome was niet verachtelijk, oneerlijk en een verrader van zijne beginselen, maar de Protestant was het, die een valsche positie innam tegenover zijn Evangelie en zijn eigen geweten door zijn kind te laten opvoeden door de dienaars van den paus. En daarenboven, kunnen wij niet met waarheid zeggen, dat de Protestant, die zijn kind door een Jezuïet of door eene non laat onderwijzen en opvoeden, een mensch is zonder godsdienst en dat niets zoo belachelijk is, als dien man te hooren verzoeken achting te hebben voor zijn godsdienstige overtuigingen? Men kan er het best achterkomen of iemand zijn godsdienstige overtuigin-

gen gaarne geëerbiedigd wil zien, door er op te letten, of hij ze zelf eerbiedigt.

De Protestant, die zijne kinderen tot voor de voeten van de priesters van Rome sleept, is óf een vermomd ongeloovige óf een huichelaar. Het is, op zijn zachtst genomen, belachelijk zoo iemand van zijn godsdienstige overtuigingen te hooren spreken of eerbiediging daarvan te hooren vragen. Zijn ootmoedige houding aan de voeten van een Jezuïet of van een non, terwijl hij eerbied voor zijn geloof afsmeekt, is een duidelijk bewijs, dat hij er geen heeft te verliezen. Als hij eenig geloof bezat, zou hij daar geen ootmoedig, verachtelijke smeekeling wezen. Hij zou zorgen liever daar te zijn, waar geen gevaar voor de onsterfelijke ziel van zijn dierbaar kind bestaat.

Toen ik nog in de Roomsche Kerk was, heb ik dikwijls met anderen de noodzakelijkheid besproken om bovenmenschelijke pogingen aan te wenden, teneinde jonge Protestanten naar onze colleges en nonnenkloosters te lokken, als de eenvoudigste en eenige middelen om voor een langen tijd de wereld te beheerschen. En daar de moeders, veel meer dan de vaders, de toekomst van het huisgezin en van de wereld in hare handen hebben, kwamen wij tot het besluit, alles op te offerèn, teneinde over het geheele land nonnenkloosters te bouwen, waar de jonge meisjes, de toekomstige moeders van ons nageslacht, onder ons opzicht en naar onze inzichten zouden behandeld en opgevoed worden. De priesters van Rome roemen er dan ook op, dat meer dan de helft van de scholieren der nonnen kinderen van Protestanten zijn en dat zeven tienden van die Protestantsche kinderen, vroeger of later, de trouwste volgelingen en de krachtigste steunpilaren van het pausdom in de Vereenigde Staten zullen worden. Met dat publieke en onloochenbare feit voor hen, hebben de Jezuïeten geprofeteerd, dat, eer vijf en twintig jaren verloopen zullen zijn, de paus over die groote republiek

zal heerschen; en als er niet een groote verandering plaats vindt, zal die profetie vervuld worden.

„Maar zeggen vele Protestanten, „waar kunnen wij betere waarborgen krijgen, dat de zeden van onze meisjes onbedorven blijven dan in die kloosters? De gezichten van die goede nonnen, haar engelachtige glimlach, zelfs hare lippen, die zulk een hemelsche taal kunnen spreken — zijn dit niet de onmiskenbare teekenen, dat niets de harten van onze lieve kinderen zal bezoedelen, als zij aan de zorg van die heilige nonnen opgedragen zijn?" Engelachtig glimlachen! Lippen, die hemelsche taal kunnen spreken! Uitdrukkingen van vrede en heiligheid van de goede nonnen! — Bedriegelijk lokaas! Wreede begoocheling! Comediespel. Ja, al dit engelachtig glimlachen, al die uitdrukkingen van vreugde en geluk zijn slechts een lokaas, om eerlijke maar lichtgeloovige menschen te bedriegen.

Ikzelf geloofde langen tijd, dat er eenige waarheid was in al dat vertoon van vrede en geluk, dat ik meende te lezen op de aangezichten van een groot aantal nonnen. Maar hoe spoedig verdwenen die gedachten, toen ik met eigen oogen in een boek over de geheime regels van het klooster las, dat de kloosterling zich altijd, en wel voornamelijk in tegenwoordigheid van vreemdelingen, blijde en gelukkig voor moet doen, al wordt de ziel ook door smart en droefheid neergedrukt.

De redenen, waarom de nonnen voortdurend zoo moeten veinzen, is om zich de achting en den eerbied van het volk te verzekeren en de jonge dames des te gemakkelijker voor het klooster te winnen!

De non in haar cel wordt gedwongen met zulk een hemeltergende comedie de wereld te bedriegen en nieuwe recruten in het klooster te brengen. En de Protestanten, de volgelingen van het Evangelie, de kinderen des lichts, laten zich door dit goddelooze comediespel bedriegen.

Het hart van de arme non is dikwijls vol smarten. Menig-

maal zielsbedroefd, is zij toch onder eede verplicht, zich altijd vroolijk voor te doen. Als de Protestanten, voorgelicht door de Goddelijke waarheid, eens zien konden, hoe die non achter die gehuichelde vroolijkheid haar zieleleed verbergt, zouden zij inzien, hoe gemakkelijk zij zich door den schijn hebben laten bedriegen. Dan zouden zij zich bitterlijk beklagen, aan dat nieuwe heidendom het toekomstige geluk van hun kinderen, van hun huisgezinnen en van hun vaderland te hebben opgeofferd.

„Maar," zegt iemand, „het onderwijs op een kloosterschool is zoo goedkoop." Ik antwoord daarop. „Al ware het onderwijs in de kloosters tweemaal zoo goedkoop als het nu is, dan zou men er nog veel te veel voor betalen. Wij kunnen in dit geval het oude spreekwoord: „Goedkoop is duurkoop" aanhalen en toepassen.

In de eerste plaats is de verstandelijke ontwikkeling op een kloosterschool van nul en geener waarde. Het groote oogmerk van den paus en van de nonnen is het verstand zoo weinig mogelijk te ontwikkelen. Van zedelijke opvoeding kan ook geen sprake zijn; wat soort van zedekunde kan een meisje leeren van eene non, die gelooft dat zij naar het goeddunken van haar hart kan leven, zoolang zij dit zelve wil; dat er geen kwaad voor haar uit kan voortkomen, noch in dit noch in het toekomende leven, zoolang zij slechts aan de Maagd Maria gewijd is?

Laat de Protestanten „De heerlijkheid van Maria", door St. Liguori geschreven, lezen; een boek, dat iedere non en iedere priester in bezit heeft. Dan zullen zij weten, wat voor zedekunde binnen de muren van het klooster in beoefening gebracht en onderwezen wordt.

IX.

DE GELOFTE VAN HET CELIBAAT.

Als ik al de lage streken, God onteerende leugens, slechte verhalen, wonderen genaamd, en de heiligschennende verdraaiïngen van het Woord van God, waarvan de superieuren van seminaries en nonnenkloosters zich bedienen om de arme slachtoffers in den val van het levenslange celibaat te vangen zou willen opnoemen, zou ik wel tien groote boeken inplaats van een kort hoofdstuk hebben te schrijven.

Om de jonge menschen van beide geslachten over te halen die schandelijke gelofte af te leggen, wordt er groot misbruik gemaakt van Matth. XIX vs. 12: „Want er zijn gesnedenen, die uit moeders lichaam alzoo geboren zijn; en er zijn gesnedenen, die van de menschen gesneden zijn; en er zijn gesnedenen, die zichzelven gesneden hebben om het koninkrijk der hemelen. Die dit vatten kan, vatte het." Bij zekere gelegenheid drukte onze superieur ons dezen tekst met bijzonderen ernst op het hart, teneinde ons over te halen de belofte van het celibaat af te leggen en priesters te worden. Maar hij kon ons daartoe niet overhalen, hoeveel ijver hij ook aan den dag legde.

Den volgenden dag hadden we vrijaf. De studenten in de theologie, die zich met mij tot den priesterstand voor-

bereidden, bespraken de argumenten van de laatste toespraak zeer ernstig. Het kwam hun voor, dat men uit bovengenoemden tekst nooit tot de door onzen superieur gemaakte conclusie kon komen en zij besloten daarom hunne tegenwerpingen en hunne gevoelens, die ook de mijne waren, hem bescheidenlijk mede te deelen; mij werd verzocht, voor allen het woord te doen. Toen wij weder bij elkander waren, sprak ik, na vergunning gevraagd en bekomen te hebben om onze inzichten vrijmoedig bloot te leggen, als volgt: „Geliefde en hooggeachte Heer! Gij hebt ons gezegd, dat de volgende woorden van Christus: „Er zijn gesnedenen, die zichzelven gesneden hebben om het koninkrijk der hemelen" duidelijk aantoonen, dat wij de gelofte van het celibaat moeten afleggen en onszelven moeten snijden, als wij priester willen worden. Sta ons toe hiertegen bescheidenlijk in te brengen, dat, naar het ons voorkomt, de gedachte van onzen Zaligmaker, die Hij in deze woorden uitsprak, hemelsbreed van de uwe verschilt. Naar ons bescheiden oordeel was het eenig oogmerk van den Zoon van God, zijne discipelen te waarschuwen tegen eene van de verderfelijkste dwalingen, die het bestaan der volken in gevaar brachten. Hij voorzeide, dat er menschen zóó slecht en blind zouden zijn, om te prediken dat de beste manier om naar den hemel te gaan zou zijn zichzelven te snijden. Sta ons toe, dat wij uwe aandacht bepalen bij het feit, dat Jezus Christus in dit gesprek de gedachte dat men een troon in den hemel kan verwerven door zich te snijden noch goed, noch afkeurt. Hij laat het aan ons gezond verstand en aan duidelijker gedeelten van de Schrift over, om te zien of Hij het al dan niet goedkeurt, dat sommigen zich zouden willen snijden om eene kroon in den hemel te beërven.

Oordeel of onze uitlegging van de woorden van Jezus: „De ure komt, dat een eigelijk, die u zal dooden, zal meenen Gode eenen dienst te doen" (Joh. XVI : 2), tot zijne apostelen gericht, niet een goede uitlegging is.

Laat ons deze twee teksten met elkander vergelijken:

„Er zijn gesnedenen, die zichzelven gesneden hebben, om het koninkrijk der hemelen." (Matth. XIX : 12.)	„De ure komt, dat een iegelijk, die u zal dooden, zal meenen Gode eenen dienst te doen." (Joh. XVI : 2.)

Omdat onze Zaligmaker gezegd heeft, dat er menschen zouden zijn, die zouden meenen Gode te behagen (en natuurlijk eene plaats in den hemel te verkrijgen) met zijne discipelen te dooden, mogen wij nu daaruit besluiten, dat het onze plicht is, hen die in Christus gelooven en Hem volgen te dooden?

Zekerlijk niet.

Welnu, het komt ons voor, dat wij niet behoeven te gelooven, dat de beste manier om naar den hemel te gaan is onszelven te snijden, alleen omdat onze Zaligmaker gezegd heeft, dat er sommige menschen waren, die aan zoo iets misdadigs en dwaas dachten!

De Christenvolken hebben steeds met afschuw nedergezien op hen, die zich vrijwillig gesneden hebben. Het gezond verstand zoowel als het Woord van God veroordeelt hen die aldus hun eigen lichamen, welke God hun in zijne wijsheid voor de meest wijze en heilige doeleinden gegeven heeft, verwoesten. Zou het daarom niet eene misdaad zijn, die iedere beschaafde en Christelijke natie straffen moest, om openlijk en met goed gevolg te prediken, dat een van de zekerste middelen om naar den hemel te gaan, zou zijn zichzelven snijden? Hoe kunnen wij gelooven, dat onze Zaligmaker zulk eene praktijk zou heiligen? Nog meer: als het zichzelven snijden den weg ten hemel zekerder en gemakkelijker maakt, zou God dan niet onrechtvaardig zijn, wijl Hij ons het voorrecht onthoudt van als gesnedenen en dus als rijpe vruchten voor den hemel geboren te zijn?

Het komt ons voor, dat die tekst niet van ons vraagt te gelooven, dat een gesnedene dichter bij het koninkrijk

Gods is dan hij, die leeft overeenkomstig de wetten welke God den mensch in het aardsche paradijs gaf. Als het niet goed voor den mensch was zonder vrouw te leven, toen hij zoo heilig en sterk in den hof van Eden was, hoe kan het dan nu goed voor hem zijn, nu hij zoo zwak en zondig is?

Onze Zaligmaker toont het in zijn antwoord aan den jongeling, die hem vraagde: „Goede Meester, wat zal ik goeds doen, opdat ik het eeuwige leven hebbe? (Matth. XIX : 16), dat Hij geen heiligende kracht in den staat eens gesnedenen vindt. Antwoordde de goede Meester hem met woorden, zooals wij twee dagen geleden gehoord hebben, namelijk dat men, om het eeuwige leven te verkrijgen, het best doet zichzelven te snijden; eene gelofte af te leggen nooit te huwen? Neen, maar Hij zeide: „Onderhoud de geboden".

Volgens u zou de gezegende Zaligmaker als ik Hem vroeg: „Wat moet ik doen om zalig te worden en den weg Gods mijn broederen aan te wijzen?" niet tot mij zeggen: „Onderhoud de geboden!" Waar wordt ergens door God in het Oude of Nieuwe Testament bevolen, ons over te halen zulk een gelofte als van het celibaat af te leggen? De belofte van eene plaats in den hemel is op geenerlei wijze aan de gelofte van het celibaat gebonden. Christus spreekt geen woord over dat leerstuk.

Vergun ons u eerbiedigliјk te vragen hoe het mogelijk is, als het oordeel van Christus over de gelofte van het celibaat met het uwe overeenkomt, dat Hij ze vergeten kan hebben, toen Hij die ernstige vraag van den jongeling beantwoordde? Is het mogelijk, dat Hij geen enkel woord zou gesproken hebben over iets, dat gij ons voorgesteld hebt als van zoo groot belang te zijn voor degenen, die in waarheid begeeren te weten wat zij moeten doen om zalig te worden? Is het niet vreemd, dat de Kerk de gelofte van het celibaat zoo belangrijk acht, hoewel wij in de Heilige Schrift tevergeefs naar de noodzakelijkheid er van

zoeken? Hoe kunnen wij de redenen tot of de belangrijkheid van zulk een dure, ja wij mogen zeggen, onnatuurlijke verplichting in onze dagen verstaan, terwijl wij zeer goed weten ,dat de heilige apostelen zelven met hun vrouwen leefden en dat de Zaligmaker hen daarover nooit berispt heeft?"

Dit vrijmoedig uitspreken van ons aller gevoelen over de gelofte van het celibaat verraste onzen superieur blijkbaar.

„Ht is nog niet alles, wat wij te zeggen hebben", vervolgde ik, „maar vóór wij verder gaan, zult gij ons zeer verplichten de moeilijkheden, die ik u zooeven heb voorgelegd, op te lossen."

„Gij hebt als een waar ketter gesproken", antwoordde de heer Leprohon met ongewone levendigheid, „en als ik de hoop niet koesterde, dat gij deze dingen gezegd hebt om licht te ontvangen, zou ik liever dadelijk bij den bisschop aanklagen, dan u het kettersche van uw gevoelens omtrent zulk een belangrijk vraagstuk voor te houden en uiteen te zetten. Gij spreekt over de Heilige Schriften evenals een Protestant. Gij beroept u daarop als op de eenige bron van Christelijke waarheid en kennis. Zijt gij dan reeds vergeten, dat wij ons door de heilige overleveringen, welker gezag gelijk staat met dat van de Schriften, moeten laten leiden?

Gij hebt gelijk, als gij zegt, dat wij geen rechtstreeksch bewijs in den Bijbel hebben om de gelofte van het celibaat op het hart te drukken van hen, die zich aan den dienst van de Kerk wijden. Maar vinden wij de verplichting tot die gelofte niet in den Bijbel, wij treffen haar aan in de heilige overleveringen der Kerk.

Het is een geloofsartikel, dat Jezus Christus door zijne Kerk de gelofte van het celibaat bevolen heeft. De ordinantiën der Kerk, die niets anders zijn dan de ordinantiën van den Zone Gods, zijn volkomen duidelijk op dit punt en binden onze gewetens evengoed als de wet Gods, op

den berg Sinaï gegeven; want Christus heeft gezegd hen, die naar de Kerk niet hooren, als Heidenen en tollenaars te beschouwen. Er is geene zaligheid voor diegenen, die zich niet onderwerpen aan de uitspraken van de Kerk.

Gij zijt niet bevoegd al de redenen van de gelofte van het celibaat te verstaan; maar gij moet de noodzakelijkheid en heiligheid dezer gelofte aannemen, daar de Kerk zich op dit punt heeft uitgesproken. Het staat u niet vrij over die onderwerpen te redetwisten, maar het is uw plicht de Kerk te gehoorzamen, zooals onderdanige kinderen een lieve moeder gehoorzamen, Maar bij wien kan eenige twijfel bestaan omtrent de noodzakelijkheid van de gelofte van het celibaat, als wij ons herinneren, dat Christus zijn apostelen bevel had gegeven van hunne vrouwen te scheiden? — een feit waaraan geen twijfel bestaan kan, daar wij Petrus tot onzen Zaligmaker hooren zeggen: „Zie, wij hebben alles verlaten en zijn U gevolgd; wat zal ons dan geworden?"

Is niet de priester de ware vertegenwoordiger van Christus op aarde? Staat de priester niet door zijne ordening gelijk met en in een zeker opzicht boven Christus? Immers als hij de mis bedient, beveelt hij Christus, en de eigen Zoon van God moet gehoorzamen! Christus heeft de macht niet de bevelen van den priester te wederstaan. Hij moet van den hemel nederdalen, zoo dikwijls de priester het hem beveelt. De priester sluit Hem naar zijn goedvinden op in het heilige hostiekas of haalt Hem er weer uit.

Door priesters van het Nieuwe Testament te worden zult gij tot eene waardigheid, veel hooger dan die der engelen, verheven worden. Uit deze heilige voorrechten vloeit voor den priester de verplichting voort, zich in heiligheid te verheffen boven het gewone volk; eene heiligheid, met die der engelen gelijk staande. Heeft onze Zaligmaker, toen Hij van de engelen sprak, niet gezegd: „Zij huwen niet, noch worden ten huwelijk gegeven?" Zekerlijk, en daar de priesters de boden en engelen Gods

zijn, moeten zij op aarde met engelenheiligheid en reinheid bekleed zijn.

Zegt Paulus niet, dat de maagdelijke staat boven den gehuwden staat verheven is? Bewijst dit gezegde van den apostel niet, dat de priester, wiens handen elken dag het Goddelijke lichaam en bloed van Christus aanraken, kuisch en rein moet zijn, en niet bevlekt mag wezen met de plichten van het huwelijksleven? De gelofte van het celibaat is een heilige keten gelijk, die boven het vuil van deze aarde verheft en aan den hemel verbindt. Jezus Christus beveelt door zijne heilige Kerk deze gelofte aan zijne priesters als het krachtigste geneesmiddel tegen de lusten van onze bedorven natuur.

Volgens de Heilige Vaders is de gelofte van het celibaat een hoogen toren gelijk, van welks hoogte wij onze vijanden kunnen bestrijden en beveiligd zullen zijn voor hunne pijlen en wapenen.

Ik zal mij gelukkig gevoelen uw andere tegenwerpingen te beantwoorden, als gij er nog meer hebt," eindigde de heer Leprohon.

„Wij zijn u wel verplicht voor uwe antwoorden," hernam ik, „en wij willen van uwe vriendelijkheid gebruik maken om nog een paar opmerkingen te maken.

Ten eerste danken wij u, dat gij ons gezegd hebt, dat wij in het Woord van God geen bewijs vinden voor de gelofte van het celibaat en dat wij slechts door de overleveringen van de Kerk haar noodzakelijkheid en heiligheid kunnen bewijzen. Wij verkeerden onder den indruk, dat gij ons wildet doen gelooven, dat de noodzakelijkheid van die gelofte op de Heilige Schrift gegrond was.

Als gij wilt, zullen wij de overleveringen later bespreken en ons vandaag alleen bepalen bij de verschillende teksten, waarop gij u ten gunste van het celibaat beroepen hebt.

Als Petrus zegt: „Wij hebben alles verlaten," schijnt het ons toe, dat hij volstrekt niet bedoelde zijne vrouw door

een gelofte voor altijd verlaten te hebben. Want Paulus zegt vele jaren later uitdrukkelijk, dat Petrus zijne vrouw bij zich had en dat hij niet alleen met haar in zijn huis leefde, maar met haar rondreisde, toen hij het Evangelie predikte. De woorden der Schrift zijn hieromtrent zoo duidelijk, dat zij noch door een valsche verklaring, noch door eenige overlevering, hoe aannemelijk deze ook schijne, verdraaid kunnen worden.

Ofschoon gij wel weet wat Paulus hiervan zegt, willen wij u toch gaarne zijne woorden voorlezen: „Hebben wij niet macht om te eten en te drinken? Hebben wij niet macht, om een vrouw, eene zuster zijnde, met ons om te leiden, gelijk ook de andere apostelen, en de broeders des Heeren en Cefas? (1 Cor. IX : 4, 5.) Toen Petrus zeide: „Wij hebben alles verlaten," kon hij niet bedoelen, dat hij een celibaat-gelofte had afgelegd en nooit weer met zijne vrouw als een getrouwd man zou leven. Duidelijk bedoelen de woorden van Petrus slechts dat Jezus de eerste plaats in zijn hart had; dat al het andere, ook wat hij het teerst beminde, vader, moeder en vrouw, in zijne toegenegenheden en gedachten een tweede plaats bekleedde.

Uw andere tekst over de engelen, die niet trouwen, waarop gij de verplichting en de wet van de celibaatgelofte bouwt, schijnt daar niet zooveel voor te pleiten, als gij het wilt laten voorkomen. Wees zoo vriendelijk den tekst nog eens te lezen. „Maar Jezus antwoordde en zeide tot hen: Gij dwaalt, niet wetende de Schriften noch de kracht Gods want in de opstanding nemen zij niet ten huwelijk, noch worden ten huwelijk uitgegeven; maar zij zijn als engelen Gods in den hemel." (Matth. XXII : 29, 30.) Gij ziet, dat de menschen, van wie hier de Zaligmaker zegt dat ze niet trouwen, den engelen gelijk zijn. De Heere Jezus laat duidelijk uitkomen dat Hij den toestand van de menschen *na de opstanding* op het oog heeft.

Gij ziet wel, dat onze Zaligmaker alzoo van een ongehuwden staat spreekt, maar niet bedoelt, dat die staat aan

deze zijde van het graf begint. Waarom volgt onze Kerk de voorschriften van onzen Zaligmaker niet op? Waarom dwingt zij tot een ongehuwden staat al vóór de opstanding, terwijl Christus de uitvaardiging van deze wet tot na dien grooten dag uitstelt?

Christus spreekt slechts van een voortdurend celibaat in den hemel! Op welk gezag dwingt onze Kerk dan dat celibaat af aan deze zijde van het graf, terwijl wij onze zielen nog in aardsche vaten dragen?

Gij zegt ons, dat de celibaatgelofte het beste geneesmiddel tegen de lusten van onze bedorven natuur is: maar bemerkt gij niet, dat uw geneesmiddel in lijnrechte tegenspraak is met het middel, dat God in zijne wijsheid zelf beschikt heeft? Lezen wij in onze eigen Vulgata niet: „Maar om der hoererijen wil zal een iegelijk man zijne eigene vrouw hebben, en een iegelijke vrouw zal haren eigenen man hebben (I Cor. VII : 2)?"

God zegt ons dus beslist, dat het beste geneesmiddel, hetwelk Hij tegen de neigingen van onze bedorven natuur bereid heeft, gelegen is in de zegeningen van een heilig huwelijk. „Laat iedere man zijne eigene vrouw hebben en iedere vrouw haren eigenen man hebben." Maar nu heeft onze Kerk een ander geneesmiddel uitgevonden, dat meer overeenkomt met de waardigheid van den man en de heiligheid van God en dat geneesmiddel is de celibaatgelofte!"

Nauwelijks waren de laatste woorden over mijne lippen, of onze eerwaardige principaal, niet langer in staat zijne verontwaardiging te verbergen, viel mij plotseling in de rede, zeggende:

„Het spijt mij verschrikkelijk, dat ik u zoolang heb laten spreken. Dit is geen Christelijke en nederige samenspraak tusschen jonge Levieten en hun leermeester, van wien zij onderwijs moeten ontvangen. Het is het uitspreken en de verdediging van de meest kettersche leerstellingen, die ik ooit gehoord heb. Schaamt gij u niet, wanneer gij ons uwe verklaring van de Heilige Schrift wilt doen aannemen in-

plaats van die van de Kerk? Heeft Christus aan u of aan zijn heilige Kerk de voorlichting van den Heiligen Geest beloofd? Hebt gij de Kerk of heeft de Kerk u te leeren? Wilt gij de Kerk besturen en leiden of moet de Kerk u dit doen?

Lieve Chiniquy, als er geen groote verandering komt in u en in degenen, die gij zegt te vertegenwoordigen, dan vrees ik voor u allen. Gij ademt een Geest van ontrouw en opstand, die mij het ergste doet duchten. Evenals Lucifer staat gij tegen den Heer op! Zijt gij niet bevreesd, eenmaal in de eeuwige pijnen, die zijn opstand hem berokkend heeft, te moeten deelen?

Vanwaar hebt gij de valsche en kettersche gevoelens, b.v. omtrent de vrouwen van de apostelen? Weet gij niet, dat gij een Protestantsche dwaling voedt, wanneer gij zegt, dat de apostelen als getrouwde mannen met hunne vrouwen leefden? Het is waar, Paulus zegt, dat de apostelen vrouwen bij zich hadden, ja zelfs met haar rondreisden. Maar de heilige overleveringen van de Kerk melden ons, dat die vrouwen heilige maagden waren, die met de apostelen rondreisden om hen op verschillende wijzen te helpen en te dienen. Zij voorzagen in hun verschillende behoeften, wieschen hunne kleederen en maakten hunne maaltijden gereed, evenals de huishoudsters, die de priesters thans hebben. Het is Protestantsche goddeloosheid, anders te denken en te spreken.

Nog slechts één woord en ik eindig. Als gij de leer van de Kerk aanneemt en u als gehoorzame kinderen aan die allerheiligste Moeder onderwerpt, zal zij u tot den priesterstand verheffen, eene waardigheid, hoog boven die van koningen en keizers verheven.

Als gij haar getrouw dient, zal zij u de achting en de aanbidding van de wereld waarborgen, zoolang gij leeft, en u eene eerekroon in den hemel bezorgen.

Maar als gij hare leerstellingen verwerpt en in uw verkeerde inzichten in een van de heiligste dogma's volhardt;

als gij voortgaat liever naar de stem van uw bedriegelijke rede dan naar de stem van de Kerk te luisteren, wat de uitlegging van de Heilige Schrift betreft, dan wordt gij ketters, afvalligen en Protestanten; gij zult een veracht leven in deze wereld leiden en bovendien voor eeuwig verloren gaan."

Onze superieur verliet ons dadelijk na deze hartstochtelijke woorden.

Sommigen van de theologische studenten lachten hartelijk na zijn heengaan en bedankten mij, dat ik zoo dapper gestreden en zulk een roemrijke overwinning behaald had. Twee hunner, die de drogredenen en ongerijmdheden van onzen superieur niet langer wilden aanhooren, verlieten eenige dagen later het seminarie.

De overigen misten, overbluft door de laatste woorden van onzen superieur, den zedelijken moed om hun voorbeeld te volgen.

Ik ging naar mijne kamer en viel op de knieën, om mijn tranen den vrijen loop te laten. Het speet mij werkelijk, dat ik zijne gevoelens gekwetst had; maar het speet mij nog meer, dat ik het een oogenblik gewaagd had, mijn zwakke en feilbare rede tegenover de groote en onfeilbare Kerk te stellen.

In het eerst scheen het mij toe, dat ik, hoewel met diepen eerbied, alleen mijn ouden vriend den eerw. Leprohon had tegengestaan; maar van zijn eigen lippen had ik vernomen, dat ik werkelijk tegen den Heere gestreden had!

Na een langen en donkeren nacht angstig en berouwvol doorgebracht te hebben, was den volgenden dag mijn eerste werk te gaan biechten en mijn biechtvader met tranen van berouw vergeving te vragen voor de zonden, die ik begaan, en de smart, die ik hem aangedaan had.

Met gevoelens van hoogachting en ongeveinsden eerbied voor mijne Kerk wijdde ik mij den 4den Mei 1832 onherroepelijk aan haar dienst, door de celibaatgelofte af te leggen en het ambt van onderdiaken aan te nemen.

X.

MIJNE ORDENING TOT PRIESTER. EERSTE BEDIENING VAN DE MIS.

Den 21sten September 1833 werd ik in de kathedraal van Quebec door den Right Reverend Signaie, eersten aartsbisschop van Canada, tot priester van Rome geordend.

Ik bracht den geheelen dag en het grootste gedeelte van den nacht door, met over de groote eer en onderscheiding, die mijn geliefde Kerk mij bewees, na te denken. Verscheiden malen viel ik op de knieën om God voor zijne genade aan mij bewezen te danken, en ik kon slechts met tranen van vreugde en dankbaarheid tot Hem spreken. Ik herhaalde dikwijls de woorden van de Heilige Maagd Maria : „Mijne ziel maakt groot den Heere, en mijn geest verheugt zich in God, mijnen zaligmaker."

De voorrechten, die mij verleend werden, waren veel grooter dan die van Maria. Zij werd slechts door Christus gehoorzaamd, toen Hij een kind was. Hij moest mij nu gehoorzamen, al was Hij in het bezit van zijn eeuwige heerlijkheid.

In de tegenwoordigheid van God en zijne engelen beloofde ik als bewijs mijner dankbaarheid een heilig leven

te zullen leiden. Ik zeide tot mijne lippen en tot mijne tong: „Weest nu heilig; want gij zult niet alleen tot uw God spreken, gij zult Hem elken dag een nieuwe geboorte schenken!" Ik zeide tot mijn hart: „Weest nu heilig en rein, want gij zult nu elken dag den Allerheiligsten dragen!" Tot mijne ziel zeide ik: „Wees nu heilig, want gij zult van nu aan voortaan inniger en persoonlijker dan ooit met Christus Jezus verbonden zijn."

Gij zult u met het lichaam, met het bloed, met de ziel en met de godheid van Hem, voor wien de engelen zich niet rein genoeg achten, voeden.

Naar de tafel ziende, waarop mijn pijp, gestopt met tabak, en mijne snuifdoos lagen, zeide ik: „Onreine en bedwelmende kruiden, gij zult mij niet meer verontreinigen! Ik ben nu priester van de Almachtige. Het is beneden mijne waardigheid u verder aan te raken." En het venster openende, wierp ik ze op straat om er nooit weer gebruik van te maken.

Op den 21sten September 1833 was ik dus tot den priesterstand verheven, maar ik had nog geen gebruik gemaakt van de goddelijke krachten, met welke ik begiftigd was. Den volgenden dag zou ik mijn eerste mis bedienen, en dat onvergelijkbare wonder, hetwelk de Roomsche Kerk transsubstantiatie noemt, verrichten. Op den morgen van den 22sten was ik lang vóór het aanbreken van den dag gekleed en op mijne knieën. Dit zou de heiligste en roemrijkste dag van mijn leven zijn. Den vorigen dag tot eene waardigheid verheven verre boven de koninkrijken en keizerrijken der wereld, zou ik nu voor de eerste maal aan het altaar een wonder verrichten, dat geen engel ooit verrichten kon!

Op mijn verzoek zou Christus een nieuw bestaan erlangen! Het wonder van Jozua, toen hij in de bloedige vlakte van Gibeon de zon en de maan beval stil te staan, was niets in vergelijking met het wonder, dat ik dien dag verrichten zou. Als de eenige Zoon van God in mijne han-

den zou zijn, moest ik mij voor den troon der genade stellen, om met dat verzoenend offer, geslacht voor de zonden der wereld, de schuld niet alleen mijner eigene ziel, maar van allen voor wie ik spreken zou, te betalen. De onwaardeerbare offerande van Calvarië zou op dien dag zoo volmaakt mogelijk vernieuwd worden.

Toen de klok door haar gelui mij aanzeide, dat het uur gekomen was om mij met de gouden priesterlijke kleederen te kleeden en naar het altaar te gaan, klopte mijn hart zoo geweldig, dat ik bijna flauw viel. De heiligheid van de daad, die ik verrichten zou; de oneindige grootheid van de offerande, die ik op het punt stond te brengen; het goddelijk slachtoffer, dat ik in mijne hand zou houden en God den Vader zou aanbieden; het buitengewone wonder, dat ik verrichten zou, dit alles vervulde mijne gansche gemoed met zulke gevoelens van schrik, blijdschap en vrees, dat ik van het hoofd tot de voeten beefde; en als zeer lieve vrienden, onder welke zich de eerwaardige secretaris van den aartsbisschop van Quebec, nu groot vicaris Casault, bevond, daar niet tegenwoordig geweest waren om mij te helpen en te bemoedigen, denk ik, dat ik de trappen van het altaar niet zou hebben durven betreden.

Ik maakte mij diets, de heiligste en verhevenste daad van mijn leven te verrichten, terwijl ik inderdaad aan de snoodste afgoderij schuldig was. Mijne oogen, mijne handen, mijne lippen, mijn mond en mijne tong, mijne zintuigen en mijn verstand, alles zeide mij, dat hetgeen ik gezien, aangeraakt en gegeten had, niets dan een ouwel was; maar de stem van den paus en de Kerk zeiden mij, dat het werkelijk het lichaam en bloed, de ziel en de godheid van Jezus Christus was. Ik maakte mijzelven wijs, dat de stem van mijne zinnen en van mijn verstand de stem van den satan was, en dat de andere stem, die van den paus, de stem van den God der waarheid was. Iedereen had, geloof ik, in mijn plaats dien dag het dwaze en on-

veranderlijk besluit genomen, al zijne levensdagen een priester van Rome te blijven.

Als het groote bedrog, onder het nieuwerwetsche woord Transsubstantiatie voorgesteld, van den stralenkrans, dien Rome er door tooverijen omheen gevlochten heeft, ontdaan is, leert men het spoedig kennen als een zeer ongodsdienstig en afgodisch leerstuk — wat het dan ook werkelijk is.

Men heeft mij dikwijls gevraagd: „Geloofdet gij werkelijk van ganscher harte, dat de ouwel door u in God veranderd kan worden? En hebt gij dien ouwel inderdaad als uw God aangebeden?"

Tot mijn eigen schande en tot schande van de arme menschheid moet ik zeggen: „Ja." Ik geloofde even oprecht, als ieder Roomsch-Katholiek priester gehouden is te gelooven, dat ik door de voorgewende verandering van den ouwel mijn Zaligmaker en God elken dag schiep, en ik zeide dan ook tot de menschen, als ik Hem hun aanbood: „Dit is het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt; laat ons het aanbidden," en op mijne knieën vallende, aanbad ik den door mij met de hulp van mijn dienaar gemaakten God, en al het volk boog zich neder om den pas gemaakten God te aanbidden!

Ik moet verder bekennen, dat ofschoon ik gehouden was in het bestaan van Christus in den hemel te gelooven en de Kerk mij leerde, Hem als mijn Zaligmaker en God te aanbidden, ik evenals ieder Roomsch-Katholiek echter meer vertrouwen, geloof en liefde had in en voor den Christus, dien ik zelf met eenige woorden mijner lippen geschapen had, dan voor den Christus in den hemel.

Mijne Kerk leerde mij elken dag mijns levens, — en ik moest dit gelooven en prediken, — dat ofschoon de Christus van den hemel mijn Zaligmaker was, Hij nochtans over mijne zonden toornde en steeds geneigd was mij naar zijn strenge rechtvaardigheid te straffen; dat Hij met donder en bliksem gewapend was, om mij te vernietigen en dat ik

al lang de helsche straffen, die ik door mijne zonden dubbel en dwars verdiende, zou hebben ondergaan, ware het niet dat zijne Moeder dag en nacht voor mij pleitte. Al de theologen, Liguori aan het hoofd, wier geschriften ik ijverig bestudeerde en die de goedkeuring van de onfeilbare pausen verworven hadden, zochten mij te overtuigen, dat ik Maria te danken en te zegenen had, dat ik nog niet naar verdienste gestraft was. Niet alleen moest ik dit leerstuk gelooven, maar ik moest het ook aan de menschen prediken. Het gevolg hiervan was voor mij hetzelfde als voor iederen Roomsch-Katholiek, namelijk, dat mijn hart beefde en ik met schrik vervuld werd, zoo dikwijls ik den Christus des hemels bij het licht en de leeringen van mijn Kerk bezag.

Ik geloofde, dat Hij slechts met toorn op mij kon nederzien; dat Hij slechts zijne handen naar mij kon uitstrekken om mij te verpletteren, tenzij zijn genadige Moeder of een ander invloedrijk heilige met hun reddende smeekingen tusschenbeide kwamen om zijn billijken toorn te stillen. Als ik dien Christus volgens de Kerk van Rome aanbad, dacht ik er steeds over na, wien tot mijn machtigen beschermer te kiezen, om met zijn invloed mij een gunstig onthaal bij mijn vertoornden Zaligmaker te verzekeren.

Daarenboven werd mij gezegd, — en ik moest het gelooven, — dat de Christus des hemels een machtig Vorst en een heerlijk Koning was, omringd door ontelbare scharen van dienaars, trawanten en vrienden; dat het niet gaan zou voor een armen opstandeling om voor zijn vertoornden Koning te verschijnen, teneinde vergeving te verkrijgen, maar dat hij, wil hij zijne zaak bepleit hebben, zich moet wenden tot eenige van zijn invloedrijkste hovelingen of tot zijn geliefde Moeder, aan wie niets geweigerd kan worden. Zoo dacht ik dan ook, dat het beter voor mij was, zelf niet tot Jezus Christus te spreken, maar iemand anders te zoeken, om dit voor mij te doen. Maar er was hoegenaamd geen schrik of vrees in mijn hart als ik den

Zaligmaker, dien ikzelf geschapen had, naderde! Zulk een nederige en weerlooze Zaligmaker had geen donder in zijne handen om zijne vijanden te straffen! Hij kon mij niet kwaad aanzien. Hij was mijn vriend, zoowel als het werk mijner handen. Daar was niets in Hem, dat mij eenige vrees kon aanjagen. Had ik Hem niët van den hemel doen neerdalen? En was Hij niet in mijne handen gekomen, om mij aan te hooren, te zegenen en te vergeven, opdat Hij tot mij en ik tot Hem zou naken?

Als ik in die eenzame kerk in zijne tegenwoordigheid was, waren er geene trawanten, hovelingen of moeders noodig om voor mij tot Hem te spreken. Hij was daar niet langer een machtig monarch, een toornig koning, dien de hooge beambten van zijn hof alleen mochten naderen. Hier was Hij de verworpene van de wereld, de nederige en weerlooze Zaligmaker van de kribbe, de verlaten Jezus van Calvarië, de hulpelooze Christus van Gethsemané.

Van het jaar 1833 tot op den dag, dat God in zijne genade mijne oogen opende, had mijn bediende meer dan een bushel tarwemeel gebruikt, om de kleine koeken te maken, die ik in den Christus van de mis had te veranderen. Eenige dezer koeken heb ik opgegeten, andere droeg ik voor de zieken bij mij en nog andere deed ik in de kast, om ze door de menigte te laten aanbidden.

Men heeft mij dikwijls gevraagd: „Hoe komt het, dat gij u aan zulke grove afgoderij kondet schuldig maken?" Mijn eenig antwoord is het antwoord van den blinde uit het Evangelie: „Ik weet het niet; één ding weet ik, dat ik blind was, maar nu zie" (Joh. IX : 25).

XI.

VICARIAAT EN LEVEN TE ST. CHARLES.

Den 24sten September 1833 overhandigde mij de eerw. Casault, secretaris van den bisschop van Quebec, de officieele brieven, waarin ik mijne benoeming las tot vicaris van den eerw. Perras, priester en curator van St. Charles aan de rivier Boyer, en spoedig was ik met een opgeruimd hart op weg, om de betrekking, mij door mijn superieur aangewezen te aanvaarden.

De gemeente te St. Charles is omtrent twintig mijlen van Quebec verwijderd. Zuidwestelijk van deze stad vindt men haar aan de oevers van een rivier, die van het Noorden naar het Zuiden het stadje doorstroomt.

De groote boerenwoningen en bijgebouwen, alle mooi gewit, deden aan vrede en gemak denken. De verwoestende bijl was nog niet aan de eeuwenoude wouden, die de landstreek bedekten, gelegd. Op bijna iedere boerderij was een prachtig bosch van ahornboomen geplant, die getuigenis aflegden van de schranderheid en den smaak der bewoners. Ik had dikwijls van den eerw. Perras hooren

spreken als van een der geleerdste, godvruchtigste en eerwaardigste priesters van Canada. Men had mij ook verteld, dat verscheidene gouverneurs van Quebec hem gekozen hadden tot Franschen onderwijzer van hunne kinderen. Toen ik aankwam, deed hij ziekenbezoek; maar zijne zuster ontving mij met groote wellevendheid. Onder den last van hare vijf en vijftig jaren had zij al de frischheid en beminnelijkheid der jeugd behouden. Na een hartelijk welkom liet zij mij mijn studeer- en slaapkamer zien. Twee prachtige ruikers van de uitgezochtste bloemen verspreidden in deze kamers een aangenamen geur; op een van de ruikers waren de woorden: „Welkom aan den engel, dien de Heer ons als zijn bode zendt," geschreven. Beide kamers waren bijzonder zindelijk en gezellig. Ik sloot de deuren en viel op mijne knieën om God en de gezegende Maagd te danken, dat zij mij zulk een tehuis bezorgd hadden. Tien minuten later kwam ik in de groote ontvangkamer terug, waar ik Mis Perras op mij wachtende vond, om mij een glas wijn en zeer lekker „pain de Savoie" aan te bieden, zooals in elk fatsoenlijk huis de heerschende gewoonte was. Zij zeide mij toen, dat haar broeder, de curator, en zijzelve zeer blijde waren, toen zij hoorden, dat ik bij hen zou komen inwonen. Zij had mijne moeder vóór dier huwelijk gekend en vertelde mij, dat zij verscheidene gelukkige dagen in haar gezelschap had doorgebracht.

Miss Perras had nog niet lang gesproken, toen de curator thuiskwam. Ik ging hem tegemoet, maar het is mij onmogelijk den juisten indruk, dien ik op dat oogenblik kreeg, weer te geven. De Israëlieten kunnen niet meer ontzag voor Mozes gehad hebben, toen hij van den berg Sinai afkwam, dan ik van het eerste oogenblik voor den eerwaardigen curator had.

Deze was toen omtrent vijf en zestig jaar oud. Hij was een groote man, bijna een reus. Geen officier van het leger, geen koning legde ooit grooter waardigheid aan den dag. Maar de schoone, blauwe oogen, die slechts van schoonheid

spraken, temperden de waardigheid van zijn gelaat. Zijn haar, dat grijs begon te worden, had evenwel zijn gouden glans nog niet verloren. Het scheen alsof op zijn hoofd zilver en goud vermengd waren om het te versieren en te verfraaien. Op zijn gelaat zetelde eene uitdrukking van vrede, kalmte, godsvrucht en vriendelijkheid, die mij geheel voor hem innam. Toen hij met een glimlach op de lippen mij zijne hand bood, was ik geheel buiten mijzelven; ik viel op de knieën en zeide: „Mijnheer Perras, God zendt mij tot u, opdat gij mijn vader zult zijn. Gij zult mijn eerste en onervaren schreden in de heilige bediening moeten inleiden. Zegen mij en bid voor mij, dat ik een even goed priester mag worden als gij zijt."

Deze onverwachte en ernstige handelwijze trof den goeden ouden priester zoo, dat hij nauwelijks spreken kon. Tegen mij aanleunende, richtte hij mij op, drukte mij aan zijn boezem en zeide met een van aandoening bevende stem: „God zegene u, waarde heer; en Hij zij gezegend, dat Hij u gekozen heeft, om mij den last van de heilige bediening in mijn ouderdom te helpen dragen." Na zich een half uur zeer aangenaam met mij te hebben onderhouden, liet hij mij zijne bibliotheek zien, die zeer groot was en de beste boeken, welke een priester van Rome lezen mag, bevatte, en welke hij mij vriendelijk ten gebruike afstond.

Den volgenden morgen na het ontbijt overhandigde hij mij een groot en net vel papier, waarop de leefwijze beschreven stond, aan welke hij zich onderworpen had. Deze leefwijze kwam neer op een zoodanige verdeeling van den dag, dat geen enkel oogenblik in ijdelheid kon doorgebracht worden of verloren gaan.

Ik las het document met belangstelling en genot en gaf het hem daarop terug, zeggende: „Het zal mij bijzonder aangenaam zijn, met Gods hulp de wijze regels hier neergeschreven met u op te volgen, teneinde een heilig en priesterlijk leven te leiden."

Ziehier de letterlijke inhoud van het stuk:

1.	Opstaan	5.30 v. m.
2.	Gebed en overdenking van Gods Woord	6 tot 6.30 v. m.
3.	Mis, de biecht afnemen en het lezen van het breviarium	6.30 tot 8 v. m.
4.	Ontbijt	8 v. m.
5.	Ziekenbezoek en het lezen van de levensgeschiedenis der heiligen	8.30 tot 10 v. m.
6.	Studie van filosofische, historische of theologische werken	10 v. m. tot 12
7.	Middageten	12 tot 12.30.
8.	Uitspanning en conversatie	12.30 tot 1.30.
9.	Recitatie en vespers	1.30 tot 2 n. m.
10.	Studie van geschiedenis, theologie of filosofie	2 tot 4 n. m.
11.	Bezoek aan het heilig Sacrament of lezen de navolging van Jezus Christus	4 tot 4.30.
12.	Biecht afnemen, ziekenbezoek of studie	4.30 tot 5.30.
13.	Avondeten	5.30 tot 6.30.
14.	Uitspanning	6.30 tot 8 n. m.
15.	Lezen van de H. Schrift en gebed ..	8 tot 9 n. m.
16.	Naar bed gaan	9 n. m.

Zoo bracht ik acht maanden ten huize van den eerwaardigen heer Perras door. 's Donderdags werden gewoonlijk de rondomwonende curatoren bezocht, terwijl de Zondagen werden doorgebracht met het afnemen van de biecht en het houden van den openbaren eeredienst.

De heer Perras kon zoo genoegelijk met iemand zitten spreken. Ik heb hem nooit ijdele, beuzelachtige gesprekken hooren voeren, zooals anders onder de priesters dikwijls het geval is. Hij was grondig bekend met de Roomsche letterkunde, filosofie, geschiedenis en theologie. Hij was met bijna alle priesters van de laatste vijftig jaren bekend

en kon vele anecdoten en feiten mededeelen, die betrekking hadden op de geestelijkheid, zelfs van vóór de verovering van Canada af.

Ik kon veel belangrijke mededeelingen doen, indien het mijn plan was, alles wat ik van de handelingen der geestelijkheid hoorde, neder te schrijven. Ik zal evenwel volstaan met twee of drie feiten uit het belangrijkte tijdperk van de Kerk van Canada.

Een paar maanden vóór mijne aankomst te St. Charles was mijn voorganger Lajus met eene van zijn mooie biechtelingen weggeloopen; zij had drie maanden na het publiek schandaal berouw gekregen en was naar haar diepbedroefde ouders teruggekeerd. Omtrent dienzelfden tijd viel een dichtbijwonende curator, in wien ik een groot vertrouwen stelde, met eene zijner vrouwelijke gemeenteleden eveneens op schandelijke, doch minder openbare wijze in de zonde. Deze twee schandalen, die ik bijna tegelijk vernam, smartten mij diep, en ik voelde mij bijna eene week zóo beschaamd, dat ik bang was mij in het openbaar te vertoonen, en er bijna berouw over had priester te zijn geworden. Ik kon des nachts niet slapen en walgde bij dag van de lekkerste spijzen. Nauwelijks kon ik iets eten. Ik gevoelde ook weinig lust om met den heer Perras of met iemand anders te spreken. Mijn afgetrokkenheid liep in 't oog.

„Zijt gij ziek, mijn jonge vriend?" vroeg de curator mij op zekeren dag.

„Neen, mijnheer", antwoordde ik, „ik ben niet ziek, maar bedroefd."

Hij hernam: ‚Mag ik de oorzaak van uwe droefheid weten? Toen gij hier kwaamt, scheen gij zoo opgeruimd en gelukkig. Ik moet u weer opvroolijken. Zeg mij toch wat u scheelt. Ik ben een oud man, en ik kan goede medicijnen geven, voor de ziel zoowel als voor het lichaam. Open uw hart voor mij, opdat ik spoedig die donkere wolk, die over uwe ziel is gegleden, mag verdrijven."

„De twee laatste schandalen, door de priesters aange-

richt", antwoordde ik, „zijn de oorzaak van mijne droefheid. Het bericht van den val dezer twee ambtsbroeders, van welke de een mij zoo eerbiedwaardig voorkwam, heeft mij als de bliksem getroffen. Ofschoon ik al meer dergelijke dingen gehoord had toen ik nog een eenvoudig geestelijke aan het college was, kon ik mij toch niet verbeelden, dat zoovele priesters zulk een leven leiden. Het feit, dat velen zoo zwak zijn, is werkelijk bedroevend. Hoe kan iemand hopen staande te blijven, als hij zulke sterke mannen aan zijne zijde ziet vallen? Wat zal er van onze heilige Kerk in Canada en over de geheele wereld worden, als haar meest toegewijde priesters zoo zwak zijn, en zoo weinig vreeze Gods en eerbied voor zichzelven toonen te bezitten?"

„Mijn lieve, jonge vriend," antwoordde de heer Perras, „onze heilige Kerk is onfeilbaar. De poorten der hel vermogen niets tegen haar; maar de zekerheid van hare duurzaamheid en onfeilbaarheid rust niet op een menschelijk fundament, evenmin op de persoonlijke heiligheid van hare priesters, doch alleen op de beloften van Jezus Christus. Hare duurzaamheid en onfeilbaarheid zijn een voortdurend wonder. De voortdurende werkzaamheid van Jezus Christus is noodig om haar rein en heilig te bewaren, in weerwil van de zonden en schandalen van hare priesters. En het duidelijkste bewijs, dat onze heilige Kerk een belofte van duurzaamheid en onfeilbaarheid bezit, zijn de zonden en schandalen van hare priesters zelven; want die zonden en schandalen zouden haar al lang verwoest hebben, als Christus niet tusschenbeide kwam om haar te redden en in stand te houden. Evenals de ark van Noach wonderdadig door de machtige hand Gods bewaard werd, dat zij in de wateren van den zondvloed niet verzwolgen werd, zoo wordt onze heilige Kerk wonderdadig bewaard, van door den stroom der zonden, waarmede maar al te vele priesters de wereld als met 'n zondvloed bedekt hebben, medegesleept te worden. Hoe meer de wateren van den zondvloed de aarde bedekten, des te hooger werd de ark door diezelfde wate-

ren opgeheven. Zoo stijgt ook door de zonden van de priesters de vlekkelooze bruid van Jezus Christus al hooger en hooger naar de gewesten der heiligheid, zooals deze in God gevonden wordt. Laat daarom uw geloof en vertrouwen in onze heilige Kerk en uwe achting voor haar sterk en ongeschokt blijven temidden van alle schandalen. Laat uw ijver voor hare heerlijkheid en uitbreiding bij het zien van de ongelukkige ambtsbroeders, die voor de aanvallen van den vijand bezwijken, te meer aangevuurd worden.

Ik ben bijna aan het einde van mijne loopbaan en, Gode zij dank, mijn geloof in onze heilige Kerk is sterker dan ooit, ofschoon ik vele dingen gezien en gehoord heb, waarbij de feiten, die u nu zoo bedroeven, kleinigheden zijn. Teneinde u beter toe te rusten tot den strijd en om u voor te bereiden op smartelijker dingen, dan die u nu ontroeren, meen ik dat het mijn plicht is u een feit mede te deelen, dat de overleden Lord bisschop Plessis mij verteld heeft. Ik heb er nooit met iemand over gesproken, maar ik stel zooveel belang in u, dat ik het u zal vertellen, mij verzekerd houdende, dat gij er geen misbruik van maken zult. Wat ik u zal openbaren is van dusdanigen aard, dat wij het stil moeten houden en niet aan de menschen moeten laten weten, want het zou hun eerbied en vertrouwen schokken, zoo niet doen verminderen, en zonder deze zou het bijna onmogelijk zijn hen te leiden.

Ik heb u reeds verteld, dat de overleden eerwaardige bisschop Plessis mijn boezemvriend was. Onze vriendschap dagteekent van dat wij tezamen aan hetzelfde seminarie van St. Sulpice te Montreal studeerden, en jaar na jaar werd die vriendschap grooter tot aan het einde van zijn leven. Hij had de gewoonte elken zomer, wanneer hij zijn driemaandelijksche visitatiereis door zijn bisdom geëindigd had. acht of tien dagen bij mij in deze pastorie te komen uitrusten om de vreugde van het landelijke leven te genieten. De beide kamers, die gij nu hebt, waren de zijne en hij

heeft mij dikwijls verzekerd, dat hij de gelukkigste dagen van zijn ambtelijk leven hier in de eenzaamheid gesleten heeft.

Op zekeren dag kwam hij na zijn driemaandelijksche visitatiereis meer uitgeput dan ooit bij mij, en toen ik met hem in deze ontvangkamer zat, schrikte ik van de droefheid, die op zijn gelaat te lezen stond. Inplaats van in hem den spraakzamen, beminnelijken en vroolijken gast van vroeger te vinden, vond ik hem stilzwijgend, moedeloos en bedroefd. Ik voelde mij nu werkelijk voor de eerste maal in zijne tegenwoordigheid niet op mijn gemak, maar daar het al tamelijk laat was, schreef ik alles aan overmoeidheid toe. Ik hoopte, dat de nachtrust zulk eene verandering in mijn eerwaarden vriend zou brengen, dat hij den volgenden morgen weer de beminnelijke en aangename man van altijd zou zijn.

Ikzelf was ook erg vermoeid. Ik had dien dag bijna dertig mijlen gereisd om hem van St. Thomas af te halen. Het was drukkend warm geweest en de wegen waren slecht en stofferig. Ik had behoefte aan rust, en nauwelijks lag ik dan ook te bed, of ik viel in een diepen slaap, waaruit ik niet vóor drie uur in den morgen ontwaakte. Toen werd ik plotseling gewekt door zuchten en half onderdrukte kreten en gebeden, die klaarblijkelijk uit des bisschops kamer kwamen. Zonder een oogenblik te verliezen, stond ik op, klopte aan de deur en vroeg wat de oorzaak van deze verzuchtingen was.

De arme bisschop verkeerde zeker in den waan, dat ik hem niet hooren kon. „Snikken, snikken?" antwoordde hij. „Wat bedoelt gij? Ga maar weer naar uwe kamer om te slapen. Verontrust u niet over mij, ik ben wel", zoo vervolgde hij, maar hij weigerde beslist zijne kamer te openen. De overige uren van den nacht kon ik natuurlijk geen oog meer toedoen. Het snikken van den bisschop geschiedde nu meer onderdrukt, maar hij kon het toch niet zoo bedwingen, of ik kon het hooren. Den volgenden morgen waren zijne

oogen rood van het weenen, en men kon het hem aanzien, dat hij den geheelen nacht ontzaglijk geleden had. Na het ontbijt zeide ik tot hem: „Mylord, gij hebt van nacht veel geleden om Gods wil en in den naam van de geheiligde banden der vriendschap, die ons zoovele jaren aan elkander verbonden heeft, zeg mij toch, wat is de oorzaak van uwe droefheid? Uwe smart zal verminderen, als gij haar met een vriend deelt."

De bisschop antwoordde mij: „Gij hebt gelijk wanneer gij denkt, dat ik onder een groote droefheid gebukt ga; maar haar oorzaak is van zulk een aard, dat ik haar zelfs aan u, mijn lieven vriend, niet kan openbaren. Slechts aan de voeten van Jezus Christus en bij zijne heilige Moeder wil ik mijn hart ontlasten. Als God mij niet ter hulpe komt, zal ik er zekerlijk van sterven. Maar ik zal het vreeselijk geheim, dat mij zooveel angst veroorzaakt, met mij in het graf nemen."

Tevergeefs deed ik het overige van den dag mijn uiterste best om monseigneur Plessis te bewegen, mij de oorzaak van zijn verdriet te openbaren. Het gelukte mij niet. Ten laatste trok ik uit eerbied voor hem mij in mijne kamer terug en liet hem alleen, wetende dat de eenzaamheid dikwijls de beste vriendin van een ternedergeslagen geest is. Zijn Lordschap ging vroeger dan gewoonlijk naar zijne slaapkamer en ik ging veel later slapen. Maar er was dien nacht geen sprake van slapen, want zijne droefheid scheen zoo groot te zijn, dat ik, toen hij mij goeden nacht wenschte, vreesde mijn eerwaardigen en teedergeliefden vriend den volgenden morgen dood op zijn bed te zullen vinden. Daarom bracht ik den nacht wakende door in de kamer, welke grensde aan die, waarin mijn vriend zich bevond. Van 's avonds 10 uur tot den volgenden morgen deed ik geen oog toe, bevreesd als ik was dat er iets noodlottigs mocht gebeuren. Ofschoon de bisschop merkbaar vele pogingen deed om zijne snikken te onderdrukken, scheen zijn smart dien nacht nog dieper dan den vorigen en mijn ziels-

angst was gedurende die smartelijke uren voorzeker niet minder dan de zijne.

Maar ik nam een kloek besluit, dat ik mij voornam uit te voeren, als hij den volgenden morgen uit zijne kamer zou komen om mij te groeten.

„Mylord", zeide ik toen, „tot gisteravond heb ik gedacht, dat gij mij met uwe vriendschap vereerdet, maar ik zie nu dat ik mij vergis. Gij beschouwt mij niet als uw vriend, want als gij in mij een vriend zaagt, die uw vertrouwen waardig is, zoudt gij uw hart bij mij ontlasten. Wat beteekent de vriendschap, als zij niet strekt om elkanders lasten te dragen? Ik heb mij steeds vereerd gevoeld door uwe tegenwoordigheid in mijn huis, zoolang ik mij als uw vriend beschouwen mocht. Maar daar ik zie, dat ik uw vertrouwen niet meer geniet, moet ik ronduit verklaren, dat ik dit in uwe tegenwoordigheid niet meer gevoel. Daarenboven komt het mij voor, dat de zware last, dien gij alleen moet dragen, u waarschijnlijk den dood zal aandoen. Het denkbeeld u nog eenmaal dood in mijne pastorie te vinden, lacht mij niet toe; evenmin dat er eene lijkschouwing zal plaatsvinden, en ik de inlichtingen, die bij een plotseling sterfgeval steeds moeten gegeven worden, voornamelijk als de overledene tot de hoogste standen der maatschappij be hoort, zal moeten verschaffen. Daarom, Mylord, gij moet het niet als eene beleediging opnemen, maar ik vraag uw Lordschap eerbiedig zoo spoedig mogelijk ergens elders uw intrek te nemen."

Mijne woorden troffen den bisschop als een bliksemstraal. Hij scheen als uit een diepen slaap te ontwaken. Diep zuchtende keek hij mij in het gelaat, terwijl zijne oogen in tranen baadden, en zeide: „Gij hebt gelijk, Perras; voor zulk een vriend, als gij meer dan een halve eeuw voor mij geweest zijt, moest ik mijne droefheid nooit verborgen hebben. Maar gij zijt ook de eenige aan wien ik haar kan mededeelen. Zonder twijfel zal uw priesterlijk en Christelijk hart niet minder pijnlijk getroffen worden dan het mijne.

maar gij zult mij met uwe gebeden en verstandige raadgevingen helpen mijne smart te dragen. Echter moeten wij, vóor ik u in zulk een schrikkelijk geheim inleid, tezamen bidden."

Wij knielden daarop neder en zeiden een paternoster op om de hulp van de Heilige Maagd in te roepen, waarna wij Ps. 41 lazen: „Wees mij genadig, o Heere!"

Toen ging de bisschop naast mij op de sofa zitten en zeide: „Mijn lieve heer Perras, gij zijt de eenige, aan wien ik hetgeen gij nu hooren zult, kan toevertrouwen; want ik meen, dat gij de eenige zijt, die zulk een vreeselijk geheim hooren kunt zonder het over te vertellen, en ook zijt gij de eenige vriend, wiens raad mij in deze droefheid helpen kan.

Gij weet, dat ik juist mijn groot bisdom Quebec bezocht heb. Het heeft mij verscheidene jaren zwaren arbeid en vermoeienis gekost om den toestand, de kracht en het leven van onze heilige Kerk met eigen oogen te zien en te leeren kennen. Ik wil niet met u over de leeken spreken. Zij zijn over 't algemeen zeer godsdienstig en gehecht aan de Kerk. Maar de priesters! O, het is haast te verschrikkelijk om het te zeggen. Mijn lieve Perras, ik zou met blijdschap sterven, als ik gelooven kon, dat ik ongelijk heb. Maar helaas, ik vergis mij niet. De droevige, de vreeselijke waarheid is deze: (zijne rechterhand aan zijn voorhoofd brengende) de priesters, uitgezonderd gij en drie anderen, zijn allen ongeloovig en godloochenaars. O, mijn God! mijn God! wat zal er van de Kerk in de handen van zulke goddelooze menschen worden!" En zijn gelaat met zijne handen bedekkende, barstte de bisschop in tranen uit en kon gedurende een uur geen woord spreken. Ik bleef ook zwijgen.

In het eerst had ik er berouw over, dat ik den bisschop genoodzaakt had zulk een onverwachte verborgenheid der ongerechtigheid te openbaren. Maar onze zeer groote vernedering en droefheid in aanmerking nemende, zeide ik, nadat wij de paden van den tuin een uur op- en neergeloopen hadden zonder bijna instaat te zijn elkander aan

te zien: „Mylord, wat gij mij daar verteld hebt, is zeker de treurigste zaak die ik ooit gehoord heb, maar laat mij u zeggen, dat gij met uw helder doorzicht en groote kennis u niet aan de droefheid geheel moet overgeven. Als gij de geschiedenis van onze heilige Kerk van de zevende tot de vijftiende eeuw leest, dan zult gij zien, dat de vlekkelooze bruid van Christus in Italië, Frankrijk, Spanje en Duitschland even donkere, zoo niet nog donkerder dagen dan nu in Canada gezien heeft; doch ofschoon de heiligen van toen de dwalingen en misdaden van die donkere eeuwen betreurden, hebben zij zich toch niet door nutteloos geween gedood, zooals gij u doen zult." Den bisschop bij de hand nemende, bracht ik hem daarop in de bibliotheek en sloeg de bladzijden van de geschiedenis der Kerk, door kardinaal Baronius en Fleury geschreven, op en toonde hem de namen van meer dan vijftig pausen, die klaarblijkelijk godloochenaars en ongeloovigen geweest waren. Ik las hem de levensbeschrijvingen voor van een Borgia, een Alexander VI en van een dozijn anderen, die heden ten dage door den beul van Quebec zekerlijk zouden opgehangen worden, als zij in die stad de helft ook maar van de publieke misdaden van overspel, moord en losbandigheid zouden bedrijven, zooals zij die bedreven hebben te Rome, Avignon, Napels, enz. Ik las hem eenige publieke en onloochenbare misdaden van de opvolgers der apostelen en van de lagere geestelijkheid voor en bewees hem duidelijk en gemakkelijk, dat de priesters van onzen tijd, hoewel ongeloovigen en godloochenaars, engelen in reinheid, eerbaarheid, kuischheid en godsvrucht waren, vergeleken met een Borgia, die publiek als een getrouwd man met zijn eigen dochter, bij wie hij een kind had, leefde. Hij stemde mij dan ook toe, dat verscheidene van de Alexanders, de Johannessen, de Piussen en de Leo's dieper in de poel der beestelijkheid verzonken waren dan zijne priesters.

Vijf uren, doorgebracht met het doorloopen van de droevige maar ware bladzijden uit de geschiedenis van onze

heilige Kerk, brachten een wonderbare en weldadige verandering in het gemoed van monseigneur Plessis te weeg.

Mijne conclusie was, dat als onze heilige Kerk instaat was geweest den verdervenden invloed van zulke schandalen gedurende zoovele eeuwen in Europa gepleegd, te weerstaan, zij evenmin in Canada verwoest zou worden, zelfs niet door het groote aantal atheïsten, die haar heden ten dage ontsieren.

De bisschop erkende, dat mijne conclusie goed was. Hij bedankte mij voor den dienst, welken ik hem bewezen had, door hem voor wanhopen aan de toekomst van onze Heilige kerk in Canada te bewaren, en hij was de overige dagen, die hij bij mij doorbracht, bijna even opgeruimd en beminnelijk als tevoren."

„En nu, mijn lieve, jonge vriend" voegde de heer Perras mij toe, „ik hoop, dat gij even verstandig en logisch in uw godsdienst zult zijn als bisschop Plessis, die misschien de grootste man was, dien Canada ooit bezeten heeft. Als de satan tracht uw geloof te schokken door de schandalen, die gij ziet, denk er dan aan, dat Stefanus, na den strijd met zijn tegenstander paus Constantijn II, diens oogen uitstak en hem ter dood veroordeelde. Denk aan dien anderen paus, die, door wraakzucht gedreven, zijn voorganger liet opgraven, diens lijk voor de rechters bracht, hem van de afschuwelijkste misdaden beschuldigde die hij met tal van ooggetuigen bewees, en verkreeg, dat hij (de doode paus) veroordeeld werd om onthoofd, met touwen door de modderige straten van Rome gesleept en in de rivier de Tiber geworpen te worden. Ja, als gij u ternedergeslagen gevoelt door de misdaden, die gij óf door de biecht óf door openbaar gerucht zult te weten komen, denk er dan aan, dat meer dan twaalf pausen tot die hooge en heilige waardigheid verheven zijn door rijke en invloedrijke hoeren van Rome, met wie zij publiek en op de schandelijkste wijze leefden. Denk aan den jongen bastaard Johannes XI, den zoon van paus Sergius, die op nauwelijks twaalfjarigen leeftijd door

den invloed van zijn zedelooze moeder Marosia tot paus gekozen werd, maar die zoo diep gezonken was, dat hij door de geestelijkheid van Rome werd afgezet.

Welnu dan, als onze heilige Kerk zulke stormen heeft kunnen doorstaan zonder om te komen, is daarmeê dan niet het stellig bewijs geleverd, dat Christus haar stuurman is, dat zij onvergankelijk en onfeilbaar is, als gebouwd op den heiligen Petrus, haar rots? Immers, lezen wij niet: „Gij zijt Petrus, en op deze petra zal Ik mijne gemeente bouwen en de poorten der hel zullen haar niet overweldigen?"

O, mijn God! Zal ik tot mijne schaamte moeten bekennen, welke mijne gedachten waren gedurende dat gesprek of liever die voorlezing van mijn curator, die langer dan een uur duurde? Ja, tot uw eeuwigen roem en tot mijn eeuwige schande moet ik de waarheid zeggen.

Toen de priester de verschrikkelijke, gruwelijke misdaden van zoovelen van onze pausen opnoemde, sprak een geheimzinnige stem, die des lieven Zaligmakers, deze woorden tot mijne ziel: „Een goede boom kan geen kwade vruchten voortbrengen, noch een kwade boom goede vruchten voortbrengen. Een iedere boom, die geen goede vrucht voortbrengt, wordt uitgehouwen en in het vuur geworpen. Zoo zult gij dan dezelve aan hunne vruchten kennen" (Matth. VII : 18—20). En ondanks mijzelven riep de stem van mijn krachtig sprekend geweten mij toe, dat eene Kerk wier hoofd en leden zóo diep bedorven waren, in geen geval de Kerk van Christus kon zijn.

Maar de heiligste en strikste wet mijner Kerk, die ik bezworen had, was dat ik nooit naar de stem van mijn geweten luisteren noch mijn privaat oordeel volgen mocht, als zij in tegenspraak waren met de leer van die Kerk. Te eerlijk om tot de conclusie van den heer Perras, die duidelijk de conclusie van mijne Kerk was, te komen, was ik te lafhartig en te laag om openhartig mijn eigen gevoelen uit te spreken en de woorden van den Zone Gods te herhalen: „Aan hunne vruchten zult gij dezelve kennen. Een goede

boom kan geen kwade vruchten voortbrengen!"

Toen ik op zekeren avond na een maaltijd, waaraan verscheidene priesters hadden deelgenomen, nauwelijks tien minuten alleen in mijne studeerkamer zat, hoorde ik luide kreten en zulk een geraas, alsof een moordenaar bezig was zijn slachtoffer te vermoorden. Op een bovenverdieping werd klaarblijkelijk eene deur opengebroken en iemand stormde de trap af, als wilde hij alles omverwerpen. Het geroep: „Moord! Moord!" drong tot mijne ooren door, en de kreten: „O, mijn God! mijn God! Waar is de heer Perras?" vervulden de lucht.

Ik liep snel naar de ontvangkamer om te zien wat er gaande was, en daar stond ik tegenover een geheel naakte vrouw! Haar lang zwart haar viel op hare schouders; zij was doodsbleek en haar oogen waren diep in hunne kassen gezonken. Met een vreeselijken gil strekte zij hare handen naar mij uit, en vóor ik een stap doen kon — zoo verschrikt en verlamd was ik — greep zij mijn beide armen met hare handen, en wel met zulk een kracht, dat ik ze onmogelijk bewegen kon. Mijne beenderen kraakten onder haar greep en mijn vleesch werd door hare nagels gewond. Ik trachtte te ontvluchten, maar het was onmogelijk. Het was mij, alsof ik aan den muur was vastgespijkerd, niet instaat mij verder te bewegen. Ik schreeuwde zoo hard ik kon om hulp. Maar de levende verschijning riep nog harder: „Gij behoeft niet bang te zijn, wees stil. Ik ben door den almachtigen God en door de gezegende Maagd Maria gezonden om u eene boodschap te brengen. De priesters, die ik gekend heb, zijn zonder een enkele uitzondering een menigte adders; zij storten hun vrouwelijke biechtelingen door de oorbiecht in het ongeluk. Zij hebben mij ook in het ongeluk gestort en mijn arm kind vermoord! Volg hun voorbeeld niet!" Toen begon zij met een schoone stem en op een hartroerende wijze een soort van gedicht te zingen, dat zijzelve vervaardigd had, en dat ik later stilletjes van eene harer dienstboden kreeg.

Hier volgt de vertaling:

„De satanspriesters hebben mijn hart verontreinigd!
Mijn ziel verdoemd, mijn kind vermoord!
O, mijn kind! mijn dierbaar kind!
Ziet gij van uwe plaats in den hemel
De tranen van uw schuldige moeder?
Kunt gij mij in uwe armen komen drukken?
Mijn kind! mijn dierbaar kind!
Zal uw glimlachend gelaat mij nooit vertroosten?"

Terwijl zij deze woorden zong, rolden dikke tranen langs haar bleeke wangen, en haar toon was zoo droevig, dat een steenen hart er door verbrijzeld zou zijn. Zij had nog niet geëindigd met zingen, toen ik een dienstmeisje toeriep: „Ik word flauw; breng mij om Gods wil wat water!" Ik bracht het water slechts even aan mijne lippen, maar ik kon niet drinken. Ik was als het ware verstijfd van schrik in de tegenwoordigheid van de levende verschijning. Ik durfde haar niet op eenige wijze met mijne handen aanraken. Ik gevoelde mij verschrikt en verlamd bij het gezicht op dat levende, bleeke, uitgeteerde, naakte wezen. 't Dienstmeisje had op mijn verzoek beproefd haar van mij af te trekken, maar tevergeefs. Zij was van schrik teruggedeinsd, toen haar werd toegeroepen: „Als gij mij aanraakt, worg ik u dadelijk!"

„Waar is mijnheer Perras? Waar zijn mijnheer Perras en de andere bedienden? Roep hen om Gods wil." riep ik het dienstmeisje toe, dat stond te beven en niet wist wat te doen.

„Miss Perras is later dan de curator naar de kerk gegaan," antwoordde zij, en ik weet niet waarheen het andere dienstmeisje gegaan is."

Op dat oogenblik trad de heer Perras de kamer binnen, liep op zijne zuster toe en zeide: „Schaamt gij u niet hier naakt te verschijnen?" Vervolgens beproefde hij met zijn sterke armen haar te noodzaken mij los te laten.

Zich met vlammende oogen naar hem toekeerende, riep zij uit:

„Ongelukkige broeder! Wat hebt gij met mijn kind gedaan? Ik zie haar bloed aan uwe handen."

Terwijl zij met haar broeder worstelde, deed ik een onverwachte en krachtige poging om uit haar omarming los te komen, en ditmaal gelukte het mij, maar ziende, dat zij zich weer op mij wilde werpen, sprong ik vlug uit een openstaand venster.

Bliksemsnel rukte zij zich uit de handen van haar broeder en sprong ook het venster uit, om mij achterna te loopen. Zij zou mij zeker ingehaald hebben; want ik was nog niet ver, toen ik zoo lang als ik was op den grond viel over mijn lang, zwart priesterlijk gewaad. Gelukkig kwamen twee mannen mij op mijn geschreeuw tehulp; zij wikkelden haar in een wollen deken en brachten haar op hare bovenkamers, waar zij goed opgesloten en onder bewaring gesteld werd van twee sterke vrouwelijke dienstboden.

De geschiedenis van die vrouw is inderdaad droevig. Toen zij nog jong en zeer schoon was, werd zij in het huis van haar broeder, den priester, door haar biechtvader verleid en moeder van een vrouwelijk kind, dat zij met ware moederliefde beminde. Zij besloot het bij zich te houden en zelf op te voeden. Maar de curator dacht er anders over. Op zekeren nacht werd het kind, terwijl de moeder sliep, van haar weggenomen. Het ontwaken van de ongelukkige moeder was vreeselijk. Toen zij vernam, dat zij haar kind nooit zou wederzien, vervulde zij de pastorie met hare smartkreten en klachten, en weigerde in het eerst iets te eten, want zij wilde sterven. Spoedig daarop werd zij krankzinnig.

De heer Perras was te zeer aan zijne zuster gehecht om haar naar een krankzinnigengesticht te zenden, maar besloot haar in zijn eigen pastorie, die zeer groot was, bij zich tehouden. Eene kamer op de bovenverdieping werd

zoo ingericht, dat men haar niet kon hooren schreeuwen; tevens had men voor alle mogelijke gemakken gezorgd, teneinde haar droevig lot zooveel mogelijk te verzachten. Twee dienstmeisjes werden betaald om haar op te passen. Reeds acht maanden was ik in de pastorie geweest, zonder ooit te vermoeden, dat er zulk een ongelukkig wezen met mij onder hetzelfde dak woonde.

Het gebeurde soms, dat zij gedurende vele dagen volkomen bij haar verstand was; zij bracht dan den tijd door met bidden en met zingen van het gedicht, dat zij zelf gemaakt had, en dat zij zong, toen zij mij zoo stevig vasthield. In haar beste oogenblikken legde zij een onoverwinnelijken afkeer van de priesters, die zij gekend had, aan den dag. Toen zij hare bedienden dikwijls over mij hoorde spreken, drukte zij verscheidene malen den wensch uit mij te zien; wat haar natuurlijk geweigerd werd. Vóór zij hare deur had opengebroken en uit de handen van hare oppaster ontvlucht was, had zij verscheidene dagen gezegd, dat zij een boodschap van God voor mij had, die zij mij moest afgeven, al moest zij ook over de lijken van allen in huis heenstappen. Ongelukkig slachtoffer van de oorbiecht! Hoevele anderen kunnen met uw lied instemmen:

„De satanspriesters hebben mijn hart verontreinigd!
Mijne ziel verdoemd, mijn kind vermoord!"

XII.

MIJNE BENOEMING TOT VICARIS VAN DEN CURATOR VAN CHARLESBOURGH. DE VADERS BEDARD EN PERRAS. HUN GODSVUCHT. DE CHOLERA.

Kort na de gebeurtenissen, in het vorige hoofdstuk medegedeeld, ontving ik het volgende schrijven:

Charlesbourgh, 25 Mei 1834.

Den eerwaarden C. Chiniquy.

Waarde heer! Mylord Panet heeft mij dit jaar opnieuw gelast, hem op zijn bisschoppelijke rondreize te vergezellen. Ik heb er in toegestemd onder voorwaarde, dat gij gedurende mijne afwezigheid mijn lieve gemeente zult verzorgen. Want ik ga zonder vreeze, als ik weet dat mijne gemeenteleden onder de hoede van een priester zijn, die, hoewel nog jong, zich aller achting heeft verworven. Kom toch zoo spoedig mogelijk over, om mij hier te ontmoeten, want ik heb, u veel te zeggen, dat uw arbeid te Charlesbourgh gemakkelijk en gezegend kan maken.

Zijne Lordschap heeft mij beloofd om als gij door Quebec

komt, u alles te geven, wat gij noodig hebt om mijne gemeente te bestieren, alsof gij gedurende mijne afwezigheid zijn curator waart.

Uw toegenegen ambtgenoot en vriend in de liefde en het hart van Jezus en Maria,

Antoine Bédard."

Ik schreef beleefd aan den eerw. Bédard, dat ik mij zulk eene benoeming niet kon laten welgevallen. Maar toen ik een schrijven van den bisschop zelven ontving, waarin hij mij beval zonder uitstel naar Charlesbourgh te gaan, om die gemeente gedurende de afwezigheid van haar leeraar te verzorgen, moest ik spoedig inzien dat die plotselinge en onverdiende verhooging een zeer gevaarlijke, maar toch ook een door God bestuurde proefneming van mijn ambtwerk was. Niets bleef mij over dan de taak met een bevend hart op te vatten; tegelijk van harte begeerende mijn plicht te doen. Mijn hart voelde zich echter onrustig en ik weende van angst. Doch eerst toen ik in de nieuwe gemeente kwam, zag ik hare grootte en belangrijkheid.

Het kwam mij meer dan ooit voor, dat de goede mijnheer Bédard en mijn eerwaardige superieuren zich vergist hadden met zulk een zwaren last op mijn jonge en zwakke schouders te leggen. Ik was nauwelijks 24 jaar oud en pas negen maanden in de bediening.

De eerw. Bédard verwelkomde mij bij mijne aankomst met zulk een groote hartelijkheid, dat ik er zeer door werd aangedaan. Hij was een man van omtrent 65 jaar, kort van gestalte, met breede schouders, heldere oogen en een gelaat, waarop groote geestkracht en buitengewone vriendelijkheid te lezen stonden.

Niemand kon in dat eerlijke gelaat zien zonder tot zichzelven te zeggen: „Ik heb met een door en door goed

man te doen." De heer Bédard was een van de weinige priesters, in wie ik een waar en oprecht geloof in de kerkleer van Rome gevonden heb. Als man van een onbesproken gedrag, nam hij met een kinderlijk geloof al de ongerijmdheden aan, die de Roomsche Kerk leert, en hij leefde overeenkomstig zijn eerlijk en oprecht geloof.

Ofschoon ons dagelijksch leven niet aan zulk een strengen en onverbiddelijken regel als te St. Charles gebonden was, was er toch meer leven en ernst in de uitoefening van onze ambtsbezigheden. In de pastorie van den heer Bédard werd minder in geleerde theologische, filosofische en geschiedkundige boeken gelezen dan in de pastorie van den heer Perras, maar er werd meer degelijke arbeid verricht; laatstgenoemde priester had veel weg van een ouden Franschen aristocraat, de eerste geleek meer op den goeden, godsdienstigen bewoner van Canada. Ofschoon beiden beschouwd konden worden als mannen van een standvastig geloof en van ware godsvrucht, was hun godsdienst echter van een verschillenden aard. Die van den heer Perras droeg een meer kalm en bedaard karakter, terwijl die van den heer Bédard zich op een hartstochtelijke wijze openbaarde. De private en godsdienstige gesprekken van den curator van St. Charles waren boeiend, maar op den preekstoel kon hij geen tien minuten verstandig spreken. Zoolang ik zijn vicaris was, heeft hij slechts eenmaal gepreekt, en toen zijne preek nog niet half uitgesproken was, sliep het meerendeel zijner toehoorders reeds lekker. Maar wie kon de predikatiën van den eerw. Bédard aanhooren, zonder tot in het diepst zijner ziel geroerd te worden? Ik heb nooit zieldoordringender woorden gehoord, dan toen hij over het oordeel Gods en de straf der boozen sprak. De heer Perras vastte nooit dan op de door de Kerk vastgestelde dagen; de heer Bédard veroordeelde zich om behalve die dagen nog tweemaal per week te vasten. De laatste dronk zoover ik weet nooit 'n glas rum of eenigen sterken drank dan zijn twee gla-

zen wijn aan tafel; terwijl de eerste nooit in gebreke bleef, driemaal per dag eenige glazen rum te drinken, behalve zijn twee of drie glazen wijn bij den maaltijd. De heer Perras sliep den ganschen nacht als een onschuldig kind. De heer Bédard daarentegen stond, zoolang ik bij hem was, bijna elken nacht op en kastijde zich op de onbarmhartigste wijze met lederen riemen, aan welker einden kleine stukjes lood bevestigd waren. Als hij zich die zware straffen oplegde, had hij de gewoonte den een-envijftigsten psalm in het Latijn uit het hoofd op te zeggen en bad hij daarbij zóó hard, dat ik alles woord voor woord hooren kon; hij kastijdde zijn vleesch ook met zulk eene hevigheid, dat ik de slagen, die hij zich gaf, een voor een tellen kon.

Op zekeren dag maakte ik eerbiedig eenige aanmerkingen op zulk een wreede zelfkastijding, omdat zijne gezondheid daaronder lijden en zijn gestel daardoor verzwakken zou. „Lieve broeder," antwoordde hij, „onze gezondheid en ons gestel kunnen onder zulke boetedoeningen niet lijden, maar zij kunnen gemakkelijk en spoedig door onze zonden benadeeld worden. Ik ben een van de gezondste menschen van mijne gemeente, ofschoon ik mij die heilzame en welverdiende kastijdingen reeds jarenlang toedien. Ofschoon ik oud ben, ben ik nog een groot zondaar. Ik heb een onverzoenlijken en ontembaren vijand in mijn ontaard hart, dien ik niet kan onderwerpen dan door mijn vleesch te pijnigen. Als ik die boetedoeningen niet doe voor mijn tallooze overtredingen, wie zal dan boete voor mij doen? Als ik zelfbeschuldig, die ik aan de gerechtigheid Gods schuldig ben, niet voldoe, wie zal ze dan voor mij voldoen?"

„Maar," antwoordde ik, „heeft onze Zaligmaker Jezus Christus onze schulden op Calvarië niet betaald? Heeft Hij ons allen niet door zijn dood aan het kruis zalig gemaakt en verlost? Waarom dan zoudt gij of zou ik opnieuw aan de gerechtigheid Gods voldoen, als aan haar

zoo ten volle en bepaald door onzen Zaligmaker is voldaan?

„Ach! mijn lieve jonge vriend," gaf de heer Bédard mij dadelijk ten antwoord, „dat leerstuk, hetwelk gij daar verkondigt, is Protestantsch en door het heilige Concilie van Trente veroordeeld. Christus heeft gewis onze schulden betaald, maar niet zoo volkomen, dat wij niets meer behoeven te betalen. Hebt gij gelet op hetgeen Paulus in zijn brief aan de Colossensen zegt: „Ik vervulle in mijn vleesch de overblijfselen van de verdrukkingen van Christus, voor zijn lichaam, hetwelk is de gemeente." Ofschoon Christus onze schulden geheel en volkomen had kunnen betalen, als het zijn wil geweest ware, blijkt het duidelijk, dat Hij zulks niet gewild heeft. Hij heeft iets overgelaten, dat Paulus, gij en ik en een ieder van zijn discipelen in ons vleesch voor zijne gemeente moeten opnemen en lijden.

Wanneer wij in ons vleesch hebben opgenomen en vervuld de overblijfselen van het lijden van Christus, dan komt het overtollige van onze goede werken de Kerk ten goede. Bijvoorbeeld als een heilige in zijn vleesch heeft vervuld, wat Christus voor zijn volkomen rechtvaardigmaking heeft overgelaten, en als hij meer vervult dan de gerechtigheid Gods eischt, dan worden die overtollige goede werken, welke hem van geen nut zijn, door God gevoegd bij dien grooten en bijzonderen schat, waar zij een fonds van verdiensten van oneindige waarde uitmaken, waarvan de paus en de bisschoppen de aflaatbrieven verkrijgen, die zij over de geheele wereld als een dauw des hemels verspreiden, door de genade Gods zuiveren de boetedoeningen, die ik mijzelven opleg, en de pijnen, welke ik van die zelfkastijdingen lijd, mijn schuldige ziel; en mij boven deze bezoedelde wereld verheffende, brengen zij mij dagelijks nader en nader tot God. Ik ben, helaas! nog geen heilige; maar door de genade Gods en door mijne boetedoeningen, vereenigd met het lijden van Christus, kom ik tot dien gelukkigen dag nader, wanneer al mijne

schulden zullen betaald en mijne zonden zullen afgewasschen zijn; en als ik dan met die boetedoeningen voortga en nieuwe verdiensten verwerf, meer dan ik noodig heb; als ik meer schulden betaal aan die gerechtigheid Gods, dan ik verplicht ben te doen, zoo zullen deze overtollige verdiensten, die ik verworven heb, bij den rijken schat van de Kerk gevoegd worden, van welken schat zij verdiensten zal afnemen om een menigte goede zielen te verrijken, die niet genoeg kunnen doen om haar eigen schulden te betalen, en om dien graad van heiligheid, die eene kroon in den hemel zal verwerven, te bereiken. Dus hoe meer boete wij doen en hoe meer wij onze lichamen pijnigen door ons vasten en door onze kastijdingen, des te gelukkiger zullen wij ons gevoelen in het bewustzijn dat wij ons meer en meer boven het stof van deze zondige wereld verheffen, door meer en meer dien staat van heiligheid te naderen, waarvan onze Zaligmaker sprak, toen Hij zeide: „Zijt heilig, want Ik ben heilig." Wij genieten een onuitsprekelijke vreugde, daar wij weten dat wij door deze onszelf toegediende straffen onberekenbare verdiensten verkrijgen, die niet alleen onszelven verrijken, maar ook onze heilige Kerk, door hare schatkamers voor het welzijn en de zaligheid der zielen, voor welke Christus op Calvarië stierf, te vullen."

Toen de heer Bédard mij dit draf als zielevoedsel aanbood, sprak hij met groote geestdrift en oprechtheid. Hij was evenals ik verre van het huis van den goeden Vader. Hij had nooit het brood der kinderen geproefd. Niemand onzer wist iets af van de zoetheid van dat brood. Wij hadden dit draf als ons eenig voedsel aan te nemen, ofschoon het onzen honger niet stilde.

Ik antwoordde hem: „Wat gij mij nu vertelt, kan ik in al onze ascetische boeken, theologische verhandelingen en in de levensbeschrijvingen van al onze heiligen vinden. Ik kan dat leerstuk moeielijk overeenbrengen met wat ik heden morgen in het tweede hoofdstuk van den brief aan

de Efeziërs las. Hier is het vers in mijn Nieuw-Testament: „Maar God, die rijk is in barmhartigheid, door zijne groote liefde, waarmede Hij ons liefgehad heeft, ook toen wij dood waren door de misdaden, heeft ons levend gemaakt met Christus (uit genade zijt gij zalig geworden).... want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof, en dat niet uit u, het is Gods gave; niet uit de werken, opdat niemand roeme."

Nu, mijn lieve en eerwaardige heer Bédard, laat mij u eerbiediglijk vragen, hoe het mogelijk is dat gij uit genade zalig wordt, als gij de zaligheid koopen moet door elken dag uw vleesch te verwonden en uw lichaam zoo vreeselijk te slaan? Is het niet een vreemde genade — een zeer bijzondere genade — die uw vel met uw bloed verft en elken nacht uw vleesch kneust?"

„Mijn lieve, kleine broeder," antwoordde de heer Bédard, „toen de heer Perras mij in de tegenwoordigheid van den bisschop met zooveel welverdienden lof over u gesproken heeft, heeft hij het niet verzwegen, dat gij een zeer gevaarlijk gebrek hadt, nl. om bij voorkeur te veel in den Bijbel te lezen, inplaats van in het een of ander onzer heilige boeken. Hij heeft ons nog meer verteld. Hij zeide dat gij zeer geneigd waart, de Heilige Schriften te veel naar uw eigen opvatting en op eene wijze te verklaren, die meer Protestantsch dan Katholiek is. Het spijt mij te zien, dat de curator van St. Charles zeer juist was in wat hij ons van u gezegd heeft. Maar hij voegde er bij dat, ofschoon uw herhaald lezen van de Heilige Schriften uw geest eenigszins verward heeft, gij toch, toen gij bij hem waart, altijd eindigdet met u neder te leggen bij den zin van onze heilige Kerk. Dit neemt echter niet weg, dat ik u gaarne gedurende mijne afwezigheid mijne plaats zie innemen, en ik hoop dat ik er nooit berouw van zal hebben, want wij houden ons verzekerd, dat onze lieve, jonge Chiniquy nooit een verrader van onze heilige Kerk zal worden."

Deze woorden, met den grootsten ernst, maar tevens met de grootste hartelijkheid uitgesproken, drongen in mijne ziel als een tweesnijdend zwaard. Ik gevoelde groote schaamte en berouw, en mij op de lippen bijtende, zeide ik: „Ik heb gezworen de Heilige Schriften nooit anders te verklaren dan naar het eenparig oordeel van de Heilige Vaders, en met Gods hulp zal ik mijne belofte vervullen. Ik heb er grooten spijt van, dat ik een enkel oogenblik een ander gevoelen had dan gij. Gij staat boven mij door uwen ouderdom, uwe kennis en godsvrucht. Vergeef mij toch die tijdelijke verzaking van mijn plicht, en bid dat ik tot mijn einde, evenals gij, een getrouw en onverschrokken soldaat van onze Kerk moge worden."

Nauwelijks drie weken stond ik aan het hoofd van de gemeente Charlesbourgh, toen de vreeselijke woorden: „De cholera is in Quebec uitgebroken". van het eene naar het andere einde van Canada weerklonken.

De bevolking van de steden Quebec en Montreal was met die van de omliggende plaatsen door dezelfde vreeselijke plaag in 1832 zeer gedund. Duizenden waren toen als slachtoffers gevallen; huisgezinnen in elken stand der maatschappij waren uitgestorven, want de bekwaamste geneesheeren beide van Europa en Amerika waren niet in staat haar loop en hare verwoesting te stuiten. Maar het jaar 1833 was voorbijgegaan zonder dat men van een enkel geval van deze noodlottige ziekte gehoord had. Wij hadden alle hoop dat de toorn Gods gestild was en dat Hij ons niet meer met die vreeseselijke plaag zou bezoeken. Hierin werden wij echter bitter teleurgesteld.

Charlesbourgh is eene soort voorstad van Quebec; de meeste inwoners moesten dus verscheidene malen per week daar hunne inkoopen doen. Het is maar al te zeer te verwachten, dat wij tot de eersten zouden behooren, die door dien bode van een rechtvaardigen maar vertoornden God zouden bezocht worden. Ik zal het uur nooit vergeten, toen ik hoorde: „De cholera is in Quebec." Ik

peilde oogenblikkelijk den bodemloozen afgrond, die onder mijn voet gegraven was. Wij hadden geen geneesheer, en er bestond geene mogelijkheid om er een te krijgen, want zij hadden te Quebec meer werk dan zij konden afdoen. Ik zag dat ik voor de tallooze slachtoffers van deze vreeselijke ziekte de geneesheer van ziel en lichaam beide zijn moest. De smarten der stervenden; de kreten der weduwen en weezen, die mij omringden; de stervende armen, die ik van voedsel en kleeding voorzien moest, toen alle handel en nijverheid stilstond — maar boven dit alles, de scharen van biechtelingen, die de verschrikkingen van een dreigenden dood naar mijne voeten deden stroomen teneinde vergeving van hunne zonden te ontvangen, gingen als zoovele verschijningen het oog mijns geestes voorbij. Ik viel op mijne knieën met een hart zoo ontroerd, dat geene pen het kan beschrijven; en mij voor mijn rechtvaardig vertoornden God nederwerpende, smeekte ik om genade. Onder stroomen van tranen vroeg ik Hem mijn leven als eene offerande voor mijne gemeenteleden te nemen, maar hen te sparen; mijne oogen op een prachtig beeld van Maria, die ik als de moeder Gods vereerde, slaande, bad ik haar de wraak van haar Zoon af te weren.

Ik zou geene melding maken van wat ik gedaan heb in die onvergetelijke dagen van de cholera in 1834, toen een der vreeselijkste epidemieën, die de wereld ooit beleefd heeft over bijna geheel Canada dood en verderf bracht, als ik alleen zoo iets verricht had; maar ik ben overgelukkig en trotsch te kunnen zeggen, dat de Fransch-Canadeesche priesters, wier gemeente door die pestilentie geslagen werd, zonder een enkele uitzondering hetzelfde deden. Ik zou honderden kunnen opnoemen, die maanden achtereen, des daags zoowel als des nachts den vijand onverschrokken in het aangezicht zagen en bevochten, en zich aan het grootste gevaar blootstelden. Ik zou ook tientallen kunnen opnoemen, die als helden vielen en stierven, toen zij op dat slagveld tegenover den vijand stonden.

Wij moeten eerlijk en oprecht zijn tegenover de Roomsch-Katholieke priesters van Canada. Weinige mannen hebben ooit meer moed en zelfverloochening aan den dag gelegd dan zij toen. Ik heb hen gedurende de twee merkwaardige jaren 1832 en 1834 met een moed en zelfverloochening zien werken, de bewondering van hemel en aarde waardig. Ofschoon zij wisten dat de vreeselijkste smarten en de dood het loon voor hunne toewijding konden zijn, heb ik geen enkelen hunner gekend, die voor het gevaar is teruggedeinsd. Temidden van de donkerste en stormachtigste nachten waren zij, evengoed als op klaarlichten dag, altijd bereid, zoodra zij geroepen werden, hun warme en geriefelijke bedden te verlaten, om de zieken en stervenden ter hulpe te snellen.

Maar zullen wij nu daaruit besluiten, zooals de Roomsche priesters ons willen doen gelooven, dat hun godsdienst de ware en hemelsche godsdienst van Christus is? Moeten wij gelooven, dat, daar de priesters dapper, bewonderenswaardig dapper zijn en den heldendood op de slagvelden stierven, zij de ware, de eenige priesters van Christus zijn, de opvolgers van de apostelen, de bedienaars van dien godsdienst buiten welken geene zaligheid is?

Neen!

XIII.

MIJNE BENOEMING TOT VICARIS VAN ST. ROCH, STAD QUEBEC. DE HANDEL IN MISSEN.

In het begin van September 1834 verschafte bisschop Sinaie mij de benijdenswaardige positie van vicaris van St. Roch, Quebec, waar de eerw. Tetu omtrent een jaar als curator werkzaam was geweest. Hij was een van de zeventien kinderen van den heer Frans Tetu, een van de meest geachte en welgesteldste boeren van St. Thomas. Mijne nieuwe curator had zulk een beminnelijk karakter, dat ik hem gedurende de vier jaren, dat ik onder hem in die gemeente gearbeid heb, nooit een enkele maal uit zijn humeur gezien heb. En ofschoon mijn dagelijksche omgang zijn geduld dikwijls op een zware proef stelde, heb ik nooit een onvriendelijk woord van zijne lippen gehoord. Die priester was een echte type van de meeste priesters in Canada. Goede menschen, wel opgevoed en aangenaam in den omgang, even verzot op sigaren rooken als op pruimen en snuiven, groote liefhebbers van paarden; de gebeden voor hun breviarium haastig opzeggende en hunne ambtsbezigheden zoo spoedig mogelijk verrichtende. Zij hebben een groot aantal boeken in hunne bibliotheek, maar zij kennen er slechts de titels van. Den Bijbel bezitten zij ook, doch zijn inhoud is hun geheel onbekend. Zij meenen in het licht te wandelen, terwijl zij in de dikste duisternis ronddwalen;

de monsterachtigste leerstukken prediken zij als Evangeliewaarheid. Zij beschouwen zichzelven als de eenige ware Christenen van de wereld, terwijl zij de verachtelijkste afgoden — hun eigen handenwerk — aanbidden. Zij zijn, zooals reeds opgemerkt is, volslagen onbekend met het Woord van God, terwijl zij zich voordoen en beschouwen als de lichten der wereld. In 't kort, zij zijn ongelukkige, blinde leidslieden, de blinden naar de gracht voerende.

In een der genotvolle uren, die wij steeds na ons middagmaal in de gezellige ontvangkamer van onze pastorie sleten, zeide de heer Louis Parent, een der vicarissen, tot den eerw. Tetu: „Ik heb dezen morgen meer dan honderd dollars aan den bisschop overhandigd voor al de missen, die mijn godvruchtige biechtelingen mij verzocht hebben te lezen de meeste zijn voor de zielen in het vagevuur. Elke week heb ik, evenals gij en ieder der honderden priesters in Canada, hetzelfde te doen. Nu zou ik gaarne willen weten hoe de bisschoppen over al deze missen kunnen disponeeren, en wat zij doen met al die groote sommen gelds, die zij uit elk deel des lands krijgen om missen te lezen. Deze vraag verontrust mij; en gaarne zou ik weten, wat gij er van denkt."

De goede curator antwoordde als altijd schertsende: „Als de missen, die aan ons betaald worden en naar den bisschop gaan, alle gelezen worden, moet het vagevuur tweemaal per dag geledigd worden. Want ik heb uitgerekend, dat er voor die missen in Canada niet minder dan 4000 dollars dagelijks wordt uitgegeven, en daar er in de Vereenigde Staten driemaal zooveel Katholieken wonen als hier, en de Iersche Katholieken meer bezorgd zijn voor de zielen in het vagevuur dan de Canadeezen, vergroot ik niet als ik zeg, dat zij evenveel als dezen geven; 16000 dollars zullen dus dagelijks in die twee landen gegeven worden om koud water te werpen in de brandende vlammen van die vurige gevangenis. Nu maken die 16000 dollars, die elken dag gegeven worden, over een geheel jaar gerekend, de

mooie som van 5.840.000 dollars, die jaarlijks voor dit doel aan lage missen betaald worden. Maar zooals wij weten, wordt er voor de hooge missen tweemaal zooveel betaald als voor de lage en blijkt het dus zonneklaar, dat er in Noord-Amerika alleen jaarlijks meer dan 10.000.000 dollars worden besteed om de zielen van de smarten van het vagevuur te bevrijden. Als deze millioenen dollars den zielen in het vagevuur geen goed doen, brengen zij in allen gevalle onzen godvruchtigen bisschoppen en pausen, in wier handen het grootste gedeelte tot den oordeelsdag blijven moet, voordeel aan. Want het aantal priesters in de wereld is niet groot genoeg, om alle missen, waarvoor de menschen betalen, te lezen. Ik weet evenmin als gij, wat de bisschoppen met die millioenen dollars uitvoeren; zij houden dat onder hun geheime goede werken. Maar dit is duidelijk: er bestaat hier een geheim. Ik wil niet beweren, dat de Yankee- en de Canadeesche bisschoppen die groot hoopen dollars als haaien inzwelgen, of dat zij een bende groote zwendelaars zijn, die kleinere zooals de eerw. Tetu, Baillargeon, Chiniquy, Parent enz. gebruiken om hunne schatten te vermeerderen. Maar als gij weten wilt, wat ik van dit kiesche onderwerp denk, zou ik zeggen, dat hoe minder wij er over denken en spreken, des te beter. Elken dag bepalen zich mijne gedachten bij die stroomen gelds, die dag en nacht uit de kleine beurzen van onze godvruchtige en argelooze gemeenteleden in onze handen vloeien en uit de onze in die der bisschoppen, en dan gevoel ik mij alsof ik stikken zal. Als ik dan aan tafel ga zitten, kan ik eten noch drinken en als ik 's nachts op bed lig, niet slapen. Maar daar ik gaarne wil eten en drinken en slapen, verdrijf ik deze gedachten zooveel mogelijk, en ik raad u aan hetzelfde te doen."

De andere vicarissen schenen met den heer Parent dit gevoelen te deelen, maar daar ik nog geen enkel woord gesproken had, verzochten zij mij mijne inzichten over

dat netelig onderwerp mede te deelen, hetwelk ik in de volgende bewoordingen deed:

„Er zijn vele dingen in onze heilige Kerk, die op donkere vlekken gelijk, maar ik hoop dat dit slechts aan onze onwetendheid moet toegeschreven worden. Het lijdt geen twijfel of dezelfde dingen zouden ons zoo wit als sneeuw voorkomen, als wij ze konden zien en kennen juist zooals zij zijn. Onze heilige bisschoppen met het meerendeel der Katholieke priesters van de Vereenigde Staten en Canada kunnen die bende dieven en zwendelaars niet zijn, die het bloed van onzen waardigen curator doen koken. Zoolang wij niet weten wat de bisschoppen met die tallooze missen, waarvoor betaald wordt, doen, meen ik te moeten gelooven, dat zij niettemin als eerlijke menschen handelen."

Acht dagen later zat ik alleen op mijne kamer en las: „L'Ami de la Religion et du Roi", een blad, dat ik uit Parijs ontving en uitgegeven werd door Picot. Mijne nieuwsgierigheid werd niet weinig geprikkeld, toen ik boven aan eene bladzijde met groote letters las: „Innige godsvrucht van de Fransch-Canadeezen". Het lezen van die bladzijde deed mij tranen van schaamte storten en schokte mijn geloof allergeweldigst. Niet in staat mij te bedwingen, liep ik naar de kamers van den curator en van de vicarissen en zeide tot hen: „Weinige dagen geleden trachtten wij tevergeefs uit te vinden, wat er gebeurt met de groote sommen gelds, die door de menschen opgebracht, uit onze handen in die van den bisschop vloeien om er missen voor te lezen; maar hier is het antwoord. Ik heb nu den sleutel van dit geheim, dat in de donkerste eeuwen van de Kerk thuis behoort. Ik wenschte liever dat ik dood was, dan met mijn eigen oogen zulke gruwelen te zien." Wij lazen toen dat lange artikel, welks inhoud was dat de eerwaardige bisschoppen van Quebec op verschillende tijden niet minder dan honderd duizend frank aan de priesters van Parijs gezon-

den hadden, om er vierhonderd duizend missen voor te lezen, elke mis tegen vijf cent. Hier hadden wij dus het treurig bewijs dat onze bisschoppen vierhonderd duizend frank aan onze arme menschen onttroggeld hadden, voorgevende de zielen uit het vagevuur te verlossen! Dat artikel trof ons als een donderslag. Langen tijd keken wij elkander aan zonder in staat te zijn een enkel woord te uiten; onze tongen waren als van schaamte verlamd: wij gevoelden ons als gemeene misdadigers, op heeterdaad betrapt.

Ten laatste zeide Baillargeon, den curator aansprekende: Zoo is het dan toch waar, dat onze bisschoppen zwendelaars en wij hunne werktuigen zijn om onze gemeenteleden te bedriegen. Wat zouden de menschen zeggen, als zij niet alleen wisten, dat wij de missen, waarvoor zij telkens onze handen met hunne zuur verdiende penningen vullen, niet lezen, maar dat wij die missen wegzenden, om te Parijs voor vijf centen gelezen te worden? Wat zullen ze van ons denken, als zij hooren, dat onze bisschoppen twintig centen van elke mis, die wij op hun verzoek moeten lezen, in den zak steken?"

De curator antwoordde: „Het is zeer gelukkig dat de menschen van die gemeene handelwijze van onze bisschoppen niets afweten, want zij zouden ons allen in de rivier werpen. Laat ons dien schandelijken handel maar zoo geheim mogelijk houden. Want afschuwelijker voorbeeld van simonie dan dit is mij niet bekend.

„Maar", zeide ik, „hoe kunnen wij dien koophandel met het lichaam en bloed van Christus geheim houden, daar niet minder dan 4000 exemplaren van dit blad in Frankrijk verspreid worden en meer dan 100 exemplaren naar de Vereenigde Staten en Canada worden gezonden! Het gevaar is grooter dan gij vermoedt; het ligt aan onze deuren. Is het niet door het bedrijven van zulke publieke en onloochenbare misdaden en gemeene streken van de geestelijkheid, dat het Fransche volk over het algemeen

bijna elk gevoel van godsdienst verloren heeft en geen halve eeuw geleden al de bisschoppen en priesters van Frankrijk ter dood veroordeelde als publieke kwaaddoeners? En die gemeene handelwijze van onze bisschoppen wordt nog slechter, als wij bedenken, dat die „vijf-cent-missen", die te Parijs gelezen worden, niemendal waard zijn. Want wie onzer weet niet, dat de meeste priesters van Parijs ongeloovigen zijn, en dat velen hunner publiek met bijzitten leven? Zou ons volk zijn geld in onze handen geven, als wij eerlijk genoeg waren om hun te zeggen, dat de missen, die zij verlangen, te Parijs voor vijf centen door zulke priesters gelezen worden? Staat mij toe," zoo ging ik voort, „nog een zonderling feit met u te bespreken, dat in nauw verband staat met deze simonische handeling."

„Ja! spreek, spreek!" antwoordden alle vier de priesters.

Ik vervolgde dan: „Kunt gij het u nog herinneren, hoe wij in de „Drie-Missen-Vereeniging" gelokt werden? Wie van ons had gedacht, dat de nieuwe verplichtingen, die wij toen op ons namen, daarin bestonden, dat het grootste gedeelte van het jaar zou moeten doorgebracht worden met missen voor de priesters te lezen, en dat het ons dus onmogelijk zou zijn om aan de godsdienstige aanvragen van de menschen die ons onderhouden, te voldoen? Wij behoorden alreeds tot de vereenigingen van de Gezegende Maagd Maria en van St. Michael, zoodat het aantal missen, dat wij voor de overleden priesters moesten lezen, tot vijf vermeerderde. Door de gedachte bekoord, dat er na onzen dood 2000 missen voor ons gelezen zouden worden, beten wij aan het lokaas, ons als hongerige visschen, die den hoek niet vermoedden, door den bisschop voorgehouden. Het gevolg is, dat wij 165 missen voor de 33 priesters, die verleden jaar overleden zijn, moeten lezen, hetwelk beteekent, dat ieder onzer 41 dollars aan den bisschop moet betalen voor de missen,

die deze te Parijs voor acht dollars laat lezen. Elke mis, die wij hier voor een overleden priester lezen, is eene mis, die de bisschop naar Parijs zendt, en waarop hij 20 centen wint. Dus hoe meer priesters leden zijner vereeniging „De Drie Missen" worden, zooveel te vaker steekt hij 20 centen van ons en van ons godsdienstig volk in den zak. Vandaar zijn onverdroten ijver om een ieder onzer te werven. Ik zie niet zoozeer op de waarde van het geld, dat onze bisschop ons zoo behendig ontfutselt, maar ik word verdrietig, als ik zie dat wij door die vereenigingen medeplichtig worden aan zijn simonischen handel. Want daar wij genoodzaakt zijn het grootste gedeelte van het jaar de heilige offerande te brengen voor het welzijn der overleden priesters, kunnen wij de missen, waarvoor wij dagelijks door het volk betaald worden, niet lezen en moeten ze daarom in de handen van den bisschop geven, die ze naar Parijs zendt, na van elke mis 20 centen te hebben afgetrokken. Maar waarom zullen we over het verledene klagen? Dit kan niet herroepen worden. Daar is geen geneesmiddel voor. Laat ons dan uit de ervaring van het verledene wijsheid opdoen voor de toekomst."

De heer Tetu nam toen het woord en zeide: „Gij hebt ons de kwaal aangetoond; kunt ge nu een geneesmiddel daartegen geven?"

„Ik kan niet zeggen", antwoordde ik, „dat het geneesmiddel, hetwelk wij kunnen toedienen, een medicijn is, dat al de kwalen van onze ziekelijke Kerk in Canada zal genezen, maar ik hoop, dat het een spoedige verbetering zal aanbrengen. Dat geneesmiddel is om de vereeniging „De Drie Missen" af te schaffen en een andere van „Eene Mis," die na den dood van iederen priester zal gelezen worden, op te richten. Nu is het waar, dat wij dan inplaats van 2000 missen er slechts 1200 na onzen dood zullen hebben. Maar als 1200 missen ons de poorten des hemels niet openen, komt dit, omdat wij niet in het vage-

vuur maar in de hel zullen zijn. Door deze vermindering zullen wij instaat gesteld worden om meer missen te lezen op verzoek van het volk en wij zullen het getal van „vijf-cent-missen", die op verzoek van den bisschop door de priesters van Parijs gelezen worden, doen verminderen. Als gij mijn raad opvolgt, benoemen wij onzen eerwaardigen Tetu dadelijk tot president van de nieuwe vereeniging; de heer Parent zal hare thesaurier zijn en ik zal, zoo gij wilt, het secretariaat op mij nemen. Als onze vereeniging georganiseerd is, zenden wij ons ontslag in bij den president van de andere vereeniging en dan zullen wij onmiddellijk eene circulaire aan al de priesters zenden, hun de redenen voor de verandering opgeven en beleefd verzoeken ons in deze nieuwe vereeniging te steunen, teneinde het aantal missen, die te Parijs door „vijf-cents-priesters" gelezen worden, te doen verminderen."

Binnen twee uur was de nieuwe vereeniging geheel georganiseerd; de redenen voor hare oprichting werden in een boek opgeschreven, onze namen aan den bisschop gezonden benevens een beleefden brief, waarin wij hem meldden, dat wij geene leden meer waren van de „Drie-Missen-Vereeniging." Die brief werd geteekend: C. Chiniquy, Secretaris. Drie uur later ontving ik het volgende antwoord uit des bisschops paleis:

„Mylord Bisschop van Quebec wenscht u onmiddellijk over belangrijke zaken te spreken. Kom zonder dralen.

Geheel de Uwe.

Charles F. Cazeault, Secr."

Ik liet de missive aan den curator en aan de vicarissen zien en zeide tot hen: „Een zware storm woedt op den berg; dit is de eerste donderstorm; de lucht is met donderwolken bezwangerd. Bidt voor mij, dat ik zelfs in de tegenwoordigheid van den bisschop als een eerlijk en onverschrokken priester moge spreken en handelen."

In de eerste ontvangkamer van den biscchop ont-

moette ik mijn persoonlijken vriend, den secretaris Cazeault. Hij zeide tot mij: „Lieve Chiniquy, gij bevaart een verbolgen zee; gij moet een zeer goed zeeman zijn, als gij geen schipbreuk wilt lijden. De bisschop is verschrikkelijk kwaad op u; maar wees niet bevreesd, want het recht is aan uwe zijde." Hij opende toen zeer vriendelijk de deur van des bisschops ontvangkamer en zeide: „Mylord, de heer Chiniquy wacht hier op uwe orders!"

„Laat hem binnenkomen," antwoordde de bisschop.

Ik trad binnen en wierp mij naar de gewoonte der priesters aan zijne voeten neder. Maar achteruittredende riep hij mij opgewonden toe: „Ik heb geen zegen voor u, voordat gij mij een voldoende opheldering van uw vreemd gedrag gegeven hebt."

Ik stond op en zeide: „Mylord, wat verlangt gij van mij?"

„Ik verlang, mijnheer, dat gij mij de bedoeling verklaart van den brief, die door u als secretaris van een nieuwopgerichte vereeniging: „De Een-Mis-Vereeniging" geteekend is." Terzelfder tijd toonde hij mij mijn brief.

Ik antwoordde hem: „Mylord, de brief is in zuiver Fransch geschreven; uw Lordschap moet hem goed kunnen begrijpen. Ik kan niet zien, hoe ik de zaak duidelijker zou kunnen maken."

„Ik wil van u weten, wat uw plan is, en waarom gij de oude, eerwaardige „Drie-Missen-Vereeniging" verlaat. Zijn uwe bisschoppen en alle priesters van Canada daar geene leden van? Is dit gezelschap niet goed genoeg voor u? Of hebt gij er iets tegen, dat er gebeden voor de zielen in het vagevuur worden opgezonden?"

„Mylord", hernam ik, „ik zal antwoorden door een feit aan uw Lordschap te openbaren, waarover gij waarschijnlijk nog niet genoeg hebt nagedacht. De vele missen, die wij voor de zielen van de overleden priesters moeten lezen, maken het ons onmogelijk de missen waarvoor de menschen ons betalen, te lezen; wij moeten daarom dit

geld in uwe handen geven, en inplaats dat deze offeranden nu door de goede priesters van Canada opgedragen worden, neemt uw Lordschap de toevlucht tot Fransche priesters, die ze voor vijf centen lezen. Wij zien daarin twee groote fouten. Ten eerste worden onze missen gelezen door priesters, in welke wij niet het minste vertrouwen stellen. Wij gelooven dan ook dat deze door ongeloovige priesters te Parijs gelezen missen in 't geheel geene waarde hebben. De tweede fout is nog grooter, want er is hier sprake van een van de grootste misdaden, die onze heilige Kerk steeds veroordeeld heeft, de misdaad van simonie."

„Meent gij daarmede te zeggen," hernam de bisschop verontwaardigd, „dat ik aan de misdaad van simonie schuldig ben?"

„Ja, mylord, dat bedoel ik juist, en ik verbaas mij dat uw Lordschap niet inziet, dat de handel in missen, waarmede gij jaarlijks 400.000 frank wint, simonie is."

„Gij beleedigt mij. Gij zijt de brutaalste man, dien ik nog ooit gezien heb! Als gij uwe woorden niet terugtrekt, zal ik u schorsen en excommuniceeren."

„Mijne schorsing en excommunicatie zullen er de positie van uw Lordschap niet beter op maken. Want de menschen zullen er achter komen, dat gij mij geëxcommuniceerd hebt, omdat ik tegen uw handel in missen ben opgekomen. Zij zullen te weten komen, dat gij twintig cent van elke mis in uw zak steekt, en dat gij ze te Parijs laat lezen door priesters, die voor het grootste gedeelte met bijzitten leven, en gij zult zien dat er slechts ééne stem in Canada zal opgaan om mij te zegenen voor mijn protest en om u te veroordeelen voor uw simonischen handel in zulk een gewichtige zaak als de heilige en ontzaglijke offerande van het lichaam, het bloed, de ziel en de godheid van Jezus Christus."

Ik sprak deze woorden zoo bedaard uit, dat de bisschop zag, dat ik hoegenaamd niet bang was voor zijne bedrei-

gingen. Hij begon de kamer op en neer te loopen en gebruikte alle mogelijke scheldnamen, waaruit ik moest opmaken, dat ik een brutale, oproerige en gevaarlijke priester was.

„Het is mij duidelijk," zeide hij, „dat gij een hervormer, een Luther in het klein, in Canada wenscht te worden. Maar gij zult nooit anders worden dan een aap."

Het uur van mijne afwezigheid was voor den curator en de vicarissen een angstig uur geweest. Maar mijn spoedige terugkomst vervulde hen met vreugde.

„Welk nieuws?" riepen zij allen.

„Goed nieuws," antwoordde ik, „de slag was woedend maar kort. Wij hebben de overwinning behaald, en als wij slechts waar zijn tegenover onszelven, zullen wij spoedig nog een nieuwe overwinning behalen. De bisschop is er zoo zeker van, dat wij de eenigen zijn, die aan die hervorming denken, dat hij geen vinger verroeren zal om te verhinderen, dat de andere priesters ons volgen. Deze zekerheid zal ons succes volkomen maken. Maar wij moeten geen oogenblik verliezen. Laat ons zoo spoedig mogelijk eene circulaire zenden aan iederen priester in Canada."

Een uur later waren er meer dan twintig schrijvers aan het werk en voordat er vier en twintig uren verloopen waren, werden meer dan driehonderd brieven aan de gezamenlijke priesters gebracht, hun bekend makende, dat wij door alle eerlijke middelen zouden trachten een einde te maken aan den schandelijken simonischen handel in missen, die tusschen Canada en Frankrijk gedreven werd.

De week was nauwelijks verloopen, toen er van bijna alle curators en vicarissen brieven kwamen aan den bisschop, hem eerbiedig verzoekende, de namen der schrijvers als leden van „De Vereeniging van de Drie Missen" te schrappen. Slechts vijftig weigerden aan ons verzoek te voldoen. Onze overwining was nog glorierijker dan wij verwacht hadden.

HET MARINEHOSPITAAL TE QUEBEC Dr. DOUGLAS. MIJN EERSTE LES IN DE MATIGHEID. DE WERKING VAN ALCOHOL OP HET MENSCHELIJK LICHAAM. DE MOORDENARES VAN HAAR EIGEN KIND. BESLUIT OM GEEN BEDWELMENDE DRANKEN TE DRINKEN.

Een van de eerste dingen, die curator Tetu deed, nadat zijn nieuwe vicarissen gekozen waren, was zijn groote gemeente in vier deelen te verdeelen, opdat onze ambtsbezigheden konden geregeld worden. Door het lot werd aan ieder onzer zijn werkkring aangewezen. Ik ontving het opzicht over het noordoosten van de gemeente, hetwelk het marinehospitaal van Quebec bevatte. Het aantal zieke matrozen, die ik bijna elken dag in die edele inrichting te bezoeken had, wisselde van vijf en twintig tot honderd. De Roomsch-Katholieke kapel met haar prachtig altaar was nog niet voltooid. Eerst in 1837 kon ik de bestuurders van het hospitaal overhalen, haar in te richten zooals zij thans is.

In het begin van 1834 moest ik wegens een lichte ongesteldheid eenige dagen mijne kamer houden en toen kwam de heer Glackmayer, de superintendent van het hospitaal mij boodschappen, dat er een buitengewoon aantal zieken in doodsgevaar verkeerden, die dag en nacht om mij riepen. Hij voegde mij geheimzinnig toe, dat er vele gevallen van kwaadaardige pokken voorkwamen; verscheidene lijders waren daaraan reeds gestorven en menigeen stierf ook aan de cholera, die nog onder de zeelieden woedde.

Dit droevig bericht was voor mij een bevel van den

hemel om de arme, zieke zeelieden ter hulpe te snellen. Ik verliet mijne kamer tegen den raad van mijn geneesheer in en ging naar het hospitaal. De eerste man, dien ik ontmoette, was Dr. Douglas, die in de kamer van den heer Glackmayer op mij wachtte. Hij bevestigde wat ik zooeven van het aantal zieken gehoord had, en voegde er bij dat de heerschende ziekten van de gevaarlijkste soort waren.

Dr. Douglas, die een van de stichters en bestuurders van het hospitaal was, had den welverdienden naam van een der bekwaamste geneesheeren van Quebec te zijn. Ofschoon hij een ijverig Protestant was, vereerde hij mij van het eerste oogenblik onzer kennismaking met zijn vertrouwen en vriendschap. Ik mag zeggen, dat ik nooit edeler hart, grooter geest en ernstiger philantroop gekend heb.

Nadat ik hem bedankt had voor het nuttige hoewel droevige bericht, dat hij mij gebracht had, vroeg ik den heer Glackmayer mij een glas brandewijn te geven, dat ik onmiddellijk leeg dronk.

„Wat doet gij daar?" zeide Dr. Douglas.

„Gij ziet," antwoordde ik, „dat ik een glas goeden brandewijn gedronken heb."

„Maar zeg mij toch, waarom gij dien brandewijn gedronken hebt."

„Omdat het een goed voorbehoedmiddel is tegen de bedorven lucht, die ik den geheelen dag zal inademen." antwoordde ik. „Ik moet de biecht hooren van al die menschen, welke aan de pokken of cholera sterven, en adem dus die bedorven lucht in. Waarschuwt het gezond verstand mij niet, eenige voorzorgen tegen de besmetting te nemen?"

„Is het mogelijk," hernam hij, „dat een ontwikkeld man als gij zoo onbekend is met de doodelijke uitwerking van alcohol op het menschelijk lichaam! Wat gij daareven gedronken hebt is niets dan vergif, en inplaats van u voor

het gevaar te beveiligen, zijt gij er nu veel meer aan blootgesteld, dan vóór gij dien drank gebruikt had."

„Gij, arme Protestanten," antwoordde ik gekscherende, „zijt een troep dwepers met uw buitengewone leer van matigheid; gij zult mij nooit overhalen uwe inzichten hierin te deelen. Heeft God voor het gebruik van de honden wijn en brandewijn geschapen? Neen, maar het is tot verstandig gebruik van den mensch, dat de Schepper ze gegeven heeft."

„Lieve Chiniquy, gij scherst; maar ik spreek in ernst, wanneer ik zeg, dat gij uzelven vergeven hebt met dat glas brandewijn," hernam Dr. Douglas.

„Als goede wijn en brandewijn vergif waren," antwoordde ik, „zoudt gij al lang de eenige geneesheer in Quebec zijn, want gij zijt slechts de eenige van al de medici, dien ik als onthouder ken. Maar ofschoon het mij bijzonder aangenaam is met u te converseeren, neem mij evenwel niet kwalijk, dat ik u nu verlaat om mijn lieve, zeelieden te bezoeken, die mijn geestelijke hulp hoog noodig zullen hebben."

„Nog één woord," zeide Dr. Douglas, „en ik eindig. Morgenochtend zullen wij een lijkschouwing houden van een matroos, die zooeven plotseling alhier is overleden. Als gij er niets tegen hebt, kom dan morgen met uw eigen oogen in het lichaam van dien man zien, wat uw glas brandewijn daareven in uw lichaam gedaan heeft."

„Heel goed, mijnheer, ik heb er niets tegen om dat te zien," hernam ik. „Ik heb al langen tijd een vurige begeerte gehad, om van de ontleedkunde een speciale studie te maken. Het zal mijn eerste les wezen; ik kan haar van geen beter meester krijgen."

Den volgenden morgen stond ik op het bepaalde uur bij het lijk van den overleden man, toen Dr. Douglas mij zeer vriendelijk een sterken microscoop gaf, opdat ik de verwoestingen van den alcohol in elk deel van het menschlijk lichaam des te nauwkeuriger zou kunnen waarnemen.

„Ik twijfel er volstrekt niet aan," zeide hij, „of deze man is plotseling gedood door een glas rum, dat hij een uur vóór zijn dood gedronken heeft. De rum heeft het barsten van de aorta (de groote slagader die het bloed van het hart afvloeit) veroorzaakt."

Onder het spreken deed het mes zijn werk zoo gauw, dat wij het afschuwelijk gezicht van de gebarsten ader bijna voor oogen hadden, toen hij het laatste woord gesproken had.

„Bezie nu eens," zeide de dokter, „den slagader goed, en gij zult duizenden, misschien millioenen roodachtige plekken zien; dit zijn alle gaatjes, door den alcohol er in gevreten. Evenals de muskusratten van de Mississippi bijna iedere lente kleine openingen door de dammen graven, welke die sterke rivier binnen haar natuurlijke grenzen houden en aldus oorzaak zijn, dat de wateren door die klein openingen dringen en zoo verwoesting en dood langs hare oevers brengen, zoo veroorzaakt de alcohol elken dag den schielijken dood van duizenden slachtoffers, door de aderen te doorvreten en kleine openingen te maken, waardoor het bloed buiten zijn natuurlijke gangen vloeit.

De alcohol doorvreet niet alleen deze groote ader, hij doet hetzelfde doodelijke werk in de aderen van de longen en van het geheele lichaam. Bekijk de longen oplettend en tel, zoo gij kunt, de duizenden en duizenden roodachtige, donkere en gele plekken en kleine zweren, waarmede zij bedekt zijn. Dit alles is het werk van den alcohol, die de aderen heeft doen barsten en zoodoende het bloed uit zijne kanalen heeft doen vloeien, om dood en verderf over al deze wonderlijke organen te brengen. Alcohol is een van de gevaarlijkste vergiften — ik durf zeggen het gevaarlijkste vergift. Hij heeft meer menschen gedood dan alle andere vergiften samen. Alcohol kan niet verwerkt worden noch opgenomen worden door eenig deel van ons lichaam: hij kan geen deel van het

menschelijk lichaam doordringen, zonder wanorde en dood aan te brengen. Want hij kan zich op geenerlei wijze met eenig deel van ons lichaam vereenigen. Het water dat wij drinken, het gezonde voedsel en brood dat wij eten, worden door de wetten en den wil Gods veranderd in de verschillende deelen van het lichaam, waarheen zij gezonden worden door de millioenen kleine kanalen, die van de maag naar elk dier deelen voeren. Als het water dat wij gedronken, of het brood dat wij gegeten hebben, bijvoorbeeld naar de longen, de hersenen, de spieren of de beenderen gezonden is, kan het daar in rust blijven en op het geheele lichaam werken. Maar zoo gaat het niet met alcohol. Op hetzelfde oogenblik, dat hij de maag inkomt, brengt hij daar wanorde, verwoesting en dood, al naar de hoeveelheid die genomen is. De maag weigert om alcohol op te nemen en doet een buitengewone poging om hem gewelddag uit te werpen, hetzij door den mond of door hem naar het hoofd of ook wel in de tallooze buizen te laten gaan, waardoor zij haar inhoud over het geheele oppervlakte des lichaams ontlast. Maar zal de alcohol in eenige van deze buizen of wonderlijke kanalen of in eenig ander deel van 't lichaam welkom zijn? Neen! Zie hier met uwe microscopen; gij zult met uw eigen oogen zien, dat overal waar alcohol in het lichaam is ingedrongen, een wanhopige worsteling en bloedig gevecht heeft plaats gehad om er zich van te bevrijden. Ja, elke plaats, waar koning Alcohol zijn voet gezet heeft, is in een slagveld veranderd, waar ellende en dood rondwaren. Door een zeer buitengewone werking der natuur, of liever op het bevel Gods, trekt elke ader en slagader, waardoor de alcohol gaan moet, toe, als om hem den doortocht te verhinderen en hem als een doodelijken vijand te weren. Elke ader en slagader heeft duidelijk de stemme Gods vernomen; „De wijn is een spotter, hij zal als een slang bijten en steken als een adder." Elke zenuw en spier, door alcohol aangeraakt, beeft en

siddert als in de tegenwoordigheid van een onverzoenlijken en onoverwinnelijken vijand. Ja, in de tegenwoordigheid van alcohol verliest elke zenuw en spier hare kracht, evenals de dapperste man in de tegenwoordigheid van een afschuwelijk monster of van een demon plotseling zijn natuurlijke kracht verliest en van het hoofd tot de voeten beeft."

Ik kan niet alles herhalen wat ik dien dag van Dr. Douglas hoorde en wat ik met eigen oogen zag van de afschuwelijke uitwérking van alcohol op elk deel des lichaams. Ik kan volstaan met te zeggen, dat ik mij ontzette over mijn eigen dwaasheid en over die van zoovele menschen, die gebruik maken van bedwelmende dranken.

Wat ik dien dag leerde was aan het openen van een geheime deur gelijk, 't welk mij vergunde de onbekende wonderen van een nieuwe en zeer prachtige wereld te zien. Maar hoewel ik doodelijk verschrikt was door de verwoestingen van den sterken drank in dien dooden man, was ik nog niet overtuigd, dat het noodig was een geheelonthouder van wijnen, bier en van een weinig brandewijn, nu en dan gedronken, te zijn. Ik hield er niet van mijzelven belachelijk te maken door gewoonten op te geven, die toen meer dan nu tot de aangenaamste en heerschende in de samenleving behoorden. Maar ik besloot geene gelegenheid te laten voorbijgaan om de studie van de werking van alcohol op het menschelijk lichaam voort te zetten.

Het hart van den mensch, die niets dan zuiver water drinkt, slaat omtrent 100.300 maal per dag, maar zal 25.000 tot 30.000 maal meer slaan, als hij alcoholische dranken drinkt. Zij, die geene ontleedkunde bestudeerd hebben, weten weinig af van de oneindige macht, wijsheid, liefde en genade Gods. Geen boek, behalve de Bijbel en geene wetenschap, behalve de sterrenkunde staat gelijk met het lichaam van den mensch om ons te zeggen wat onze God is en wat wij zijn. Het lichaam van

den mensch is een boek, door de hand Gods geschreven, om tot ons van Hem te spreken, zooals geen mensch het vermag. Toen ik de wonderbare werking van het hart, de longen, de oogen en de hersenen van den mensch gadegeslagen had, kon ik niet spreken; ik bleef stom, niet in staat een enkel woord te zeggen om mijne verwondering en mijn eerbied uit te drukken. Ik weende van aandoening. Ik zou gaarne met de priesters, met wie ik samenwoonde, over deze dingen gesproken hebben, maar ik zag dadelijk dat zij mij niet konden verstaan; zij dachten dat ik de zaken overdreef. Hoevele malen viel ik op mijne knieën, als ik met God alleen op mijne kleine kamer was en ik over deze wonderen nadacht, en zeide: „Gij zijt groot, o mijn God! De werken uwer handen zijn hoog verheven boven de werken des menschen! Maar de werken uwer liefde en genade zijn boven al uw andere werken verheven!"

Onder mijne biechtelingen bevond zich een jonge dame, die tot eene der eerbiedwaardigste familiën van Quebec behoorde. Zij had een kind, een meisje, omtrent een jaar oud, dat een werkelijke schoonheid was. Aan deze zijde van den hemel kon niets de bekoorlijkheid van dat aardsche engeltje overtreffen. Natuurlijk vergoodde de jonge moeder het; zij kon nauwelijks van haar lief engeltje scheiden, zelfs niet om naar de kerk te gaan. Zij nam het overal mede, om 't elk oogenblik te kunnen kussen en aan haar hart te drukken. Ongelukkig had die dame, zooals vroeger de gewoonte was en ook nu nog wel toegaat, zelfs bij de meest beschaafde lieden, in haars vaders huis en van haar eigen moeder geleerd wijn aan tafel te drinken, en ook als zij bezoeken van hare vriendinnen ontving of zelve bezoeken aflegde. Langzamerhand begon zij te drinken als zij alleen was; eerst een paar druppels wijn op raad van haar geneesheer, maar spoedig om aan de onverzadelijke begeerte, die dagelijks sterker werd, te voldoen. Behalve haar echtgenoot was ik de eenige, die met het feit bekend was. Hij was mijn intieme vriend en

had mij verscheidene malen gevraagd, terwijl de tranen hem langs de wangen biggelden, haar over te halen den drank te laten staan. Die jonge man was overigens zoo gelukkig met zijn welopgevoede vrouw en zijn onvergelijkelijk schoon kind! Hij was rijk, had eene positie in de wereld, talrijke vrienden en een paleis tot woning. Zoo dikwijls ik met de jonge dame sprak, hetzij wij alleen of in de tegenwoordigheid van haar echtgenoot waren, had zij tranen van berouw; zij beloofde steeds beterschap en slechts de weinige glazen te drinken, haar door den dokter voorgeschreven.

Maar helaas! dat noodlottige voorschrift van den geneesheer was olie in het vuur; het blies een vuur aan dat niets kon blusschen. Op zekeren dag, dien ik nooit vergeten zal, kwam een bode met haast tot mij en zeide: „De heer A. verzoekt u onmiddellijk bij hem te komen. Er is daareven een groot ongeluk gebeurd. Zijn lief kind is vermoord. Zijne vrouw is half krankzinnig; hij is bang, dat zij een zelfmoord zal begaan!"

Ik sprong in het elegante, door twee paarden getrokken rijtuig en binnen weinige minuten zag ik het treurigste schouwspel, dat ik ooit bijwoonde. De jonge dame, hare kleederen aanflarden scheurende, heur haar uittrekkende en haar gezicht stuk krabbende, riep uit: „o, Geef mij om Gods wil een mes om mij de keel af te snijden! Ik heb mijn kind gedood! Mijn lieveling is dood. Ik ben de moordenares van mijn eigen lieve Lucia! Mijne handen zijn rood van haar bloed!" Ik was als door den donder getroffen en bleef vooreerst stom en roerloos. De jonge echtgenoot en twee andere heeren, Dr. Banchet en de lijkschouwer Panet, trachtten de handen van de ongelukkige vrouw vast te houden. Niemand durfde spreken. Ten laatste zeide de jonge vrouw, hare oogen op mij slaande: „o, Lieve Vader Chiniquy, geef mij om Gods wil een mes, opdat ik een eind aan mijn leven make. Toen ik dronken was, nam ik mijn dierbaren schat in de armen

om mij te kussen; maar ik viel en haar hoofdje stootte tegen den scherpen hoek van de kachel. Hare hersenen en haar bloed kan men daar op den grond zien! Mijn kind! mijn eigen kind is dood! Ik heb haar gedood! Vervloekte drank! Vervloekte wijn! Mijn kind is dood! Ik ben verdoemd! Vervloekte drank!" Ik kon niet spreken, maar slechts weenen en kermen. Ik plengde mijne tranen met die van de ongelukkige moeder. Eensklaps zeide zij met eene uitdrukking van wanhoop, die als een zwaard door mijne ziel ging: „Ga maar eens zien!" Ik ging naar de aangrenzende kamer en daar zag ik dat eens zoo schoone kind — dood, het gelaat met haar bloed en hare hersenen bedekt! Het had een groote snede in den rechterslaap. De dronken moeder had in haar val het hoofd van het arme wicht met zulk een vreeselijke kracht op de kachel doen neerkomen, dat die was omgevallen. De gloeiende kolen lagen overal over den vloer en het huis was bijna in brand gevlogen. Maar diezelfde slag en de daardoor veroorzaakte vreeselijke dood van haar kind had haar plotseling tot rede gebracht en geheel ontnuchterd. Opeens zag zij de grootte van haar ongeluk. Haar eerste gedachte was naar de tafel te loopen en een groot, scherp mes te nemen om zich de keel af te snijden. Op het zelfde oogenblik kwam haar echtgenoot binnen en zag wat zij ging doen. Met groote moeite en na een vreeselijke worsteling wrong hij haar het mes uit de handen en wierp het door het venster op straat. Dit had plaats gegrepen te vijf in den namiddag.

Na een uur in onbeschrijfelijken zielsangst te hebben doorgebracht, trachtte ik heen te gaan en naar de pastorie terug te keeren. Maar mijn ongelukkige jonge vriend vroeg mij, in Gods naam den nacht bij hem door te brengen. „Gij zijt de eenige, zeide hij, „die ons in dezen vreeselijken nacht kan helpen. Vraag ik anderen, dan is dadelijk alles publiek en mijn goede naam voor altijd bedorven. Ik wil het zoo geheim mogelijk houden. Behalve

onze geneesheer en den lijkschouwer zijt gij de eenige man op aarde, die van de zaak weet en mij kunt helpen. Blijf toch van nacht bij ons." Ik bleef, maar trachtte tevergeefs de ongelukkige moeder tot bedaren te brengen. Zij brak voortdurend onze harten met hare klachten en haar wanhopige pogingen om zich het leven te benemen. Ieder oogenblik riep zij uit: „Mijn kind, mijn lieveling Lucia! Op het oogenblik toen uwe armen mij zoo teeder omhelsden en uw engelachtige kussen zoo zoet voor mijne lippen waren, heb ik u vermoord! Toen gij mij aan uw liefhebbend hart druktet en kustet, gaf ik, uw dronken moeder, u den doodslag. Mijne handen zijn rood van uw bloed! Mijn borst is met uwe hersenen bedekt! o, Mijne lieve echtgenoot, dood mij om Gods wil. Lieve Vader Chiniquy, geef mij een mes, dat ik mijn bloed met dat van mijn kind menge! o, Dat ik in hetzelfde graf met mijn lieveling kon begraven worden!"

Tevergeefs trachtte ik haar te wijzen op Gods genade voor zondaars; zij wilde niet luisteren naar wat ik zeide; zij was beslist doof voor mijne stem. Omstreeks te tien ure was zij verschrikkelijk angstig en onrustig. Ofschoon wij met ons vier mannen waren om haar in bedwang te houden, was zij sterker dan wij allen. Zij ontrukte zich aan onze handen en liep naar de kamer, waar het doode kind in haar wieg lag. Het koude lichaampje in hare handen nemende, verscheurde zij de banden wit linnen, die om het hoofd gewonden waren om de gapende wond te bedekken, en met kreten van droefheid drukte zij hare lippen, hare wangen, ja zelfs haar oogen op de vreeselijke opening, als wilde zij die heelen en de arme kleine in het leven terugroepen.

„Mijn lieveling, mijn schat, mijn eigen lieve Lucia," riep zij, „open uwe oogen; zie toch uwe moeder aan! Geef mij een kus! Druk mij weer aan uw hartje! Maar uwe oogen zijn gesloten! Uwe lippen zijn koud! Gij glimlacht niet langer tegen mij! Gij zijt dood, en ik, uwe moeder, heb u

vermoord! Kunt gij mij uw dood vergeven? Kunt gij Jezus Christus, onzen Zaligmaker, vragen mij te vergeven?Kunt gij de gezegende Maagd Maria vragen voor mij te bidden? Zal ik u nooit wederzien? Ach, neen! ik ben verloren — ik ben verdoemd! Ik ben een dronken moeder, die haar eigen lieveling Lucia vermoord heeft. Er is geen genade voor de dronken moeder, de moordenares van haar eigen kind!"

En terwijl zij aldus tot haar kind sprak, knielde zij somtijds neder en dan weer liep zij de kamer rond, als vluchtte zij voor een verschijning. Maar zij drukte ook aanhoudend het roerlooze lichaam aan haar boezem of streek met hare lippen en wangen stuipachtig over de vreeselijke wond, zoodat hare lippen, haar geheele gelaat, hare borst en hare handen geheel overdekt werden door het bloed, dat uit de wond vloeide. Als ik zeg, dat wij allen weenden en kermden, druk ik mij niet sterk genoeg uit, want de woorden „weenden en kermden", kunnen de droefheid en verslagenheid onzer harten niet genoegzaam weergeven. Omtrent elf uur, toen zij op hare knieën lag en haar kind aan haar boezem drukte, sloeg zij hare oogen op mij en zeide:

„Lieve Vader Chiniquy, waarom heb ik uw welgemeen den raad niet opgevolgd, toen gij mij, meer nog met tranen dan met woorden gebeden hebt, het gebruik van dien vervloekten bedwelmenden drank op te geven? Hoe dikwijls hebt gij mij de hemelsche woorden herinnerd: „De wijn is een spotter"; ja, hij bijt als een slang en steekt als een adder! Hoe dikwijls hebt gij mij in den naam van mijn dierbaren echtgenoot, in den naam van God, gebeden die vervloekte dranken niet meer te gebruiken! Maar luister nu naar mijn verzoek. Ga geheel Canada door en zeg den vaders nooit eenigen bedwelmenden drank te drinken voor de oogen hunner kinderen. Aan mijns vaders tafel leerde ik dien wijn drinken, welken ik tot in alle eeuwigheid vervloeken zal! Zeg allen moeders die af-

schuwelijke dranken nooit te proeven. Mijne moeder leerde mij het eerst dien wijn drinken, welken ik vervloeken zal, zoolang ik leef. Neem het bloed van mijn kind en verf den bovendorpel van de deuren van elk huis in Canada rood, en zeg aan allen, die in die huizen wonen, dat dat bloed gestort is door de hand van een moordende moeder, toen zij dronken was. Schrijf met dat bloed op de muren van elk huis in Canada, dat „de wijn een spotter is". Zeg aan de Fransch-Canadeezen hoe ik, bij het lijk van mijn kind, dien wijn vervloekt hebt, die mij zoo diep ongelukkig en schuldig gemaakt heeft."

Zij hield toen op, om voor eenige minuten adem te scheppen. Toen vervolgde zij: „Zeg mij in den naam van God, kan mijn kind mij haar dood vergeven? Kan zij God vragen in genade op mij neder te zien? Kan zij de gezegende Maagd Maria overhalen voor mij te bidden en mijne vergeving te verkrijgen?"

Maar vóór ik kon antwoorden, verschrikte zij ons door de kreten: „Ik ben verloren! Toen ik dronken was, doodde ik mijn kind! Vervloekte wijn!" En zij viel dood neder. Stroomen bloeds vloeiden uit haar mond op het doode kind, dat zij zelfs na haar dood nog aan haren boezem bleef drukken!

Dit vreeselijke drama is nooit aan de bewoners van Canada geopenbaard. De uitspraak van den lijkschouwer was, dat het kind tengevolge van een ongeluk overleden was en dat de bedroefde moeder zes uur later aan een gebroken hart stierf. Twee dagen later werd de ongelukkige moeder begraven met het lijkje van haar kind in hare armen.

Na zulk een vreeselijken storm had ik behoefte aan eenzaamheid en rust, maar bovenal aan gebed. Ik sloot mij twee dagen in mijn kleine kamer op, en daar alleen in de tegenwoordigheid Gods, overdacht ik het vreeselijke gericht, waarvan Hij mij getuige had doen zijn.

In het midden van dien gedenkwaardigen nacht, toen

er een diepe en akelige stilte heerschte, was ik toen wakker, of sliep ik? Ik weet het niet. Maar ik zag de kalme, schoone en liefelijke gedaante van mijn dierbare moeder naast mij staan, de overleden moordenares, nog bedekt met het bloed van haar kind, bij de hand houdende. Ja! mijn lieve moeder stond daar voor mij, en zij zeide met een macht en gezag, die elk harer woorden tot in het diepst mijner ziel graveerden, alsof zij met letters van tranen, bloed en vuur geschreven werden: „Ga geheel Canada door; zeg ieder hoofd van een gezin nooit eenigen bedwelmenden drank voor de oogen van zijne kinderen te drinken. Zeg aan alle moeders nooit een druppel van die vervloekte wijnen en dranken te drinken. Zeg aan alle bewoners van Canada nooit dien vergiftigen beker, gevuld met die vervloekte, bedwelmende dranken, aan te raken of aan te zien. En gij, geliefde zoon, ontzeg u voor altijd het gebruik van die verachtelijke dranken, die in de hel, in den hemel en op aarde vervloekt zijn. Zij bijten gelijk eene slang en steken gelijk een adder."

Het geluid van deze zoo zoete en toch zoo krachtige stem was reeds weggestorven en het oog mijns geestes zag deze vreemde, nachtelijke verschijning niet meer en echter bleef ik nog geruimen tijd opgewonden en ontroerd.

Ik begon te vreezen, dat de vreeselijke dingen, die ik in de laatste dagen gezien en gehoord had, mijn geest zouden verwarren en mij nog in een krankzinnigengesticht terecht doen komen. Ik had de laatste drie dagen bijna geen slaap of voedsel genoten en vreesde ernstig, dat de zwakheid van mijn lichaam mij het verstand zou doen verliezen. Ik wierp mij toen op de knieën om te weenen en te bidden. Dit deed mij goed. Spoedig gevoelde ik mij sterker en kalmer.

Mijne ziel tot God opheffende, zeide ik: „O, mijn God! laat mij uw heiligen wil weten, en verleen mij de genade om dien te doen. Komen de stemmen, en verleen mij de

genade om dien te doen. Komen de stemmen, die ik daareven gehoord heb, van U? Hebt Gij werkelijk in uwe genade een engel gezonden in de gedaante van mijn geliefde moeder, of zijn al deze dingen slechts droomen van een ontroerden geest? „Is het Uw wil, o mijn God, dat ik mijn vaderland zal gaan vertellen, hoe wonderbaarlijk Gij mij de vreeselijke en onverwachte schade, die wijn en sterke drank lichaam en ziel van den mensch berokkent, hebt leeren inzien? Of is het uw wil, dat ik de wonderlijke dingen, die Gij mij bekend gemaakt hebt, voor de oogen der wereld verbergen zal en ze met mij in het graf zal meênemen?

Bliksemsnel werd het antwoord mij ingegeven: „Hetgeen gij hoort in het oor, predikt dat op de daken." Diep ontroerd en het hart vervuld met eene kracht die niet de mijne was, hief ik mijne handen naar den hemel en zeide tot mijn God:

„Om Jezus, mijns lieven Zaligmakers wil en voor het welzijn van mijn vaderland, o mijn God, beloof ik nooit meer eenigen bedwelmenden drank te drinken; daarenboven zal ik al wat in mijne macht is doen om de andere priesters en ook de leeken over te halen, zich dezelfde opoffering te getroosten.

Vijftig jaren zijn verloopen sinds ik die gelofte heb afgelegd, en, Gode zij dank! ik heb haar gehouden.

XV.

BEKEERINGEN VAN PROTESTANTEN TOT DE ROOMSCHE KERK. EERW. ANTHONY PARENT, SUPERIEUR VAN HET SEMINARIE VAN QUEBEC. ZIJN BIJZONDERE MANIER OM ZICH TOEGANG TE VERSCHAFFEN TOT DE PROTESTANTEN EN HEN TOT DE KATHOLIEKE KERK OVER TE HALEN. HOE HIJ DE PROTESTANTEN DOOR DE BIECHT BESPIEDT. IK OVERREED DRIE EN NEGENTIG HUISGEZINNEN OM KATHOLIEK TE WORDEN.

„Buiten de Kerk van Rome is er geen zaligheid." Deze stelling is een van de leerstukken, die de priesters gelooven en die zij den menschen leeren moeten. Toen ik dit dogma eenmaal aangenomen had, moest ik al mijn krachten wijden aan de bekeering van Protestanten. Het kwam mij belangrijker en glorierijker voor te verhinderen, dat een van die onsterfelijke en kostbare zielen naar de hel zou gaan, dan een koninkrijk te veroveren. Om hen van hunne dwalingen te kunnen overtuigen, vulde ik mijne bibliotheek met de boeken, die de geschilpunten het best behandelden en die ik in Quebec kon krijgen, en ik bestudeerde de Heilige Schriften zeer ijverig. In het Marinehospitaal zoowel als in mijn omgang met de bewoners van de stad had ik dikwijls gelegenheid om Protestanten te ontmoeten en met hen te spreken; maar ik vond spoedig, dat zij met slechts weinig uitzonderingen vermeden met mij over den godsdienst te spreken. Dit bedroefde mij. Toen mij op zekeren dag verteld werd, dat de eerw. Anthony Parent, superieur van het Seminarie van Quebec, gedurende zijn diensttijd verscheidene honderden Protestanten bekeerd had, ging

ik naar hem toe om hem te vragen, of dit waar was. Als antwoord toonde hij mij de lijst van zijne bekeerlingen, die meer dan tweehonderd in getal waren, waaronder eenige van de achtenswaardigste Engelsche en Schotsche familiën van de stad. Ik bekeek die lijst met verbazing, en van dien dag af beschouwde ik hem als den gezegendsten priester van Canada.

Na die lange lijst van bekeerlingen telkens overgelezen te hebben, zeide ik tot den heer Parent: „Vertel mij toch eens, hoe gij die Protestantsche bekeerlingen er toe hebt kunnen krijgen om met u over de dwalingen van hun godsdienst te spreken. Verscheidene malen heb ik getracht, de Protestanten die ik ontmoette, er op te wijzen, dat zij verloren zullen gaan, als zij zich niet aan onze heilige Kerk onderwerpen; maar, behalve weinige uitzonderingen, lachten zij mij zoo beleëfd mogelijk uit en begonnen over andere zaken te spreken. Gij moet er slag van hebben om hunne aandacht te trekken en hun vertrouwen te winnen. Wilt gij niet zoo vriendelijk zijn mij dat geheim te openbaren, opdat ik ook instaat moge zijn, eenige van die kostbare zielen van het verderf te redden?

Hij antwoorde mij: „De meeste Protestanten in Quebec hebben Iersche Roomsch-Katholieke dienstmeisjes; dezen hadden, voornamelijk eenige jaren geleden, de gewoonte om bij mij te komen biechten, daar ik bijna de eenige priester was, die Engelsch sprak. Het eerste, wat ik haar vroeg, als zij kwamen biechten, was, of hunne heeren en vrouwen vrome en godsdienstige Protestanten of onverschillig en koud in het volbrengen van hunne plichten waren. Het tweede wat ik weten wilde, was of zij goede vrienden met hun leeraars waren en of zij door hen bezocht werden of niet. Uit de antwoorden van de meisjes wist ik beide de zedelijke en onzedelijke, de godsdienstige en ongodsdienstige gewoonten van hare meesters evengoed, alsof ik een lid van hun huisgezin geweest ware. Zoodoende vernam ik, dat vele Protestanten even weinig

godsdienst en geloof bezitten als onze honden. Zij staan 's morgens op en gaan 's avonds naar bed zonder tot God te bidden, evenmin als de paarden in hun stallen. Velen hunner gaan des Zondags naar de kerk, meer om hun leeraars uit te lachen en dier preeken te critiseeren, dan om iets anders. Een gedeelte van de week wordt verder doorgebracht met hun predikanten belachelijk te maken; ja, door de biechten van deze eerlijke meisjes vernam ik, dat vele Protestanten van de schoone plechtigheden van onze Kerk hielden; dat zij die gingen vergelijken met de koude verrichtingen van hun eigen Kerk, en dat zij onze inrichtingen voor hooger onderwijs, nonnenkloosters enz. verre boven hun eigen hoogescholen of colleges verkozen. Bovendien weet gij, dat een groot aantal van de achtenswaardigste en rijkste Protestanten de opvoeding hunner dochters aan onze goede nonnen toevertrouwen. Ik nam van dit alles goed notitie en vormde mijne krijgsplannen tegen het Protestantisme als een generaal, die de zwakke punten, van zijne tegenstanders kent; zoo vocht ik als iemand, die van een gemakkelijke overwinning verzekerd is. Het glorierijke gevolg, dat gij onder uwe oogen hebt, ik het bewijs, dat mijne plannen goed overlegd waren. Zelden gebeurde het, dat ik er niet in slaagde de eene of andere familie na verloop van een of twee jaar naar onze heilige Kerk over te brengen; en kon ik den vader of de moeder niet winnen, dan trachtte ik hen over te halen, hun dochters aan onze goede nonnen en hun zonen aan onze colleges toe te vertrouwen, waar zij vroeger of later onze vroomste Katholieken worden."

Hoewel ik niet in alles met den superieur van Quebec kon meêgaan, kon ik slechts den glorierijken uitslag van zijne pogingen om Protestanten te winnen bewonderen, en ik vatte het besluit op om er meer dan ooit mijn werk van te maken, hun hunne dwalingen te toonen en hen in goede Katholieken te veranderen. Ik was hierin zeer gelukkig; want gedurende mijn vijf-en-twintigjarig priesterschap heb

ik drie en negentig Protestanten overgehaald, het licht en de waarheid van het Evangelie te verlaten teneinde de donkere en leugenachtige overleveringen van Rome te volgen. Ik kan niet in alle bijzonderheden van die bekeeringen treden; slechts zij volstaan met te zeggen, dat het mij alleen onder de Ritualisten gelukt is proselieten te maken.

XVI.

MIJNE BENOEMING TOT CURATOR VAN BEAUPORT. DE VERLAGING EN DE ELLENDE VAN DIE PLAATS DOOR DRONKENSCHAP. VOORBEREIDING OM EEN MATIGHEIDSGENOOTSCHAP OP TE RICHTEN.

De 21ste September 1838 was een droevige dag voor mij. Op dien dag ontving ik van den bisschop mijne aanstelling tot curator van Beauport. Verscheidene malen had ik tot de andere priesters gezegd, toen wij over onze keus van de verschillende gemeenten spraken, dat ik er nooit in zou toestemmen curator van Beauport te worden. Die gemeente, welke een soort van voorstad van Quebec is, werd als het broeinest van de dronkaards van Canada beschouwd. Hoewel de grond bijzonder vruchtbaar was en zeer rijke lijmputten waren, de tuinen overvloedig groenten en vruchten opleverden, en er een bosch in de nabijheid was om de stad Quebec van hout te voorzien, behoorden de bewoners van Beauport desniettegenstaande tot de armste, haveloos-te en ongelukkigste bevolking van Canada. Want bijna elke cent, dien zij in handen kregen, kwam in die van den kroeghouder terecht.

De heer Begin, die sedert 1825 hun curator geweest was had de zedelijke principes van den grooten Roomsch-Katholieken theoloog Liguori aangenomen, die zegt dat iemand niet schuldig is aan de zonde van dronkenschap, zoolang hij nog onderscheid kan maken tusschen een kleine

speld en een vracht hooi. Het spreekt vanzelf dat bij dergelijke bepaling niet licht iemand van dronkenschap te beschuldigen is. Nadat ik na het lezen van den brief van mijn bisschop goed uitgeweend had, was mijn eerste gedachte, dat mijn ongeluk, hoewel groot, nochthans niet onherstelbaar was. Ik wist, dat vele priesters zoo gaarne curator van Beauport wilden worden, als ik er tegen was. Mijne hoop was, dat de bisschop door mijne tranen bewogen en door mijne argumenten overtuigd zou worden, en dat hij er niet in zou volharden een last op mijne schouders te leggen, dien zij niet konden dragen. Ik ging onmiddellijk naar het paleis en deed al wat in mijn vermogen was om zijn Lordschap te bewegen een ander priester voor Beauport te kiezen. Hij luisterde geduldig en vriendelijk naar mijne redeneeringen en antwoordde:

„Lieve heer Chiniquy, gij vergeet te dikwijls, dat onvoorwaardelijke en volkomen gehoorzaamheid aan zijne superieuren de deugd is van een goed priester. Gij hebt mij veel verdriet en teleursteling veroorzaakt door te weigeren den goeden priester Provencher van zijn te zwaren last te bevrijden. Gij weet zeer goed, dat hij u op mijn aanraden tot zijn medearbeider langs de kusten van den Stillen Oceaan gekozen had, toen hij de benoeming tot eersten bisschop van Oregon had aangenomen. Uw hardnekkige tegenstand aan uw superieuren in dit zoowel als in verscheiden andere gevallen is eene van uwe zwakheden. Als gij voortgaat uw eigen zin te volgen inplaats van hen te gehoorzamen, die God over u gesteld heeft, vrees ik werkelijk voor uwe toekomst. Ik heb uw oproerig karakter al te veel verdragen. Uit eerbied voor mijzelven en voor uw eigen welzijn moet ik u nu echter dwingen mij te gehoorzamen. Gij hebt de dronkenschap van de bewoners van Beauport opgegeven als een der redenen, waarom ik u niet aan het hoofd van die gemeente zou plaatsen, maar dit is juist de oorzaak, waarom ik u gekozen heb. Gij zijt de eenige priester, dien ik in mijn bisdom geschikt oordeel, om met eenig succes

dit diepgewortelde en ontzaglijke kwaad te bestrijden.

„Wat geschreven staat, staat geschreven." Uw naam is in onze officieele registers als curator van Beauport geboekt en hij zal daar blijven, totdat ik betere redenen vind dan die, welke gij opgegeven hebt, om van gedachten te veranderen. En bovendien, gij kunt niet klagen; Beauport is niet alleen een van de mooiste gemeenten van Canada, maar het is een van de prachtigste plaats der wereld. Het is daarenboven eene gemeente, die haar curator groote inkomsten schenkt. In uw geriefelijke pastorie in de nabijheid van de oude hoofdstad van Canada zult gij de gemakken van de stad genieten en het genot van de prachtigste gezichten van dit vasteland. Als gij nu nog niet over mij tevreden zijt, dan weet ik niet wat ik doen moet om het u aangenaam te maken."

Ofschoon ik nog volstrekt niet met mijn nieuwe positie verzoend was, zag ik dat er niets aan te doen was, en ik moest gehoorzamen.

Den volgenden Zondag was het prachtig weer, en de kerk van Beauport was stampvol met menschen, die verlangend waren hun nieuwen leeraar voor de eerste maal te zien en te hooren. Ik had de laatste drie dagen met vasten en bidden doorgebracht. God weet, dat nooit een priester of bedienaar des Evangelies met meer bewustzijn van zijn hooge roeping dan ik den predikstoel beklom. Nooit ook was een bode van het Evangelie meer bevreesd dan ik, toen ik op den preekstoel stond in het bewustzijn van mijn eigen onwaardigheid, onbekwaamheid en ongeschiktheid tegenover de zware verantwoordelijkheid van mijn positie. Mijn eerste preek was over den tekst: „Wee mij, indien ik het Evangelie niet verkondig" (1 Cor. IX: 16). Diep ontroerd en met eene stem, dikwijls door snikken afgebroken, schetste ik der gemeente het een en ander van de groote verantwoordelijkheid van een herder. De uitwerking van die preek werd tot den laatsten dag van mijn priesterlijke bediening te Beauport nog bespeurd.

Aan 't slot van de preek zeide ik tot de menschen: „Ik heb u nu een verzoek te doen. Daar dit voor de eerste maal is, hoop ik dat gij het niet weigeren zult. Ik heb daareven sommige van de plichten van uw armen jongen curator jegens u opgenoemd. Ik zou u gaarne heden namiddag om half drie weder ontmoeten, om u dan op sommige van *uwe* plichten jegens uw herder te wijzen."

Op het bepaalde uur was de kerk nog voller dan ,s morgens en het scheen mij, dat de barmhartige God die tweede toespraak nog meer zegende dan de eerste.

Mijn tekst was (Joh. X: 4): „En wanneer hij zijne schapen uitgedreven heeft, zoo gaat hij voor hen heen; en de schapen volgen hem, overmits zij zijne stem kennen."

Deze twee preeken op den eersten Zondag, dien ik in mijn nieuwe gemeente doorbracht, waren een bepaalde nieuwigheid in de Roomsch-Katholieke Kerk van Canada, die mij spoedig aanmerkingen van den bisschop en van de rondom wonende curators deden hooren. Hun eenparige uitspraak was, dat ik een hervormer wilde worden. Het leed bij hen geen twijfel of ik wilde in mijn hoogmoed den menschen laten zien, dat ik de ijverigste priester van heel het land was.

Ik stond nog niet langer dan drie maanden aan het hoofd van die gemeente, toen ik besloot een matigheidsgenootschap op te richten naar de wetten van Vader Mathew in Ierland. Ik besprak mijn plan eerst met den bisschop, in de hoop dat hij de nieuwe vereeniging met zijn invloed zou steunen, maar tot mijne groote teleurstelling en verwondering, vond hij mijn plan niet alleen belachelijk, maar verbood hij mij beslist aan zulk eene nieuwigheid te denken. „Deze matigheidsgenootschappen zijn een Protestantsch plan." zeide hij, „Predik tegen de dronkenschap, maar laat de respectabele menschen, die geene dronkaards zijn, ongemoeid. Paulus raadde zijn discipel Timotheüs aan, wijn te drinken. Tracht niet ijveriger te zijn, dan men het in de apostolische dagen was."

Ik verliet den bisschop geheel teleurgesteld, maar gaf mijn plan evenwel niet op. Het kwam mij voor, dat als ik de naburige priesters kon overhalen zich met mij in den kruistocht, welke ik tegen het gebruik van bedwelmenden dranken wilde prediken, te vereenigen, wij een heilzame verandering in Canada zouden teweegbrengen, zooals Vader Mathew in Ierland gedaan had. Maar de priesters lachten mij zonder een enkele uitzondering uit, verklaarden mijne plannen voor belachelijk en verzochten mij, in naam van het gezond verstand, er nooit meer met hen over te spreken om hun lekker glas te laten staan. Ik kan mijne droefheid niet beschrijven, toen ik zag, dat ik door mijn bisschop en de geheele geestelijkheid werd tegengewerkt in die verandering, welke ik van toen af dagelijks meer en meer als het eenige redmiddel beschouwde, niet alleen voor de mij dierbare bevolking van Beauport, maar voor die van geheel Canada. God alleen weet hoeveel tranen ik gestort heb, hoeveel slapelooze nachten ik doorgebracht heb, met over dat groote werk te Beauport te studeeren, na te denken en er voor te bidden. Ik nam de toevlucht tot alle heiligen in den hemel om meer kracht en licht; want ik was besloten, om het even tot welken prijs, te trachten een matigheidsgenootschap op te richten, Maar zoo dikwijls ik wilde beginnen, schrikte mij de gedachte af, dat, indien het werk mislukken mocht, mij niet alleen de wraak van de geheele geestelijkheid zou treffen, maar dat het geheele vaderland mij zou uitlachen. In deze verlegenheid dacht het mij het beste aan Vader Mathew te schrijven en hem om zijn raad en zijne voorbede te verzoeken. Deze edele apostel der matigheid van Ierland antwoordde met een welsprekenden brief en drong er bij mij op aan, het werk in Canada te beginnen, zooals hij het in Ierland gedaan had: op God vertrouwende en allen tegenstand verachtende.

De verstandige en Christelijke woorden van dien grooten en waardigen Ierschen priester kwamen mij voor als de stem Gods; en ik besloot het werk spoedig te beginnen,

al zou ook de geheele wereld tegen mij opstaan. Ik gevoelde dat als God voor mij was, ik er in slagen zou mijne gemeente en mijn vaderland te hervormen, in weerwil van alle priesters en bisschoppen ter wereld; en ik had gelijk. Maar vóór den ploeg in den grond te zetten, bad ik niet alleen bijna dag en nacht gedurende vele maanden tot God en al zijne heiligen, maar ik bestudeerde ook de beste boeken, die in Engeland, Frankrijk en de Vereenigde Staten over de nadeelen, berokkend door het gebruik van bedwelmende dranken, geschreven waren.

Zoo werd ik langzamerhand toegerust voor de groote zaak, die ik mijn vaderland onder het oog zou brengen. Ik kende den vijand, dien ik moest aanvallen, en de wapenen, die hem den doodelijken slag zouden toebrengen, waren in mijne hand. Ik had God alleen noodig om mijne handen te sterken en de slagen te besturen. Ik bad tot Hem, en Hij in zijn groote genade verhoorde mij.

XVII.

DE HAND VAN GOD IN DE OPRICHTING VAN EEN MATIGHEIDSGENOOTSCHAP TE BEAUPORT EN OMSTREKEN.

„Mijne gedachten zijn niet ulieder gedachten," zegt de Heere. En wij mogen er bijvoegen: „Zijne werken zijn niet gelijk des menschen werken." Deze groote waarheid is nooit beter bevestigd dan in de wonderbare snelheid, waarmede de groote matigheidshervorming in Canada veld won, in weerwil van de onoverkomelijkste hinderpalen. Verkeerd zou het zijn eenig mensch de eer daarvan te willen toekennen; klaarblijkelijk was het een werk des Heeren. Ik had nauwelijks den brief van den Ierschen apostel der matigheid gelezen, of ik viel op mijne knieën en zeide: „Gij weet, o God, dat ik slechts een zondaar ben. Daar is geen licht, geene kracht in uw armen, onwaardigen dienstknecht. Kom daarom in mijn hart en in mijne ziel om mij in die matigheidshervorming, die Gij mij in het hart hebt gegeven, te leiden. Zonder U kan ik niets, maar met U vermag ik alle dingen."

Dit had plaats op Zaterdagavond, den 20en Maart 1839. De volgende morgen was de eerste Zondag in de Vasten. Na de preek sprak ik tot mijne hoorders: „Ik heb u verscheidene malen gezegd, dat ik van harte geloof van God gezonden te zijn, om een einde te maken aan de onuitsprekelijke ellenden en misdaden, die hier en in ons geheele vaderland voortvloeien uit het gebruik van bedwelmende

dranken. Alcohol is de groote vijand van uwe zielen en van uwe lichamen. Hij is de onverzoenlijke vijand van uwe vrouwen; uwe mannen en uwe kinderen. Hij is de gevaarlijkste vijand van ons dierbaar vaderland en van onzen heiligen godsdienst. Ik moet dien vijand verslaan. Maar ik kan niet alleen strijden. Daartoe moet ik een leger op been brengen en eene banier in uw midden oprichten, waaromheen al de belijders van het Evangelie zich zullen scharen. Jezus Christus zelf zal onze generaal zijn. Hij zal ons zegenen en heiligen, en ons de overwinning schenken. De volgende drie dagen zullen wij gebruiken, om ons voor te bereiden dat leger op de been te brengen. Laat allen, die de gelederen van dit leger wenschen te vullen, deze drie dagen met mij in gebed en overdenking voor onze heilige altaren komen doorbrengen. Laat hen, die geene strijders van Christus begeeren te worden, of die geen deel willen nemen aan de groote en glorierijke veldslagen, die geleverd moeten worden, ook komen, zij het dan slechts door nieuwsgierigheid gedreven om een zeer wonderlijk schouwspel te zien. Ik noodig u allen uit in den naam van onzen Zaligmaker Jezus Christus, dien de alcohol dagelijks beleedigt en smaadt. Ik noodig u uit in den naam van de heilige Maagd Maria en van al de heiligen en engelen Gods, die in den hemel weenen over de misdaden, welke dagelijks bedreven worden door het gebruik van bedwelmende dranken. Ik noodig u uit in naam van de vrouwen, die ik in uw midden zie weenen, omdat zij dronken mannen hebben. Ik noodig u uit in naam van de vaders wier harten door dronken kinderen gebroken zijn. Ik noodig u uit in naam van zoovele kinderen, die arm en ongelukkig gemaakt zijn door hunne dronken ouders. Ik noodig u uit te komen in naam van uw onsterfelijke zielen, die voor eeuwig verdoemd zullen worden, als de groote verwoester Alcolhol niet uit ons midden verdreven wordt.

Den volgenden morgen was mijne kerk stampvol. Ik hield de eerste toespraak om half negen, de tweede om

half elf, de derde om twee uur des namiddags en de vierde om vijf uur. Gedurende de pauzen werden schoone gezangen gezongen, bepaaldelijk voor deze gelegenheid uitgezocht. Verscheidene malen snikten en kermden de menschen zóó hard, dat ik met spreken moest ophouden om met mijne hoorders te snikken en te weenen. Dien eersten dag schaarden zich vijf en zeventig mannen, waaronder zich de grootste dronkaards bevonden, rondom de banier der matigheid. Den tweeden dag hield ik wederom vier toespraken, die nog gezegender uitwerking hadden. Tweehonderd van mijn dierbare gemeenteleden werden bij het groote leger, dat den onverzoenlijken vijand bestrijden moest, ingedeeld. Maar de hand eens engels zou noodig zijn om de geschiedenis te beschrijven van den derden dag, op welks einde, temidden van tranen, snikken en vreugdekreten, nog driehonderd menschen in de tegenwoordigheid Gods zwoeren, de vervloekte dranken, waarmede de satan de aarde met droefheid en de hel met eeuwige wanhoopskreten vervult, nooit meer aan te raken of te proeven. Gedurende deze drie dagen hadden meer dan twee derden van mijne gemeenteleden de matigheidsbelofte geteekend en in de tegenwoordigheid Gods voor hun altaren plechtiglijk verklaard: „Uit liefde voor Jezus en door de genade Gods beloof ik, nooit eenigen bedwelmenden drank te gebruiken dan alleen als geneesmiddel. Ik verbind mij ook om met alle mocht door woord en voorbeeld anderen over te halen, hetzelfde offer te brengen." De meesten mijner gemeenteleden, waaronder wij de diepstgezonken dronkaards telden, werden geheel veranderd en hervormd; zekerlijk niet door mijne kracht, maar door het zichtbare, onmiddellijke werk van den grooten en genadigen God, die alleen het hart des menschen kan veranderen.

Daar vele menschen uit de omliggende gemeenten en zelfs uit Quebec den derden dag uit nieuwsgierigheid waren komen luisteren, verspreidde het nieuws van dat

merkwaardig werk zich spoedig over de geheele landstreek. De pers, de Fransche zoowel als de Engelsche, was eenparig in loftuitingen en gelukwenschen. Maar terwijl de Protestanten God dankten voor die hervorming, scholden de Fransch-Canadeezen, daarin door hunne priesters voorgegaan, mij voor een dwaas en een ketter.

Den tweeden dag van onze opwekking zond ik boodschappen naar vier van de rondomwonende curators, hun eerbiedig verzoekende te komen zien wat de Heere deed, en mij te helpen Hem te danken. Maar zij weigerden. Zij beantwoordden mijn schrijven met een verachtend stilzwijgen. Slechts een, de heer Roy, curator van Charlesbourgh, verwaardigde zich mij een antwoord te zenden. De bisschop evenwel was ten hoogste verbitterd.

Mijne positie tegenover de andere priesters was in den eersten tijd na de oprichting van het genootschap te Beauport zeer pijnlijk en bijna onhoudbaar. Ik vermeed hun gezelschap zooveel mogelijk. En wat den bisschop aangaat, ik besloot alleen dán naar hem toe te gaan, wanneer hij mij liet roepen. Maar mijn genadige God vergoedde mij den onmin met mijne collega's ruimschoots door de blijdschap, die ik smaakte, de wonderbare verandering ziende, die de Heere onder mijn lieve gemeenteleden bewerkt had. Zij hielden hunne belofte zeer getrouw, en dit wekte spoedig de verwondering op van de geheele stad Quebec en van het omliggende land. De verandering was plotseling, en daarbij zóó volkomen en blijvend, dat de razende bisschoppen en priesters met hunne vrienden ten laatste beschaamd werden en zich stil hielden. De plaats kreeg spoedig een ander aanzien; de huizen werden gerepareerd, de schulden betaald, de kinderen goed gekleed. Maar het krachtigste getuigenis van die wonderbare hervorming was, dat de zeven drankhuizen te Beauport spoedig gesloten werden en dat de eigenaars daarvan een andere broodwinning moesten zoeken. Vrede, geluk, overvloed en nijverheid kwamen

in de plaats van drinkgelagen, vechten, vloeken en allerlei ellende. De inwoners van Beauport zelven, dit alles ziende, waren opgetogen van blijdschap over dezen grooten ommekeer en vol van dankbaarheid en eerbied jegens hun jongen curator, die op zijn beurt in deze dankbaarheid en vergenoegdheid zijn heerlijkste belooning vond.

XVIII.

AANKOMST VAN MONSEIGNEUR DE FORBIN JANSON, BISSCHOP VAN NANCY. HIJ VERDEDIGT MIJ PUBLIEK TEGEN DEN BISSCHOP VAN QUEBEC EN VERBREEKT VOOR ALTIJD DE OPPOSITIE VAN DE GEESTELIJKHEID.

Tegen het einde van Augustus 1840 berichtte de pers ons, dat graaf de Forbin Janson, bisschop van Nancy in Frankrijk, zich te New-York naar Montreal had ingescheept. Die bisschop, de neef en minister van Karel X, was door het Fransche volk verbannen, nadat de Koning zijne kroon in de revolutie van 1830 verloren had. Vader Mathew had mij in een zijner brieven medegedeeld, dat die bisschop hem bezocht, zijn werk in Ierland gezegend en ook den paus overreed had, hem zijn apostolischen zegen te zenden.

Ik zag spoedig in van hoeveel belang het zou zijn, de goedkeuring van dezen beroemden man te verwerven, vóórdat hij door den bisschop tegen onze matigheidsgenootschappen zou vooringenomen worden. Ik vroeg en verkreeg voor eenige dagen verlof en ging naar Montreal, dat ik juist een uur na den Franschen bisschop bereikte. Ik ging onmiddellijk mijne opwachting bij hem maken, vertelde hem alles van onze matigheidswerkzaamheden en vroeg hem in Gods naam ons met zijn grooten naam en positie te steunen.

Hij beloofde zulks en voegde er bij: „Ik ben volkomen overtuigd, dat de dronkenschap niet alleen de groote en gewone zonde van het volk is, maar nog meer van de priesters, in Amerika zoowel als in Ierland. Daar de wingerd in de Noordelijke streken van Amerika niet groeien kan, heeft men daar de gewoonte afschuwelijken brandewijn en slechte biersoorten te drinken, en deze gewoonte is zoo algemeen en sterk, dat het bijna onmogelijk is de menschen terug te houden van dronkaards te worden, anders dan door een matigheidsgenootschap. Ik heb Vader Mathew, die zoo ontzaglijk veel goeds in Ierland doet, ontmoet. Houdt er u van verzekerd, dat ik alles zal doen wat in mijn vermogen is om uwe handen in dat groote en goede werk te sterken. Maar zeg aan niemand, dat gij mij gesproken hebt."

Eenige dagen later was de bisschop van Nancy in Quebec en de gast van het Seminarie. Er werd een groote maaltijd te zijner eere gegeven, waarop meer dan honderd priesters met den aartsbisschop van Quebec, zijn ambtgenoot N. G. Turgeon, en den bisschop van Montreal, M. Q. R. Bourget, waren uitgenoodigd.

Als een van de jongste curators had ik de laagste plaats ingenomen, welke recht tegenover de vier bisschoppen was, van wie ik slechts door de breedte van de tafel gescheiden was. Toen de rijke en zeldzame vleezen genuttigd en de heerlijkste vruchten daarvoor in de plaats gebracht waren, werd er een groote menigte flesschen uitstekenden wijn op tafel gezet. Toen klopte de superieur van het college, de eerw. Demars, op de tafel om stilte te verzoeken, en opstaande zeide hij met luide stem: „Mylords bischoppen en gij allen, eerwaarde heeren, laat ons tezamen op de gezondheid drinken van mylord graaf de Forbin Janson, primaat van Lorraine en bisschop van Nancy.

De flesschen werden rondgegeven en spoedig in de glazen, die onderwijl voor de gasten waren neergezet,

geledigd. Maar toen mij een flesch werd aangeboden, gaf ik ze aan mijn buurman zonder een druppel te nemen en vulde mijn glas met water. Ik hoopte dat niemand acht zou slaan op wat ik gedaan had, maar ik had mij vergist. De oogen van mijn bisschop, mylord Signaie, waren strak op mij gevestigd. Op ernstigen toon, zeide hij na eenige oogenblikken: „Heer Chiniquy, wat beteekent dat? Doe wijn in uw glas, om met ons op de gezondheid van monseigneur van Nancy te drinken."

Deze onverwachte woorden troffen mij als een donderslag en verlamden mij werkelijk van schrik. Ik gevoelde de nadering van den woedendsten storm, dien ik ooit beleefd had. Het bloed stolde mij in de aderen; ik kon geen woord uiten. Immers, ik kon hier niets zeggen zonder mijzelven te compromitteeren. Mijn bisschop te wederstaan in de tegenwoordigheid van zulke hooge gasten scheen onmogelijk; maar hem gehoorzamen ging ook niet, want ik had God en mijn vaderland beloofd, nooit meer wijn te drinken. Ik dacht eerst, dat ik mijn superieur ontwapenen kon door bedaard te blijven en nederig stil te zwijgen. Toch gevoelde ik dat aller oogen op mij gevestigd waren. Ik was koud van ontroering en angst. Mijn hart begon zoo hevig te kloppen, dat ik nauwelijks kon ademhalen. Hoe speet het mij niet bij mijn oorspronkelijk plan, om niet aan den maaltijd te verschijnen, gebleven te zijn. Ik denk, dat ik gestikt zou zijn, als niet een paar tranen uit mijne oogen geloopen waren, die naast mij zat, stootte mij aan en zeide: „Hoort gij het bevel van mylord Signaie niet? Waarom antwoordt gij niet, door te doen wat van u gevraagd wordt?" Maar ik bleef zwijgen, alsof niemand tot mij gesproken had. Mijne oogen waren ternedergeslagen en ik beefde over mijn geheele lichaam. De doodsche stilte, die aan de tafel heerschte, zeide mij, dat iedereen op mijn antwoord wachtte, maar mijn lippen waren als verzegeld. Nadat die stilte een minuut, die mij wel een paar jaar toescheen, geduurd had, zeide de bisschop op een luiden en

ontevreden toon: „Waarom doet gij geen wijn in uw glas, om op de gezondheid van mylord de Forbin Janson te drinken, zooals wij allen doen?" Ik gevoelde dat ik niet langer zwijgen kon. „Mylord," zeide ik met een onderdrukte en bevende stem: „ik heb in mijn glas gedaan wat ik voortaan alleen wil drinken. Ik heb God en mijn vaderland beloofd nooit meer wijn te drinken." Hierop gaf de bisschop, den eerbied vergetende, dien hij zichzelven en allen die met hem aanzaten verschuldigd was, hij het zeer beleedigende antwoord: „Gij zijt niets anders dan een dweper en wilt ons hervormen."

Deze woorden troffen mij als de schok van een galvanische batterij en maakten mij een ander mensch. Ik vergat, dat ik onder den bisschop stond en dacht er slechts aan, dat ik een man was in de tegenwoordigheid van een anderen man. Ik hief mijn hoofd op en opende mijne oogen, en bliksemsnel opstaande en den groot-vicaris Demars, superieur van het seminarie, toesprekende, zeide ik met kalmte, doch zonder eenige vrees: „Mijnheer, hebt gij mij hier aan uwe tafel genoodigd om mij te laten beleedigen? Is het niet uw plicht mijne eer te verdedigen, als ik hier uw gast ben? Maar daar gij schijnt te vergeten wat gij uwen gasten verschuldigd zijt, zal ik mijzelven tegen mijn onrechtvaardigen aanvaller verdedigen."

Mij toen tot den bisschop van Nancy richtende, zeide ik: „Mylord van Nancy, ik doe een beroep op uw Lordschap van het onrechtvaardige vonnis dat mijn bisschop over mij heeft geveld. In den naam van God en van zijn Zoon Jezus Christus vraag ik u ons hier te zeggen of een priester, om zijns Zaligmakers wille of ter wille van zijne medemenschen, zoowel als om zichzelven te verloochen, zich niet van het gebruiken van wijn en andere bedwelmende dranken kan onthouden, zonder veracht, bespot en beleedigd te worden, zooals ik hier in uwe tegenwoordigheid gedaan ben."

Mijne woorden maakten blijkbaar een diepen indruk

op het geheele gezelschap. Gedurende eenige seconden heerschte er een plechtig stilzwijgen, dat door mijn bisschop verbroken werd, die tot den bisschop van Nancy zeide: „Welnu, mylord, spreek uw oordeel uit."

Geene woorden kunnen de spanning van al die priesters beschrijven, die, van jongsaf gewoon zich onvoorwaardelijk aan hun bisschop te onderwerpen, nu een machteloozen, eenvoudigen, onbeschermden jongen curator tegen zijn almachtigen, trotschen en hooghartigen aartsbisschop in het strijdperk zagen treden.

De bisschop van Nancy weigerde eerst aan mijn verzoek te voldoen. Hij gevoelde zeer goed de moeilijkheid van zijne positie; maar nadat bisschop Signaie zijne stem met de mijne vereenigd had, om hem te dwingen uitspraak te doen, stond hij op en zeide:

„Mylord aartsbisschop van Quebec, en gij, heer Chiniquy, trekt toch uw verzoek terug. Dringt er toch niet op aan, dat ik mijn gevoelen uitspreek over zulk een nieuwe, maar belangrijke zaak. Ik ben nauwelijks een paar dagen in uw midden. Het zou niet gaan zoo spoedig als uw rechter op te treden. De verantwoordelijkheid van een oordeel over zulk een gewichtige zaak is groot. Dringt daarom niet verder bij mij aan, want ik kan niet aan uw verzoek voldoen."

Maar toen hetzelfde dringende verzoek door negen tienden van de vergaderde priesters opnieuw gedaan werd en de aartsbisschop al sterker bij hem aandrong om zijn oordeel uit te spreken, hief hij oogen en handen naar den hemel en zond een stil maar vurig gebed tot God op. Toen zijn gehoor aanziende. bleef hij een geruimen tijd nadenken. Aller oogen waren op hem gevestigd, verlangend naar de uitspraak uitziende. Eindelijk opende hij zijn mond, maar weer was het alleen om dringend te verzoeken, dat de moeilijkheid met den aartsbisschop door onszelven uit den weg zou geruimd worden en wij hem van de beantwoording der vraag zouden ontslaan. Maar al-

len weigerden volstandig aan zijn verzoek te voldoen en drongen op zijne uitspraak aan. Al dien tijd stond ik overeind, daar ik duidelijk gezegd had niet aan tafel te zullen gaan zitten, voordat de beleediging was teruggetrokken. Eindelijk zeide hij met een onuitsprekelijke waardigheid: „Mylord van Quebec. Hier staat voor ons onze jonge priester, de heer Chiniquy, die eens op zijne knieën, in tegenwoordigheid van God en van zijne engelen, uit liefde tot Jezus, voor het welzijn zijner eigen ziel en voor dat van zijn vaderland beloofd heeft, nooit wijn te drinken! Wij zijn er getuigen van, dat hij aan zijne belofte getrouw is gebleven, ofschoon uwe Lordschap hem heeft willen dwingen haar te breken. En omdat hij zijne belofte met waren heldenmoed houdt, heeft uw Lordschap hem een dweper genoemd. Daar nu een ieder, hier tegenwoordig, mij verzocht mijn oordeel over deze droevige zaak uit te spreken, zal ik het doen. De heer Chiniquy drinkt geen wijn. Maar als ik op de verloopen eeuwen terugzie, toen God zijn eigen volk door zijne profeten bestuurde, zie ik een Simson, die op Gods uitdrukkelijk bevel nooit wijn of eenigen anderen bedwelmenden drank dronk. Ga ik van het Oude Testament naar het Nieuwe, dan zie ik een Johannes den Dooper, den voorlooper van onzen Zaligmaker Jezus Christus, die om Gods bevel te gehoorzamen insgelijks nooit wijn dronk. Als ik nu den heer Chiniquy zie met Simson aan zijne rechterhand en Johannes den Dooper aan zijne linkerhand om hem te zegenen, dan vind ik zijne positie zoo sterk en onneembaar, dat ik het niet gewaag hem aan te vallen of te veroordeelen!" Deze welsprekende woorden, met klem en overtuiging uitgesproken, werden zeer eerbiedig en met de grootste oplettendheid aangehoord.

Toen de bisschop van Nancy uitgesproken had, ledigde hij zijn wijnglas in een bierglas, vulde het met water en dronk op mijne gezondheid!

De arme aartsbisschop was beschaamd en vernederd,

zoodat een ieder medelijden met hem had. Men durfde nauwelijks zijn buurman aanzien en sprak slechts op zachten en gedempten toon. Niemand dacht er aan nog wijn te gebruiken, en er werd op de gezondheid van den bisschop van Nancy niet meer gedronken.

Maar een groot aantal priesters vulden hunne glazen met water, en mij in het geheim hun instemming betuigende, dronken zij die te mijner eere uit. Het matigheidsgenootschap was door de vijanden tot den strijd uitgedaagd, opdat zij het mochten verslaan; maar het had dapper gestreden en de overwinning behaald. Nu was het geroepen zijn zegetocht door Canada te houden.

XIX.

BEZOEK VAN EEN PROTESTANTSCHEN VREEMDELING.

Weinige dagen na de aankomst van bisschop de Forbin Janson, zat ik alleen op mijne studeerkamer en overdacht de valsche positie waarin ik tegenover mijn kerkelijke superieuren verkeerde met betrekking tot de oprichting van het matigheidsgenootschap, die tegen hun uitdrukkelijk protest had plaatstgehad. Mijn hart was bedroefd. Mijn aanvankelijk succes had mij niet blind gemaakt voor de werkelijkheid. Een diepe kloof gaapte tusschen mij en het meerendeel der geestelijken. Met weinige uitzonderingen sprak men van mij als van een gevaarlijk mensch. Zij hadden mij den spotnaam van „hervormer in het klein" gegeven, en lieten geene gelegenheid voorbijgaan om mij hun groote verachting van en verontwaardiging over hetgeen zij mijne stijfhoofdigheid noemden te toonen.

Donkere wolken bedekten in dat droevig uur mijn horizon en mijn geest was met angst vervuld, toen plotseling een vreemdeling aan mijne deur klopte. Hij was een man van een tamelijke lengte; de glimlach, die om zijne lippen speelde, en zijn eerlijk gelaat drukten de grootste vriendelijkheid uit. Zijn hoog en edel voorhoofd zeide mij, dat mijn bezoeker een man was van buitengewoon verstand. Heel zijn uiterlijk was dat van een echt „gentleman". Hij drukte mijne hand met de hartelijkheid van een oud vriend, en mij zijn naam meldende, deelde hij mij in de navolgende woorden het doel van zijn bezoek mede.

„Ik kom hier niet in mijn naam alleen, maar in dien van vele, zoo niet van alle Engelsch sprekende bewoners van Quebec en Canada. Ik wil u onze bewondering mededeelen voor de groote hervorming, die gij te Beauport hebt tot stand gebracht. Wij zijn bekend met de sterke oppositie van uwe superieuren en medepriesters, en daarom bewonderen wij u nog meer.

Ga voort, mijnheer, want voor u is de groote God des hemels, die tot ons allen zegt: „Zie den wijn niet aan, als hij zich vertoont, als hij in den beker zijne verf geeft, als hij recht opgaat. In zijn einde zal hij als eene slang bijten, en steken als een adder" (Spr. XXIII : 31, 32). Schep moed, mijnheer," voegde hij er bij „,want gij hebt den Zaligmaker der wereld, Jezus Christus zelf, aan uwe zijde. Vrees niet voor den mensch, mijnheer, want God de Vader en zijn Zoon Jezus Christus staan u terzijde. Als gij soms tegenstand ontmoet, of bedrogen menschen u uitlachen, omdat gij een Christelijk werk verricht, dank dan den Heere. Want Jezus Christus heeft gezegd: „Zalig zijn die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid; want zij zullen verzadigd worden. Zalig zijt gij, als u de menschen smaden en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u spreken, om mijnentwil."

Ik kom u zeggen, mijnheer, dat als er menschen zijn, die u tegenstaan, er nog veel meer zijn die dag en nacht voor u bidden, onzen hemelschen Vader vragende zijn rijkste zegeningen over u uit te storten. Bedwelmende dranken zijn de vloek van dit jonge land. Zij zijn de onverzoenlijkste, de doodelijkste vijanden van ieder inwoner van Canada. Zij zijn de oorzaak van het bederf van onze rijke familiën, zoowel als van de verwoesting der arme. Het gebruik van bedwelmende dranken, onder welk voorwendsel dan ook, is groote dwaasheid, want alcohol doodt en verdoemt de ziel van zijn blinde slachtoffers. Gij hebt voor de eerste maal de glorierijke banieren der matigheid onder de Fransch-Canadeesche bewoners opgericht; en

ofschoon gij voor 't oogenblik nog alleen staat om ze omhoog te houden, gij moet nochtans niet mismoedig worden. Want eerlang zult gij uw verstandige landgenooten zich om haar zien scharen, om u te helpen strijden en overwinnen. Zonder twijfel wordt het zaad, dat gij nu zaait, met uwe tranen bevochtigd. Maar eerlang zult gij de rijkste schooven vergaderen en wordt uw hart met blijdschap vervuld, als het dankbaar vaderland uw naam zal zegenen".

Na nog eenigen tijd aldus gesproken te hebben, gunde hij mij nauwelijks den tijd hem mijn hartelijken dank te betuigen, en zeide: „Ik weet, gij hebt het druk, ik zal u niet ophouden. Goedendag, mijnheer. De Heere zegene en behoede u op al uwe wegen".

Hij drukte mijne hand en verdween. Ik zou tevergeefs trachten uit te drukken, wat ik gevoelde, toen ik na dat vreemde en onverwachte bezoek met mijn God alleen was. Mijn eerste gedachte was op de knieën te vallen en den genadigen God te danken, dat Hij mij zulk een bode gezonden had, om mij in een der donkerste uren mijns levens op te vroolijken; want elk woord, van mijns bezoekers lippen gevloeid, was, evenals de olie van den barmhartigen Samaritaan in de bloedende wonden van den reiziger van Jericho, in mijne ziel gedrongen. In al wat hij gezegd had, straalde zulk eene verhevenheid van gedachte, zulk een bewijs van waar, oprecht, maar toch ook verheven geloof en diepe godsvrucht, zulk eene liefde tot den mensch en vreeze Gods door, dat ik er ten zeerste door getroffen was. Het was de eerste maal, dat ik woorden hoorde, die op dit punt zoo geheel overeenstemden met mijne inzichten en de overtuiging van mijn hart. Die vreemdeling, wiens bezoek zoo kort had geduurd, had mijn hart met een onbeschrijfelijke vreugde en verbazing vervuld door het onverwachte nieuws, dat al de Engelsch sprekende bewoners van Canada voor mij baden! Ik viel echter niet op mijn knieën om God te dan-

ken, want de pijnlijke gedachte, dat die vreemdeling een Protestant was, sneed mij door de ziel en belette mij uiting te geven aan mijn gevoel van dankbaarheid jegens God. De vergelijking die ik onwillekeurig maakte tusschen de edele gevoelens, de hooge philosophie, de Christelijke beginselen van dien Protestantschen leek en de lage uitdrukkingen van verachting, het volslagen gemis aan edelmoedige en Christelijke gedachten bij mijn bisschop en mijne medepriesters, als zij dit matigheidsgenootschap, dat God mij zoo duidelijk aanwees als het beste, zoo niet het eenige middel, om de duizenden dronkaards, die rondom ons vergingen, te redden, belachelijk maakten, snoerde mijn mond, verwarde mijn geest en maakte het mij onmogelijk een enkel woord voor een gebed te vinden. Mijn eerste gevoelens van vreugde en dankbaarheid jegens God maakten plaats voor gevoelens van diepe schaamte en droefheid.

Ik moest erkennen, dat deze Protestanten, die mijne Kerk door al haar conciliën mij had leeren brandmerken en vervloeken als de slaven en volgelingen van den satan, in hunne beginselen van zedelijkheid zoover boven ons verheven waren, als de hemelen boven de aarde verheven zijn. Ik moest erkennen, dat die ketters, die mijne Kerk mij had leeren beschouwen als opstandelingen tegen Christus en zijne Kerk, de wetten van God beter kenden en onderhielden dan wijzelven. Zij hadden reeds den hoogsten graad van Christelijke matigheid bereikt, terwijl onze bisschoppen met hunne priesters zich nog in de woelige zee der dronkenschap baadden. Die vreemde bezoeker, die mij zoovele uren en dagen van vernedering vergoedde, en mij deed blozen over het lage peil der Christelijke beginselen van mijne Kerk, vergeleken met die van de Protestanten in Canada, de Vereenigde Staten en Groot-Brittanië, was de oprichter en hoofdredacteur van twee godsdienstige bladen in Amerika, de „Montreal Witness" en de „New-Yor Witness". Zijn naam is John Douglas.

Als hij nog leeft, verblijd ik mij er in hier de gelegenheid te hebben, hem nog eens te danken en te zegenen voor het bezoek, dat hij den jeugdigen curator van Beauport vijf en veertig jaar geleden, gebracht heeft. Ik kon toen niet vermoeden, dat de wonden, door die onbekende, maar vriendelijke hand geslagen, tot de grootste gunstbewijzen behoorden mij door mijn genadigen God bewezen, maar nu versta ik het. Vele lichtstralen zijn geschoten uit die wonden, die mijn priesterlijke hoogmoed dien dag heeft ontvangen. Die lichtstralen hielpen veel om de duisternis rondom mij te verdrijven en leerden mij hoe langer hoe duidelijker inzien, dat de gewaande heiligheid van de Kerk van Rome niets dan bedrog is.

XX.

HET VERRIJZEN VAN DE GEDENKZUIL VOOR DE MATIGHEID. OPRICHTING VAN SCHOLEN.

De slag, door het Matigheidsgenootschap aan den grooten maaltijd van het Quebec-Seminarie geleverd en gewonnen, was beslissend geweest. De overwinning was even volkomen als roemrijk. Nu moest de tocht ter verovering van Canada wel een triomftocht zijn. De banieren van de matigheidsbeweging werden in al de steden en dorpen van mijn dierbaar vaderland geplant. Om hunne vreugde en dankbaarheid jegens God aan het toekomend geslacht te toonen, richtten de bewoners de schoone gedenkzuil op, die nu nog halverwege Quebec en de „Montmorency Falls" te zien is. De bisschop van Nancy, Mylord de Forbin Janson, onthulde op den 7den September 1841, temidden van een ontzaglijke menigte menschen, dat eerste monument voor de matigheid. De gemeenten van St. Peter, St. John, St. Famille (Orleans-eiland) en St. Michiel, waren de eerste, die mij verzochten over de matigheid te preeken; daarna volgden die van L'Ange Gardien, Chateau Richer, St. Anna en St. Joachim. Spoedig daarna teekende de geheele bevolking van St. Roch, Quebec, met een wonderbare eenstemmigheid en hield de gelofte langen tijd standvastig en getrouw. Om hun dankbare gevoelens uit te spreken, vereerden de verheugde menschen mij een schoone afbeelding van de matigheidszuil en een adres, dat door een der meest belovende jongelingen van Quebec geschreven was en voorgelezen werd door den heer John Cauchon, die eenige

jaren later tot de waardigheid van minister opklom en naderhand tot groote tevredenheid der bevolking luitenant-gouverneur van Manitoba geweest is. Na dat adres kwam er spoedig nog een van de burgers van Quebec en Beauport, en tevens werd mij mijn portret overhandigd door den heer Jozef Parent, toen redacteur van de „Canadian" en later provinciaal secretaris van Canada.

Zoodra de demon der onmatigheid uit mijne gemeente verdreven was, gevoelde ik, dat nu mijn eerste plicht was mijne aandacht aan de opvoeding te wijden, die door mijne voorgangers zóo schandelijk verwaarloosd was, dat er geen enkele school in de heele gemeente was, welke dien naam verdiende. Ik maakte mijn plan aan de menschen bekend, vroeg weder hun medewerking en zette mij dadelijk aan den arbeid.

Ik begon met het verbouwen van de oude school, die in de nabijheid van de kerk stond. De zwakke muren werden afgebroken en op het oude fondament verrees spoedig een stevig gebouw, opgericht van de vrije giften in het dorp ingezameld. Maar het werk was nauwelijks half gereed, of ik had geen geld meer om het te voltooien. Ik zag dadelijk in, dat, daar de menschen de waarde van de opvoeding niet kenden, zij ontevreden zouden worden, als ik opnieuw geld kwam vragen. Daarom verkocht ik mijn paard — een mooi dier, mij door een rijken oom ten geschenke gegeven — en voltooide zoodoende het gebouw.

Toen nu mijne gemeenteleden zagen, dat hun leeraar te voet naar Quebec moest gaan om de zieken te bezoeken, voelden zij zich beschaamd en verlegen. Zij zeiden tot elkander: „Is het geen groote schande voor ons, dat onze curator zijn mooi paard moest verkoopen om onze scholen te bouwen, en dat terwijl het voor ons zoo gemakkelijk zou geweest zijn, het werk zelf te doen? Laat ons onzen misslag herstellen."

Toen ik twee weken later van St. John terugkwam,

waar ik een matigheidsgenootschap had opgericht, zeide mijn dienstknecht tot mij: „Mijnheer de curator, ga toch eens naar den stal; dan zult gij iets wonderbaarlijks zien."

„Wat wonderlijks kan daar dan wel te zien zijn?" antwoordde ik.

„Wel, mijnheer, kom maar eens meê; dan zult gij het zien."

Groot was mijne verrassing en vreugde beide, toen ik een der mooiste Canadeesche paarden in den stal zag staan en dat het mijne mocht noemen. Want mijn knecht zeide tot mij: „Gedurende uwe afwezigheid hebben de menschen vijfhonderd dollars bijeengebracht en dit mooie paard voor u gekocht. Zij zeggen het niet langer te willen aanzien, dat hun curator door den modder loopt. Toen zij het paard hier brachten, opdat ik het u bij uwe thuiskomst als een verrassing mocht geven, hoorde ik hen zeggen, dat gij hen door het matigheidsgenootschap wekelijks meer dan vijfhonderd dollars in geld, tijd en gezondheid hebt doen sparen, en dat het dus niet meer dan billijk was u de spaarpenningen van ééne week te geven." De eenige wijze om mijn gemeenteleden mijne dankbaarheid te betuigen, was mijne pogingen te verdubbelen om hun kinderen de voordeelen van een goede opvoeding te schenken. Ik stelde spoedig voor nog een ander schoollokaal te bouwen, twee mijlen van het eerste verwijderd. Zoo werd op den morgen van den 25sten Augustus 1842 de zevende school van Beauport geopend en ingewijd. Van dien dag af konden de kinderen bij ons een even goede opvoeding ontvangen als op eenige andere plaats in Canada. Deze scholen waren op de ruïnen van zeven kroegen gebouwd, die al zoolang ellende, schande en droefheid over die schoone gemeente gebracht hadden. Was het wonder, dat mijn hart met onuitsprekelijke vreugde vervuld werd bij het gezicht van de wonderbare dingen, die door Gods hand in zulk een korten tijd gewrocht waren?

XXI.

MIJNE BENOEMING TOT CURATOR VAN KAMOURASKA. MIJNE AANKOMST EN EERSTE PREEK.

Omtrent te twee uur in den namiddag van dien onvergetelijken dag, toen ik, na de vesper gelezen te hebben en alleen zijnde de paden van mijn tuin op en neerliep onder de schaduw van de oude ahornboomen, die 't noordelijk gedeelte van die heerlijke plaats begrensden, en de overwinningen van de laatste vier jaren overdacht, scheen het mij, dat alles rondom mij, niet alleen de reusachtige boomen, die mij voor de brandende zon beschutten, maar zelfs de nederigste grasssprietjes en bloemen van mijn tuin, een stem hadden en mij toeriepen: „Dank den Heere voor zijne goedertierenheden". Door de groote genade Gods was diezelfde gemeente van Beauport, die mij eerst een diepe afgrond geschenen had, waarin ik jammerlijk zou moeten omkomen, voor mij in een aardsch paradijs herschapen. Er was slechts één begeerte in mijn hart en die was, dat ik nooit van hier verplaatst mocht worden. Gelijk Petrus op den berg Thabor, wenschte ik mijn tabernakel te Beauport te bouwen en te bewonen tot aan het einde mijns levens. Maar de berisping, die Petrus beschaamd had, toonde mij spoedig de dwaasheid en ijdelheid van mijn wenschen. Plotseling vertoonde zich de koets van den bisschop van Quebec en hield voor de deur van mijne pastorie stil. De ondersecretaris, de eerw. Be-

lisle, sprong er uit en richtte zijne schreden naar den tuin, waar hij mij gezien had, en overhandigde mij den volgenden brief van Right Rev. Turgeon, Coadjutor van Quebec.

„Geliefde heer Chiniquy,

Zijn Lordschap Signaie en ik wenschen met u over een belangrijke zaak te beraadslagen. Wij hebben ons rijtuig gezonden om u naar Quebec te brengen. Kom dus dadelijk.

Geheel de uwe,
FLV. TURGEON."

Een uur later was ik bij genoemde bisschoppen. Mylord Signaie nam het woord en zeide: „Monseigneur Turgeon zal u zeggen, waarom wij u zoo haastig hebben geroepen.

„Mijnheer Chiniquy," begon toen bisschop Turgeon, „is niet Kamouraska uwe geboorteplaats?"

„Ja, mylord."

„Houdt gij van die plaats, en stelt gij veel belang in haar welzijn?"

„Natuurlijk, mylord, houd ik van Kamouraska; niet alleen omdat het mijne geboorteplaats is en ik de gelukkigste uren van mijne jeugd daar doorgebracht heb, maar ook, omdat naar mijn nederige overtuiging de heerlijkste vergezichten, de zuivere atmospheer, de beschaafde manieren en de hooggeroemde verstandelijke ontwikkeling van haar bewoners het tot de parel van Canada maken."

„Welnu, gij weet", hernam de bisschop, „dat de eerwaarde Varin in de laatste jaren te zwak geweest is, om de geestelijke belangen van die belangrijke plaats naar eisch te behartigen, en dat het onmogelijk is nog langer een jong vicaris aan 't hoofd van zulk een gemeente te plaatsen, waar honderden van de aristocratische familiën van Quebec en Montreal den zomer komen doorbrengen. Wij hebben al te lang de proef genomen met jonge priesters in het midden van zulke menschen. Onze pogingen

zijn telkens mislukt. Dronkenschap, overdaad en onzedelijkheid van de schandelijkste soort, verteren Kamouraska thans. Niet minder dan dertig onechte geboorten zijn bekend, als gedurende de laatste twaalf maanden op verschillende plaatsen van Kamouraska voorgekomen. Het is meer dan tijd om aan dien staat van zaken een einde te maken, en nu zijt gij de eenige, mijnheer Chiniquy, op wiens schouders wij dat groote en moeilijke werk kunnen leggen."

Deze woorden gingen mij als een tweesnijdend zwaard door de ziel. Mijne lippen beefden en ik gevoelde mij als verlamd. Met moeite stamelde ik deze woorden: „Mylord, ik hoop dat het uwe bedoeling niet is mij uit mijn lieve gemeente van Beauport te verplaatsen."

„Neen, mijnheer Chiniquy," was 't antwoord, „wij willen ons gezag niet gebruiken om de geheiligde en liefelijke banden, die u aan uwe gemeente te Beauport verbinden, te verbreken. Maar wij willen de redenen, die wij hebben om u aan het hoofd van de groote en belangrijke gemeente Kamouraska te wenschen, u op het geweten binden."

Langer dan een uur pleitten de beide bisschoppen voor de ongelukkige inwoners van Kamouraska, die aan den drank en aan andere ondeugden verslaafd waren en niemand hadden om hen te redden.

„Zie, hoe God en menschen u op dit oogenblik zegenen," voegde de aartsbisschop Signaie er bij, „voor wat gij te Beauport gedaan hebt. Zullen zij u niet nog meer zegenen, als gij die groote en prachtige gemeente Kamouraska redt, zooals gij Beauport gered hebt? Zal niet een dubbele kroon op uw hoofd gezet worden door uwe bisschoppen, uw vaderland en uw God, als gij er in toestemt het instrument van de barmhartigheden Gods te zijn voor de bewoners van uwe geboorteplaats en de omliggende landstreek, zooals gij het voor Beauport en omringende gemeenten geweest zijt? Kunt gij te Beauport rustig en

in vrede leven, als gij dag en nacht de stem der menigte hoort roepen: „Kom ons ter hulpe, wij vergaan?" Wat zult gij God op den jongsten dag antwoorden als Hij u de duizenden kostbare zielen zal toonen, die te Kamouraska verloren zijn gegaan, omdat gij geweigerd hebt hen te helpen? Zooals monseigneur Turgeon gezegd heeft: wij willen ons gezag niet gebruiken om u te dwingen, uw tegenwoordige standplaats te verlaten; wij hopen, dat de smeekingen van uwe bisschoppen voor u genoeg zullen zijn. Wij weten welk een groote opoffering het voor u zal zijn Beauport te verlaten; maar vergeet niet: hoe grooter opoffering, des te kostbaarder kroon."

Mijne bisschoppen hadden mij zoo vriendelijk toegesproken! Hun vaderlijke en vriendelijke vertoogen hadden meer uitwerking op mij dan bevelen. Niet zonder tranen, maar met een oprecht goeden wil, stemde ik er in toe de vooruitzichten van vrede en gemak, die mij te Beauport wachtten, op te geven, om opnieuw eene toekomst van eindelooze moeilijkheden en bezwaren tegen te gaan door naar Kamouraska te vertrekken.

Het behoeft niet gezegd te worden, dat de bewoners van Beauport alles deden, wat in hun vermogen was, om de bisschoppen over te halen mij nog wat langer in hun midden te laten arbeiden. Maar de opoffering moest geschieden. Ik hield mijne afscheidspreek op den tweeden Zondag van September temidden van vele klachten, verzuchtingen en tranen; en op den 17den van dezelfde maand aanvaardde ik de reis naar Kamouraska. Ik liet alles te Beauport achter, ook mijne boeken, om vrijer te zijn in de vreeselijke worsteling, die mij in mijn nieuwe gemeente scheen te wachten.

Toen ik van den bisschop van Quebec afscheid nam, liet men mij een brief zien, kort tevoren van den heer Varin ontvangen, waarin deze lucht gaf aan zijne verontwaardiging over de keuze van zulk een dweper en onruststoker als Chiniquy, voor eene plaats, die zoo alge-

meen bekend stond om de vriendschappelijke gevoelens harer inwoners en hare eensgezindheid tusschen alle standen.

De laatste woorden van dezen brief luidden als volgt: „De geestelijkheid en de gemeente van Kamouraska en omstreken beschouwen de benoeming van den heer Chiniquy voor deze gemeente als eene beleediging, en wij hopen en bidden, dat uw lordschap nog van gedachten zal veranderen."

Toen de heeren Signaie en Turgeon mij den brief toonden, zeiden zij: „Wij vreezen, dat gij meer moeite met den ouden curator en zijne aanhangers zult hebben dan gij denkt; maar wij bevelen u in de genade van God en aan de bescherming van de maagd Maria aan, u herinnerende, dat onze Zaligmaker gezegd heeft: „Hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen" (Joh. XVI : 33).

Den 21sten September 1842, op een der schoonste dagen van het jaar, kwam ik te Kamouraska aan.

De voornaamste reden, waarom men tegen mijne komst te Kamouraska was, bestond hierin, dat ik een neef was van den Hon. Amable Dionne, die te hunnen koste zijn fortuin gemaakt had. De eerwaarde Varin, die altijd schuld bij hem had, was door omstandigheden genoodzaakt alles, zoowel voor zichzelven als voor de kerk, bij hem te koopen en moest zonder murmureeren voor alles de hoogste prijzen betalen. Zoodoende hadden kerk en curator, hoewel zij groote inkomsten hadden, nooit genoeg om hunne rekeningen te vereffenen. Toen de menschen hoorden, dat de neef van den heer Dionne hun curator werd, zeiden zij tot elkander: „Nu is onze kerk voor altijd geruïneerd; want de neef zal nog meer dan de curator zijn oom begunstigen, en de oom zal nog minder nauwgezet zijn dan ooit, om onredelijke prijzen voor zijne koopwaren te vragen." Zij gevoelden, dat het met hen erger stond, dan van Scylla in Charybdis vervallen te zijn.

Den volgenden Zondag was de kerk stampvol. Mijn

tekst was: „Gelijkerwijs de Vader Mij liefgehad heeft, heb Ik ook u liefgehad," en ik toonde mijnen hoorders aan, hoe Jezus bewezen had, dat Hij hun vriend was. Maar hoewel zij door de prediking zeer gesticht schenen te zijn, waren zij toch zeer verbaasd, ziende dat ik bijna een uur gepreekt had zonder een woord over whiskey, rum of bier te spreken. De menschen worden in de Heilige Schrift dikwijls bij de wateren der zee vergeleken. Als gij vandaag de schuimende golven tegen de rots ziet slaan, als wilden zij haar breken, vrees dan niet dat deze woede van langen duur zal zijn. Morgen zullen dezelfde wateren, als de wind gedraaid is, die rots alleen laten om hunne woede tegen een andere te keeren. Zoo nu ging het met de inwoners van Kamouraska. Zij waren diep verontwaardigd en wraakzuchtig, toen ik in hun midden kwam, maar eenige dagen later zouden diezelfde menschen den laatsten druppel van hun bloed gegeven hebben om mij te beschermen. De lieve Zaligmaker had klaarblijkelijk den dreigenden storm tegen zijn onwaardigen dienstknecht zien opkomen. Hij had de schuimende golven tegen hem hooren aanrollen. Daarom kwam Hij neder en beval den storm „stil te zijn", en de golven werden stil.

XXII.

OPRICHTING VAN MATIGHEIDSGENOOTSCHAPPEN TE KAMOURASKA EN OMLIGGENDE STREEK. IK VERLAAT MIJNE GEMEENTE KAMOURASKA OM MIJ AAN TE SLUITEN BIJ DE „OBLATEN VAN DE ONBEVLEKTE MARIA VAN LONGUEUIL".

Twee dagen na mijne komst te Kamouraska ontving ik een brief van de rondomwonende priesters, aan wier hoofd de groot-vicaris Mailloux stond, waarin de hoop werd uitgedrukt, dat ik niet trachten zou een matigheidsgenootschap in mijn nieuwe gemeente op te richten, zooals ik te Beauport gedaan had; om reden dat de dronkenschap in Kamouraska niet zoo heerschte als in de stad Quebec.

Ik antwoordde hun beleefd, dat, zoolang ik aan het hoofd van deze nieuwe gemeente zou staan, ik trachten zou, wat ik trouwens steeds gedaan had, n.l. mij met mijn eigen zaken te bemoeien, en dat ik hoopte dat mijn naburige vrienden hetzelfde zouden doen. Niet lang daarna bemerkte ik, dat de curators beschaamd waren over hun ijdele poging om mij schrik aan te jagen. Den volgenden Zondag was het gedrang om in de kerk te komen nog grooter dan den eersten. Daar ik gehoord had, dat de kooplieden binnenkort met hunne schoeners vertrekken zouden om hun wintervoorraad rum in te koopen, zeide ik zeer ernstig vóor mijne preek:

„Mijne vrienden, ik weet dat de kooplieden spoedig

naar Quebec zullen vertrekken om rum op te doen. Laat mij hun als hun besten vriend raden, zulks niet te doen; ja, als gezant van Christus verbied ik hun, een enkelen druppel van die vergiftige dranken hier te brengen. Het zal hun ondergang zijn, als zij geen acht slaan, zoomin op dezen vriendelijken raad als op mijn stellig verbod; want zij zullen na den volgenden Zondag in 't geheel niets meer verkoopen van het heilloos vocht. Ik zal dien dag de verstandige bevolking van deze gemeente aantoonen, dat rum en al de andere dranken, die hier verkocht worden onder den naam van brandewijn en bier, niets anders dan afschuwelijke, doodelijke en vervloekte vergiften zijn."

Ik preekte toen over de woorden van onzen Zaligmaker: „Daarom zijt ook gij bereid; want in welke ure gij het niet meent, zal de Zoon des menschen komen." Ofschoon de menschen over het algemeen door die tweede preek bijzonder gesticht waren, waren toch niet weinigen kwaad, dat ik mijn waarschuwende stem tegen de kooplieden verheven had. Toen de dienst voorbij was, schaarden zij zich allen rondom de kooplieden, om hun te zeggen, dat zij zich maar niet moesten storen aan hetgeen ik gezegd had.

„Als onze jonge curator," zoo zeiden zij, „denkt, dat hij ons zoo bij den neus kan leiden, als hij het de dronkaards te Beauport gedaan heeft, zal hij zijne vergissing spoedig bemerken. Brengt ons inplaats van honderd vaten, zooals de laatste maal, dit jaar tweehonderd; wij zullen ze op zijne gezondheid leegdrinken. Wij hebben een goeden oogst en zullen nu eens een aangenamen winter hebben."

Waarschijnlijk had de kerk van Kamouraska nog nooit zulk eene menigte binnen hare muren gezien als op den tweeden Zondag van October 1842. Zij was letterlijk propvol. Nieuwsgierigheid had de menschen samengebracht, daar zij niet minder begeerig waren mijn eerste preek tegen de rum te hooren, dan de mislukking te

zien, welke zij van mijne pogingen om een matigheidsgenootschap op te richten verwachtten, en wenschten.

In den loop der week, die aan dezen Zondag voorafging, hadden velen (dit wist ik) zich verbonden nooit hun sterken drank te laten staan en zich nooit bij een matigheidsgenootschap aan te sluiten. Maar wat zijn de besluiten van den mensch tegenover den wil Gods! Zijn raad immers zal bestaan. Men had mijn preek over de matigheid nog niet ten halve aangehoord, of de geheele menigte had alle publieke beloften vergeten. De harten waren niet alleen aangeraakt — zij waren door God, die opnieuw wilde toonen, dat zijne genadewerken verheven zijn boven alle werken zijner handen, gesmolten en veranderd.

Van den dag mijner aankomst te Kamouraska af, had ik een ernstig en nauwkeurig onderzoek ingesteld naar de ongehoorde ellende, door de bedwelmende dranken over de menschen gebracht. Ik was te weten gekomen, dat gedurende de laatste twintig jaren twaalf mannen verdronken en acht doodgevroren waren, die twintig weduwen en zestig weezen in de bitterste armoede hadden achtergelaten. Zestig boeren hadden hunne landerijen verloren en waren verplicht geweest naar andere plaatsen te verhuizen, waar zij al de bitterheid der armoede door de dronkenschap veroorzaakt gevoelden; verscheidene andere familiën hadden op hun eigendommen voor de volle waarde hypotheken moeten nemen bij de handelaars in rum en moesten iederen dag vreezen uit hunne erfgoederen verdreven te worden om hunne drankrekeningen te betalen. Zeven moeders waren aan delirium tremens gestorven; eene had zich opgehangen, en eene andere zich verdronken; beide malen was dronkenschap de oorzaak geweest. Honderd duizend dollars waren in de laatste vijftien jaar aan de rumhandelaars betaald. Tweehonderdduizend meer was men aan den groothandelaar schuldig; en daarvan drie kwart voor sterken

drank. Vier mannen, onder welke hun landheer, Achille Tache, waren dronken zijnde, vermoord.

Toen ik al deze publieke en onloochenbare feiten aanhaalde, de ellende beschreef van de geruïneerde familiën, bestaande uit hun eigen broeders, zusters en lieve kinderen; toen ik hen herinnerde aan de smartkreten der stervende kinderen, de schande der huisgezinnen, de bloedige handen der moordenaars en de verminkte lichamen hunner slachtoffers; toen ik de nimmer eindigende wanhoopskreten ging schetsen van de door dronkenschap verlorene zielen; de smart trachtte af te malen van de vaders en moeders, wier harten gebroken zijn, omdat hunne kinderen door den sterken drank jammerlijk zijn omgekomen; toen ik hun bewees dat er niet een enkele in hun midden was, die niet in zijn eigen persoon of in zijn vader of zijne moeder, zijne broeders, zusters of kinderen om dit gruwelijk kwaad geleden had, toen scheen er aan het snikken en weenen geen einde te komen. Verscheidene malen werd mijne stem gesmoord door de onbeschrijfelijke ontroering en jammerklachten van de geheele menigte. Niet in staat mij te bedwingen, moest ik verscheidene malen ophouden, en snikte en weende met mijne toehoorders.

Toen de preek, die twee uren duurde, geëindigd was, vroeg ik allen die besloten waren mij te helpen in het tegengaan van de verwoestingen, door den sterken drank teweeggebracht, naar voren te treden en de openbare gelofte van matigheid af te leggen, door het kruis te kussen dat ik in de hand hield. Dertienhonderd en tien kwamen. Geen vijftig van de toehoorders weigerden zich onder de gezegende en glorierijke banieren der matigheid te scharen, en deze weinige achterblijvers kwamen met een paar uitzonderingen de volgende maal, toen ik wederom over hetzelfde onderwerp sprak, insgelijks voorwaarts. Dien eigen dag nog zonden de vrouwen der kooplieden boodschappen naar hun echtgenooten te Quebec, om hun te melden wat er gebeurd was; en het gevolg was dat geen

enkel vat bedwelmenden drank door hen werd medegebracht.

Het moedige voorbeeld der bewoners van Kamouraska sprak met groote welsprekendheid tot de andere gemeenten van ons district, en eerlang wapperde de banier der matigheid over de bevolking van St. Pascal, St. Andrew, Isle Verte, Cacouna, Rivière du Loup, Rimouski, Matane, St. Anne, St. Roch, Madawaska, St. Benoit, St. Luce enz.; langs den zuidelijken oever van de St. Laurens en de Eboulements; verder werd zij geplant te la Malbaye en de andere gemeenten langs den noordelijken oever van de rivier, en de bewoners van al deze plaatsen hielden hunne gelofte zóó getrouw, dat de rumhandel in dat gedeelte van Canada letterlijk begon te kwijnen, evenals te Beauport en omstreken gebeurd was..

De gezegende vruchten van deze hervorming werden spoedig ondervonden en allerwegen gezien in de algemeene welvaart en vooral in de zaak der opvoeding. Kamouraska, dat in 1842 tweehonderd duizend dollars aan de kooplieden schuldig was, had, toen ik in 1846 vandaar naar Montreal vertrok, niet alleen den interest betaald, maar ook de schuld tot honderd duizend dollars verminderd. Op den laatsten Zondag van September van dat jaar sprak ik mijn afscheidswoord tot de lieve en verstandige bevolking van Kamouraska, om naar Longueuil te vertrekken en een novice te worden van de „Oblaten van de Onbevlekte Maria."

XXIII.

NOVICAAT IN HET KLOOSTER VAN DE OBLATEN VAN DE ONBEVLEKTE MARIA VAN LONGUEUIL. IK NEEM DE GASTVRIJHEID VAN DEN EERW. BRASSARD VAN LONGUEUIL AAN. IK GEEF BISSCHOP BOURGET DE REDENEN OP WAAROM IK DE OBLATEN VERLAAT. HIJ VEREERT MIJ EEN PRACHTIG KRUIS, DOOR ZIJNE HEILIGHEID VOOR MJ GEZEGEND, EN NEEMT MIJNE DIENSTEN AAN VOOR DE ZAAK DER MATIGHEID IN HET BISDOM MONTREAL.

Op den eersten Zondag in November 1846 vroeg en verkreeg ik de gunst om als novice aangenomen te worden in de kloosterorde van de Oblaten van de Onbevlekte Maria van Longueuil, wier doel is opwekkingsredenen voor de menschen te houden. Geen lid van Rome's Kerk schaarde zich ooit met meer ernst en oprechtheid onder de geheimzinnige banieren van eenige orde, dan ik het te dien dage deed. Het is onmogelijk dat iemand verhevener gedachte kan koesteren van de heerlijkheid en heiligheid van het kloosterleven, dan ik destijds. Met de heilige mannen samen te mogen wonen, die de plechtige gelofte van armoede, gehoorzaamheid en kuischheid hadden afgelegd, scheen mij het grootste en gezegendste voorrecht, dat God mij op aarde kon verleenen. Mijne overtuiging was dat ik binnen de muren van het vreedzame klooster Longueuil, onder de heilige mannen, die reeds lang en onoverkomelijken slagboom tusschen zichzelven en die bedorven wereld, uit welker strikken ik pas ontsnapt was, hadden geplaatst, niets anders zien zou dan daden van de verhevenste godsvrucht; en eveneens meende ik dat de doodelijke wapenen van den vijand die muren, door

de onbevlekte Moeder Gods beschermd, niet konden doordringen.

Maar hoe kort waren deze schoone droomen voor mijn armen bedrogen geest! Toen Vader Guigues mij, terwijl ik voor hem geknield lag, met groote plechtigheid het latijnsche boek met de regels van de orde overhandigde, hield hij mij voor, dat het een geheim boek was en dat er dingen in stonden, die ik aan niemand mocht openbaren; en hij liet mij plechtig beloven, dat ik het nooit aan niemand buiten de orde zou laten zien.

De elf maanden, die ik in het klooster van de Oblaten van de Onbevlekte Maria doorbracht, beschouwde ik als de grootste gunstbewijzen, die God mij schenken kon. Wat ik van het kloosterleven gelezen, en wat mijn eerlijke, ofschoon bedrogen verbeelding mij voorgeschilderd had van de heiligheid, reinheid en het geluk van het kloosterleven, kon niet, dan wanneer er iets wonderlijks tusschenbeide kwam, uit mijn geest gewischt worden. Niets kon mij mijn onwrikbaar gevoelen ontnemen, dat de kloosters een der gezegendste inrichtingen van het Evangelie waren. Hun bestaan in den boezem van de Kerk van Rome was voor mij een ontwijfelbaar teeken van goddelijke instelling en wonderbare bewaring; en dat zij onder de Protestanten niet gevonden werden, was een van de sterkste bewijzen voor de waarheid, dat deze ketters hoegenaamd geen deel aan Christus hadden. Geen kloosterorden hebbende, waren de Protestantsche gezindten voor mij als doode takken, van den waren wijnstok afgesneden en aan het verderf overgegeven.

Maar gelijk Thomas niet aan de verrijzenis des Heeren wilde gelooven, vóór hij zich er met oogen en handen van overtuigd had, zoo zou ik nooit geloofd hebben, dat de kloosters van heidenschen en duivelschen oorsprong waren, als God er mij niet toegebracht had hun diep bederf met mijn oogen te zien en met mijne vingers te tasten.

Ofschoon ik nog gedurende eenigen tijd een oprecht

priester van de Roomsche Kerk bleef, durf ik zeggen, dat God zelf langzamerhand de sterkste banden van toegenegenheid en eerbied voor die Kerk had losgemaakt.

Het is waar dat sommige pilaren, waarop mijn vast geloof in de heiligheid en in den apostolischen oorsprong van de Kerk nog eenige jaren rustte, staan bleven, maar ik moet hier tot eere Gods erkennnen, dat de krachtigste van deze pilaren voor altijd omviel tijdens mijn verblijf in het klooster van Longueuil. Lang voordat ik de Oblaten verliet, hadden vele invloedrijke priesters van het district Montreal mij gezegd, dat, als ik mijn kruistocht tegen den demon der dronkenschap wilde voortzetten, ik slechts kans van slagen had door alleen te werken. „Deze monniken kunnen mooi over de matigheid spreken," zeiden zij eenparig, maar zij zijn slechts een troep comedianten. Het eerste waar zij naar vragen, als zij hun welsprekende redevoeringen tegen het gebruik van bedwelmenden dranken gehouden hebben, is eene flesch wijn, en die verdwijnt in een oogenblik. Welke vrucht kunnen wij verwachten op de prediking van mannen, die geen woord gelooven van wat zij zeggen, en die de eersten zijn om onder elkander hun eigen argumenten belachelijk te maken? Met u is het anders; gij gelooft wat gij zegt; gij blijft uzelven gelijk; uwe woorden treffen; uw diepe, wetenschappelijke en Christelijke redeneeringen dringen met een onweerstaanbare kracht door tot in hunne zielen. God zegent uw werk zichtbaar en met een wonderlijk succes".

„Kom tot ons", zeiden de curators, „niet als door den superieur van de Oblaten, maar als door God zelven gezonden, om Canada te hervormen. Stel uzelven voor als een Fransch-Canadeesch priester, een kind des volks. Dat volk zal u daarom met te meer genot hooren, en uw raad met te meer ijver opvolgen. Toon dat er Canadeesch bloed in uwe aderen vloeit; dat een Canadeesch hart in uw boezem klopt; en blijf in de toekomst, wat gij in het

verledene geweest zijt. Laat de gevoelens van den waren patriot met die van een Katholiek priester vereenigd zijn, zoo zullen, als gij het volk van Canada toespreekt, de sterkten van den satan zich overal in het district Montreal aan u overgeven, evenals in Quebec gezien is."

Aan het hoofd van de Fransch-Canadeesche curators, die aldus spraken, stond mijn eerwaardige vriend en weldoener de eerw. Brassard, curator van Longueuil. Hij was niet alleen een van mijn hartelijkste vrienden en onderwijzers geweest, toen ik aan het college van Nicolet studeerde, maar hij was het ook geweest, die mij met zijn eigen geld geholpen had, om de laatste vier jaren mijne studiën voort te zetten, toen ik te arm was om de collegegelden te betalen. Niemand had betere gedachten gekoesterd van de Oblaten van de Onbevlekte Maria, toen zij zich voor het eerst in Canada vestigden, dan hij. Maar hun klooster stond te dicht bij zijne pastorie. Zijn scherpe blik, zijn ontwikkeld verstand en zijn eerlijk karakter bespeurden spoedig, dat het niet alles goud was, wat hier blonk. Verscheidene minnarijen tusschen sommige van de Oblaten en ettelijke jonge dames van zijne gemeente, en de lange nachtelijke uren, door vader Allard met de nonnen, die op het dorp woonden, doorgebracht, hadden hem met wantrouwen vervuld. Maar wat zijn vertrouwen voorgoed geschokt had, was de ontdekking van een lang vermoëd kwaad, dat hem in het eerst ongeloofelijk had geschenen. Men had de handelingen van den abt, vader Guigues, na zijne benoeming, maar vóór zijne bevestiging in het bisdom Ottawa, nauwkeurig nagegaan, en ten laatste ontdekt, dat hij de brieven van den heer Brassard, die dikwijls van het postkantoor door zijne handen gingen, opende. Deze schandelijke daad was door den heer Brassard bijna voor den wereldlijken rechter gebracht; maar zoover kwam het niet, doordat vader Guigues zijne schuld bekende en in mijne tegenwoordigheid en in die van verscheidene andere getuigen zeer nederig om vergeving vroeg.

Lang voordat ik de Oblaten verliet, zeide de heer Brassard tot mij: „De Oblaten zijn niet de menschen, waarvoor gij hen houdt. Ik ben bitterlijk in hen teleurgesteld, en uwe teleurstelling zal niet minder zijn dan de mijne, als uwe oogen geopend worden. Ik weet, dat gij niet lang in hun midden zult blijven. Ik bied u bij voorbaat een gastvrij onderkomen aan in mijne pastorie, als gij gewetenshalve gedwongen wordt hun klooster te verlaten." Op den avond van den 1sten November 1847 maakte ik van dit vriendelijk aanbod gebruik.

De volgende week stelde ik een manuaal op, dat ik mylord Bourget, bisschop van Montreal, wilde overhandigen, als eene bekendmaking van de redenen waarom ik de Oblaten verliet. Ik achtte dit noodig, omdat ik wist, dat hij teleurgesteld en ontevreden was over den stap, dien ik gedaan had.

De curator van Chambly, de eerw. Mignault, was naar den bisschop gegaan en had zijne vreugde er over te kennen gegeven, dat ik de monniken verlaten had om de Kerk wederom te dienen in de rangen van de gewone geestelijkheid, maar hij was zeer koel ontvangen. De bisschop had hem geantwoord: „De heer Chiniquy mag de Oblaten verlaten, als hij dat wil; maar hij zal teleurgesteld zijn, als hij verwacht in mijn bisdom te kunnen arbeiden. Ik heb zijne diensten niet meer noodig."

Dit verwonderde mij niet. Ik wist, dat hij die monniken uit Frankrijk had laten overkomen, en dat zij zijne lievelingen waren. Toen ik, op dat oogenblik elf maanden geleden, in hun klooster ging, vertrok hij juist naar Rome en gaf hij mij zijne blijdschap te kennnen, dat ik mij bij hen aansloot. De redenen van mijn vertrek waren echter zoo voldoende en het manuaal dat ik schreef was zoo vol met onloochenbare feiten en onweerlegbare argumenten, dat ik mij verzekerd hield, niet alleen den toorn van mijn bisschop te ontwapenen, maar meer dan ooit zijne achting

te zullen behouden. Ik werd in mijne verwachting niet teleurgesteld.

Eenige dagen later bracht ik hem een bezoek, doch de ontvangst was o zoo koel. „Ik kan," zeide de bisschop, „mijne verwondering en smart over den haastigen stap, dien gij gedaan hebt, niet voor u verbergen. Welk eene schande voor al uwe vrienden, om te zien, dat gij zoo weinig standvastigheid en volharding bezit! Waart gij onder die goede monniken gebleven, dan kon uw zedelijke kracht meer dan vertienvoudigd zijn. Maar gij hebt uzelven in de oogen van het volk, zoowel als in de mijne, verlaagd; gij hebt het vertrouwen van uw beste vrienden verloren, door zonder voldoende redenen het gezelschap van zulke heilige mannen te verlaten. Er zijn alreeds slechte geruchten van u in omloop, die ons doen verstaan, dat gij een onhandelbaar mensch en zelfzuchtig priester zijt, dien de superieuren als een schurftig schaap moeten verwijderen, en wiens tegenwoordigheid binnen de vreedzame muren van dat heilig klooster, ook al zoudt gij zelf willen, niet langer kan geduld worden."

Ik antwoordde: „Mylord, laat mij u zeggen, dat, toen ik den gewichtigen stap nam het klooster van Longueuil te verlaten, ik volstrekt niet bang was voor wat de wereld van mij zou denken of zeggen. Mijn eenige begeerte is mijne ziel te redden en het overige van mijn leven, ernstiger dan ik het ooit gedaan heb, aan mijn vaderland en aan God te wijden. De geruchten van mijn vermeende verdrijving uit de Oblaten, die uw Lordschap zoo schijnen te ontstellen, hinderen mij volstrekt niet, want zij zijn van allen grond ontbloot. Van den eersten tot den laatsten dag van mijn verblijf in dat klooster hebben alle bewoners, van den abt tot den geringsten broeder toe, mij altijd ondubbelzinnige blijken van vriendelijkheid, ja zelfs van eerbied geschonken. Als gij de tranen gezien hadt, die door de broeders geschreid werden, toen ik afscheid van hen nam, zoudt gij zien, dat ik nooit harte-

lijker en oprechter vrienden had dan onder de leden van de Orde der Oblaten. Als gij zoo goed wilt zijn dit belangrijk document te lezen, zult gij vernemen, dat ik gedurende mijn verblijf in dat klooster mijn goeden naam behouden heb."

Ik overhandigde hem het volgende getuigschrift, dat de superieur mij bij zijn vertrek gegeven had:

„Ik ondergeteekende, superieur van het Noviciaat van de Oblaten van de Onbevlekte Maria te Longueuil, verklaar hiermede dat de heer Chiniquy, zoolang hij in ons klooster geweest is, zich onberispelijk heeft gedragen, en dat hij na dit proefjaar het vertrouwen van zijne broeders in de heilige bediening niet minder verdient dan vroeger. Wij wenschen daarenboven getuigenis af te leggen van zijne onverdroten ijver in de zaak der matigheid. Wij meenen dat niets aan die bewonderenswaardige hervorming een vaster karakter geven en haar een meer volkomen succes verzekeren kan, dan de ijverige onderzoekingen en voortdurende studiën over dit belangrijke werk, waarmeê de heer Chiniquy zich tijdens zijn verblijf te Longueuil heeft beziggehouden.

T. F. Allard.

Superieur van het Noviciaat O. M. I."

Het was werkelijk aangenaam voor mij om te zien, hoe elke regel van dat document, dien de bisschop las, er toe bijdroeg om den ernst en de onvriendelijkheid van zijn gelaat te doen verdwijnen. Zijn toon was inderdaad minzaam, toen hij mij het document teruggaf, zeggende: „Ik dank God dat ik mag zien, dat gij mijn vertrouwen en mijne achting nog even waardig zijt, als toen gij in het klooster gingt. Maar wees nu zoo vriendelijk mij de werkelijke redenen op te geven, waarom gij u zoo plotseling van de Oblaten hebt afgescheiden."

„Ja, Mylord," antwoordde ik, „ik zal ze u zeggen; maar uw Lordschap weet, dat er zaken van zulk een onkieschen aard zijn, dat de lippen van den mensch menigmaal wei-

geren ze uit te spreken. Zoodanig zijn sommige van de beklagenswaardige dingen, die ik uw Lordschap moet mededeelen. Ik heb die redenen te boek gesteld en ik verzoek uw Lordschap eerbiedig ze te lezen." Daarop overhandigde ik hem de memorie, die omtrent dertig bladzijden besloeg. De bisschop las vijf of zes bladzijden zeer nauwkeurig en zeide toen: „Zijt gij zeker, dat alles zich juist zoo heeft toegedragen, als gij hier beschrijft?"

„Ja, mylord!" antwoordde ik, „het is even waar, als ik hier voor u sta."

De bisschop werd bleek en bewaarde eenige minuten het stilzwijgen, beet zich op de lippen en sprak vervolgens met een diepen zucht: „Zijt gij van plan die droevige geheimen aan de wereld bekend te maken, of mogen wij hopen, dat gij ze bewaren zult?"

„Mylord," antwoordde ik, „als uw Lordschap en de Oblaten met mij handelen, zooals ik hoop dat zij doen zullen, als jegens een eerlijk Katholiek priester betaamt; als ik de positie, die een trouw priester in de Kerk waardig is, behouden kan, moet ik gewetenshalve deze dingen verzwijgen. Maar als ik door eene beleediging of vervolging van de Oblaten of van een andere partij verplicht zou zijn aan de wereld de ware redenen op te geven, waarom ik die kloosterorde verlaten heb, dan, uw Lordschap gevoelt het, zou ik tot zelfverdediging van dit geschrift gebruik m o e t e n maken."

„Maar de Oblaten kunnen niets tegen u inbrengen of u eenig kwaad doen," antwoordde de bisschop vaardig, „na het loffelijk getuigschrift, dat zij u gegeven hebben."

„Het is waar, Mylord, dat er geen reden bestaat iets van de Oblaten te vreezen," antwoordde ik, „maar deze lieden zijn de eenigen niet, die mij noodzaken kunnen mijzelven te verdedigen. Gij weet, dat iemand anders mijn toekomstig lot in zijne handen heeft en dat mijn toekomstige loopbaan van zijne houding jegens mij afhangt."

Met een beminnelijken glimlach antwoordde de bis-

schop: „Ik versta u. Maar ik beloof u, dat gij van die zijde niets te vreezen zult hebben. Ofschoon ik u vrijuit zeg, dat ik u liever als lid van die kloosterinrichting zou zien werken, kan het toch Gods wil zijn, dat gij niet tot eenige orde behoorende uw werk onder het volk voortzet, staande, niet onder een superieur, maar alleen onder het gezag van God, om voor die glorierijke matigheid te arbeiden, waarvan gij zoo duidelijk de gezegende apostel in Canada zijt. Het verblijdt mij, dat ik met Zijne Heiligheid over u gesproken heb. Hij heeft mij verzocht u een kostbare medaille met zijn beeld er op te geven, benevens een prachtig kruis. Ook heeft hij genadiglijk driehonderd dagen aflaten toegestaan aan hen, die de gelofte van de matigheid zullen afleggen door de voeten van dat kruis te kussen. Wacht een oogenblik," voegde de bisschop er bij, „ik zal ze gaan halen en u overhandigen."

Toen de bisschop met die twee onmiskenbare teekenen van des pausen vriendelijke gevoelens voor mij terugkwam, viel ik op mijne knieën, om ze te ontvangen en met den grootsten eerbied aan mijne lippen te drukken. Ik kan de gevoelens van vreugde en dankbaarheid die mij in dit gelukkige uur bezielden niet uitdrukken. Gedurende eenigen tijd bleef ik doodstil; zoo verbaasd en ontroerd was ik, de kostbare voorwerpen ziende, die, zooals ik oprecht geloofde, van den opvolger van Petrus en den waren plaatsbekleeder van Christus mij toekwamen. Toen de bisschop mij die gewijde geschenken overhandigde, sprak hij tot mij de vriendelijkste woorden, die een bisschop tot zijn priester of een vader tot zijn geliefden zoon zou kunnen spreken. Hij gaf mij het recht in zijn geheel bisdom te preeken en de biecht af te nemen, en liet mij eerst heengaan, na zijne hand op mijn hoofd gelegd en God gesmeekt te hebben, zijn overvloedigste zegeningen over mij uit te storten en mij te sterken in mijn werk tot bevordering der matigheid in Canada.

XXIV.

VOORBEREIDINGEN VOOR DE LAATSTE WORSTELING. WIJZE RAAD, TRANEN EN DROEFHEID VAN VADER MATHEW. LONGUEUIL NEEMT HET EERST DE GROOTE HERVORMING VAN DE MATIGHEID AAN. GOUDEN MEDAILLE. IK ONTVANG DEN OFFICIEELEN NAAM VAN „APOSTEL DER MATIGHEID IN CANADA". GIFT VAN £ 500 VAN HET PARLEMENT. GETUIGSCHRIFTEN.

Onze aanbiddelijke Zaligmaker zegt: „Wat koning, gaande naar den krijg, om tegen een anderen koning te slaan, zit niet eerst neder en beraadslaagt of hij machtig is met tien duizend te ontmoeten, dengene die met twintig duizend tegen hem komt?" (Luk. XIV : 31).

Hoe dikwijls ben ik niet om dien raad te volgen voor God op mijn knieën gevallen, teneinde kracht en wijsheid af te smeeken, om dien vijand, die tegen mij en mijne broederen kwam aanrukken te ontmoeten. Dikwijls werd ik zoo ontmoedigd door het gevoel van mijn eigen onbekwaamheid, dat ik, lettende op de macht en de hulpbronnen van den vijand, bijna bezweek en den strijd wilde ontloopen. Maar de stem des lieven Zaligmakers had mij reeds zoo dikwijls gesterkt, zeggende: „Vreest niet, Ik ben met u", en ook nu was mijne verwachting van Hem. Het was mij, of ik mij bijwijlen hoorde toefluisteren!" „Heb goeden moed, ik heb de wereld overwonnen!" (Joh. XVI : 33). Van God alleen de overwinning verwachtende, verstond ik evenwel, dat het mijn plicht was van de door

geleerde en verstandige mannen gereedgemaakte en verzamelde wapenen gebruik te maken. Om deze reden bestudeerde ik opnieuw de beste werken, die over den wijn en zijn gebruik geschreven waren; beginnende bij Plinius en voortgaande tot den beroemden Sir Astley Cooper toe. Ik verzamelde niet alleen een menigte wetenschappelijke aanhalingen, argumenten en feiten uit deze boeken, maar ik schreef ook een „Handboek over de matigheid," dat voor een klein land als Canada zulk een succes had, dat er in minder dan vier jaar tijds viermaal een vijf en twintig duizendtal verkocht werd.

Het best echter werd ik ingelicht door de brieven, die ik van Vader Mathew ontving en door de gesprekken, welke ik, toen hij de Vereenigde Staten bezocht, met hem hield.

De eerste maal, dat ik hem bezocht, deelde hij mij mede, dat hij er spijt van had, in het begin te veel gesteund te hebben op de opwinding en het enthousiasme van de menigte. „Deze toch," zeide hij, „verdwijnen even spoedig als de wolken voor den storm, en zij laten maar al te dikwijls niet het geringste spoor achter. Laat uw principe blijven, nooit de belofte te laten teekenen, vóór en aleer gij een geheele serie voorlezingen gehouden hebt om de menschen de schadelijke uitwerking van de bedwelmende dranken in haar geheelen omvang te doen kennen. Hoe kunnen wij verwachten, dat de menschen voor altijd dranken zullen laten staan, die zij in hun onwetendheid heilzaam en noodzakelijk voor hun lichaam achten? Eerst moeten wij hun aantoonen, dat deze alcoholische dranken verwoestend zijn beide voor hun tijdelijk en eeuwig leven. Zoolang de priesters en leeken gelooven, gelijk heden ten dage het geval is, dat rum, brandewijn, wijn, bier en appeldrank den mensch kracht en gezondheid schenken temidden van zijn zwaren arbeid; zoolang zij meenen dat deze dranken des winters hun bloed verwarmen en het des zomers verkoelen, zoolang

zullen al onze pogingen, ook al worden zij met den gunstigen uitslag bekroond, aan een brandenden stroobundel gelijk zijn, die wel een helder licht geeft en voor een oogenblik de aandacht tot zich strekt, maar niets dan rook en asch achterlaat.

Honderde malen heb ik mijn Iersche landgenooten de belofte voor hun geheele leven zien teekenen; maar voordat eene week verloopen was, hadden zij eene vrijstelling van hunne priesters weten te verkrijgen, daar zij onder den indruk verkeerden, dat zij niet instaat waren in hun eigen onderhoud en in dat hunner familiën te voorzien, zonder die verfoeilijke dranken te drinken. Zeer weinig priesters in Ierland hebben de belofte geteekend, en nog minder hebben haar gehouden. In New-York hebben slechts twee Iersche priesters hun glas laten staan en zie, een week nadat zij de gelofte hadden gedaan, zag ik hen beiden dronken!

Aartsbisschop Hughes maakte mijne pogingen voor zijne priesters in mijne tegenwoordigheid belachelijk en dronk aan zijne tafel een glas brandewijn uit op mijne gezondheid; alleenlijk om mij te bespotten. En hier te Boston zijn de bisschop en zijne priesters eveneens gewoon in die mate te drinken, dat ik mij uit achting voor mijzelven genoodzaakt gezien heb, stilletjes zijn paleis uit te gaan en in dit hotel mijn intrek te nemen. Dit slechte gedrag van hen, die voorgangers moesten zijn, is mij een bron van onuitsprekelijk verdriet."

Deze laatste woorden uitsprekende, barstte de goede en edele man in een stuipachtig snikken en weenen uit; zijne borst hijgde onder zijn vergeefsche pogingen om zijne snikken te onderdrukken. Hij verbergde zijn gelaat in de handen en kon gedurende bijna tien minuten geen woord spreken.

De dankbaarheid, die ik aan den heer Brassard verschuldigd was, deed mij besluiten zijne gemeente, nabij Montreal, te kiezen voor het eerste slagveld van den op-

handen zijnden strijd tegen den vijand van mijn God en van mijn vaderland; en ik koos de eerste adventsweek om den veldtocht te openen. Maar hoe nader de dag kwam, dien ik bestemd had om het zwaard tegen den nieuwerwetschen Goliath te trekken, des te meer voelde ik den ernst van mijne positie en des te meer had ik de hulp van Hem noodig, in wiens kracht alleen wij sterk staan tegenover onze vijanden.

Ik had besloten nergens weer over de matigheid te spreken, zonder eerst onderzoek te doen 1°. naar het aantal sterfgevallen en ongelukken door dronkenschap veroorzaakt gedurende de laatste vijftien of twintig jaren; 2°. naar het aantal weezen en weduwen die dat geworden waren door dronkenschap van hun overleden vaders en mannen; 3°. naar het aantal rijke familiën, die door dezelfde oorzaak geruïneerd, en naar het aantal arme familiën, die er nog armer door geworden waren; 4°. naar het bedrag (bij benadering natuurlijk) door de menschen gedurende de laatste twintig jaar aan sterken drank uitgegeven.

Door een dergelijk onderzoek te Longueuil in te stellen kwam ik te weten, dat gedurende dit korte tijdperk 32 mannen aldaar hun leven verloren hadden, terwijl zij dronken waren, en dat door hun dronkenschap 25 weduwen en 73 weezen in de diepste armoede waren gedompeld! 72 rijke familiën waren geheel geruïneerd en uit hun eenmaal zoo gelukkige huizen verdreven door den demon der onmatigheid. Meer dan driehonderd duizend dollars waren door de bewoners van Longueuil gedurende de laatste twintig jaar voor bedwelmende dranken betaald; het verlies van tijd nog niet eens meegerekend.

Gedurende drie dagen sprak ik tweemaal per dag tot een groot gehoor. Mijn eerste tekst was: „Zie den wijn niet aan, als hij zich rood vertoont, als hij in den beker zijne verf geeft, als hij recht opgaat. In zijn einde zal hij als eene slang bijten en steken als een adder" (Spr. XXIII

: 31, 32). Naar aanleiding hiervan toonde ik aan, hoe de alcoholische dranken als een slang bijten en als een adder steken, door de longen, de hersenen en den lever, de zenuwen en de spieren, het bloed en het geheele wezen van den mensch aan te tasten. Den tweeden dag bewees ik, dat bedwelmende dranken de onverzoenlijkste en wreedste vijanden zijn van vaders, moeders en kinderen; van jong en oud; van rijk en arm; van boeren, kooplieden en werktuigkundigen; van de gemeente en van het vaderland. Den derden dag wees ik er op, hoe deze bedwelmende dranken den vijand zijn van des menschen verstand en ziel; van het Evangelie van Christus en van zijn heilige Kerk; de vijand ook zijn van alle rechten des menschen en van de wetten Gods. Ik kwam toen tot het besluit, dat wij allen verplicht waren onze handen te verheffen tegen dien reusachtigen en onverzoenlijken vijand, wiens arm tegen een ieder onzer was opgeheven. Ik hing het smartelijk tafereel op van onze vrienden; van onze naaste en dierbare betrekkingen en van buren, rondom ons gevallen en verslagen; van de duizenden weezen en weduwen, wier vaders en mannen als slachtoffers van den sterken drank gevallen waren. Ik bepaalde hun gedachten bij de stervende kinderen en bij de verlaten weduwen en moeders, wier leven in droefheid, tranen, schande en diepe ellende werd gesleten — alleen door het dagelijksch gebruik van sterken drank.

Ik was nog niet half gereed met spreken, of tranen vloeiden uit elks oog. De kreten en snikken maakten mijne stem zoo onverstaanbaar, dat ik verscheidene malen gedurende eenige minuten moest ophouden met spreken. Toen, het door den paus gezegende en mij geschonken kruis in de hoogte houdende, hield ik den menschen voor wat Christus aan het kruis geleden had voor de zonden, ook voor die welke voortvloeien uit het gebruik van bedwelmende dranken. En ik verzocht hen te luisteren naar de stemmen van de duizenden eenzame weezen, wedu-

wen, vrouwen en moeders; stemmen, die uit elk gedeelte van ons land tot ons doordrongen. Ik vermaande hen echter te letten op de stemmen van hun priesters en van hun Kerk; de stemmen van de engelen, van de Maagd Maria, en van de heiligen in den hemel; de stem van Jezus Christus, hun Zaligmaker, die hun toeriep een einde te maken aan den stortvloed van zonden en onuitsprekelijke ongerechtigheden veroorzaakt door 't gebruik van die vervloekte dranken; „want", zei ik, „die dranken worden door millioenen moeders en kinderen, weduwen en weezen vervloekt, die er een leven vol schande, tranen en diepe droefheid door leiden. Zij worden vervloekt door de Maagd Maria en de engelen, die dagelijks getuigen zijn van de ongerechtigheden, waarmede deze afschuwelijke vochten de wereld overstroomen. Zij worden vervloekt door millioenen zielen, die zij in de eeuwige ellende gestort hebben; vervloekt ook door Jezus Christus, uit wiens gezegende handen zij de zielen trachten te rukken, die Hij wil zaligmaken."

Toen ik hopen mocht, dat door de genade Gods alle tegenstand overwonnen, elke moeilijkheid uit den weg geruimd, het verstand verlicht en de wil omgebogen was, besloot ik mijn toespraak, die meer dan twee uren geduurd had, met een vurig gebed tot God om ons de genade te schenken die vreeselijke vergiften voor altijd te laten staan, en ik verzocht een ieder, mij de plechtige gelofte van matigheid in de volgende bewoordingen na te zeggen:

„Aanbiddelijke en dierbare Zaligmaker Jezus Christus, die aan het kruis stierf om mijne zonden weg te nemen en mijn schuldige ziel te redden, ik beloof, ter uwer eere, tot het welzijn van mijne broederen en van mijn vaderland, zoowel als voor mijn eigen bestwil, met uwe hulp nooit te drinken, noch aan iemand te geven eenigen bedwelmenden drank, uitgezonderd wanneer zulks door een eerlijk geneesheer wordt voorgeschreven."

De barmhartige God had het werk van zijn onwaardigen dienstknecht gezegend. Het succes was boven aller verwachting. Twee duizend driehonderd burgers schaarden zich rondom de banieren der matigheid. Inplaats van hen te verzoeken eene belofte te teekenen, verzocht ik hun naar den voet van het altaar te komen, en het kruis dat ik vasthield te kussen, als de publieke en plechtige gelofte van hunne verbintenis.

Het eenige, wat mijn vreugde stoorde en mij beschaamd maakte, waren de groote eerbewijzen en onverdiende loftuitingen, waarmede ik overladen werd.

Ten eerste ontving ik eene ovatie van de curators en bewoners van Longueuil en de omliggende gemeenten, bij welke gelegenheid zij mijn portret, geschilderd door Hamel ten geschenke aanboden. Ik was verlegen en aangedaan, daar ik maar al te goed overtuigd was geen eerbewijzen te verdienen. Maar tegen het einde van Mei 1849 ging het nog anders. Toen werd n.l. rechter Mondelet door den bisschop, de priesters en de stad Montreal afgevaardigd om mij een gouden medaille en eene gift van vierhonderd dollars te overhandigen.

Maar de grootste verrassing, die God mij bereid had, kwam tegen het einde van Juni 1850. Te dier tijd maakten 40.000 onthouders mij hunne opwachting om het Parlement van Toronto een petitie aan te bieden, strekkende om de rumverkoopers verantwoordelijk te stellen voor de verwoestingen, gebracht over de familiën van arme dronkaards, aan wie zij hun vergiftige dranken verkochten. Daar het Lagerhuis zoo vriendelijk was een comité van tien leden te benoemen om te helpen die „bill" op te stellen, was het een gemakkelijke zaak die te laten aannemen. Ik was er bij tegenwoordig, toen die „bill" werd besproken en (gelijk ik verwacht had) aangenomen. Napoleon was niet gelukkiger na het winnen van den slag bij Austerlitz, dan ik nadat mijn lievelingsbill wet gewor-

den was. Hoe verheugde het mij dat de ongelukkige slachtoffers van den dronken vader of man in het vervolg eene vergoeding zouden krijgen van de landhaaien, die zich vetmesten van de armoede en onuitsprekelijke ellende hunner slachtoffers.

Maar mijne verrassing en ontroering kende geen grenzen, toen, onmiddellijk na het passeeren van die „bill", de Hon. Dewitt opstond en voorstelde, dat het Parlement mij een openlijk bewijs van dankbaarheid zou geven in den vorm van een groote som gelds. Zijn speech was zoo vol van uitbundige lofspraak, dat ik bijna geneigd was te denken, dat het eene spotternij was, als ik niet geweten had, dat de Protestantsche gentleman een mijner oprechtste vrienden was. De Honourables Baldwin en Lafontaine, die toen ministers waren, volgden zijn voorbeeld en na hem nog een half dozijn leden, die nog veel verder gingen. Het scheen mij bijna godslastering, dat men aan mij een hervorming toeschreef, die zoo duidelijk het werk van mijn barmhartigen God was. De speeches over dat onderwerp duurden twee uren en er werd met algemeene stemmen goedgekeurd mij eene som van £ 500 te overhandigen als een openbaar getuigenis der dankbaarheid van het volk voor mijne bemoeiingen in de matigheidshervorming in Canada. Kort te voren hadden de bisschoppen van Quebec en Montreal mij eveneens bewijzen gegeven van hunen achting, die, hoewel onverdiend, zeer door mij gewaardeerd werden.

Toen nl. de aartsbisschop Turgeon van Quebec in Mei 1850 den eerw. Charles Baillargeon, curator van Quebec, naar Rome zond, om tot zijn opvolger benoemd te worden, raadde hij hem aan Longueuil aan te doen, om van mij een brief met „Het handboek voor matigheid" te krijgen, die hij aan den paus zou kunnen overhandigen. Ik voldeed aan zijn verzoek en schreef aan den paus.

Eenige maanden later ontving ik de volgende regelen:

„Rome, 10 Augustus 1850.

WelEdele Heer en ZeerGeliefde Vriend!

Eerst Maandag, den 12den, had ik een privaat gesprek met Zijne Heiligheid, den Paus. Ik heb de gelegenheid waargenomen hem uw boek met uw brief te overhandigen, hetgeen hij ontvangen heeft — niet alleen met de goedwilligheid, hem zoo bijzonder eigen — maar hij scheen er zelfs bijzonder mede voldaan en in zijn schik te zijn. Ook heeft hij mij opgedragen u bekend te maken, dat hij u en het heilige werk der matigheid, hetwelk gij predikt, zijn apostolischen zegen toewenscht. Ik achtte mijzelven gelukkig aan den stedehouder van Jezus Christus ten uwen gunste een boek te mogen aanbieden, dat zooveel goed aan mijne landslieden gedaan heeft, dat hem zoo geheel voor het matigheidsgenootschap gewonnen heeft en hem de voorstanders daarvan zijn zegen heeft doen toewenschen; en wat mij persoonlijk aangaat, het is mij een bijzonder genot u dit te melden.

Uw vriend.

Charles Baillargeon, Priester.

Kort vóór ik dien brief uit Rome ontving, had bisschop Bourget van Montreal mij officeel den titel van „Apostel der matigheid" gegeven en wel in een document, waarvan hier de vertaling volgt:

„Ignatius Bourget, door de goddelijke ontferming en genade van den heiligen apostolischen stoel bisschop van Montreal.

Aan allen, die dezen brief willen inzien, maken wij bekend en verklaren wij: Dat de eerw. Carel Chiniquy, Apostel der matigheid, ons zeer goed bekend is, en dat wij hem beschouwen als iemand, die een onberispelijk leven geleid heeft, dat met zijn kerkelijke bediening volkomen harmoniëert; dat hem, door de teedere genade van onzen God, ten minste voorzoover wij weten, geen

kerkelijke straffen opgelegd zijn, waardooor hij in de uitoefening dezer bediening zoude verhinderd worden.

Wij verzoeken een ieder, Aartsbisschoppen, Bisschoppen en andere Hoogeerwaarden, tot wie hij zich misschien zou kunnen wenden, dat zij door de liefde van Christus hem vriendelijk beleefd ontvangen en, zoo dikwijls als hij dit zou wenschen, hem de heilige offerande van de Mis laten brengen, en andere bedieningen en werken van liefdadigheid laten verrichten. Wij van onzen kant zijn gewillig hem in zulke dergelijke zaken steeds de behulpzame hand te bieden. In welk vertrouwen wij bevolen hebben, dat deze openbare brief ons teeken en zegel drage en voorzien zij van de handteekening van den Secretaris van ons Episcopaat te Marianopel, in ons paleis van den gezegenden Jacobus, in het jaar een duizend acht honderd en vijftig op den zesden dag van de maand Juni.

† Ignatius,
Bisschop van Marianopolis."

„Op last van den zeer doorluchtigen en hoogeerwaarden bisschop van Marianopolis. D.D.

J. O. Pare,
Canon. secretaris."

XXV.

BRIEF VAN DEN HOOGEERWAARDEN BISSCHOF VANDEVELD VAN CHICAGO. PLAN VAN DEN BISSCHOP DER VEREENIGDE STATEN OM DE RIJKE VALLEI VAN DE MISSISSIPPI EN DE PRAIRIEEN VAN HET WESTEN IN BEZIT TE NEMEN OM OVER DIE GROOTE REPUBLIEK TE HEERSCHEN. ZIJ WILLEN MIJ AAN HET HOOFD VAN DE BEWEGING STELLEN. MIJNE VOORLEZINGEN OVER DE MATIGHEID TOT DETROIT. ONMATIGHEID VAN DE BISSCHOPPEN EN PRIESTERS DIER STAD.

Den 15den December 1850 ontving ik den volgenden brief:

„Chic. Ill, 1 December 1850.

Eerw. Vader Chiniquy,
„Apostel der matigheid" in Canada.

Waarde Heer.

Toen ik in Canada was, had ik het plan met u over een zeer belangrijke zaak te spreken. Daar gij toen in het bisdom Boston arbeiddet, en mijn tijd beperkt was, kon ik zoover niet reizen om u te ontmoeten, Gij weet, dat de landerijen van den staat Illinois en langs de geheele Mississippi tot de rijkste en vruchtbaarste van de wereld behooren. Binnenkort zullen die streken, die nu nog eene

wildernis kunnen genoemd worden, de graanschuur niet alleen van de Vereenigde Staten, maar van de geheele wereld wezen, en zij, in wier bezit zij zullen zijn, zullen niet alleen in naam de bezitters van deze jonge en reeds zoo groote republiek zijn, maar zullen tevens haar bestuurders worden.

Het is ons plan, zonder opschudding die uitgestrekte en prachtige streken van het westen, in naam van onze heilige Kerk, in bezit te nemen. Ons plan om dit doel te bereiken is even zeker als gemakkelijk. Jaarlijks emigreeren er al meer uit de Roomsch-Katholieke landen van Europa en Canada naar de Vereenigde Staten. Ongelukkigerwijze hebben onze emigranten zich tot nu toe onder de protestantsche bevolking verstrooid, die hun maar al te dikwijls van hun geloof afkeerig maakt.

Waarom zouden wij hunne schreden niet naar éénzelfde plaats richten? Waarom zouden wij hen bijvoorbeeld niet overhalen, bezit te nemen van de vruchtbare staten Illinois, Missouri, Jowa, Kansas enz.? Zij kunnen voor een lagen prijs daar landerijen krijgen. Als wij slagen, zooals ik hoop dat wij doen zullen, zal onze heilige Kerk hier hare kinderen bij millioenen tellen, en door hun aantal, rijkdom en eendracht zullen zij zulk een overwicht hebben, dat zij alles zullen beheerschen.

De Protestanten, die altijd onder elkander verdeeld zijn, zullen nooit een sterke partij vormen zonder den steun van ons Katholiek volk; en alleen die partij, die onze hulp zal vragen en op voorwaarde van aan onze rechtvaardige eischen te voldoen ook zal verkrijgen, zal het land besturen.

Dan zal onze heilige Kerk in der waarheid, en niet in schijn, de Vereenigde Staten besturen, zooals zij dan ook door onzen Heiland geroepen is de wereld te beheerschen. Een stroom van emigranten gaat heden ten dage van Canada naar de Vereenigde Staten en als die wordt tegengehouden of goed geleid, zal het goede Fransch-

Canadeesche volk in het Protestantisme vervloeien. Uwe landgenooten eenmaal vermengd met de tallooze secten, die hen trachten te trekken, worden spoedig van hun geloof afvallig. Evenmin zullen hunne kinderen, die naar Protestantsche scholen gezonden worden, instaat zijn zich te verzetten tegen de bedriegelijke pogingen die aangewend worden om hen te bederven.

Maar indien gij u aan het hoofd stelt van de emigranten uit Canada, Frankrijk en België en hen weerhoudt zich langer onder de Protestanten neder te zetten, door hen over te halen u naar Illinois te volgen, dan zult gij hier een Roomsch-Katholieke bevolking zien, wier grootte, rijkdom en invloed de wereld zal verbazen. God Almachtig heeft uwe werkzaamheden in Canada in de heilige zaak der matigheid wonderbaarlijk gezegend. Maar nu dit werk is verricht, biedt dezelfde God u een niet minder groot en edel werk voor uw verder leven aan. Maak van uw grooten invloed op uwe landgenooten gebruik om hen te verhinderen, dat zij zich langer onder de Protestanten verstrooien, en beweeg hen naar Illinois te komen. Zoo zult gij het fondament leggen van een Roomsch-Katholieke Fransche bevolking, wier godsvrucht, eendracht, rijkdom en sterkte op dit vasteland de Kerk van Frankrijk in haar oude eer zal herstellen.

Wij hebben alreeds te Bourbonnais een bloeiende kolonie van Fransch-Canadeezen. Men verlangt u daar te zien en te hooren. Help mij die bij vergelijking kleine, ofschoon toenemende bevolking vermeerderen met de emigranten uit de Fransch sprekende bevolking van Europa en Amerika, opdat zij het geheele gebied van Illinois met haar wakkere zonen en godvruchtige dochters bedekke. Ik zal den paus vragen u tot mijn ambtgenoot te benoemen en gij zult spoedig mijn opvolger worden, want ik gevoel mij reeds te zwak en te ziekelijk om den last van mijn zoo groot bisdom langer te dragen.

Wees zoo goed na te denken over hetgeen ik u van

Godswege vraag, en antwoord mij. Maar wees zoo vriendelijk dezen voorslag tusschen u en mij strikt geheim te houden, totdat wij onze plannen zullen uitvoeren.

Geheel de Uwe,

† Oliv. Vandeveld,

Bisschop van Chicago."

Ik antwoordde hem, dat de bisschoppen van Boston, Buffalo en Détroit mij alreeds aangeraden hadden, mij aan het hoofd te plaatsen van de Fransch-Canadeesche emigratie, om den stroom naar de uitgestrekte en rijke streken van het westen te leiden. Ik schreef hem, dat ik zijn gevoelen deelde, dat dit de beste manier was om te verhinderen dat mijne landgenooten in de strikken verward zouden raken, die de Protestanten, onder welke zij verstrooid waren, voor hen gespannen hadden. Ook zeide ik, dat ik het een groote eer en een voorrecht rekende, het overig gedeelte van mijn leven door te brengen met de macht en den invloed van onze heilige Kerk over de Vereenigde Staten uit te breiden, en dat ik, in Juni eerstkomende, hem te Chicago hoopte te bezoeken, als ik op weg zou zijn naar de kolonie van mijne landgenooten te Bourbonnais Grove. Nog voegde ik er bij, dat, als ik die streken van Illinois en de Mississipi-vallei met mijn eigen oogen zou gezien hebben, het mij gemakkelijker zou zijn hem een beslist antwoord te geven. Ik eindigde mijn brief met te zeggen: „Maar ik verzoek uw Lordschap dringend er niet aan te denken mij tot uw ambtgenoot of opvolger te kiezen. Ik heb reeds tweemaal geweigerd bisschop te worden. Die hooge waardigheid zal ik nooit kunnen bekleeden, omdat ik haar noch verdien, noch voor haar berekend ben. Ik gevoel mij gelukkig en trotsch den strijd van onze heilige Kerk te kunnen medestrijden, maar mijne superieuren moeten mij in hare gelederen als een gewoon soldaat laten blijven, om hare eer te verdedigen en hare macht uit te breiden. Dan kan ik misschien, met Gods hulp, iets goeds tot stand brengen. Maar ik

gevoel en weet, dat ik alles zou bederven, als ik tot een hooge waardigheid verheven word, waarvoor ik niet geschikt ben."

Zonder met iemand over het voorstel van den bisschop van Chicago te spreken, was ik bereid het nieuwe arbeidsveld dat hij mij aangewezen had, te gaan bezien, toen ik in het begin van Mei 1851 een zeer dringende uitnoodiging ontving van Mylord Lefébre, bisschop van Détroit om voor de Fransch Canadeezen, die toen de meerderheid van de Roomsch-Katholieken van die stad uitmaakten, voorlezingen over de matigheid te houden.

Deze bisschop was in de plaats gekomen van bisschop Rese, wiens publieke schandalen en ongerechtigheden schande over de geheele Katholieke Kerk van Amerika gebracht hadden. Gedurende de laatste jaren, die hij in zijn bisdom had doorgebracht, waren er slechts weinige weken voorbijgegaan, dat hij niet smoordronken in de gemeenste kroegen, ja zelfs op de straten van Détroit gevonden en bewusteloos naar zijn paleis gesleept werd.

Na vele vergeefsche pogingen om hem van gedrag te doen veranderen, slaagden de paus en de bisschoppen van Amerika er gelukkig in, om hem te overreden naar Rome te gaan en den zoogenaamden plaatsbekleeder van Jezus Christus te groeten. Dit was een zoo fijn gespannen strik, dat de bisschop niets vermoedde. Hij had nauwelijks zijne voeten in Rome gezet, of de inquisiteurs wierpen hem in een hunner kerkers, alwaar hij bleef, totdat de Republikeinen hem in 1848, nadat paus Pius IX naar Civita Vecchia gevlucht was, in vrijheid stelden. Om de zwarte vlekken, waarmede zijn voorganger het gelaat van zijne Kerk had bezoedeld, af te wasschen, legde bisschop Lefébre den grootsten ijver aan den dag voor de zaak der matigheid. Zoo spoedig hij zijn ambt aanvaard had verzocht hij zijn gemeenteleden zijn voorbeeld te volgen en zich rondom de matigheidsbanier te scharen, bij welke gelegenheid hij een krachtige toespraak hield over

de onheilen, veroorzaakt door het gebruik van bedwelmende dranken. Na het eindigen van zijn welsprekende preek, legde hij zijne rechterhand op het altaar en deed een plechtige gelofte nooit meer eenige alcoholhoudende dranken te drinken.

Zijne preek over de matigheid met zijn plechtige en publieke belofte werden in bijna alle bladen van dien tijd gepubliceerd, en ik las ze dikwijls met grooten zegen aan de menschen voor. Zoo deed ik dan de eerste week van Juni op mijn weg naar Illinois de stad Détroit aan, om de voorlezingen, waarom de bisschop mij gevraagd had te houden. Ofschoon de bisschop afwezig was, begon ik onmiddellijk voor een ontzaglijk groot gehoor in de kathedraal te preeken. Ik zou vijf voorlezingen houden, doch eerst onder de derde kwam bisschop Lefèbre aan. Na mij zijn compliment gemaakt te hebben over mijn ijver en welslagen in de zaak der matigheid, nam hij mij bij de hand meê naar de eetkamer en zeide: „Laat ons nu eenige ververschingen nemen."

Ik zal nooit mijne verwondering en verslagenheid vergeten, toen ik zag, dat de lange eettafel bedekt was met flesschen brandewijn, wijn, bier enz., en dat alles in gereedheid gebracht was voor hem en zijne zes of zeven priesters, die reeds om haar zaten en hunne glazen vroolijk ledigden. Mijn eerste gedachte was mijne verontwaardiging uit te drukken en met afkeer de kamer te verlaten, maar bij eenig nadenken kwam het mij beter voor, dat onverwachte schouwspel wat meer te bezien. Ik nam de zitplaats, mij door den bisschop aan zijne rechterhand aangeboden, aan.

„Vader Chiniquy", zeide hij, „dit is de lekkerste claret, dien gij ooit gedronken hebt." En vóór ik een woord kon uiten, had hij mijn groot glas met wijn gevuld en dronk het zijne ledig op mijne gezondheid.

Den bisschop met verbazing aanziende, zeide ik: „Wat beteekent dit, Mylord?"

„Het beteekent, dat ik met u den besten claret wil drinken, dien gij ooit geproefd hebt," was 't antwoord.

„Houdt gij," antwoordde ik, met van verontwaardiging bevende lippen, „mij voor een comediant? En hebt gij mij hier geroepen om zulk een vreemde comedie te spelen?"

„Ik heb u niet uitgenoodigd comedie te spelen," antwoordde hij. „Ik heb u uitgenoodigd om voor mijne gemeente voorlezingen over de matigheid te houden, en gij hebt het deze laatste drie dagen bijzonder knap gedaan. Ofschoon gij mij niet gezien hebt, was ik hedenavond onder uw gehoor. Ik heb nooit iemand zoo welsprekend over dat onderwerp hooren spreken, als gij het gedaan hebt. Maar nu gij uw plicht vervuld hebt, moet ik den mijnen doen, en die is u als een gentleman te behandelen en die flesch wijn met u ledig te drinken."

„Maar, mylord," hernam ik, „laat mij u zeggen, dat ik het niet zou verdienen een gentleman genoemd of als zoodanig behandeld te worden, als ik laag genoeg was om wijn te drinken na de toespraak van hedenavond."

„Neem mij niet kwalijk, dat ik van een ander gevoelen ben dan gij," antwoordde de bisschop. „Die dronken menschen, met wie gij de ondeugden van de dronkenschap besproken hebt, hebben de sterke en bittere medicijnen noodig, die gij hun in uwe geheelonthouding voorschrijft. Maar wij hier zijn matige gentlemen, wij hebben zulke geneesmiddelen niet noodig. Ik heb er nooit aan gedacht, dat de geneesheeren verplicht waren de pillen te slikken, die zij hun patiënten voorschrijven."

„Ik hoop," hervatte ik, „dat uw Lordschap mij het recht niet zal ontnemen, dat zij voor zichzelven eischt, en mij toestaan van met haar in deze zaak te verschillen. Ik verschil geheel en al van u, als gij zegt, dat mannen, die drinken zooals gij met uwe priesters doet, eenig recht hebben matige menschen genoemd te worden."

„Ik vrees, mijnheer Chiniquy, dat gij vergeet, waar gij

zijt, en tot wien gij op het oogenblik spreekt," hernam de bisschop.

„Het kan zijn, dat ik verkeerd gehandeld heb en in een grove dwaling verkeer doordat ik hierheen gekomen ben en zoo tot u spreek, mylord. In dat geval ben ik gereed u vergiffenis te vragen. Maar sta mij toe, vóór ik mijne woorden terugtrek, u eerbiedig een zeer eenvoudige vraag te doen."

Toen haalde ik zijn gedrukte toespraak en zijn publieke en plechtige verklaring van nooit te drinken of eenige bedwelmende dranken aan te bieden, uit mijn zakboek, las alles hardop, en zeide: „Zijt gij niet dezelfde bisschop van Détroit, Lefèbre genaamd, die deze plechtige belofte hebt afgelegd? Als gij dezelfde man niet zijt, zal ik alles terugtrekken en u vergeving vragen, maar als gij wel dezelfde zijt, dan heb ik niets terug te trekken."

Mijn antwoord sloeg den armen bisschop geheel uit het veld. Hij gaf een onverstaanbare en onbeteekenende verklaring, die echter met een kunstgreep eindigde, toen hij zeide:

„Mijn lieve mijnheer Chiniquy, ik heb u niet uitgenoodigd voor den bisschop, maar wel voor de bevolking van Détroit te preeken."

„Gij hebt gelijk, mylord," zeide ik, „ik was niet geroepen om voor den bisschop te preeken; maar laat mij u zeggen, indien ik eerder geweten had, dat, als de bisschop van Détroit met zijne priesters plechtig, openbaar en met hunne rechterhand op het altaar, beloofden nooit eenigen bedwelmenden drank te drinken, men dit zóó moet uitleggen, dat zij dien verfoeielijken drank zullen drinken en er zich mede vullen, totdat hun het hoofd op het lichaam draait, ik zou u hier nooit met mijne tegenwoordigheid of met mijne aanmerkingen lastig gevallen zijn. Echter moet ik uw Lordschap verzoeken naar een ander om te zien, die uwe matigheidsvergaderingen

leiden wil. Want ik ben besloten morgenochtend met den eersten trein naar Chicago te vertrekken."

Ik behoef niet te zeggen, dat de priesters (met slechts éène uitzondering) gedurende dat pijnlijke gesprek even verontwaardigd op mij waren, als zij vol wijns waren. Ik stond op van de tafel en ging naar mijne slaapkamer, vol droefheid en schaamte. Een half uur later was de bisschop bij mij, mij bezwerende mijne voorlezingen voort te zetten, uit hoofde van de vreeselijke schandalen, die uit mijn plotseling en onverwacht vertrek zouden voortvloeien, daar ik de geheele bevolking dienzelfden avond verzekerd had, dat ik de twee volgende avonden ook nog voorlezingen zou houden. Ik erkende, dat het een groot schandaal zou wezen, maar ik zeide hem, dat alleen hij daarvoor verantwoordelijk was door zijn gebrek aan geloof en standvastigheid. Hij trachtte mij eerst wijs te maken, dat zijn eigen doctoren hem aangeraden hadden voor zijne gezondheid te drinken, maar ik toonde hem aan, dat dit een ellendig bedrog was. Hij zeide toen, dat hij berouw had over het gebeurde, en bekende dat het beter zou zijn, als de priesters handelden naar hetgeen zij het volk predikten. Daarna vroeg hij mij, in den naam van onzen Heere Jezus Christus, de dwalingen van de bisschoppen en de priesters van Détroit te vergeten, om slechts aan het goede te denken, dat de bekeering van tallooze dronkaards van die stad aan allen zou doen.

Hij sprak zoo ernstig met mij over de zielen die gered, de tranen die gedroogd waren, het geluk, dat in honderden huisgezinnen hersteld was door de matigheid, dat hij de gevoeligste snaren van mijn hart aanraakte en van mij de belofte verkreeg, dat ik de twee andere verwachte voorlezingen zou houden. Hij was zoo blijde, dat hij mij aan zijn hart drukte en om zijne achting en dankbaarheid te betuigen mij den vredekus gaf.

Toen ik alleen was, trachtte ik in den slaap de droevige ondervindingen van dien avond te vergeten; maar

het was mij onmogelijk. Ik bracht den nacht slapeloos door. De onmatigheid van dien hoogen kerkvoogd en zijne priesters vervulde mij met een onuitsprekelijken afschuw. Het was mij, als hoorde ik verscheidene malen gedurende de donkere uren van dien nacht eene stem tot mij zeggen: „Ziet gij niet, dat de bisschoppen en priesters van uwe Kerk geen woord van hun godsdienst gelooven? Hun eenig oogmerk is om de menigte zand in de oogen te werpen en een lekker leven te leiden. Ziet gij niet, dat zij het Woord van God niet volgen, maar slechts de ijdele en leugenachtige overleveringen der menschen in de Kerk van Rome? Ga er uit. Verbreek het zware juk, dat op u ligt, en volg den eenvoudigen en zuiveren godsdienst van Jezus Christus."

Ik trachtte die stem tot zwijgen te brengen door tot mijzelven te zeggen: „Deze zonden zijn niet de zonden van mijn heilige Kerk; zij zijn de zonden van enkele personen. Het was de schuld van Christus niet, dat Judas een dief was. Evenmin is het de schuld van de Heilige Kerk, als deze bisschop en zijne priesters dronkaards en wereldlingen zijn. Waar zal ik heengaan, als ik mijne Kerk verlaat? Zal ik niet overal waar ik heenga, om een beteren godsdienst te vinden, dronkaards en ongeloovigen aantreffen?"

Bij het aanbreken van den volgenden dag gevoelde ik mij koortsachtig en kon geene rust in bed vinden. Hopende dat de frissche morgenlucht mij goed zou doen, ging ik naar den schoonen, met allerlei vruchtboomen beplanten tuin, die toen de bisschoppelijke woning omsloot. Maar hoe verwonderd was ik, den bisschop in tranen badende tegen een boom te zien leunen met zijn zakdoek voor zijn gezicht. Ik naderde hem zoo zachtjes mogelijk. Ik zag dat hij mij niet bemerkte. Door de beweging van zijn hoofd en zijne schouders werd het mij duidelijk, dat hij in zielsangst verkeerde. Ik zeide tot hem:

„Mijn lieve bisschop, wat scheelt u? Waarom weent en kermt gij zoo vroeg?"

Mijne hand krampachtig in de zijne drukkende, antwoordde hij:

„Lieve vader Chiniquy, weet gij het vreeselijk ongeluk nog niet, dat mij heden nacht is overkomen?"

„Welk ongeluk?" vroeg ik.

„Herinnert gij u," antwoordde hij, „dien jongen priester, die gisteravond aan uw rechterhand zat? Welnu, hij is vannacht met een vrouw, die hij verleid had, weggeloopen, en heeft, vóór hij heenging, mij vier duizend dollars ontstolen."

„Ik ben er in het geheel niet verwonderd over, als ik er aan denk, hoe de jonge priester zijne glazen bier en wijn gisteravond leegdronk," antwoordde ik. „Als het bloed van een man verhit is door die vurige dranken, dan is het louter ongerijmdheid te denken, dat hij zijne gelofte van kuischheid zal houden."

„Gij hebt gelijk! Gij hebt gelijk! God Almachtig heeft mij gestraft, omdat ik de publieke belofte van nooit eenige bedwelmende dranken te drinken verbroken heb. Wij hebben eene hervorming in ons midden noodig, en wij zullen haar hebben." antwoordde hij. „Maar welk een vreeselijk schandaal! Een van mijn priesters met die jonge vrouw weggeloopen, na vier duizend dollars van mij gestolen te hebben! Groote God! Moeten wij ons gezicht nu in deze stad niet verbergen?"

Ik kon niets zeggen om de droefheid van den armen bisschop te verzachten, maar kon mijne tranen van schaamte en droefheid met de zijne mengen. Ik ging naar mijne kamer terug, waar ik tot verlichting van mijn hart een gedeelte van den dag weende over de onuitsprekelijke verlaging van die priesterschap, waarop ik zoo trotsch geweest was en waarvan ik zulke verheven gedachten had, vóór ik een inzicht kreeg in haar donkere geheimen.

Natuurlijk werd de volgende twee dagen, toen ik nog

de gast van bisschop Lefèbre was, geen enkele druppel bedwelmenden drank op de tafel gezien. Maar ik weet, dat die vertegenwoordiger van den paus niet lang daarna zijn plechtige belofte weer vergat en met zijne priesters voortging met drinken, totdat hij in 1875 een ellendigen dood stierf.

XXVI.

MIJN BEZOEK AAN CHICAGO IN 1857. BISSCHOP VANDEVELD. ZIJN VOORGANGER VERGEVEN. PRACHTIGE PRAIRIEEN VAN HET WESTEN. TERUGKOMST IN CANADA.

De reis van Détroit naar Chicago was in de maand Juni 1851 niet zoo aangenaam als heden ten dage. De Michigan-Central-spoorweg liep slechts tot Nieuw-Buffalo. Wij gingen daar op de stoomboot en staken het Michigan-meer over naar Chicago, waar wij den volgenden morgen aan kwamen, na bijna in een vreeselijken storm omgekomen te zijn. Eerst den 15den Juni landde ik met de grootste moeite op een slecht ingerichte kaai, aan den mond van de rivier. Sommige straten, die ik doorkruisen moest om bij het paleis van den bisschop te komen, waren bijna onbegaanbaar. Op sommige plaatsen waren losse planken nedergelegd, opdat de menschen niet in den modder en in het drijfzand zouden zakken. Chicago was toen nog op verre na niet wat het in onze dagen is. Zijne bevolking, die in de laatste jaren snel toegenomen is, bedroeg toen niet meer dan 30.000 zielen. De eenige spoorlijn van Chigago naar Aurora was omstreeks veertig mijlen lang. De geheele bevolking van den staat Illinois bedroeg toen niet meer dan 200.000 zielen. Heden ten dage telt Chicago alleen meer dan 500.000 inwoners. Naar alle waarschijnlijkheid wordt er nu op een enkelen dag meer graan, oud

goed, beesten- en varkensvleesch in Chicago verkocht, dan toen in een geheel jaar.

Toen ik het ellendige huis, „het bisschopspaleis" genaamd, binnentrad, kon ik nauwelijks mijn oogen gelooven. De planken van de onderste verdieping in de eetkamer dreven; en er was een groote mate omzichtigheid noodig, om mijne voeten droog te houden, toen ik met den bisschop voor de eerste maal aan tafel zat. Maar de Christelijke vriendelijkheid en beleefdheid van den bisschop maakten mij in zijn armzalig huis gelukkiger, dan ik mij later in het witte marmeren paleis, door zijn hooghartigen opvolger O'Regan gebouwd, gevoelde. Er waren toen in Chicago omtrent tweehonderd Fransch-Canadeesche familiën, onder het herderlijk opzicht van den eerw. M. A. Lebel, die, evenals ik, te Kamouraska geboren was. De dronkenschap en andere onzedelijkheden, mij door den priester medegedeeld, overtroffen alles wat ik ooit gehoord had. Na aflegging van de belofte, dat ik het feit nooit vóór zijn dood zou openbaren, verzekerde hij mij, dat de laatste bisschop door een zijner groot-vicarissen op de volgende wijze vergeven is. Hij zeide, dat de groot-vicaris, die de biechtvader van de nonnen van Loretto was, verliefd was geworden op eene van de zoogenaamde maagden, die eenige dagen na de geboorte van een doodgeboren kind stierf.

Toen dit feit bekend werd en waarschijnlijk tot een groot schandaal aanleiding zou geven, dacht de bisschop, dat het zijn plicht was een onderzoek in te stellen en zijn priester te straffen, als hij schuldig zou bevonden worden. Maar de groot-vicaris, ziende dat zijn misdaad gemakkelijk zou ontdekt worden, meende dat het eenvoudigste middel om aan het gevaar te ontsnappen daarin bestond: een einde aan het onderzoek te maken door den armen bisschop te vermoorden. Een vergif, dat moeilijk kon bespeurd worden, werd toegediend, en de dood van den prelaat volgde spoedig, zonder eenig opzien in de gemeente te baren.

Met afschuw vervuld door de vele haarfijne bijzonderheden van dat geheim der ongerechtigheid, dacht ik er ernstig over na, zonder verder te gaan, onmiddellijk naar Canada terug te keeren.

Maar na eenig rijper nadenken kwam het mij voor, dat deze schandelijke daden van de priesters van Illiois juist de reden waren, waarom ik mijne ooren voor de stem Gods niet sluiten moest, als het zijn wil was dat ik zorg zou dragen voor de kostbare zielen, die Hij mij wilde toevertrouwen. Ik bracht eene week te Chicago door en hield iederen avond voorlezingen over de matigheid, en luisterde overdag naar de groote plannen, die de bisscop beraamde, om onze Kerk van Rome tot meesteres en heerscheres te maken van de prachtige vallei van de Mississippi, die de staten Minnesota, Jowa, Missouri, Kansas, Mississippi enz. insluit.

Hij toonde mij duidelijk aan, dat als onze Kerk eenmaal meesteres was van de onberekenbare schatten van die rijke landen, zij vanzelf den eerbied en de onderwerping wel van de minder bevoorrechte staten van het Oosten zou afdwingen. Ik had zulk een oprechten ijver voor mijne Kerk, dat ik volgaarne mijn laatsten bloeddruppel zou gegeven hebben, om haar zulk eene toekomst van macht en grootheid te verzekeren. Ik voelde mij werkelijk gelukkig en Gode dankbaar, dat Hij mij had willen verkiezen, om den paus en de bisschoppen te helpen zulk een edel en grootsch plan ten uitvoer te brengen.

Chicago verlatende, kostte het mij bijna drie dagen om de uitgestrekte prairieën tusschen Chicago en Bourbonnais, die toen niets anders dan een huilende wildernis waren, door te trekken; ik bracht daar drie weken door met preeken en met de landstreek te onderzoeken, die zich uitstrekte van de rivier de Kankakee naar het zuidwesten, in de richting van de Mississippi.

Hierdoor kreeg ik een inzicht in de grootschheid van de plannen van den bisschop en ik besloot de hooge po-

sitie, die God mij in Canada gegeven had, op te offeren, om de voetstappen van de Roomsch-Katholieke emigranten uit Frankrijk, België en Canada naar de streken van het Westen te leiden, teneinde de macht en den invloed van mijne Kerk over de geheele Vereenigde Staten uit te breiden. Toen ik in de tweede week van Juli weer te Chicago terugkwam, werd alles met den bisschop zóó geregeld, dat ik in de herfst zou terugkomen om hem te helpen zijn reusachtige plannen ten uitvoer te brengen. Wij spraken echter af, dat mijn vertrek uit Canada naar de Vereenigde Staten tot het laatste uur geheim zou blijven uit hoofde van de sterke oppositie, die ik van mijn bisschop verwachtte. Het laatste wat bij mijn terugkeer naar Canada gedaan moest worden, teneinde de emigranten er op voor te bereiden, liever naar Illinois dan naar eenig ander deel van de Vereenigde Staten te gaan, was hun door de pers de ongeëvenaarde voordeelen te vertellen, die God hun in het Westen bereid had. Ik deed zulks door een brief, die niet alleen door de pers van Canada, maar ook in vele nieuwsbladen van Frankrijk en België opgenomen werd. De brief is zóó belangrijk, dat mijne lezers het mij niet ten kwade zullen duiden, als ik er de volgende gedeelten uit weergeef.

„Montreal, Oost-Canada,
13 Augustus 1851.

Het is onmogelijk onzen vrienden met de pen eèn denkbeeld te geven van wat wij gevoelen, als wij voor de eerste maal de onmetelijke prairieën van het westen doortrekken. Het is een schouwspel, dat men moet zien om het goed te verstaan. Als gij in het midden van deze grenzelooze woestenijen voorttrekt, waar uwe oogen niets zien dan streken met onuitsprekelijke rijkdommen, die daar als in de eenzaamheid begraven liggen, gevoelt gij iets dat gij niet onder woorden kunt brengen. Wordt uwe ziel dan met vreugde vervuld of uw hart van droefheid gebroken? Gij kunt het niet zeggen; gij slaat uwe oogen ten

hemel, en uwe ziel heft een danklied aan. Tranen van vreugde rollen langs uwe wangen en gij zegent God, wiens vloek: „Het aardrijk zij om uwentwil vervloekt, ook zal het u doornen en distelen voortbrengen," niet op het land waarop gij staat schijnt gevallen te zijn. Gij ziet rondom u het weelderigst groen, bloemen van allerlei soort en boven alle beschrijving verheven. Maar als gij, in diep nadenken verzonken, met nieuwe oplettendheid die zoo rijke, zoo prachtige prairiën beschouwt, bevangt u een onuitsprekelijk gevoel van droefheid en gij spreekt het gezegende land aldus aan: „Waarom zijt gij zoo eenzaam? Waarom verheerlijkt het wild alleen hier mijn God?" En als gij nog verder door die onmetelijke prairiën trekt, die gelijk de uitgestrekte oceaan, hun rollende golven voor u uitspreiden en naar de tegenwoordigheid des menschen schijnen te verlangen, om hun met onberekenbare schatten te verrijken, dan denkt gij aan uwe vrienden in Canada en meer bepaald aan hen, die door ellende ternedergedrukt een onvruchtbaren en woesten grond met hun zweet bevochtigen; en dan zegt gij: „Ach, als die en die mijner vrienden hier waren, hoe spoedig zouden zij hun zwaren en ondankbaren arbeid in de beste en gelukkigste positie veranderd zien."

Misschien zal men mij nu beschuldigen, dat ik mijn vaderland tracht te ontvolken en mijne landgenooten van Canada naar de Vereenigde Staten wil lokken. Neen, neen! zulk een slecht plan beoog ik niet. Het is alleen mijne gedachte omtrent de emigratie, en ik zie geen reden om er voor beschaamd te zijn of haar te verbergen.

Het is een feit, dat een groot aantal (en veel grooter dan men gewoonlijk denkt) Fransch-Canadeezen jaarlijks uit Canada emigreert, en het kan niemand meer ter harte gaan dan mij; maar indien zij die Canada regeeren, niet meer acht geven op dat kwaad, zoo zal het een ongeneeslijke kwaal worden, en zal Canada jaarlijks duizenden en duizenden van zijn sterkste armen en edelste harten ver-

liezen, om onze gelukkige naburen te bevoordeelen. Met vele anderen koesterde ik de hoop, dat de welsprekende stem van de „settlers" van onze in het oosten gelegen steden zou gehoord worden, en dat het gouvernement hen zou helpen; maar die hoop is als een droom vervlogen en wij hebben nu alle reden om te vreezen, dat onze ongelukkige „settlers" van het oosten aan zichzelven zullen overgelaten worden. De meesten hunner zullen uit gebrek aan wegen naar de markten van Quebec en Montreal, en nog meer door de tirannie van hun wreede landheeren, spoedig genoodzaakt zijn hun vaderland voor altijd vaarwel te zeggen, om met een verbitterd hart tegen hun hooghartige onderdrukkers als bannelingen in een vreemd land de bescherming te zoeken, die zij in hun eigen land niet konden vinden.

Als ons Canadeesch gouvernement nog langer volhardt in de onbegrijpelijke en domme ongevoeligheid voor het welzijn van zijn eigen onderdanen, zal de emigratie uit Canada jaarlijks toenemen, om de Amerikaansche bevolking te vermeerderen.

Is het, nu wij die emigratie niet kunnen tegenhouden, niet onze eerste plicht haar zoodanig te leiden, dat de arme emigranten er nog zooveel mogelijk bij winnen? Laat ons al het mogelijke doen om er hen van af te brengen naar de groote steden van de Vereenigde Staten te gaan. Temidden van de gemengde bevolking der Amerikaansche steden zouden onze ongelukkige emigreerende landgenooten te veel blootgesteld zijn aan het gevaar om hunne zedelijkheid te verliezen en hun geloof te verzaken. Zeker is er geen ander land onder den hemel, waar aan ieder lid der maatschappij woonplaats, brood en vrijheid zoo algemeen verzekerd zijn, als in de Vereenigde Staten. Maar in de groote steden zullen onze arme landgenooten deze drie zaken niet zoo spoedig vinden. De Fransch-Canadees, die in de groote steden wil wonen, zal het, met uitzonderingen, niet veel verder brengen dan een arme daglooner. Maar

diegenen hunner, die hunne schreden willen richten naar de rijke en uitgestrekte prairiën van Bourbonnais, zullen zekerlijk beter vooruitkomen. Velen in Canada zouden gelooven, dat ik overdrijf, als ik ging melden hoe gelukkig, voorspoedig en respectabel de Fransch-Canadeesche bevolking van Bourbonnais is. Deze lieden waren zoo verstandig het goede voorbeeld van de arbeidzame Amerikaansche boeren te volgen, wat de wijze aangaat van hun land te bebouwen. Op hunne boerderijen, zoowel als op die hunner buren, zult gij de beste machines vinden om hun oogst te suijden en hun graan te dorschen. Zij verheugden zich den naam te hebben van de beste paarden van heel het land te bezitten, en weinigen kunnen met hen wedijveren, wat het getal en de hoedanigheid van hun vee aangaat.

Welnu, wat is het vooruitzicht van een jongen man in Canada, als hij niet meer dan tweehonderd dollars heeft? Een geheel leven van zwaren arbeid en voortdurende ontbering wacht hem. Maar, laat nu die jonge man regelrecht naar Bourbonnais gaan, en als hij arbeidzaam, matig en godsdienstig is, zal hij binnen weinig tijds den gelukkigsten boer van Canada volstrekt niet benijden.

Daar het land, dat hij in Illinois nemen wil, geheel gereed is voor den ploeg, behoeft hij geene boomen om te hakken of uit te halen, geene steenen uit den weg te ruimen noch slooten te graven; zijn eenige werk is zijn land te omheinen, schoon te maken en te bezaaien; de opbrengst van den oogst van het eerste jaar reeds zal ruimschoots voldoende zijn om zijne boerderij af te betalen. De Voorzienigheid heeft alles in gereedheid gebracht voor het welzijn van de gelukkige boeren van Illinois. Dat vruchtbare land wordt doorsneden door een menigte rivieren en groote inhammen, wier oevers gewoonlijk bedekt zijn met timmerhout van de beste soort, zooals de zwarte eik, de ahornboom, de witte eik, de „burr"-eik, de esschenboom enz. De zaden van den prachtigen acacia zullen na vijf of

zes jaren een mooien boom geven. Verscheidene soorten van vruchten groeien vanzelf in bijna elk gedeelte van Illinois; ten overvloede zijn kolenmijnen in het hart van het land ontdekt, die ruimschoots in de behoeften van de bewoners kunnen voorzien. Eerlang zal een spoorweg gereed zijn om onze gelukkige landgenooten uit Bourbonnais naar de groote markt van Chicago — de koningin van het Westen — te brengen.

Daarom roep ik mijn jongen landgenooten, die uit Canada willen emigreeren, toe: „Mijne vrienden, ballingschap is een van de grootste ongelukken, die iemand kunnen overkomen. Jonge Canadeezen, blijf in uw schoone vaderland; op de wereld is er niets grootschers en verheveners dan de wateren van de St. Laurens. Eerlang zullen Europa en Amerika elkander op haar diepe, majestueuse wateren ontmoeten, en zich aan elkander verbinden door de gezegende banden van een eeuwigen vrede; op hare oevers zullen zij hun onberekenbare schatten verhandelen. Blijf in uw geboorteland, lieve zoon. Laat uw zweet het nog verder vruchtbaar maken en laat de roem uwer deugden Gods zegen er op doen nederdalen. Maar als in de vallei van de St. Laurens geene plaats meer voor u is, en gij, door gebrek aan bescherming van het gouvernement, niet door het woud kunt trekken zonder gevaar te loopen uw leven in een poel te verliezen of onder den voet van een Engelschen of Schotschen dwingeland verpletterd te worden, dan zou ik u niet durven aanraden uw beste krachten te besteden voor het welzijn van de onbeschaamde vreemdelingen, die de heeren zijn van de oostelijke streken. Ik zal u eerder zeggen: „Ga mijn zoon, er zijn nog genoeg open plaatsen op de wereld, en God is overal. Die groote God roept u naar een ander land; daarom, onderwerp u aan zijn goddelijken wil. Maar vóór gij uw vaderland een laatst vaarwel toeroept, leg de liefde tot uw heiligen godsdienst, tot uw schoone taal en tot uw dierbaar vaderland als een schat in uw harte

weg. Houd u zoo weinig mogelijk op uw weg naar het land der ballingschap in de groote steden op, uit vreeze van de vele strikken, die uw eeuwige vijand voor uw ondergang heeft gespannen. Maar ga regelrecht naar Bourbonnais. Daar zult gij velen van uwe broeders vinden, die er het kruis van Christus geplant hebben; sluit u bij hen aan en gij zult sterk zijn door hunne kracht; help hen om voor het Evangelie van Jezus die rijke landen te overwinnen, die zeer spoedig in de weegschaal der natiën gewogen, zwaarder zullen wegen dan men nu denkt.

Nog eens, ga regelrecht naar Illinois. Het land zal u niet geheel vreemd zijn. De voorzienigheid heeft uwe voorvaderen uitverkoren om dat rijke land te ontdekken en aan de wereld zijn wonderbare hulpbronnen bekend te maken. Meer dan eens is dat land van Illinois door het bloed uwer voorouders geheiligd. Gij zult er geen stap doen zonder het onvernietigbare bewijs te vinden van de volharding, verstandsontwikkeling, dapperheid en gódsvrucht van de Fransche voorvaderen. Ga naar Illinois en de vele namen van Bourbonnais, Joliët, Dubuque, La Salle, St. Charles, St. Mary enz., die gij daar zult hooren, zullen u meer dan mijne woorden vertellen, dat dit land niets anders is dan de rijke erfenis, die uwe vaderen ontdekt hebben ten voordeele van hun nageslacht.

C. Chiniguy."

Ik zou dien brief nooit gepubliceerd hebben, als ik vooruit had geweten, welke uitwerking hij op de boeren van Canada zou maken. Weinige dagen na de publiceering waren hunne boerderijen nog maar de helft waard van vroeger. Iedereen, in sommige gemeenten althans, wenschte zijne landerijen te verkoopen en naar het westen te emigreeren. Aan het gebrek aan koopers was het te danken, dat wij geene emigratie gezien hebben, die Canada zeker zou geruïneerd hebben. Ik schrikte voor de uitwerking van mijn schrijven op de publieke opinie. Ter-

wijl sommigen mijn naam hemelhoog verhieven, omdat ik het gepubliceerd had, waren er evenwel anderen, die mij vervloekten en een verrader noemden. Daags na de publicatie was ik te Quebec, waar de bisschoppen van Canada voor eene vergadering zouden bijeenkomen.

XXVII.

GETUIGSCHRIFT. DE KELK. DE ZEGEN, VOOR IK CANADA VERLAAT. ADRES MIJ TE LONGUEUIL AANGEBODEN. IK BOUW DE EERSTE KAPEL. JALOEZIE EN TEGENSTAND VAN DE PRIESTERS VAN BOURBONNAIS EN CHICAGO. GROOTE VOORUITGANG VAN DE KOLONIE.

Nooit ontving een bisschop mij, niet alleen met zooveel vriendelijkheid, maar ik durf zeggen met zooveel eerbied, als de bisschop Bourguet, toen ik afscheid van hem kwam nemen, voor mijn vertrek van Canada naar de Vereenigde Staten.

„Ik vertrouw, mylord," zeide ik, „dat ik nu de hoop mag koesteren het vertrouwen en de vriendschap van uw Lordschap te bezitten.

„Zekerlijk, lieve mijnheer Chiniquy," was zijn antwoord, zekerlijk; gij bezit mijn volle vertrouwen en vriendschap. Ik moet meer zeggen: gij kunt verzekerd zijn van mijn oprechte dankbaarheid voor wat gij in mijn bisdom verricht hebt."

Ik antwoordde: „Ik ben uw Lordschap veel dank verschuldigd voor deze uiting van uw vriendschappelijke gevoelens. Maar nu wenschte ik twee nieuwe gunstbewijzen van uw Lordschap te vragen. Het eerste is een geschreven stuk als uitdrukking van die vriendschappelijke

gevoelens. Het tweede is een kelk uit uwe handen te mogen ontvangen om gedurende mijn overige levensdagen de heilige offerande van de mis te brengen."

„Ik zal uw verzoek met het grootste genoegen inwilligen," antwoordde de bisschop; en zonder een oogenblik te verliezen schreef hij den volgenden brief, dien ik om zijne belangrijkheid hier mededeel.

Hij luidde aldus:

„Montreal. 13 October 1851.

Mijnheer! Gij vraagt mijne toetemming om mijn bisdom te verlaten, teneinde uwe diensten aan monseigneur den aartsbisschop van Chicago aan te bieden. Daar gij tot het bisdom Quebec behoort, geloof ik dat het de plicht is van monseigneur u het gevraagde „exeat" te geven. Wat mij aangaat, ik kan niets anders doen, dan u mijn hartelijken dank betuigen voor uwe werkzaamheden in ons midden verricht, en dit doende, wensch ik u den overvloedigsten zegen des hemels toe. Elken dag mijns levens zal ik aan u denken. Gij zult niet uit mijne gedachten verdwijnen, en ik hoop, dat de goddelijke Voorzienigheid mij nog eenmaal in de gelegenheid moge stellen u den dank mijns harten te bewijzen.

Ik verblijf uw onderdanige dienaar
† Ignatius,
Bisschop van Montreal."

Den eerw. C. Chiniquy.

Ofschoon die brief reeds een algeheele herroeping was van alles, wat hij tegen mij gezegd en gedaan had, en daarom van ontzaglijke waarde voor mij was, werd zijne belangrijkheid nog verhoogd door de buitengewoon vriendelijke wijze, waarop de bisschop hem mij ter hand stelde.

Toen ging hij naar een andere kamer en zeide: „Ik zal u terstond den zilveren kelk geven, opdat gij uw overige levensdagen het heilige offer van de mis kunt brengen." Maar hij kwam terug en sprak: „Mijn secretaris is af-

wezig en heeft den sleutel van de kist, waarin die vazen geborgen zijn."

„Dat doet er niet toe, mylord," antwoordde ik „als gij maar zoo vriendelijk wilt zijn uw secretaris te gelasten, dien kelk aan den eerw. Brassard te overhandigen, die hem mij dan wel met een kist boeken in de volgende week zenden zal."

De bisschop beloofde mij zeer vriendelijk dit te doen, en hij vervulde zijne belofte. Den volgenden dag werd het kostbare geschenk in tegenwoordigheid van verscheidene priesters den heer Brassard ter hand gesteld. Het werd de daaraanvolgende week naar Chicago gezonden, alwaar ik het ontving. Die mooie zilveren kelk is nog in mijn bezit.

Vóor ik den bisschop verliet, viel ik op mijne knieën, en zeide: „Mylord, ik zal Canada spoedig voor het verre westen verlaten; wees zoo goed mij uw zegen te geven." Hij deed zulks en drukte mij met de teederheid van een vader aan zijn hart, zeggende: „Moge God Almachtig u zegenen, waar gij ook heengaat, in alles wat gij doet, tot aan het einde uws levens."

Ofschoon ik mijn vertrek uit Canada zoo stil mogelijk gehouden had, werd het nochtans door velen vermoed, daar de heer Brassard, die de menschen niet langer wilde verhinderen om mij hun vriendschappelijke gevoelens mede te deelen, het geheim twee dagen vóor mijn vertrek verraden had. Ik was dan ook niet weinig verwonderd, toen ik, eenige uren vóor ik afscheid van hem kwam nemen, zijn geheele gemeente aan de deur van de pastorie vergaderd zag, waar men mij het volgende adres aanbood:

Aan den eerw. Chiniquy.

„Hooggeachte Heer.

Het is nauwelijks drie jaar geleden, dat wij u uw portret ten geschenke gegeven hebben, niet alleen als eene uitdrukking van onze dankbaarheid voor uwe bemoeiïn-

gen en uw welslagen in de zaak der matigheid in ons midden, maar ook als een gedenkteeken, dat aan ons nageslacht zal zeggen hoeveel goeds gij voor uw vaderland gedaan hebt. Wij vermoedden toen echter niet, dat wij zoo spoedig den droevigen dag zouden beleven, dat gij uit ons midden zoudt vertrekken.

Uw onverwacht vertrek uit Canada vervult ons met rouw en droefheid, die nog vermeerderd worden door de vrees, die zich van ons meester maakt, dat de verandering, die zoo glorierijk door u is teweeggebracht, door uwe afwezigheid veel lijden zal. Onze genadigde God geve, dat uwe medearbeiders uw werk voortzetten, en in uwe voetstappen wandelen mogen.

Daar wij ons aan de leiding der Voorzienigheid onderwerpen, beloven wij, dat wij de groote dingen, die gij voor de welvaart van uw vaderland gedaan hebt, nooit zullen vergeten. Uw portret, dat iedere Canadeesche familie bezit, zal aan het nageslacht vertellen, wat Vader Chiniquy voor Canada gedaan heeft.

Wij vertroosten ons met de verzekering, dat gij, waar gij ook henengaat, de glorierijke banieren der matigheid zult oprichten onder diegenen uwer landgenooten, die in het land der ballingschap verstrooid zijn.

Mogen deze broeders op uw hoofd de kroon der onsterfelijkheid drukken, die gij zoo ruimschoots verdiend hebt door uw edelen arbeid in ons midden."

Get. L. M. Brassard, Priester en Curator.

„ H. Hicks, Vicaris,

en 300 anderen.

Hierop antwoordde ik:

„WelEdele Heeren. Ik dank u voor de eer, mij door uw adres bewezen. Maar laat mij u zeggen, dat hoe meer ik let op den zoo goeden uitslag van de matigheidshervorming,

die ik teweeggebracht heb in bijna geheel Canada, ik mij des te meer zou bedriegen, als ik de volle verdienste van dat werk aan mijzelven zou toeschrijven.

Als God mij, zijn zoo zwakken dienstknecht, gekozen heeft, om het instrument van zijn oneindige barmhartigheden voor ons lieve vaderland te zijn, komt dit daar vandaan, omdat Hij wilde doen verstaan, dat Hij alleen de wonderdadige verandering kon brengen, die wij allerwege zien, en opdat wij Hem al de eer zouden geven. De overwinning van de matigheid in Canada is meer te danken aan de vurige gebeden en aan het goede voorbeeld van onze achtenswaardige bisschoppen en curators dan aan mijn zwakke pogingen; en het is mijn innige overtuiging, dat die heilige zaak door mijne afwezigheid niets lijden zal.

Onze genadige God heeft mij een ander arbeidsveld aangewezen. Ofschoon het een groote opoffering voor mij is mijn dierbaar vaderland te verlaten, moet ik onder een andere bevolking, in den vergelegen staat Illnois, gaan arbeiden.

Uit vele deelen van Europa en Canada stroomen de menigten naar het westelijke grondgebied van de Vereenigde Staten, om onberekenbare schatten te bemachtigen, die de goddelijke Voorzienigheid in die wijduitgestrekte prairieën heeft weggelegd. Die emigranten hebben priesters noodig. Zij zijn dien kleinen gelijk, van wie God in zijn Woord spreekt, als zij brood noodig hadden en niemand het hun gaf: „Ik heb hunne klachten gehoord, ik heb hunne behoeften gezien." En niettegenstaande het groote offer, dat ik ga brengen, moet ik evenwel den goeden Meester zegenen, die mij uitzendt, om in dien wijngaard, door zijn eigen hand in die vergelegen oorden geplant, te gaan arbeiden.

Als iets instaat is mijne droefheid te verminderen, nu ik mijne landgenooten vaarwel zeg, dan is het de verzekering mij door de edele bewoners van Longueuil gegeven, dat ik in Canada vele vrienden heb, wier vurige gebeden zul-

len opgaan tot den troon der genade, om den zegen des hemels over mij af te smeeken, waar ik ook henenga."

Ik kwam den 29sten October 1851 te Chicago aan, en logeerde zes dagen bij bisschop Vandeveld, om de plannen van onze katholieke kolonisatie te bespreken. Hij gaf mij de verstandigste raadgevingen benevens de grootste volmacht, die een bisschop aan een priester kan geven, en drong bij mij aan het werk dadelijk te beginnen, door de geschiktste plaats voor zulk een belangrijk en grootsch ontwerp uit te kiezen. Mijn hart was overstelpt van aandoeningen, toen het uur naderde, dat ik mijn superieur verlaten en voor het welzijn van mijne Kerk den prachtigen staat Illnois zou gaan veroveren. Ik viel op mijne knieën om zijn zegen te vragen en verzocht hem mij nooit in zijne gebeden te vergeten. Hij was niet minder aange daan dan ik, en mij aan zijn hart drukkende, bevochtigde bij mijn gezicht met zijne tranen, en zegende mij.

Drie dagen had ik noodig om de prairieën van Chicago naar Bourbonnais door te trekken. Die prairieën waren toen een uitgestrekte wildernis met bijna onbegaanbare wegen. Op uitnoodiging van hun priester, den heer Courjeault, waren verscheidene menschen te Bourbonnais samengekomen om mij te ontvangen. Zij gaven mij de ondubbelzinnigste bewijzen van hunne vreugde en hoogachting.

Nadat ik eenige dagen in het midden van deze belangrijke jonge kolonie rust genomen had, vertelde ik den heer Courjeault, dat ik door den bisschop gezonden was om eene volksplanting voor Roomsch-Katholieken te stichten, en wel op zulk een groote schaal, dat Illnois overwegend Katholiek zou worden, en dat het daarom mijn plicht was verder zuidwaarts te gaan, om de geschiktste plaats te vinden voor het eerste dorp, dat ik wilde aanleggen.

Maar tot mijn grooten spijt zag ik, dat mijn voorstel het

hart van dien priester met jaloezie en haat vervulde. Hetzelfde geval als met den eerw. Lebel te Chicago.

Op hetzelfde oogenblik dat ik hem het doel van mijne komst naar Illinois vertelde, gevoelde ik dat een geest van naijver hem in een onverzoenlijken vijand veranderd had. Ik had gansch andere dingen van die twee priesters verwacht, voor wie ik tot op dat oogenblik nooit anders dan oprechte hoogachting gekoesterd had. Zoolang zij onder den indruk verkeerden, dat ik Canada verlaten had om hun kleine gemeenten te helpen uitbreiden, door de emigranten te overreden zich in hun midden neder te zetten, overlaadden zij mij, zoowel in het publiek als in dagelijkschen omgang met bewijzen van hoogachting. Maar van het oogenblik dat zij zagen, dat ik in het hartje van Illinois volksplantingen op groote schaal zou aanleggen, verbonden zij zich tezamen om mijne pogingen te dwarsboomen en te verijdelen. Had ik zulk een tegenstand kunnen vermoeden van die mannen, op wier zedelijken steun ik gerekend had voor het welslagen van mijne kolonisatieplannen, ik zou nooit Canada voor Illinois verlaten hebben. Maar het was nu te laat om aan terugkeeren te denken. Het welslagen alleen van Gods hulp verwachtende, besloot ik mij niet door den onvoorzienen tegenstand dezer beide mannen van den eens ingeslagen weg te laten afbrengen, maar volhardend voort te gaan met het aangevangen werk.

Ik haalde vijf of zes van de achtenswaardigste burgers van Bourbonnais over, mij in drie wagens te vergezellen, teneinde de beste plaats voor het middelpunt van mijn toekomstige kolonie te zoeken. Ik had een kompas, om mij door die onmetelijke prairieën, die zich als een grenzelooze oceaan voor mij uitspreiden, te geleiden. Ik wilde het hoogste punt in Illinois voor mijn eerste stad uitkiezen, om het zuiverste water voor de nieuwe emigranten te verkrijgen.

Ik ben hierin, onder de leiding Gods, beter geslaagd dan ik verwacht had, want de gouvernementslandmeters

hebben later verklaard, dat het dorp St. Anna werkelijk het hoogste punt is van dien prachtigen Staat. Tot mijn groote verwondering hadden, tien dagen nadat ik die plaats had uitgekozen, vijftig familiën uit Canada hunne tenten rondom de mijne opgeslagen op de schoone plek, waar thans de stad St. Anna ligt.

Wij waren in het einde van November, en ofschoon, het weder nog zeer zacht was, gevoelde ik, dat ik geen uur te verliezen had, om al die familiën een veilige schuilplaats te bezorgen, voordat de koude winden en kille regens van den winter ziekte en dood onder hen zouden veroorzaken. De meesten waren ongeletterde en arme menschen, die hoegenaamd geen denkbeeld hadden van de ongeloofelijke moeilijkheden, die verbonden waren aan de vestiging van een nieuwe volksplanting, waar voor alles gezorgd moest worden. Daar waren vooreerst slechts twee kleine huizen het eene 25 bij 30 en het andere 16 bij 20 meters, om in te wonen. Ik sliep gedurende drie maanden, die noodig waren om mijn eerste huis te bouwen, met de overigen van mijn brave emigranten vele nachten zeer lekker op den harden grond, in buffelshuiden gewikkeld, terwijl mijn jas als kussen dienst deed.

Toen ik de aanwezigen op den eersten December geteld had, had ik tweehonderd zielen, waaronder honderd volwassenen. Ik zeide tot hen: „Er zijn geen drie onder u, die aan zichzelven overgelaten, instaat zijn zouden uwen familiën dezen winter eene schuilplaats te bezorgen, maar als gij uzelven verloochent en voor elkander als ware vrienden en broeders werkt, zult gij weldra een genoegzaam aantal kleine, maar stevige gebouwen hebben, voldoende om u te beschutten tegen de stormen en de sneeuw van den winter, die ophanden is. Laat ons vandaag nog samen naar 't bosch gaan en hout hakken; morgen zullen wij dat hout naar een der stukken grond brengen, die gij uitgekozen hebt, en gij zult zien hoe spoedig het

huis zal gebouwd zijn, als uwe handen en harten werkelijk vereenigd zijn om voor elkander te werken onder de oogen van en uit liefde tot den genadigen God, die ons dit schoone land tot onze erfenis geeft. Maar laat ons, vóor wij naar het bosch gaan, eerst nederknielen, om onzen hemelschen Vader te vragen het werk onzer handen te zegenen en ons de genade te schenken van één hart en van één gevoelen te zijn, en ons te beschermen tegen de gevaren aan onzen arbeid verbonden.

Wij knielden allen op het gras neder en zonden, zoowel met onze tranen als met onze lippen, een gebed op tot den genadetroon, dat zekerlijk verhoord werd door Hem, die gezegd heeft: „Bidt en u zal gegeven worden" (Matt. VII : 7). Toen opstaande, vertrokken wij naar het bosch.

Den volgenden dag waren wij, twee en zeventig man sterk, in het naburige bosch bezig de groote eiken te vellen; en op den 17den April, dus slechts drie maanden later, werd een mooi gebouw van twee verdiepingen, dat bijna veertig voet in het vierkant was, door bisschop Vandeveld ingewijd. Wij hadden bij dat huis een toren gebouwd van dertig voet hoog, waarin wij eene klok gehangen hadden, die 250 pond woog, die met plechtig gelui onze vreugde en droefheid over de grenzelooze prairieën moest verkondigen. Op dien dag telden wij inplaats van slechts vijftig, zooals bij de laatste telling, meer dan honderd gezinnen, waaronder ruim vijfhonderd volwassenen. De kapel, welke naar onze gedachte te groot was, was op den dag der inwijding stampvol.

Geen maand later moesten wij er een stuk aanbouwen van veertig voet, en toen dit werk zes maanden later klaar was, bemerkten wij, dat het gebouw nog niet groot genoeg was, om den voortdurenden stroom van emigranten te kunnen bevatten, die niet alleen uit Canada, maar ook uit België en Frankrijk aankwamen. Het werd spoedig noodzakelijk een nieuw middelpunt te kiezen en de

grenzen van mijn eerste kolonie uit te breiden. Ik deed dit, door een kruis te planten te L'Erable, omstreeks vijftien mijlen ten zuidwesten van St. Anna, en een ander op eene plaats, die wij den naam van St. Mary gaven, twaalf mijlen zuidoostwaarts, in het graafschap Iroquois. Deze volksplantingen waren eveneens spoedig dicht bevolkt; want met de eerstkomende lente voegden zich meer dan duizend nieuwe huisgezinnen uit Canada bij ons. Geene woorden kunnen de vreugde van mijn hart beschrijven, toen ik zag, met welk eene snelheid mijne mij toen zoo dierbare Kerk van Rome die prachtige streken in bezit nam, en hoe spoedig zij de alleenheerscheres, niet alleen van den staat Illinois, maar van de geheele vallei van de Mississippi zou worden. Maar de wegen der menschen zijn niet Gods wegen. De bisschoppen van Rome hadden mij naar Illinois gezonden, om de macht dier Kerk uit te breiden. Maar God had mij daarheen gezonden, om die Kerk den doodelijksten slag te geven, dien zij ooit in Amerika ontvangen heeft.

De taak rust nu op mij, om mijn lezers te vertellen, hoe de God der waarheid, des lichts en des levens al de liefelijke koorden, waarmede ik als slaaf aan des pausen voeten gebonden was, na elkander losmaakte, en hoe Hij mijne oogen en die mijner gemeenteleden opende, om de gruwelen van het Romanisme in al hun naakte en droeve werkelijkheid te zien.

XXVIII.

INTRICES, BEDRIEGERIJEN EN MISDADIG LEVEN VAN EEN PRIESTER TE BOURBONNAIS. VERONTWAARDIGING VAN DEN BISSCHOP. DE BEVOLKING JAAGT DEN MISDADIGEN PRIESTER UIT HAAR MIDDEN WEG. HET GELOOF IN DE KERK VAN ROME WORDT ZEER GESCHOKT.

„Wees zoo goed met mij naar Bourbonnais te gaan; ik heb met u en den eerw. Courjeault belangrijke zaken te bespreken," zeide de bisschop tot mij na de inwijding van de kapel, een half uur vóor hij St. Anna zou verlaten.

„Het was mijn plan, mylord, reeds vóor gij het aanboodt, om uw Lordschap te vragen mij die eer aan te doen," antwoordde ik.

Wij moesten twee uren hard rijden om de pastorie van den eerw. Courjeault te bereiken, die een heerlijken maaltijd klaargemaakt had, waarop verscheidene van de voornaamste burgers van Bourbonnais waren genoodigd.

Toen al de gasten vertrokken en de bisschop, de heer Courjeault en ik alleen waren, haalde de eerste uit zijn koffer een bundel weekbladen van Montreal, Canada, waarin verscheidene, voor den bisschop zeer beleedigende en nadeelige brieven, die R. L. C. geteekend waren, gepubliceerd waren. Terwijl hij ze mij liet zien, zeide hij:

„Mijnheer Chiniquy, mag ik de reden weten, waarom gij zooveel beleedigends tegen uw bisschop geschreven hebt?"

„Mylord," antwoordde ik, „ik kan de verbazing en verontwaardiging, die mij vervulden, toen ik de brieven las, niet uitdrukken. Maar, Gode zij dank, ik ben de schrijver van die slechte brieven niet. Ik zou liever mijne rechterhand laten afhouwen, dan zulke valsche en lage dingen tegen u of iemand anders neerschrijven."

„Verzekert gij mij, dat gij de schrijver van die brieven niet zijt? Ontkent gij dit beslist, en zijt gij met den inhoud van dit leugenachtig geschrijf bekend?" hernam de bisschop.

„Ja, Mylord, ik ben met den inhoud van dit geschrijf bekend. Ik heb het dikwijls met den grootsten afkeer en met de diepste verontwaardiging gelezen; maar ik verklaar beslist, dat ik er nooit een enkelen regel van geschreven heb."

„Kunt gij mij dan zeggen, wie het wel geschreven heeft?" zeide de bisschop.

Ik antwoordde: „Mylord, wees zoo goed die vraag aan den eerw. Courjeault te doen; hij kan uw Lordschap, beter dan iemand anders, inlichtingen over deze zaak geven."

Ik zag den heer Courjeault verontwaardigd aan, en gaf hem zoodoende genoegzaam te kennen, dat hij het masker, waarachter hij zich de laatste drie of vier maanden verborgen had, niet langer kon dragen. De oogen van den bisschop waren strak op den sidderenden priester gevestigd. Neen, ik had nog nooit zoo iets vreemds gezien als het gelaat van dien ongelukkigen man. Zijn gezicht, dat al leelijk was, kreeg nu eene lijkkleur, terwijl zijne oogen onbewegelijk op den grond waren geslagen.

De eenige levensteekenen, die aan hem te bespeuren waren, waren zijne krampachtig knikkende knieën en de groote zweetdroppels, die langs zijn ongewasschen gelaat liepen. (In het voorbijgaan zij gezegd, dat deze priester, op weinige uitzonderingen na, de vuilste man was, dien ik ooit gezien heb.)

Diep verontwaardigd riep de bisschop uit: „Mijnheer

Courjeault, gij zijt de schrijver van die slechte en lasterijke brieven! Driemaal hebt gij geschreven, en tweemaal hebt gij mij woordelijk gezegd, dat zij van den heer Chiniquy waren! Ik vraag niet eens meer, of gij de schrijver van die lasteringen tegen mij zijt, ik lees het duidelijk op uw aangezicht. Uwe kwaadaardigheid tegen den heer Chiniquy is werkelijk duivelsch. Gij wildet hem in mijne achting, zoowel als in die zijner landgenooten, doen dalen. En om dit doel des te eerder te bereiken, publiceert gij de grootste leugens tegen mij in de Canadeesche nieuwsbladen, om zoodoende mij over te halen den heer Chiniquy als een bedrieger te brandmerken. Hoe is het mogelijk, dat een priester zich zoo geheel aan den duivel kan overgeven!"

Toen, mij aansprekende, zeide de bisschop: „Mijnheer Chiniquy, ik vraag u vergiffenis, dat ik geloofd heb, dat gij ontaard genoeg zoudt zijn die lasteringen tegen uw bisschop te schrijven; ik werd door dien leugenaar bedrogen. Ik zal onmiddellijk terugtrekken, wat ik tegen u geschreven en gezegd heb."

Daarna, den heer Courjeault opnieuw aanziende, zeide hij: „De lichtste straf, die ik u kan opleggen, is u uit mijn bisdom te zetten en aan al de bisschoppen van Amerika te schrijven, dat gij de slechtste priester zijt, dien ik ooit gezien heb, en dat zij u nooit aan eenige betrekking op dit vasteland mogen helpen."

Nauwelijks had de bisschop deze laatste woorden uitgesproken, of de heer Courjeault viel voor mij op zijne knieën, en mijne handen, die hij krampachtig in de zijne drukte, met zijne tranen nat makende, zeide hij: „Och, mijnheer Chiniquy, ik zie nu de grootheid van mijne zonde tegen u en tegen ons beider bisschop. Vergeef mij, om des lieven Zaligmakers, om Jezus' wil. Ik neem God tot getuige, dat gij nooit een getrouwer vriend, dan ik zal zijn, zult vinden. En gij, mylord, laat mij u zeggen, dat ik God dank, dat mijne kwaadaardigheid en mijn groote

zonde beide tegen u en den heer Chiniquy uitgekomen en tegelijk gestraft is. Ik vraag u mij in den naam van onzen gekruisigden Zaligmaker te vergeven. God weet, dat gij later geen gehoorzamer en ijverig priester, dan ik zal zijn, hebben zult."

Ik antwoordde: „Ja, mijnheer Courjeault, ik vergeef u van ganscher harte, zooals ik wensch, dat mijn genadige God mij mijne zonden vergeve. Moge Hij, die uw berouw ziet, u ook vergeven!"

En ook de bisschop vergaf hem, na een zeer degelijken en vaderlijken raad, met zachtheid, hoewel met diepen ernst, gegeven. Het was toen omtrent drie uur in den namiddag. Wij scheidden om onze vespers en metten op te zeggen (gebeden, die bijna een uur duurden). Ik had die juist in den tuin opgezegd, toen ik den heer Courjeault van de kerk naar mij zag toeloopen, maar zijne schreden waren onvast als die van een ontroerd of halfdronken mensch. Ik verschrikte op dit gezicht, want hij was een geheelonthouder, en ik wist bovendien dat hij geen sterken drank krijgen kon. Hij deed twee of drie stappen voorwaarts en ging toen weer achteruit. Eindelijk kwam hij dichtbij, maar hij zag er zoo verschrikt en verslagen uit, dat hij nauwelijks herkenbaar was. Hij mompelde iets, dat ik niet verstaan kon. „Zeg nog eenmaal, wat gij gezegd hebt," zeide ik tot hem, „ik heb u niet verstaan." Hij bedekte toen zijn gezicht met zijne handen en mompelde wederom iets; zijne stem werd gesmoord door zijne tranen en snikken. Ik veronderstelde, dat hij mij weer vergiffenis kwam vragen voor zijn laatste kwaadaardigheid en lasteringen tegen mij, en had innig medelijden met hem.

Daar er een paar zitplaatsen nabij waren, zeide ik tot hem: „Mijn waarde heer Courjeault, kom hier naast mij zitten; denk niet meer aan het verledene. Ik zal nooit meer om uw tijdelijke dwalingen denken; gij moogt mij als uw vertrouwdsten vriend beschouwen."

„Ach, mijnheer Chiniquy," antwoordde hij. „Ik moet u een ander donker geheim van mijn ellendig leven openbaren. Meer dan een jaar heb ik met de dochter van den koster geleefd, alsof zij mijne vrouw was. Zooeven heeft zij mij verteld, dat zij binnen weinige dagen moeder moet worden, en dat ik raad moet schaffen en haar 500 dollars geven. Zij dreigt mij, mij openlijk bij den bisschop en bij de menschen aan te klagen, als ik haar en haar kind niet onderhoud. Zou het niet beter voor mij zijn vannacht te vluchten en naar Frankrijk terug te keeren, naar mijn eigen familie, om mijne schande te verbergen? Somstijds kom ik in verzoeking mij in de rivier te werpen, om zoo·doende een einde te maken aan mijn ellendig en onteerd bestaan. Denkt gij, dat de bisschop mij deze nieuwe misdaad zou vergeven, als ik hem tevoet val en vergeving vraag? Zou hij mij een andere plaats in zijn uitgestrekt bisdom willen geven, waar mijne ongelukken en mijne zonden niet bekend zijn? Zeg mij toch, wat ik moet doen."

„Uw ongeluk, antwoordde ik, „is werkelijk groot. Als de bisschop niet hier was, zou ik u misschien een goed plan aan de hand kunnen doen. Maar de bisschop is aanwezig en dus de aangewezen man om u te zeggen, hoe gij uit dien bodemloozen afgrond, waarin gij gevallen zijt, kunt uitkomen. Hij is uw eigenlijke raadgever; ga hem alles openhartig vertellen en volg zijn raad."

Wankelende en zoo diep ontroerd, dat zijn snikken en kermen op tamelijk grooten afstand konden gehoord worden, ging hij naar den bisschop. Ik bleef alleen, half verpletterd door wat ik gehoord had. Een half uur later kwam de bisschop bij mij. Hij was bleek en zijne oogen waren rood van het weenen. Hij zeide tot mij: „Mijnheer Chiniquy, wat een vreeselijk schandaal! Welk een nieuwe schande voor onze heilige Kerk. Die heer Courjeault, dien ik tot nog toe als een mijner beste priesters beschouwde, is een duivel in menschengedaante; wat moet

ik met hem doen? Help mij toch met uw raad; zeg mij, wat dunkt u de beste manier om opspraak te vermijden en het geloof van de goede menschen staande te houden tegen den verwoestenden storm, die over hen losbarst?"

„Mijn waarde bisschop," antwoordde ik, „hoe meer ik over die schandalen hier nadenk, hoe minder kans ik zie om de kerk te redden van een vreeselijken ondergang. Ik gevoel te veel de verantwoordelijkheid van mijn raad om er u een te geven. Laat uw Lordschap onder de leiding van den Geest Gods doen wat zij het beste oordeelt voor de eer van de Kerk en de zaligheid van zoovele zielen, die in gevaar verkeeren van om te komen, als dit schandaal bekend wordt. Wat mij aangaat, het eenige wat ik doen kan, is mijn aangezicht met schaamte verbergen, en naar mijn jonge kolonie terugkeeren om te bidden, te weenen en te arbeiden."

De bisschop hernam: „Ik wenschte dit te doen: de heer Courjeault zegt mij, dat de menschen niet het minste vermoeden hebben van zijne zonde, en meent dat het zeer gemakkelijk is, dat meisje naar het huis te zenden, dat in Canada opgericht is voor de misdaden der priesters, zonder dat er achterdocht door opgewekt wordt. Hij schijnt berouw te hebben, zoodat ik hoop dat wij in het vervolg niets meer van hem te vreezen zullen hebben. Hij zal nu hier het leven leiden van een goed priester, zonder eenig schandaal te maken. Maar als ik hem verplaats, zal men van zijn val iets gaan vermoeden en de opspraak, die wij nu trachten te vermijden, zal alsdan komen. Wees zoo vriendelijk mij honderd dollars te leenen, die ik aan den heer Courjeault zal geven om zoo spoedig mogelijk aan dat meisje te zenden; hijzelf zal hier na die zware beproeving voorzichtig te werk gaan. Wat denkt gij van dat plan?"

„Als uw Lordschap zeker is van de bekeering van den heer Courjeault en als er geen gevaar bestaat, dat zijn groote misdaad bij de menschen bekend wordt, is het

zeker het verstandigste, wat gij doen kunt, het meisje naar Canada te zenden en den heer Courjeault hier te houden. Maar ik vrees toch, dat er groote bezwaren aan verbonden zijn."

Ofschoon het laat op den dag was en ik eerst gemeend had aldaar den nacht door te brengen, ging ik toch naar mijn geliefde kolonie St. Anna terug. Bourbonnais geleek mij een brandend huis, in welks kelder een vaatje buskruit stond, waarvan men niet te ver af kon wezen.

Vijf dagen later klopten vier van de voornaamste burgers van die belangrijke maar zwaar beproefde plaats aan mijne deur. Zij waren als een deputatie van het geheele dorp gezonden, om mij te vragen wat zij met hun curator, den heer Courjeault, moesten doen.

Zij vertelden dat verscheidenen hunner al langen tijd vermoed hadden dat er iets gaande was tusschen dien priester en des kosters dochter; zij hadden dit echter stilgehouden. Maar gisteren, zeiden zij, waren de oogen van de gemeente voor dit groote schandaal opengegaan.

De walgelijke beleefdheden van den curator toen het slachtoffer van zijn wellust in de koets plaats nam, deden iedereen vermoeden, dat zij in Montreal bevallen moest.

„En nu, mijnheer Chiniquy, zijn wij gezonden om uw raad in te winnen. Zeg ons toch, wat wij moeten doen!"

„Lieve vrienden," antwoordde ik, „niet aan mij, maar aan ons aller bisschop moet gij vragen, wat gedaan moet worden onder zulke droevige omstandigheden."

Maar zij antwoordden: „Kunt gij niet zoo vriendelijk zijn met ons naar Bourbonnais mede te gaan, en onzen ongelukkigen priester vertellen, dat zijn misdadig gedrag allen bekend is, en dat wij hem onmogelijk een dag langer als onzen leermeester kunnen houden? Hij heeft ons in het verleden groote diensten bewezen, die wij nooit zullen vergeten. Wij zullen hem volstrekt niet slecht behandelen of beleedigen. Ofschoon schuldig, is hij nog een priester. De eenige gunst, die wij van hem vragen, is dat

hij zonder opschudding des nachts de plaats verlate, om onaangename tooneelen te voorkomen van zijn persoonlijke vijanden, die door zijn farizeesche strengheid talrijk en bitter zijn!"

„Ik zie geene reden om u die gunst te weigeren," antwoordde ik. Drie uur later bracht ik in de tegenwoordigheid van die vier heeren mijn droevige boodschap aan den ongelukkigen priester. Hij ontving haar als zijn doodvonnis. Maar hij was nederig en gelaten.

Onze groote genadige God, die zeer dikwijls uit de zonden en dwalingen van zijn volk het goede heeft doen voortkomen, gebruikte de publieke zonde van dezen priester om de schellen van veler oogen te doen vallen en om naar het licht te doen uitzien, dat reeds aan den horizon verrees. Het was alsof eene stem des hemels door velen onzer gehoord werd: „Ziet gij niet, dat gij in de Kerk van Rome het Woord van God niet volgt, maar wel de leugenachtige overleveringen der menschen? Is het niet duidelijk, dat het celibaat van uwe priesters een strik en eene instelling des satans is?"

Velen vraagden mij hun uit het Evangelie aan te toonen, waar Christus de wet van het celibaat had ingesteld. „Ik zal nog beter doen," voegde ik hun toe, „ik zal u het Evangelie zelf in handen geven, opdat gij in het heilige boek lezen moogt, wat over dat onderwerp geschreven is." Denzelfden dag beval ik een koopman van Montreal mij een groote kist met Nieuwe Testamenten, die op bevel van den aartsbisschop van Quebec gedrukt waren, te zenden en op den 25sten bestelde ik evenveel te Nieuw-York. Zeer spoedig wist een ieder mijner emigranten, dat Jezus zijn apostelen en priesters niet alleen nooit verboden had te huwen, maar dat Hij het aan hun keus gelaten had vrouwen te nemen en met haar samen te leven, overeenkomstig het getuigenis van Paulus: „Hebben wij niet macht, om eene vrouw, eene zuster zijnde, met ons te leiden, gelijk ook de andere apostelen, en de broeders

des Heeren en Cefas?" (1 cor. IX : 5). Men leerde uit het Evangelie, dat het leerstuk van het celibaat der priesters niet door Christus van den hemel gebracht was, maar een verdichtsel der duisternis was om de ellenden der menschen te vermeerderen. De ijverige onderzoekers herlazen telkens deze woorden van Christus: „Indien gijlieden in mijn Woord blijft, zoo zijt gij waarlijk mijne discipelen. En gij zult de waarheid verstaan; en de waarheid zal u vrijmaken.... Indien dan de Zoon u zal vrijgemaakt hebben, zoo zult gij waarlijk vrij zijn" (Joh. VIII : 31, 32, 36). En die belofte van vrijheid, die Christus dengenen gaf, die zijn Woord lazen en volgden, deed hunne harten van vreugde opspringen. Zij waren voor hen als hemelsche muziek. Ook bemerkten zij, dat, zoo dikwijls de discipelen van Christus Hem gevraagd hadden, wie de eerste (dus de paus) in zijne Kerk zou zijn, Hij altijd plechtig en stellig verklaard had, dat in zijne Kerk nooit iemand de eerste zou zijn om te heerschen. Zoo begonnen zij ernstig te vreezen, dat de groote macht van den paus en zijne bisschoppen niets anders dan eene heiligschennende aanmatiging was. Het duurde niet lang, of ik zag dat het lezen van de Heilige Schriften mijne lieve landgenooten in andere menschen veranderde. Zij begonnen aan iets beters en hoogers te denken. Zij begonnen te vermoeden, dat de zware ketenen, die hunne schouders verwondden, hen verhinderden zoo in welvaart, verstand en vrijheid toe te nemen als hunne gelukkiger medemenschen, Protestanten genaamd.

Het was nog niet het heldere licht der middagzon, maar toch de gezegende morgenschemering van een nieuwen dag.

XXIX.

DE HEER COURJEAULT STEEKT MIJNE KERK IN BRAND. BEZOEK VAN BISSCHOP VANDEVELD. ZIJN ONTSLAG ALS BISSCHOP VAN CHICAGO. BISSCHOP O'REGAN WORDT IN ZIJNE PLAATS BENOEMD.

Gedurende de volgende zes maanden kwamen meer dan 500 huisgezinnen uit Frankrijk, België en Canada, en gaven aan onze kolonie zooveel leven, kracht en voorspoed, als ik onmogelijk beschrijven kan.

Toen ik op den eersten Zondag van Mei 1853 na den dienst mijn middagmaal genoot, kwamen twee kleine jongens, die in de kerk waren gebleven voor de catechisatie, naar de pastorie loopen, roepende: „Brand! Brand! Brand!" Blootshoofd en half verlamd door de gedachte, dat mijne kerk in brand stond, ging ik naar buiten om de droevige werkelijkheid te zien. Een wolk van rook en vuur sloeg reeds door de houten muren en het dak aan alle kanten uit. Terstond snelde ik naar de kerk met een emmer water in mijne hand. Maar het was te laat om er gebruik van te maken: de vlammen verspreidden zich met een vreeselijke snelheid over het nieuwe vernis, als over buskruit. In minder dan twee uur lag alles in de asch. Er bestond geen twijfel bij ons of dit was het werk van een brandstichter, want er was na den dienst nooit vuur in de kerk. Vele vreemdelingen, die van verre gekomen waren, hadden het geheele schip van de kerk en de bovengalerijen doorgeloopen, om het geheele gebouw

beter te kunnen bezien, en twee hunner had men tien of vijftien minuten alleen met eenige kleine jongens zien achterblijven; zij waren toen naar het dorp teruggekeerd, zonder door iemand opgemerkt te zijn, want het was tijd voor het middageten en niemand sloeg acht op hen. Zonder dralen maakten wij eene inteekenlijst op om een steenen kerk te kunnen bouwen. Binnen een uur hadden wij vier duizend dollars in geld en meer dan vijf duizend dollars in hout, steenen en andere materialen. En niet alleen was men gul met inteekenen, maar men heeft ook tot den laatsten penning eerlijk alles betaald, waarvoor men ingeschreven had.

Den volgenden Dinsdag kwam bisschop Vandeveld naar Chicago om met mij de herstelling van het vreeselijk verlies te bespreken en tevens om van mij te hooren wie de brandstichter was. Alle feiten, die wij opsomden, kwamen op hetzelfde punt neer. Het was duidelijk, dat de ellendige Courjeault met Lebel, den Fransch-Canadeeschen priester van Chicago, dat slechte werk door hunne handlangers hadden uitgevoerd. Er bestond daaraan hoegenaamd geen twijfel bij mij, toen ik spoedig daarna vernam, dat de heer Courjeault zijn verblijf had gekozen in een dier donkere holen, kloosters van La Trappe genaamd, die de satan op aarde gebouwd heeft tot een voorsmaak van de hel, die der goddeloozen deel hiernamaals is.

Het onverwacht bezoek van mijn bisschop verheugde mij in het eerst, omdat ik hoopte, dat hij mij eenige woorden van bemoediging zou toespreken. Maar hoe groot was mijne teleurstelling, toen hij tot mij zeide: „Mijn lieve mijnheer Chiniquy, ik moet u iets openbaren, dat ik nog aan niemand heb bekend gemaakt. Het is een geheim en ik verzoek u dus er vooralsnog geen woord over te spreken. Ik kan niet langer bisschop van Illinois blijven. Neen! Ik kan de verantwoordelijkheid van zulk een hooge positie niet meer dragen, omdat ik niet bij machte ben mijne

plichten te vervullen en te doen, wat mijne Kerk van mij vraagt. Het gedrag van de priesters van dit bisdom is zoodanig, dat, als ik de verordeningen van den canon wilde opvolgen, ik genoodzaakt zou zijn al mijne priesters, met uitzondering van u en twee of drie anderen, te schorsen. Zij zijn allen bekende zondaars en leven in publieke of geheime hoererij; verscheidenen hunner hebben kinderen bij hun eigen nichten en twee zelfs bij hun eigen zusters. Ik denk niet, dat er tien in God gelooven; de godsdienst is voor hen niets anders dan een goed betalende comedie. Waar kan ik een geneesmiddel vinden voor zulk een algemeen kwaad? Kan ik één hunner straffen en de anderen vrijlaten in hun verschrikkelijke handelingen, als ze bijna allen even schuldig zijn? En zou de algemeene schorsing van deze priesters niet de doodslag zijn van onze Kerk in Illinois? Daarenboven hoe kan ik straffen, als ik weet dat velen hunner gereed staan mij te vergiftigen op hetzelfde oogenblik, dat ik een vinger tegen hen ophef? Zijt gij onbekend met het feit, dat mijn voorganger vergiftigd is door een van die priesters, die verscheidene nonnen verleid had, toen hij een onderzoek naar de zaak instelde? Ik ben van plan naar Rome te gaan, zoo spoedig ik van den paus daartoe verlof kan krijgen, om het bisdom van Chicago aan zijne voeten neder te leggen, 't geen ik zonder eenig verder bedenken doe. Als de paus mij geen ander bisdom geeft met een aantal betere priesters, verkies ik liever het overige van mijn leven als priester aan het hoofd van een kleine gemeente te staan, waar ik de zware verantwoordelijkheid, die mij hier doodt, niet op de schouders heb. De laatste misdaad van Courjeault en Lebel, waarvan gij heden het slachtoffer zijt, hebben den bitteren beker, dien God mij aan de lippen zet om te drinken, gevuld. Hij vloeit over. Ik kan het niet langer uithouden."

Terwijl de bisschop zoo sprak, vloeiden zijne tranen rijkelijk. Het was ondertusschen zeer laat geworden; te

laat inderdaad om nog te trachten hem van gedachten te doen veranderen. Ik besloot tot den volgenden dag te wachten; alsdan hoopte ik overvloedig tijd te hebben zijn zwaarmoedige gedachten te verdrijven en hem moed in te spreken. En bovendien, ik was zelf geheel ontmoedigd door die vreeselijke onthullingen, en had rust noodig naar lichaam en ziel. Maar helaas, de volgende dag zou een der donkerste van mijn priesterlijk leven zijn. Toen den volgenden morgen het uur voor het ontbijt was aangebroken, ging ik den bisschop wakker maken. Hoe ontstelde ik echter, hem dronken te vinden. Vóór hij naar bed ging, had hij mijne huishoudster gevraagd hem de flesch wijn te geven, die ik voor de mis gebruikte. Het was een groote flesch, bijna een „quart" wijn bevattende — die op zijn minst zes maanden zou duren — en dien had hij dien nacht geheel leeggedronken.

Men had mij verteld, dat bisschop Vandeveld een dronkaard was evengoed als de meeste bisschoppen van de Vereenigde Staten, maar ik had het nooit geloofd. Hij dronk altijd zeer matig in mijne tegenwoordigheid, 't zij ik aan zijne tafel zat, of hij aan de mijne. Het schijnt dat hij zich des nachts, als niemand hem zien kon, aan deze hatelijke gewoonte overgaf.

Ik had zulke goede en verheven gedachten van dien man gekoesterd wegens de edele hoedanigheden in hem gevonden! Zijn verstand was zoo helder, zijne geleerdheid zoo groot, zijn hart zoo ruim, zijne plannen zoo grootsch, zijne godsvrucht zoo oprecht, zijne liefde zoo alleszins een bisschop van Christus waardig. Steeds had ik er mij in verheugd zijn volle vertrouwen te mogen bezitten, want ik beschouwde hem als een bisschop, die in heel de kerk niemand boven zich had.

De verwoesting van mijn geliefde kerk door de hand van brandstichters was voorzeker een groote ramp voor mij; maar de val van mijn bisschop, die zulk een groote plaats in mijn hart innam, was nog veel grooter. Ik had

de middelen in mijne hand om die kerk te herbouwen; maar mijn vertrouwen in den bisschop was onherstelbaar en voor eeuwig vernietigd! Nooit had een zoon meer oprecht zijn vader bemind dan ik hem bemind had, en nooit een priester meer oprechten eerbied voor zijn bisschop gekoesterd dan ik voor hem! O, welk een vreeselijke wond werd dien dag in mijn hart geslagen! Welke ondragelijke smarten leed ik! Maar hoe dikwijls heb ik mijn God later voor deze wonden gedankt! Zonder die zou ik nooit geweten hebben, dat inplaats van in de heilige Kerk van Christus te zijn, ik de slaaf was van dat groote Babylon, dat de natiën vergiftigt met den wijn harer gruwelen. Mijne liefde en achting voor bisschop Vandeveld behoorden tot de sterkste ketenen, waarmeê ik aan de voeten van de afgoden van Rome gebonden was. Ik zal God eeuwig danken, dat Hijzelf op dien dag van onuitsprekelijke droefheid die ketenen verbroken heeft. Het overige gedeelte van den dag, zoowel als het uur van den volgenden morgen dat de bisschop in mijn huis sleet, bleef ik bijna stom in zijne tegenwoordigheid. Hij was niet weinig verlegen, toen hij mijne gedachte vroeg over zijn plan om het bisdom te verlaten. Ik antwoordde hem in weinige woorden, dat ik het plan niet kon afkeuren; want ik zou liever in een donker bosch bij wilde dieren leven, dan met dronken, God verloochenende priesters en bisschoppen.

Eenige maanden later vernam ik zonder spijt, dat de paus zijn verzoek om ontslag uit het bisdom Chicago had aangenomen en hem tot bisschop van Natchez in Louisiana had benoemd. Zijn opvolger in het bisdom Chicago was de eerw. O'Regan. Een der eerste dingen, die deze nieuwe bisschop deed, was bisschop Vandeveld voor de rechtbank brengen als een dief, daar hij hem beschuldigde honderd duizend dollars van het bisdom Chicago gestolen en medegenomen te hebben. Het is niet noodig te zeggen, dat deze daad groote opspraak verwekte. Niet alleen in Illinois, maar door heel de Vereenigde Staten hadden

beiden, priesters en leeken, voor de wereld van schaamte moeten blozen en hunne oogen nederslaan. De twee bisschoppen, de beste advocaten nemende om elkander te bestrijden, hadden bijna aan de wereld bewezen, dat zij beiden even groote schurken en dieven waren, toen de paus tusschenbeide trad en hen noodzaakte met twisten op te houden en de zaak voor zijne rechtbank te Rome te brengen. En daar werd uitgemaakt, dat de honderd duizend dollars, die werkelijk van het bisdom Chicago naar dat van Natchez medegenomen waren, tusschen de beide bisschoppen gelijkelijk zouden verdeeld worden!

Nooit zal ik den dag vergeten (11 December 1854), toen ik bisschop O'Regan voor de eerste maal ontmoette, noch den pijnlijken indruk, dien ik bij die eerste samenkomst ontving. Hij had een middelmatige lengte en een terugstootend gelaat; zijn hoofd was altijd in beweging; al zijne bewegingen droegen het kenmerk van onbeschaamdheid, verachting, tirannie en hoogmoed; er was hoegenaamd niets aangenaams noch in zijne woorden, noch in zijne manieren. Toch viel ik voor hem op de knieën om zijn zegen te vragen, nadat ik mijn naam genoemd en zijne hand, die zoo koud was als de hand van een lijk, gekust had.

XXX.

SIMONIE, DIEFSTAL EN ROOVERIJ VAN BISSCHOP O'REGAN. IK BESLUIT HEM TEGEN TE STAAN. HIJ GEBRUIKT DEN HEER SPINK OM MIJ TWEEMAAL IN DE GEVANGENIS TE WERPEN, DOCH HIJ FEILT IN ZIJN BOOS OPZET. ABRAHAM LINCOLN VERDEDIGT MIJ. BISSCHOP O'REGAN VERKOOPT DE PASTORIE VAN DE FRANSCH-CANADEEZEN EN STEEKT HET GELD IN ZIJN ZAK. HIJ BESLUIT MIJ UIT MIJN KOLONIE TE VERWIJDEREN EN NAAR KAHOKIA TE ZENDEN. DEPUTATIE NAAR DEN BISSCHOP. ZIJN ANTWOORD.

Eene maand na de aankomst van onzen nieuwen bisschop waren er in alle steden van Illinois de vreemdste en slechtste praatjes over hem in omloop. Het zou moeilijk gegaan zijn van Chicago tot Caïro een enkele stad te bezoeken zonder van de meest geachte bewoners te hooren, of in sommige der invloedrijkste nieuwsbladen te lezen, dat bisschop O'Regan een dief en geldwolf, een bedrieger en nog erger was. De bitterste klachten werden heel Illinois door gehoord. „Hij heeft de schoone en kostelijke kleederen gestolen, die wij voor onze kerk gekocht hebben," riepen de Fransch-Canadeezen van Chicago. „Hij heeft ons een groote som ontfutseld, die wij gegeven hebben om onze kerk te bouwen; hij heeft haar voor 40.000 dollars verkocht en het geld voor eigen gebruik in zijn zak gestoken, zonder er ons kennis van te geven," zeiden de Duitschers. „Zijn dorst naar geld is zóo groot, zeide de geheele Katholieke bevolking van

Illinois, „dat hij zelfs de beenderen van de dooden verkocht heeft om zijne schatten te vermeerderen."

Ik had in het eert gehoopt, dat die berichten zeer overdreven waren. Maar het werd met den dag erger, en daarom rekende ik het mijn plicht naar Chicago te gaan, om te zien wat van dat alles waar was. Ik ging dadelijk naar de Fransch-Canadeesche kerk en tot mijn onuitsprekelijke droefheid vond ik dat het maar al te waar was, dat de bisschop de mooie kerkkleederen gestolen had, die mijne landgenooten voor hun eigen priester voor groote feestdagen gekocht hadden, en dat hij ze voor eigen gebruik naar de St. Maria-kathedraal had laten brengen. Mijn arme landgenooten waren diep verontwaardigd. Verscheidenen hunner spraken er van, hem voor den burgerlijken rechter te dagvaarden en hem te noodzaken terug te geven wat hij gestolen had. Slechts met de grootste moeite slaagde ik er in eenigen hunner te weerhouden hem publiek op straat of zelfs in zijn eigen paleis te mishandelen en te beleedigen. Het eenige wat ik doen kon om hun toorn te stillen, was hun te beloven zijn Lordschap te gaan bezoeken en hem te zeggen, dat ze die kleederen weer terug wilden hebben.

Het tweede wat ik deed, was naar het kerkhof te gaan, en te zien in hoeverre het waar was, dat onze bisschop zelfs de beenderen van zijne gemeenteleden verkocht, om aan geld te komen. Op weg naar het Roosch-Katholieke kerkhof ontmoette ik een groote menigte karren met zand beladen, dat, naar de voerlieden mij vertelden, uit het kerkhof was gehaald, maar ik wilde hen niet tegenhouden, vóor ik aan de poort van die heilige plaats was. Daar vond ik drie voerlieden, die juist het kerkhof verlieten. Ik vroeg hunne toestemming en verkreeg die ook, om het zand, dat zij wegreden, te onderzoeken, om te zien of er ook beenderen in waren. In de eerste kar kon ik niets vinden, en ik hoopte, dat zulks ook het geval zou zijn met de twee andere. Maar tot mijn schrik en schaamte vond

ik in de tweede kar de onderkaak van een kind en in de derde kar een gedeelte van de armbeenderen en bijna den geheelen voet van een menschelijk wezen. Ik vroeg den voerlieden beleefd mij de juiste plaats aan te wijzen, waar zij dat zand gegraven hadden en zij voldeden aan mijn verzoek. Tot mijn onuitsprekelijke droefheid bemerkte ik nu, dat de bisschop een groote leugen verteld had, toen hij, om de publieke verontwaardiging tegen zijn heiligschennenden handel te stillen, gepubliceerd had, dat hij slechts het zand verkocht buiten de heining, aan den oever van het meer.

Het is waar dat hij, om zijn zaak goed te maken, bevolen had, dat de oude heining moest weggenomen worden om een nieuwe te maken, vele voeten binnen de oude. Maar deze ellendige en schaamtelooze uitvlucht maakte zijne misdaad nog grooter, dan deze in het eerst geschenen had. Wat deze lage handelwijze nog erger maakte, was dat de bisschop van Chicago dat stuk land van de stad voor een begraafplaats gekregen had na een plechtigen eed, dat deze grond slechts voor het begraven van dooden zou gebruikt worden.

Iedere vracht aarde, die verkocht werd, was dus niet alleen eene daad van simonie, maar tevens de verbreking van een plechtigen eed. Geene woorden kunnen de schaamte uitdrukken, die ik gevoelde, toen ik mij overtuigd had van de waarheid van wat de pers van Chicago en van den geheelen staat Illinois gepubliceerd had tegen onzen bisschop omtrent zijn heiligschennenden handel.

Langzaam van het kerkhof naar de stad terugkeerende, ging ik dadelijk naar den bisschop om de belofte te vervullen, aan de Fransch-Canadeezen gegeven, nl. om te trachten hun mooie kleedingstukken weer terug te krijgen. Maar ik was nog niet lang bij hem, of ik zag, dat ik mij slechts zijn onverzoenlijken haat op den hals zou halen, als ik de zaak van mijn arme landgenooten bepleitte. Ik beschouwde het echter als mijn plicht alles te

doen wat in mijn vermogen was, om de oogen van mijn bisschop te openen voor den kuil, dien hij voor zichzelven en voor ons, Katholieken, groef.

„Mylord," zeide ik, „het zal uw Lordschap niet verwonderen als ik u zeg, dat alle ware Katholieken van Illinois innig bedroefd zijn over de artikelen, die zij dag aan dag in de nieuwsbladen tegen hun bisschop geschreven vinden."

„Ja, ja," antwoordde hij kortaf, „de goede Kaholieken moeten inderdaad bedroefd zijn zulke walgelijke hekelschriften tegen hun superieur te lezen, en ik veronderstel, dat gij een zijt van hen, die er over bedroefd zijn. Maar waarom houdt gij uw schaamtelooze en ongevoelige landgenooten dan niet tegen zulke dingen van mij te schrijven? Ik zie dat de meeste van die lasterschriften door Fransch-Canadeezen geteekend zijn."

Ik antwoordde: „Ik ben thans in Chicago, mylord, om, zooveel in mijn vermogen is, een einde te maken aan die schandalen."

„Zeer goed, zeer goed," hernam hij; „daar gij den naam hebt een grooten invloed op uwe landgenooten uit te oefenen, zoo maak er gebruik van om hun opstandig gedrag tegen hun bisschop te doen ophouden. Dan zal ik gelooven, dat gij een goed priester zijt."

Ik antwoordde: „Ik hoop, dat ik slagen zal in hetgeen uw Lordschap wil, dat ik doen zal. Maar om dit doel te bereiken, moeten er twee zaken gebeuren."

„En die zijn?" vroeg de bisschop haastig.

„Ten eerste, dat gij de mooie kerkkleederen teruggeeft, die gij van de Fransch-Canadeesche gemeente hebt afgenomen. Ten tweede: Dat gij u van heden af er beslist van onthoudt, het zand van de begraafplaats, dat de graven der dooden bedekt te verkoopen."

Zonder iets te antwoorden, sloeg de bisschop hard met zijn vuist op de tafel en liep de kamer twee- of driëmaal haastig op en neder; zich toen tot mij keerende, en met

zijn vinger naar mij wijzende, riep hij in een vlaag van toorn uit:

„Nu zie ik, dat het waar is wat de heer Spink mij gezegd heeft. Gij zijt niet alleen mijn bitterste vijand, maar het hoofd van mijne vijanden. Gij kiest hunne partij tegen mij. Gij keurt hun smadelijk schrijven tegen mij goed. Ik zal die kerkkleederen niet teruggeven; ze zijn mijn eigendom, evengoed als de Fransch-Canadeesche kerk. Weet gij niet, dat de grond, waarop de kerken gebouwd zijn, zoowel als de kerken zelven en al wat kerkeigendom is, aan den bisschop behoort? Zou het niet een eeuwige schande geweest zijn die mooie kleederen in een ellendige kerk van Chicago te gebruiken, terwijl de bisschop van die belangrijke stad in lompen gehuld was? Het was in het belang van de bisschoppelijke waardigheid, toen ik beval, dat die rijke en kostbare kleederen, die volgens de wet de mijne zijn, van die kleine en nietsbeduidende gemeente naar mijn kathedraal van St. Maria zouden overgebracht worden, en als gij slechts een ziertje eerbied voor uw bisschop hadt, mijnheer Chiniquy, zoudt gij onmiddellijk naar uwe landgenooten gaan en een einde maken van hun murmureeringen en lasteringen tegen mij, door hun eenvoudig te zeggen, dat ik van die kerk, die de mijne is, naar de kathedraal, die ook de mijne is, niets dan het mijne heb overgebracht. Zeg uw landgenooten hun mond te houden en hun bisschop te eerbiedigen, daar hij geheel en al in zijn recht is."

Kort daarop sleepte zijn agent Pieter Spink mij als een gevangene voor de „Criminal Court" van de Kankakee, mij valschelijk van misdaden beschuldigende, die zijn kwaadaardigheid alleen kon uitgevonden hebben. Mylord O'Regan had besloten mij te schorsen, maar omdat hij daarvoor hoegenaamd geene aanleiding vond, noch in mijn bijzonder, noch in mijn publiek leven als priester, had hij er bij dien landspeculant op aangedrongen mij te vervolgen; terwijl hij beloofde zijne schorsing te zullen

gronden op het vonnis, dat door de „Criminal Court" van Kankakee over mij zou uitgesproken worden. Maar de bisschop en Pieter Spink moesten eene teleurstelling ondervinden, want de uitspraak van de Court op den 13den November 1855 was in mijn voordeel. Mijn hart was met vreugde vervuld over deze nieuwe overwinning, die God mij had doen behalen op mijn onbarmhartige vervolgers. Ik dankte Hem daarvoor van ganscher harte. Mijn beide advocaten, de heeren Osgood en Paddock, kwamen mij evenwel vertellen: „Onze overwinning, ofschoon groot, is niet zoo beslissend als verwacht was. Want de heer Spink heeft zooeven onder eede verklaard, dat hij geen vertrouwen heeft in de Kankakee Court en daarom appèl aanteekent bij de Court van Urbana in het graafschap Champaign. Het spijt ons u dit te moeten zeggen, en tevens dat gij in de handen van den baljuw onder borgtocht een gevangen man blijven moet. De baljuw moet u de volgende lente op den 19den Mei aan dien van Urbana overgeven."

Op het zelfde oogenblik dat ik de Court met een bezwaard hart verliet, kwam een gentleman, een vreemdeling, naar mij toe en zeide: „Ik heb uw proces van den beginne gevolgd. Het is afschuwelijker dan gij denkt. Uw vervolger Spink is slechts een instrument in de handen van den bisschop. De werkelijke vervolger is de landhaai, die aan het hoofd van het bisdom staat, en die onzen heiligen godsdienst door zijn geheime en openbare schandalen tot eene aanfluiting maakt. Daar gij de eenige onder zijne priesters zijt, die hem durft weerstaan, heeft hij besloten zich van u te ontdoen; hij wil al zijne schatten besteden en den onweerstaanbaren invloed van zijn hooge positie aanwenden om u ten onder te brengen. Het ongeluk voor u is, dat, als gij één bisschop bestrijdt, gij al de bisschoppen van de wereld bestrijdt. Zij zullen met O'Regan, hoewel zij hem haten en verachten, al hun rijkdom en invloed gebruiken om u het stilzwijgen op te leggen. Gij behoefdet geene uitspraak tegen u te vreezen

in dit gedeelte van Illinois, waar gij te wel bekend zijt, ondanks de valsche getuigen, die zij medegebracht hadden om zoodoende invloed op uwe rechters uit te oefenen. Maar als gij temidden van vreemdelingen zijt, let dan goed op wat gij zegt; de valsche eeden van uwe vijanden kunnen door de jury als Evangeliewaarheden worden aangenomen en dan, hoewel onschuldig, zijt gij verloren. Ofschoon uw advocaten ervaren mannen zijn, zult gij te Urbana nog wel een beteren vinden. Tracht Abraham Lincoln als uw verdediger te krijgen. Als die man u verdedigt, zult gij overwinnend uit den hachelijken strijd te voorschijn treden."

„Maar," hernam ik, „wie is die Abraham Lincoln? Ik heb nooit tevoren van dien man gehoord."

„Abraham Lincoln," antwoordde hij, „is de beste advocaat en de eerlijkste man, dien wij in Illinois hebben."

Ik ging onmiddellijk met dien vreemdeling naar mijne advocaten, die op weinige schreden van ons een druk gesprek voerden, en vroeg hun, of er iets tegen zouden hebben, als ik de hulp van Abraham Lincoln inriep om mij te Urbana te verdedigen. Zij beiden antwoordden: „o, Als gij hulp van Abraham Lincoln kunt krijgen, doe het dan zonder aarzelen. Wij kennen hem goed; hij is een van de beste advocaten en tevens een der eerlijkste mannen, die wij in onzen staat hebben."

Zonder een oogenblik tijd te verliezen, ging ik met den vreemdeling naar het telegraafkantoor en telegrafeerde Abraham Lincoln, of hij (hoewel mij onbekend) mijn eer en mijn leven bij de volgende zitting van de Court te Urbana in Mei wilde verdedigen. Omtrent twintig minuten later ontving ik het antwoord:

„Ja, ik zal bij de volgende zitting van de Court te Urbana in Mei uw eer en leven verdedigen.

Abraham Lincoln."

Eenige minuten later ging Spink naar het telegraafkantoor om Lincoln te vragen, hem in de volgende zitting

van de Court te Urbana te helpen. Maar hij kwam te laat.

Vóor ik naar Urbana werd overgebracht, moest ik met Paschen 1856 nieuwe olie hebben, die gebruikt wordt ten behoeve van de zieken voor de ceremonie, welke de Kerk het sacrament van het laatste oliesel noemt, en voor den doop van kinderen. Ik zond mijn kleinen zilveren doos met een geachten jongen koopman, Dorion genaamd, uit mijne kolonie naar den bisschop. Maar hij bracht haar terug zonder een druppel olie met een beleedigenden brief van den bisschop, omdat ik geen vijf dollars als betaling voor de olie meegegeven had. Dit verwachtte ik ook. Ik wist, dat hij de gewoonte had zijne priesters vijf dollars voor die olie te laten betalen, die niet meer dan dan twee of drie centen waard was.

Deze daad van mijn bisschop was een van de vele bewijzen van geldzucht, waaraan hij zich elken dag schuldig maakte. Ik nam zijn brief met mijn kleine zilveren doos naar den aartsbisschop van St. Louis, mylord Kenrich, bij wien ik mijne klachten tegen den bisschop van Chicago op den 9den April 1856 indiende. Die hooge kerkvoogd zeide mij, dat vele priesters van het bisdom Chicago reeds dezelfde klachten bij hem ingediend hadden en hem het schandelijk gedrag van hun bisschop hadden meêgedeeld. Hij stemde toe, dat de roofzucht van bisschop O'Regan, zijne diefstallen, zijne leugens, zijne daden van simonie openbaar en ondragelijk waren, maar dat hij er niets aan kon veranderen, en zeide: „Wat ik u kan aanraden, is rechtstreeks aan den paus te schrijven. Geef de duidelijkste bewijzen voor uwe aanklacht tegen den schuldigen bisschop. Ik zal zelf schrijven, om alles wat gij mij gezegd hebt te bevestigen; want ik weet dat het waar is. Mijn hoop is dat uwe klachten de opmerkzaamheid van den paus zullen trekken. Hij zal dan waarschijnlijk iemand hierheen zenden om een onderzoek in te stellen, en dan die slechte man genoodzaakt worden zijn ontslag aan te vragen. Als gij, zooals ik hoop, slagen zult in uw prijzens-

waardige pogingen om een einde aan zijn wangedrag te maken, zult gij de dankbaarheid der Kerk ten volle verdiend hebben .Want die beginsellooze kerkvoogd is de oorzaak, dat onze heilige godsdienst niet alleen zijn goeden naam in de Vereenigde Staten verliest, maar ook dat hij een voorwerp van verachting wordt, daar immers al zijne misdaden bekend zijn."

Ik moest echter mijn schrijven aan den paus uitstellen, want weinige dagen na mijne terugkomst van St. Louis in mijne kolonie, moest ik mij in de handen van den baljuw van Kankakee stellen, die door Spink gedrongen werd, mij op den 19den Mei 1856 gevangen te nemen en als een misdadiger in de handen van den baljuw van het graafschap Champaign over te geven.

Ik bleef zes lange dagen te Urbana als gevangene van den baljuw. Gedurende het grootste gedeelte van den dag werd alles, wat menschelijke taal kan uitdrukken om te mishandelen en te beleedigen, mij aangedaan. God alleen weet, wat ik in die dagen geleden heb; maar ik werd door de goddelijke Voorzienigheid als met een sterken muur omringd. Abraham Lincoln, „de beste advocaat en de eerlijkste man van Illinois," was mijn verdediger; de geleerde en oprechte David Davis mijn rechter. De laatste werd in 1882 vice-president van de Vereenigde Staten, en de eerste was van 1861—1865 de meest geëerde president der Republiek. Ik heb nooit iets gehoord, dat de welsprekendheid van Abraham Lincoln evenaarde, toen hij de getuigenisen van de twee valsch zwerende priesters Lebel en Carthuval, die met tien of twaalf andere omgekochte getuigen tegen mij gezworen hadden, ontzenuwde. Na dit welsprekend pleidooi en de toespraak van den geleerden rechter Davis zou ik zeker onschuldig verklaard zijn, als mijn beide advocaten door een droevige fout geen Roomsch-Katholiek in de jury hadden laten zitten. Natuurlijk wilde die Roomsch-Katholiek mij veroordeeld zien, toen de elf eerlijke en verstandige Pro-

testanten eenparig hun „niet schuldig" uitbrachten. Toen de Court ten laatste zag, dat het onmogelijk was de jury zoover te brengen om een eenparige uitspraak te doen, werden zij allen ontslagen. Maar Spink noodzaakte den baljuw opnieuw mij gevangen te houden, daar hij de toestemming van de Court gekregen had, de vervolging op den 19den October 1856 bij gelegenheid van de volgende rechtszitting wederom te beginnen. Ik kwam op den 20sten October aan met mijne advocaten, de heeren Osgood en Paddock, en een dozijn getuigen. De heer Abraham Lincoln was slechts weinige minuten vóor ons van Springfield aangekomen. De rechter David Davis, later vice-president van de Vereenigde Staten, was met hem in gezelschap, toen ik hem ontmoette. De heer Spink werd echter gedurende die zitting genoodzaakt, terwijl hij zoo bleek werd als een ter dood veroordeelde, voor de rechters op te staan en te zeggen: „Ik verzoek de Court mij toe te staan mijne vervolging tegen den heer Chiniquy te doen ophouden. Ik ben nu overtuigd, dat hij niet schuldig is aan de misdaden, waarvan hij beticht is."

De Heilige Schrift zegt, dat de eene afgrond tot den anderen roept. Die waarheid werd door het gedrag van bisschop O'Regan vervuld. Toen hij zich eenmaal op het hellend vlak der zonde bevond, zonk hij veel spoediger nog dan een steen, die in de zee geworpen wordt. Niet tevreden met den diefstal van de rijke kleederen der Fransch-Canadeesche kerk van Chicago, peinsde hij over eene ongerechtigheid, die meer dan ooit den vloek der Roomsch-Katholieken van Illinois op zijn hoofd zou doen neerkomen. Hij bedacht niets minder dan den algeheelen ondergang van de bloeiende gemeenten mijner Fransch-Canadeesche landgenooten van Chicago en St. Anna. De scheiding van den Fransch sprekenden priester van Chicago van zijne gemeenteleden, zoowel als die van mij en mijne kolonie, was reeds bepaald.

Onze kerken zouden gesloten worden en na eenigen

tijd aan de Iersche bewoners of aan den hoogsten bieder voor eigen gebruik verkocht worden. Deze groote ongerechtigheid zou te Chicago het eerst beginnen. Niet lang na Paschen van 't jaar 1856 werd de eerw. Lemaire verwijderd, geschorst en schandelijk uit het bisdom gejaagd, zonder dat er een enkele reden voor opgegeven werd; hierdoor waren de Fransch-Canadeezen plotseling zonder leeraar. Weinige dagen later werd de pastorie, die zij voor hun priester in de Clarkstraat gebouwd hadden, aan een Amerikaan voor twaalfhonderd dollars verkocht. De mooie, kleine kerk, die zij op den grond naast de pastorie met zooevele opofferingen hadden doen verrijzen, werd door den bisschop aan de Iersche Katholieken voor omtrent twee duizend dollars per jaar verhuurd en al dit geld werd, zonder eenige kennisgeving aan mijne landgenooten, door den bisschop in den zak gestoken.

Ofschoon ik aan deze trouwelooze handelingen gewoon was, kon ik in het eerst de geruchten van deze handelwijze niet gelooven. Zij schenen meer dan eerloos en onmogelijk te zijn. Ik ging naar Chicago, in de hoop het publieke gerucht overdreven te vinden. Maar helaas, er was niets overdrevens in.

De wolf had de schapen verstrooid en de kudde verwoest. De eens zoo bloeiende Fransche gemeente van Chicago bestond niet meer. Waar ik heenging, overal zag ik mijne landgenooten tranen van droefheid schreien en hoorde ik kreten van verontwaardiging tegen den onrechtvaardigen bisschop. Jong en oud, rijk en arm onder hen, beschuldigden en vervloekten den hardvochtigen, gemijterden roover, die het gewaagd had zulk een menigte ongerechtigheden publiek te bedrijven, om zijn dorst naar goud te lesschen en zijn haat aan de Fransch-Canadeezen te koelen.

Zij vroegen mij wat zij doen moesten; maar wat kon ik antwoorden? Opnieuw verzocht men mij naar hem toe te gaan en hem alles onder het oog te brengen. Maar ik

toonde hun aan, dat, daar het mij niet gelukt was de priesterlijke kleederen terug te krijgen, er hoegenaamd geen hoop bestond, dat hij het huis en de kerk zou teruggeven. Het eenige wat ik hun kon aanraden, was vijf of zes der invloedrijkste gemeenteleden te kiezen, en hem eerbiedig te vragen met wat recht hij hun niet alleen hun priester maar ook de pastorie en de kerk, die zij gebouwd hadden, ontnomen en aan andere menschen gegeven had.

De heeren Franchere en Roffinot (die nog leven) en zes andere achtenwaardige Fransch-Canadeezen werden door al de leden naar hun bisschop afgevaardigd om hem die vragen te doen. Hij antwoordde hun:

„Gij, Fransch-Canadeezen, kent uw godsdienst niet. Kendet gij hem slechts eenigszins beter, dan zoudt gij weten dat ik het recht bezit uwe kerken en kerkgoederen te verkoopen, het geld er van in mijn zak te steken, en te eten en te drinken zooals ik wil." Na dit antwoord werden zij schandelijk uit zijne tegenwoordigheid op straat gejaagd. Het nageslacht zal dit alles moeilijk gelooven, maar toch is het waar. Den volgenden dag, den 19den Augustus 1856, hoorde de bisschop, dat ik in Chicago was en liet hij mij roepen. Ik ontmoette hem na het diner. Ofschoon hij niet smoordronken was, vond ik hem nochtans vol wijns en verschrikkelijk opgewonden.

„Mijnheer Chiniquy," zeide hij, Gij hadt mij beloofd uw invloed te gebruiken om een einde te maken aan het oproerig gedrag uwer landgenooten tegen mij. Maar ik bemerk, dat zij onbeschaamder en onhandelbaarder zijn dan ooit; en het is mijn vaste overtuiging, dat dit uwe schuld is. Gij en een handjevol Fransch-Canadeezen geven mij meer moeite dan alle andere priesters en gemeenteleden van Illinois. Gij zijt te dicht bij Chicago en oefent hier te veel invloed op uwe gemeente uit. Ik moet u naar een vergelegen oord verplaatsen, waar gij genoeg te doen zult hebben zonder u met mijne zaken te bemoeien. Ik heb uwe diensten noodig te Kahokia, in mijn bisdom

Quincy; als gij daar den 15den September a.s. niet zijt, zal ik u schorsen, in den ban doen en voor altijd een einde maken aan uwe schelmerijen."

Toen ik het grootste gedeelte van den nacht had doorgebracht met God te bidden het hart van mijn bisschop te veranderen en mij mijne gemeente te laten behouden, die mij steeds dierbaarder werd juist door de pogingen van mijn vijand om mij van haar te scheiden, schreef ik een brief aan den bisschop. Die brief was nog niet op de post gedaan, of wij hoorden dat de dronken priesters rondom ons het praatje uitstrooiden, dat de bisschop mij geschorst had en dat hij hun bevolen had, de kolonie St. Anna te verzorgen. Ik hield oogenblikkelijk eene vergadering met mijne gemeenteleden en zeide: „De bisschop heeft mij niet geschorst, zooals de naburige priesters vertellen, hij heeft slechts gedreigd zulks te doen, als ik niet vóór den 15den van de volgende maand van hier naar Kahokia ben vertrokken. Maar ofschoon hij mij niet geschorst heeft, kan het zijn, dat hij het praatje laat uitstrooien, zulks wèl gedaan te hebben. Wij hebben alles te wachten van den verwoester der bloeiende gemeente van de Fransch-Canadeezen te Chicago. Hij wil u in het ongeluk storten, gelijk hij het hen gedaan heeft. Maar vóór hij ons opoffert, hoop ik, dat wij met Gods hulp als Christen-krijgsknechten voor ons leven zullen strijden, en al de middelen aangrijpen, die de wetten onzer Kerk, die van Gods heilig Woord en de roemrijke constitutie der Vereenigde Staten ons toestaan tegen onzen onbarmhartigen tiran te gebruiken. Ik vraag van u als een gunst, eene deputatie van vier leden onzer kolonie, in wie gij een onbepaald vertrouwen stelt, te benoemen, om dezen brief naar den bisschop te brengen. Maar alvorens dien brief te overhandigen, moeten zij hem eenige vragen doen, en de antwoorden op die vragen in zijne tegenwoordigheid met groote nauwkeurigheid opschrijven en ze getrouw aan ons overbrengen. Wij verkeeren nu in een zwaren

strijd en moeten daarom voorzichtig maar krachtig handelen." Daar de heeren J. B. Lemoine, Léon Mailloux, Francis Béchard en B. Allaire met algemeene stemmen gekozen werden, gaven wij hun de volgende vragen mede om den bisschop voor te leggen.

1°. Hebt gij den heer Chiniquy geschorst?

2°. Waarom hebt gij hem geschorst? Is de heer Chiniquy aan zulk eene misdaad schuldig, dat hij verdient geschorst te worden? Zijn die misdaden tegen hem op wettige wijze bewezen?

3°. Waarom ontneemt gij ons den heer Chiniquy?

Onze deputaten kwamen kort daarop van Chicago terug met het volgende rapport en antwoord, dat zij korten tijd later voor de Kankakee Court bezwoeren.

1°. Ik heb den heer Chiniquy op den 19den dezer geschorst om zijne hardnekkigheid, en omdat hij zich niet aan mijne bevelen wilde onderwerpen, toen ik hem gebood naar Kahokia te gaan.

2°. Als de heer Chiniquy na dien tijd de mis gelezen heeft, heeft hij verkeerd gehandeld; de paus alleen kan hem in zijne kerkelijke en priesterlijke bedieningen herstellen.

3°. Ik verwijder hem van St. Anna in weerwil van zijne en uwe verzoeken, omdat hij niet in vrede en vriendschap heeft willen leven met de eerw. Lebel en Carthuval.

(Toen den bisschop gevraagd werd, of die twee priesters niet door hem voor openlijke zonden geschorst waren geweest, moest hij „ja" antwoorden.)

4°. De tweede reden, waarom ik den heer Chiniquy van St. Anna verwijder teneinde hem naar zijn nieuw arbeidsveld te zenden, is, de vervolging, die de heer Spink tegen hem ingesteld heeft, te doen ophouden.

(Toen den bisschop gevraagd werd of de vervolging door de verplaatsing van den heer Chiniquy zou ophouden, antwoordde hij: „Dat kan ik niet beloven.")

5°. De heer Chiniquy is een van de beste priesters in

mijn bisdom; en het is niet noodig, dat ik mij van zijne diensten beroof; want geene beschuldiging tegen het zedelijk gedrag van dien heer is voor mij bewezen.

6°. De heer Chiniquy heeft verzocht, dat een onderzoek zou ingesteld worden, opdat hij zou kunnen bewijzen, dat zekere beschuldigingen valsch waren; hij heeft mij de namen van zijne beschuldigers gevraagd, om hen van hunne dwaling te kunnen overtuigen; ik heb hem dit verzoek niet toegestaan.

(Nadat de bisschop die verklaring had afgelegd, overhandigde de deputatie hem zijn brief, die klaarblijkelijk een diepen indruk op hem maakte. Nadat hij dien gelezen had, zeide hij:)

7° Weest zoo vriendelijk den heer Chiniquy te zeggen, dat hij bij mij moet komen om zich voor zijn nieuwe betrekking gereed te maken, en dat ik hem de noodige brieven zal meêgeven, om daar zijne werkzaamheden te kunnen beginnen.

Geteekend: Francis Béchard.
„ J. B. Lemoine.
„ Bastilique Allaire
„ Léon Mailloux.

XXXI

BESLUITEN GENOMEN OP EEN PUBLIEKE VERGADERING TE CHICAGO. IK SCHRIJF AAN PAUS PIUS. IX EN NAPOLEON, KEIZER VAN FRANKRIJK. KARDINAAL BIDINI. BISSCHOP SMITH BENOEMD INPLAATS VAN BISSCHOP O'REGAN. ACTE VAN ONDERWERPING AAN DEN NIEUWEN BISSCHOP. DE VREDE VERZEGELD EN OP DEN 25sten MAART 1858 GEPROCLAMEERD.

Op een openbare vergadering van de Fransche en Canadeesche Katholieken te Chicago, in de „hal" van den heer Bodicar gehouden, werden de volgende besluiten genomen.

1°. Dat de Rigth Rev. O'Regan, bisschop van Chicago, het vertrouwen van de Fransche en Canadeesche bevolking van Chicago geheel verloren heeft van het oogenblik, dat hij ons onze kerk heeft afgenomen.

2°. Dat de Right Rev. O'Regan vuigen laster tegen de Fransche en Canadeesche bevolking van Chicago gepubliceerd heeft, toen hij zeide, dat hij ons onze kerk ontnam, omdat wij er niet voor konden betalen.

3°. Dat de Right Rev. O'Regan, toen hij aan onze deputaten, die hem kwamen vragen, met welk recht hij ons onze kerk ontnam om haar aan een andere gemeente te geven, zeide: „Ik heb het recht met uwe kerk en uwe kerkgoederen te doen, wat ik wil; ik kan alles verkoopen

en het geld in mijn zak steken en gaan waarheen ik wil," en alzoo zich eene macht heeft aangematigd, die de tyranniek is om nog langer door een Christelijk, vrij volk gehoorzaamd te worden.

4°. Dat het karakter van de verschillende rechtszaken, die de Right Rev. O'Regan voor de civiele gerechtshoven van dezen Staat gehad heeft en die allen beslist verloren zijn, aan de geheele bevolking bewezen heeft, dat hij de positie, die hij in de Katholieke Kerk bekleedt, geheel onwaardig is.

5°. Dat de Right Rev. O'Regan alhier openlijk beschuldigd is van simonie, omdat hij honderd dollars aan een priester heeft afgeperst voor de toestemming om de sacramenten onder ons te bedienen.

6°. Dat de Right Rev. O'Regan, toen hij den Ierschen en Duitschen Katholieken verbood met de Fransch-Katholieke Kerk gemeenschap te oefenen en het den Fransch-Canadeezen wel toestond met de Iersche en Duitsche Kerken gemeenschap te oefenen, gehandeld heeft met het plan om de Fransche Kerk van haar godsdienstige inkomsten en andere donaties te berooven, welke daden wij als onrechtvaardig en in strijd achten met den geest van de Kerk en ons meer een koopmanschap dan een Christelijk werk toeschijnen.

7°. Dat de Fransche en Canadeesche bewoners van Illinois met leedwezen en verwondering gezien hebben, dat de eerw. Desaulnier zich ten dienste gesteld heeft van den onbarmhartigen en schaamteloozen vervolger van zijn landgenooten.

8°. Dat de eerw. Chiniquy, herder van St. Anna, den dank verdient van iederen Katholiek van Illinois, daar hij het eerst aan de roofzuchtige tyrannie van den bisschop van Chicago paal en perk gesteld heeft.

9°. Dat de Fransche Katholieken van Chicago besloten zijn alles te doen, wat in hun vermogen is om den heer

Chiniquy te sterken in zijn strijd tegen den bisschop van Chicago.

10°. Dat een gedrukt afschrift van deze besluiten aan iederen bisschop en aartsbisschop van de Vereenigde Staten en van Canada gezonden zal worden, opdat zij de noodzakelijkheid mogen inzien om aan de Kerk van Illinois een bisschop te geven, welke die hooge waardigheid met meer eer bekleedt.

11°. Dat een afschrift van deze besluiten aan Zijne Heiligheid Paus Pius IX zal gezonden worden, opdat hij aangespoord worde een onderzoek in te stellen naar den vernederenden toestand van de Kerk in Illinois, sedert de tegenwoordige bisschop onder ons woont.

12°. Dat de onafhankelijke en vrijheidlievende pers van de Vereenigde Staten verzocht worde deze besluiten voor het geheele land te publiceeren.

Get. P. F. Rofinot, President.
„ David Franchere, Secretaris.

Ik had den raad niet vergeten, die mij den 9den April 1858 door den aartsbisschop Kenrich van St. Louis gegeven was, om mijne klachten bij den paus zelven in te dienen. Maar de groote moeilijkheden en beproevingen, die elkander gedurig opgevolgd waren, hadden het mij onmogelijk gemaakt, dien raad tot nog toe op te volgen. Toch besloot ik den paus alle beschuldigingen, die tegen den bisschop ingebracht en bewezen waren, te zenden met vermelding van de talrijke en schandelijke rechtszaken, die hij voor de civiele gerechtshoven gebracht en zonder onderscheid alle verloren had en de straffen, waartoe hij veroordeeld was. Tot het verzamelen van al deze stukken had ik twee maanden noodig, en nog nooit heb ik in mijn leven zoo hard gewerkt als dien tijd. Al de door mij bijeengebrachte documenten besloegen meer dan tweehonderd bladzijden groot formaat. Ik zond ze aan Paus Pius IX, van slechts de volgende woorden vergezeld: „Heilige Vader. Voor uw kostbare lammeren, die in dit uitgestrekte

bisdom door een verscheurenden wolf, bisschop O'Regan, geslacht en verscheurd worden, en in den naam van onzen Zaligmaker Jezus Christus, bid ik Uwe Heiligheid om te zien of alles wat deze documenten bevatten de waarheid is of niet. Als alles waarheid wordt bevonden, verwijder dan ter wille van het bloed op Golgotha gestort, en om onze onsterfelijke zielen te redden, uit ons midden den onwaardigen bisschop, wiens dagelijksche euveldaden niet langer door een Christenvolk kunnen geduld worden."

Om te voorkomen, dat de dienaars van den paus mijn brief met deze documenten in hunne papiermand wierpen, zond ik van alles een afschrift aan Napoleon III, keizer van Frankrijk, hem eerbiedig verzoekende door zijn gezant te Washington en door zijn consul te Chicago te laten onderzoeken, of deze papieren de waarheid bevatten of niet. Ik meldde hem hoe zijne landgenooten door bisschop O'Regan met de voeten vertreden, verdrukt en geruïneerd werden ter wille van de Iersche bevolking; hoe de kerken, voor het geld van de Franschen gebouwd, publiek gesloten en aan de emigranten uit Ierland afgestaan werden. Napoleon had juist een leger gezonden om den keizer van China te straffen voor eene onrechtvaardigheid, een Franschman aangedaan. Ik schreef hem: „De onrechtvaardigheid ten opzichte van dien Franschman gepleegd in het Chineesche keizerrijk, is niets in vergelijking met wat hier elken dag niet tegen één, maar tegen honderden van Uwer Majesteits landgenooten wordt gedaan. Eén woord van den keizer van Frankrijk aan Zijne Heiligheid zal hier bewerken, wat uwe legers in China uitgericht hebben. Noodzaak den onrechtvaardigen en onbarmhartigen onderdrukker van de Franschen in Illinois, hun recht te doen."

De stoute poging had betere uitwerking dan ik verwacht had. De keizer was toen alvermogend te Rome. Hij had niet alleen den paus van Civita Vecchia naar Rome gebracht, nadat hij die stad eenige jaren vroeger op de Italiaansche

republikeinen veroverd had, maar hij was ook nog steeds de beschermer van den paus.

Toen ik mij eenige maanden later te Chicago bevond, toonde de groot-vicaris Dunn mij een brief van bisschop O'Regan, die gelast was naar Rome te komen en verslag van zijn bestuur te geven, waarin hij o.a. zeide: „Een van de vreemdste dingen, die mij te Rome zijn overkomen, is dat de invloed van keizer Napoleon hier tegen mij is. Ik kan niet begrijpen, welk recht hij heeft zich met de zaken van mijn bisdom te bemoeien."

Ik vernam later, dat het werkelijk op raad van Napoleon was, dat kardinaal Bidini, die vooraf naar de Vereenigde Staten gezonden was om het gedrag van bisschop O'Regan te onderzoeken, ten onzen gunste gesproken had. De kardinalen hadden de bisschoppen in de Vereenigde Staten geraadpleegd, en daar dezen allen eenstemmig verklaarden, dat O'Regan voor zulk een hooge positie ongeschikt en haar onwaardig was, bevalen zij hem onmiddellijk naar Rome te gaan, waar de paus hem zonder verdere complimenten van het bisdom Chicago naar een bisdom, „Dora" genaamd, dat sedert meer dan twaalfhonderd jaar van geene beteekenis was, verplaatste. Dit was zoo goed als een bisdom in de maan. Hij troostte zichzelven in zijn ongeluk door de honderd duizend dollars gestolen geld uit de bank van Parijs te lichten, waar hij ze op verschillende tijden gestort had, en ging naar Ierland, waar hij eene bank oprichtte en in 1865 stierf.

Op den 11den Maart 1858, omtrent tien uur des avonds, werd ik niet weinig verblijd en verrast, toen ik de stem van mijn geachten vriend, den eerw. Dunn, groot-vicaris van Chicago, hoorde, die mijne gastvrijheid voor dien nacht inriep. Zijn eerste woorden waren: „Mijn bezoek moet beslist geheim blijven. De bisschop van Dubuque, die kort geleden tot bestuurder van Chicago benoemd is, heeft mij bevolen en aangeraden zoo bedekt mogelijk tot u te komen." Vervolgens sprak hij met het oog op het pas ge-

beurde: „Uwe overwinning te Rome is volkomen. Gij hebt de grootste zege behaald, die een priester ooit behaald heeft op een onrechtvaardigen bisschop, maar gij hebt dit den keizer van Frankrijk te danken. Het is op zijn raad, die onder de tegenwoordige omstandigheden een bevel is, dat gij onder de bescherming van kardinaal Bidini staat. Zijn verslag aan den paus is, dat alle documenten, die gij naar Rome gezonden hebt, juist zijn. Het onderzoek, dat de kardinaal heeft ingesteld, heeft feiten aan den paus bekend gemaakt, die nog vernederender zijn dan die gij hem geschreven hebt. Verscheidene bisschoppen van de Vereenigde Staten hebben eenparig verklaard dat bisschop O'Regan een ontaard man is, zijne positie geheel en al onwaardig, en den paus aangeraden hem te ontslaan en een anderen bisschop naar Chicago te zenden. Het is te Rome bekend, dat alle vonnissen, die door den bisschop tegen u uitgesproken zijn, onrechtvaardig zijn en geene waarde hebben. Onze goede bestuurder heeft den raad ontvangen een einde te maken aan alle moeilijkheden van uwe kolonie, door u als een goed en getrouw priester te behandelen. Bisschop Smith heeft het raadzaam geoordeeld u te verzoeken hem een geschreven en kerkelijke acte van onderwerping te geven, die hij zal publiceeren om aan de wereld te toonen dat gij nog een goed Roomsch-Katholiek priester zijt."

Ik besloot mijne acte van onderwerping zóó in te kleeden, dat aan alle stemmen tegen mij het zwijgen zou opgelegd worden, en dat men meer dan ooit verzekerd kon zijn, dat mijn geloof, het geloof van mijn dierbare Kerk, die mij nu te Rome zulk een glansrijke overwinning had doen behalen, gegrond was op het Woord van God, op de goddelijke leerstukken van het Evangelie. Ik schreef in mijn naam en in dien mijner gemeente aldus:

„Mylord, bisschop Smith, bisschop Dubuque en bestuurder van het bisdom van Chicago. Wij wenschen te leven en te sterven in de heilige, katholieke, apostolische,

Roomsche Kerk, buiten welke er geene zaligheid is, en om dit aan uw Lordschap te bewijzen, beloven wij het gezag van de Kerk te gehoorzamen, overeenkomstig het Woord en de bevelen Gods, zooals wij die uitgedrukt vinden in het Evangelie van Christus.

C. Chiniquy."

Wij kwamen overeen, dat ik den 25sten Maart met hem naar Dubuque zou gaan, om den bestuurder van het bisdom mijne acte van onderwerping aan te bieden, nadat de gemeenteleden die geteekend hadden. Op dien dag gingen wij beiden dus met den trein van Chicago naar Dubuque, alwaar wij den volgenden dag aankwamen. Om elf uur des voormiddags ging ik naar het paleis van den bisschop, die mij met buitengewone hartelijkheid en toegenegenheid ontving. Ik overhandigde hem bevende onze geschreven acte van onderwerping, daar ik vreesde, dat hij haar verwerpen zou. Hij las haar tweemaal; toen, zijne armen om mij heenslaande, drukte hij mij aan zijn hart. Ik voelde zijne vreugdetranen met de mijne vermengd langs mijne wangen rollen, toen hij zeide: „Hoe blijde ben ik, die onderwerping te zien. Hoe gelukkig zullen de paus en al de bisschoppen van de Vereenigde Staten zijn dit te hooren, want ik wil niets voor u verbergen: wij vreesden, dat beiden gij en uwe gemeenteleden u van de Kerk zoudt afscheiden, door te weigeren u aan haar gezag te onderwerpen."

Ik antwoordde, dat ik mij niet minder gelukkig gevoelde een einde aan die smartelijke moeilijkheden te zien, en ik beloofde hem, dat met Gods hulp onze Kerk geen getrouwer priester zou hebben, dan ik was.

Terwijl wij zoo aangenaam met elkander zaten te praten, werd het etenstijd. Hij gaf mij de eereplaats aan zijn rechterhand naast de twee groot-vicarissen, en niets kon aangenamer zijn dan de tijd, dien wij aan tafel doorbrachten, welke voorzien was met een goed en smakelijk

toebereid, hoewel sober maal. Ik was overgelukkig te zien, dat de bisschop met zijne priesters geheelonthouders waren. Geen wijn of bier verzocht den zwakke. Voordat het diner afgeloopen was, zeide de bisschop tot den heer Dunn: „Gij zult den heer Chiniquy naar St. Anna vergezellen om uit mijn naam aan de gemeente den volgenden Zondag de herstelling van den vrede af te kondigen. Zonder twijfel zal dit een aangenaam nieuws zijn voor de kolonie van vader Chiniquy. Na zoovele jaren van zwaren strijd zullen de leeraar en de gemeente van St. Anna zich ongetwijfeld bijzonder verheugen in de dagen van vrede, die hun nu verzekerd zijn." Toen, mij aansprekende, ging de bisschop voort: „De eenige voorwaarde van dien vrede is, dat gij vijftien dagen in de eenzaamheid en overdenking zult doorbrengen in een van de godshuizen, dat gij zelf kunt uitkiezen. Ik denk, dat het u goed zal doen, na zooveel moeite en afgematten strijd, eenige dagen in stilte en gebed door te brengen op een van onze schoone, vreedzame, afgelegen plaatsen."

Den volgenden dag, 27 Maart, was het Palmzondag, een van de groote feesten van de Roomsche Kerk. Er was een ontzaglijke toevloed van menschen, die niet alleen samengevloeid waren door de groote plechtigheid van het feest, maar ook door de begeerte om den afgezant, door hun bisschop gezonden om den vrede af te kondigen, te zien en te hooren. Hij deed zulks in een kernachtige, Engelsche toespraak, die ik in het Fransch vertaalde. Daarop overhandigde hij mij een palmtak, en ik bood hem ten aanzien der gansche gemeente een anderen aan, beladen met schoone bloemen, als een bewijs van de eendracht, die hersteld was tusschen mijne kolonie en de kerkelijke overheden.

Opdat mijn Christelijke lezer mijne blindheid en de genade Gods aan mij bewezen, moge inzien, moet ik met schaamte erkennen, dat ik blijde was vrede met die zondige menschen gesloten te hebben, hetgeen echter geen

vrede met God beteekende. Maar de groote God zag in genade op mij neder. Hij zou spoedig den vrede met de groote afvallige Kerk verbreken, die de wereld vergiftigt met den wijn van hare betooveringen, opdat ik wandelen mocht in het licht van het Evangelie en dien vrede en die vreugde mocht bezitten, die alle verstand te boven gaan.

XXXII.

VEREEREND GETUIGSCHRIFT VAN MIJN BISSCHOP. MIJNE AFZONDERING. GROOT-VICARIS SAURIN. GROOT-VICARIS DUNN SCHRIJFT MIJ OVER DEN STORM DOOR DE JEZUIETEN VERWEKT. GEZICHT. CHRISTUS BIEDT ZICH ALS EENE GAVE AAN. MIJNE ZONDEN WORDEN MIJ VERGEVEN, EN IK WORD RIJK, GELUKKIG, GERED, TERUGKEER NAAR MIJNE GEMEENTE.

Bisschop Smith vervulde zijne aan mij afgelegde belofte door mij een getuigschrift te geven, dat beiden, vrienden en vijanden, ten bewijze moest strekken, dat de smartvolle jaren van strijd, die wij juist doorworsteld hadden, gevolgd zouden worden door jaren van den eervolsten en voortdurenden vrede, die tusschen ons heerschte. Ik las het met groot-vicaris Dunn, die er niet minder blijde om was, daar het getuigde van de groote achting, die de bisschop voor mij en mijne gemeente koesterde. Ik had nog nooit een document bezeten, waarin zulk een getuigenis van mij werd afgelegd. Ik schreef hem onmiddellijk een korten brief om hem te bedanken en vroeg hem voor mij te bedienen gedurende de gelukkige dagen van afzondering, die ik in het klooster van St. Jozef zou doorbrengen.

De eerw groot-vicaris Saurin en zijn assistent, de heer

Granger, ontvingen mij als twee Christen-gentlemen en ik kan zeggen, dat zij mij gedurende mijn verblijf in het klooster voortdurend overlaadden met bewijzen van groote vriendelijkheid. Ik vond in hen beiden de beste voorbeelden van Roomsche priesters. Mijne achting, eerbied, ja, ik waag het te zeggen, mijne annbidding voor den groot-vicaris Saurin vermeerderden, zoo dikwijls ik het voorrecht genoot met hem te spreken.

De eenige dingen, die mij hinderden, waren:

1° Als sommigen van de lagere monniken hem kwamen spreken, moesten zij nederknielen en buigen, alsof hij een God ware; en zij moesten in die nederige en vernederde houding blijven, totdat hij hun door een teeken van zijne hand of met een woord zijner lippen toestond op te staan.

2°. Ofschoon hij den talrijken Protestantschen ouders, die hunne zonen en dochters door hem lieten opvoeden, beloofde zich nooit met hun godsdienst te zullen bemoeien, was hij desniettemin voortdurend bezig met te trachten proselieten van hen te maken. Verscheidene van zijn Protestantsche leerlingen werden in de Kerk van Rome opgenomen en zwoeren den godsdienst hunner vaderen in mijne tegenwoordigheid op Paaschavond van dat jaar af.

Mijn voornaamste bezigheid was den Bijbel te lezen en te bestudeeren. Dat goddelijke boek was mij nooit zoo dierbaar geweest als van het oogenblik af, dat God mij bewerkt had het als het fondament van mijn geloof te nemen in de acte van onderwerping, die ik kort geleden aan mijn bisschop gegeven had; en mijne Kerk was mij nog nooit zoo dierbaar geweest als sedert zij die onvoorwaardelijke onderwerping had aangenomen. Ik had een heiligen hoogmoed en smaakte een zoete vreugde, dat ik eindelijk de stem van den vijand het stilzwijgen had opgelegd, die stem, welke mijn geloof zoo dikwijls aan het wankelen gebracht had door mijne ziel toe te roepen:

„Ziet gij niet, dat gij in uwe Kerk van Rome het Woord van God niet volgt, maar slechts de leugenachtige overleveringen der menschen?" Mijne Kerk had mij kort geleden door haar bisschop datgene gegeven, wat ik als een onfeilbare verzekering van het tegendeel beschouwde, door n.l. het document aan te nemen, dat geteekend was door mij en mijne gemeenteleden en waarin wij duidelijk gezegd hadden, nooit eenig gezag of eenigen superieur te zullen gehoorzamen, of „hunne bevelen of leerstellingen moesten op het Evangelie van Christus gegrond zijn." Mijne ziel verheugde zich in dit alles, maar — niet lang zou de rust duren. Den 5den April ('s Maandags na Paschen) overhandigde de groot-vicaris Saurin mij een brief van den heer Dunn, waarin deze mij meldde, dat een nieuwe storm, door de Jezuïeten verwekt, over mij stond los te breken, en dat deze storm heviger zou zijn dan zijne voorgangers, waarom ik mij moest voorbereiden op nieuwe en nog ernstiger conflicten, dan ik tot nu toe beleefd had.

Den volgenden morgen overhandigde de heer Saurin mij een anderen brief van den bisschop van Dubuque en zeide met eene sympathie, die ik nooit vergeten zal: „Het spijt mij, dat uwe verwachting niet is verwezenlijkt en dat er nog geen einde is aan uwe moeilijkheden. Bisschop Smith beveelt u met woorden, die verre van vriendelijk zijn, naar Dubuque terug te keeren."

Toen ik nog op weg was naar Dubuque, deed ik Chicago aan, om van mijn getrouwen vriend, den heer Dunn, de oorzaak van den nieuwen storm te vernemen.

Onder meer zeide deze tot mij:

„De gouverneur en de Jezuïeten hebben uwe onderwerping aan verscheidene bisschoppen getelegrafeerd, die eenparig geantwoord hebben, dat zij verworpen moet worden, en dat een andere zonder eenige voorwaarde van u gevraagd moet worden. Gij hebt mij vroeger terecht gezegd, dat uwe acte van onderwerping nog te goed was

voor de bisschoppen en den paus. Doch wat zult gij nu doen?"

Ik antwoordde: „Ik weet volstrekt niet, wat ik doen zal; maar om niet te dwalen, lieve mijnheer Dunn, zal ik doen wat onze groote en genadige God mij beveelt."

„Zeer goed, zeer goed," antwoordde hij. „God helpe u."

Na een warmen handdruk ging ik met den trein verder naar Dubuque, alwaar ik den volgenden morgen aankwam. Naar het paleis van den bisschop gegaan, vond ik hem in gezelschap van een Jezuïet, waardoor ik mij gevoelde als een hulpeloos schip tusschen twee dreigende ijsbergen.

„Uw lordschap wenscht mij te spreken?" vroeg ik.

„Ja, mijnheer, ik heb u hier ontboden," antwoordde hij.

„Wat verlangt gij van mij, mylord?" hernam ik.

„Ik heb u bevolen hier te komen, omdat gij mij de laatste maal, toen gij hier waart, bedrogen hebt.', antwoordde hij. „Gij gaaft mij eene acte van onderwerping, doch gij weet zeer goed, dat dat stuk zoo niet mag heeten. Ik heb haar toen aangenomen, maar ik heb toen verkeerd gehandeld; ik verwerp haar nu."

Ik antwoordde: „Hoe kunt gij zeggen, dat ik u bedrogen heb! Het document, dat ik u gegeven heb, is in goed, verstaanbaar Engelsch geschreven. Ik zie, het ligt hier op uwe tafel, gij hebt het dus nog eens gelezen. Welnu, als gij er door bedrogen zijt, hebt gij uzelven bedrogen, maar gij kunt mij niet beschuldigen van u bedrogen te hebben."

Hij nam toen het document in de handen en las het, doch gekomen aan de woorden: „Wij onderwerpen ons aan uw gezag overeenkomstig het Woord van God, zooals wij het in het Evangelie van Christus vinden," hield hij op en zeide: „Wat bedoelt gij hiermede?"

„Ik bedoel", antwoordde ik, „wat gij daar leest. Ik bedoel, dat noch ik, noch mijne gemeente ons aan iemand zullen onderwerpen, dan overeenkomstig de eeuwige wetten van waarheid, rechtvaardigheid en heiligheid Gods, zooals wij die in den Bijbel uitgedrukt vinden."

Vertoornd antwoordde hij: „Zulk een taal is louter Protestantisme. Ik kan zulk een voorwaardelijke onderwerping van een priester niet aannemen."

Toen scheen het mij, alsof ik die geheimzinnige stem weer hoorde: „Ziet gij niet, dat gij in uwe Kerk van Rome het Woord van God niet volgt, maar wel de leugenachtige overleveringen der menschen?" Gode zij dank, ik legde die stem in dat plechtige uur het stilzwijgen niet op. Een vurig maar stil gebed ging uit het diepst van mijn hart op tot den genadetroon. Met al het vuur van mijne ziel zeide ik: „o, Mijn God! spreek, spreek weer tot uwen armen dienstknecht en verleen mij de genade uw heilig Woord te volgen." Toen zeide ik tot den bisschop: „Gij bedroeft mij zeer door deze acte van onderwerping te verwerpen en een andere te vragen."

„Ik hoop, mijnheer Chiniquy", zeide de bisschop op een zachter en beleefder toon, „dat gij als een goed priester niet tegen uw bisschop wilt opstaan en dat gij mij zulk een acte van onderwerping geven zult, als ik van u gevraagd heb. Neem deze woorden „Woord van God," „Evangelie van Christus" en „Bijbel" uit uw eerste document weg, en ik zal tevreden zijn."

„Maar mylord," zoo sprak ik weer, „met mijne gemeente heb ik die woorden neergeschreven, omdat wij slechts dien bisschoppen, die het Woord van God volgen, zullen gehoorzamen. Wij zullen ons slechts aan de Kerk, die het Evangelie van Christus eerbiedigt en volgt, onderwerpen."

Toornig hervatte hij: „Neem uit uwe acte van onderwerping de woorden „Woord van God," „het Evangelie van Christus" en „den Bijbel" weg, of ik zal u als een oproermaker straffen."

„Mylord," antwoordde ik, „die uitdrukkingen staan daar, om aan ons en de geheele wereld te toonen, dat „het Woord van God," „het Evangelie van Christus" en „de Bijbel" de hoeksteenen zijn van onze heilige Kerk.

Als wij die kostbare steenen verwerpen, op welk fundament zullen dan onze Kerk en ons geloof rusten?"

Bits klonk zijn antwoord: „Mijnheer Chiniquy, ik ben uw superieur en wil niet met u redetwisten. Gij staat onder mij. Het is uw plicht mij te gehoorzamen. Geef mij dadelijk een acte van onderwerping, waarin gij eenvoudig verklaart, dat gij en uwe gemeente u aan mijn gezag onderwerpt en belooft alles te doen, wat ik vraag."

Ik antwoordde bedaard: „Wat gij vraagt is geen acte van onderwerping, maar eene acte van aanbidding. Ik weiger beslist haar te geven."

„Als dit zoo is," antwoordde hij, „kunt gij niet langer een Roomsch-Katholiek priester zijn."

Mijne handen naar den hemel heffende, riep ik met luider stemme: „God almachtig zij eeuwiglijk geprezen."

Ik zette mijn hoed op en ging naar mijn hotel. Toen ik alleen op mijne kamer was, sloot ik de deur en viel op mijne knieën, om in de tegenwoordigheid Gods te overdenken, wat ik daareven gedaan had. Daar stond de vreeselijke, onloochenbare waarheid voor mij. Mijne Kerk kon de Kerk van Christus niet zijn. Die droevige waarheid was mij niet door een Protestant, noch door een vijand mijner Kerk geopenbaard. Van haar eigen lippen had ik het vernomen. Een van haar geleerdste en ijverigste bisschoppen had het mij verteld! Mijne Kerk was de doodelijke, de onverzoenlijke vijandin van het Woord Gods, zooals ik zoo dikwijls vermoed had! Ik kon geen enkelen dag langer in die Kerk blijven, zonder beslist en openlijk het Evangelie van Christus te verloochenen! Het werd mij duidelijk, dat het Evangelie slechts een oogenverblinding, een spotternij was, om de ongerechtigheden, wreedaardigheden, bijgeloovigheden en afgoderijen dier Kerk te verbergen. Het Evangelie werd er slechts gebruikt, om de priesters en het volk zand in de oogen te strooien. Het had geen gezag. De eenige wet en leidsman

waren de wil, de hartstochten en de voorschriften van zondige menschen!

En nu op mijne knieën liggende en alleen met God verkeerende, werd het mij duidelijk, dat de stem, die mijn geloof zoo dikwijls bedroefd en geschokt had, de stem van mijn genadigen God was. Het was de stem van mijn dierbaren Zaligmaker, die mij van den weg des verderfs, dien ik bewandelde, terugriep. En ik had zoo dikwijls getracht, die stem het stilzwijgen op te leggen!

„Mijn God! mijn God!" riep ik, „de Kerk van Rome is uwe Kerk niet. Om de stem van mijn geweten te volgen, gaf ik haar op. Toen ik voor de keus stond, de Kerk of den Bijbel op te geven, aarzelde ik niet. Ik kon uw heilig Woord niet loslaten. Ik heb Rome opgegeven! Maar, o Heere, waar is uwe Kerk dan wel? O, spreek! waar moet ik heengaan om gered te worden?"

Meer dan een uur riep ik tevergeefs tot God; er kwam geen antwoord. Tevergeefs riep ik om een lichtstraal om mij te leiden. Hoe meer ik bad en weende, des te zwarter werd de duisternis rondom mij. Ik gevoelde mij toen als van God verlaten, en een onuitsprekelijke droefheid was het gevolg van die vreeselijke gedachte. Om die droefheid te vermeerderen, kwelde mij de gedachte, dat ik, door de Kerk van Rome op te geven, de Kerk van mijn lieven vader, van mijn lieve moeder, van mijne broeders, van mijne vrienden, van mijn vaderland opgaf; inderdaad de Kerk van alles wat mij na aan het harte lag en dierbaar was!

Ofschoon ik de smarten van die droefheid meer dan twee uren voelde, riep ik gedurig tot God om een straal van Zijn reddend licht; om een woord, dat mij zeggen zou wat ik doen moest, en waar ik heen moest gaan om gered te worden. Ten laatste begonnen de droppels koud zweet mijn gezicht en mijn geheele lichaam te bedekken. Mijn hart begon zeer langzaam en flauw te slaan; ik gevoelde

mij zoo zwak, dat ik verwachtte elk oogenblik bewusteloos of dood neer te vallen. In het eerst dacht ik, dat de dood een groote verlichting voor mij zou zijn, maar later zeide ik tot mijzelven: „Waar zal ik heengaan, als ik sterf? Er is geen geloof in mij, noch een lichtstraal, om mijn arme ziel die verloren gaat te verlichten!" „O, mijn lieve Zaligmaker," riep ik, „kom mij tehulp. Verhef het licht van uw verzoenend aangezicht over mij!"

Op datzelfde oogenblik herinnerde ik mij, dat ik mijn dierbaar Nieuw Testament bij mij had, 't welk ik toen, evenals nu, gewoon was overal mede te nemen. De gedachte kwam bij mij op, dat ik in dat goddelijke boek het antwoord op mijn gebed zou vinden, en tevens een licht om mij door dien donkeren nacht naar dat huis van redding en zaligheid te leiden, waarnaar mijne ziel zoo vurig verlangde! Met een bevende hand en een biddend hart opende ik het boek in 't wilde — maar neen, niet ik, maar God opende het voor mij. Mijne oogen vielen op deze woorden: „Gij zijt duur gekocht, wordt geene dienstknechten der menschen" (1 Cor. VII : 23).

Ik zeide tot mijzelven: „Jezus heeft mij gekocht, dus ben ik de zijne; want als ik iets gekocht heb, is het het mijne, beslist het mijne. Hij heeft alleen recht op mij. Ik behoor niet aan de bisschoppen, niet aan de pausen, ook niet aan de Kerk, zooals men mij tot nu toe gezegd heeft. Ik behoor aan Jezus en aan Hem alleen! Zijn woord moet mij geleiden en mijn licht zijn bij dag en nacht." „Jezus heeft mij gekocht," zeide ik weer tot mijzelven, „dus heeft Hij mij verlost, en als dit zoo is, heeft Hij mij gered, volkomen gered; Gods werken zijn volmaakt. Mijne zaligheid moet bijgevolg een volkomen zaligheid zijn. Maar hoe heeft Hij mij verlost? Welken prijs heeft Hij voor mijn arme schuldige ziel betaald?" Bliksemsnel kwam het antwoord: „Hij heeft u met zijn bloed, aan het kruis gestort, gekocht! Hij redde u door op Calvarië te sterven!"

Al verder komende, zeide ik: „Als Jezus mij volkomen

verlost heeft, door zijn bloed aan het kruis te storten, dan ben ik niet verlost, zooals ik tot nu toe gedacht en gepredikt heb, door mijne boetedoeningen, mijne gebeden tot Maria en de heiligen, mijne biechten en aflaten; ook niet door de vlammen van het vagevuur."

Deze plotselinge openbaring van die wonderlijke waarheid van de zaligheid als eene gave had mij zoo geheel veranderd, dat ik mij een geheel nieuw mensch gevoelde. De diepe droefheid mijner ziel was in een onuitsprekelijke vreugde verwisseld. Mijne vrees was verdwenen, om plaats te maken voor een moed en eene kracht, zooals ik vroeger nooit gekend had. De pausen met hunne bisschoppen en priesters en millioenen verachtelijke slaven mochten mij nu aanvallen, ik voelde, dat ik alleen hen allen kon staan. Mijn groote begeerte was nu, naar mijne gemeenteleden terug te gaan en hun te vertellen wat de Heere aan mijne ziel gedaan had. Ik wiesch mijne tranen weg, betaalde mijne rekening en nam plaats in den trein, die mij weer in het midden mijner lieve landgenooten terugbracht. Dezen, zoo kwam ik naderhand te weten, waren ondertusschen zeer verslagen en opgewonden, want zij hadden juist te Kankakee City een telegram van den bisschop van Dubuque ontvangen, die hun liet weten: „Jaagt uw priester weg, want hij heeft geweigerd, mij een onvoorwaardelijke acte van onderwerping te geven."

In grooten getale waren zij samengekomen, om die vreemde boodschap te hooren voorlezen. Maar zij zeiden eenparig: „Als de heer Chiniquy geweigerd heeft een onvoorwaardelijke acte van onderwerping te geven, heeft hij goed gehandeld, en wij zullen hem ten einde toe bijstaan." Ik wist echter niets van dat wonderbare besluit. Ik kwam te St. Anna op een Zondagmorgen aan, op het uur van den morgendienst. Er was een ontzaglijke menigte voor de deur van de kapel. Zij stormden naar mij toe en zeiden: „Gij komt zeker van den bisschop. Welnu, wat goed nieuws hebt ge ons te brengen?"

Ik antwoordde: „Hier niet, goede vrienden; komt naar de kapel en ik zal u zeggen, wat de Heere aan mijne ziel gedaan heeft."

Toen zij het groote gebouw gevuld hadden, zeide ik tot hen:

„Onze Zaligmaker zeide den dag voor zijn dood tot zijne discipelen: „Gij zult dezen nacht allen aan mij geërgerd worden." Ik moet u hetzelfde zeggen: „Gij zult allen vandaag, vrees ik, aan mij geërgerd worden. Maar daar de ergernis, die Jezus aan zijne discipelen gaf, de wereld gered heeft, hoop ik dat door de groote genade Gods de ergernis, die ik u geven zal, ook u zal redden. Ik was tot gisteren uw leeraar! Maar ik geniet vandaag die eer niet meer, want ik heb de banden verbroken, waarmede ik als een slaaf aan de voeten van de bisschoppen en van den paus gebonden was."

Nauwelijks was deze volzin uitgesproken, of een algemeene kreet van verbazing vervulde de kerk en de geheele gemeente riep uit: „o, Wat doet die man!"

„Mijn lieve landgenooten," voegde ik er bij, „ik kom u niet vragen mij te volgen. *Ik* ben niet gestorven om uw onsterfelijke zielen te redden; *ik* heb mijn bloed niet gestort om u eene plaats in den hemel te koopen; maar Christus heeft het gedaan. Volgt dan Christus en Hem alleen!

Nu moet ik u zeggen, waarom ik het schandelijke en ondragelijke juk der menschen afgeworpen heb, om Christus te volgen. Gij herinnert u, dat gij met mij geteekend hebt op den 21sten Maart l.l. eene acte van onderwerping aan het gezag van den bisschop der Kerk van Rome, met de voorwaardelijke bepaling, dat wij hem slechts zouden gehoorzamen in zaken, die met de leeringen van het Woord van God, zooals zij te vinden zijn in het Evangelie van Christus, zouden overeenkomen. In die acte van onderwerping wenschten wij geene slaven van eenigen mensch te zijn, maar wel de dienstknechten van God, de

volgelingen van het Evangelie. Het was toen onze stille hoop, dat onze Kerk zulk eene onderwerping zou aannemen. En uwe vreugde was groot, toen gij hoordet, dat de vicaris Dunn op den 28sten Maart hier was om u mede te deelen, dat bisschop Smith die onderwerping had aangenomen. Maar die aanneming werd herroepen. Gisteren toch zeide diezelfde bisschop mij, dat hij geene acte van onderwerping van eenigen priester of mensch moest aangenomen hebben, die gegrond was op het Evangelie van Christus en verwierp hij met de grootste verontwaardiging de acte van onderwerping, die wij hem gegeven hebben, en die hij nauwelijks twee weken geleden had aangenomen; en die verwerping geschiedde alleenlijk, omdat het „Woord van God" er in genoemd werd. Toen ik hem eerbiedig verzocht den vorm van de nieuwe acte van onderwerping, die hij van ons wenschte te ontvangen, op te geven, beval hij mij „het Woord van God," „het Evangelie van Christus" en „de Bijbel" weg te laten, wanneer wij als goede Katholieken wenschen beschouwd te worden. Wij hadden tot nu toe gedacht, dat het heilig Woord van God en het heilig Evangelie van Christus de hoeksteenen en de kostelijke pilaren van de Kerk van Rome waren. Wij beminden haar daarom; wij wenschten in haren schoot te blijven, ook toen wij als eerlijke menschen tegen dien tyran O'Regan moesten strijden. Geloovende dat de Kerk van Rome het kind van Gods Woord was; dat zij de kostbaarste vrucht was van den goddelijken boom, die onder de banier van het Evangelie op aarde geplant was, zouden wij den laatsten druppel bloed gegeven hebben om haar te verdedigen. Maar gisteren hoorde ik het van de lippen van den bisschop zelven, dat wij een hoop onnoozele zielen waren, als wij die dingen geloofden. Ik heb ontdekt, dat de Kerk van Rome met het Woord van God niet anders doet dan het over boord werpen, onder den voet vertreden, ja zelfs verbieden het op te nemen in de plechtige acte van onderwerping, die

wij gegeven hebben. Men heeft mij gezegd, dat wij niet langer Roomsch-Katholieken konden zijn, als wij volhielden het Woord van God en het Evangelie van Christus tot fondament van onzen godsdienst, van ons geloof en van onze onderwerping te maken. Toen de bisschop mij zeide, dat ik òf het Woord van God herroepen moest als de basis van mijne onderwerping, òf den titel van priester van Rome verliezen moest, aarzelde ik niet.

Niets kon mij bewegen het Evangelie van Christus op te geven, en zoo zeide ik den titel en de positie van priester in de Roomsch-Katholieke Kerk vaarwel. Ik zou liever duizend dooden sterven, dan het Evangelie van Christus verwerpen. Ik ben niet langer een priester van Rome; maar ik ben meer dan ooit een discipel van Christus, een volgeling van het Evangelie. Dat Evangelie is voor mij, wat het voor Paulus was, „de kracht Gods tot zaligheid" (Rom. I : 16). Het is een hemelsch brood en tegelijk een water des levens om de behoeften der ziele te vervullen. Neen! neen! ik kon de eer van langer een slaaf te zijn van de bisschoppen en de pausen van Rome niet koopen door het Evangelie van Christus te verzaken.

Toen ik den bisschop vroeg mij den juisten vorm van de acte van onderwerping, die hij van ons eischte, te geven, antwoordde hij: „Geef mij eene acte van onderwerping zonder eenige voorwaarde, en beloof mij, dat gij alles zult doen wat ik u vraag." Ik antwoordde: „Dat is geen acte van onderwerping, maar een acte van aanbidding!"

„Als dit zoo is," zeide hij daarop, „kunt gij niet langer een Roomsch-Katholiek priester zijn."

Bij die woorden hief ik mijne handen naar den hemel en zeide met een luide en blijde stem: „God almachtig zij eeuwiglijk geprezen." "

Verder vertelde ik hun iets van mijne droefheid, toen ik alleen op mijne kamer was; van den berg van graniet, die over mijne schouders rolde; van mijne tranen en van mijn wanhoop. Ik vertelde hun ook, hoe mijn bloedende,

stervende, gekruisigde Zaligmaker mij de vergeving mijner zonden gebracht had; hoe Hij mij de eeuwige zaligheid als eene gave geschonken had, en hoe rijk, gelukkig en sterk ik mij met die gave gevoelde. Ten slotte sprak ik ook met hen over hun eigen zielen.

Dit alles duurde meer dan twee uur en God zegende mijn woorden wonderdadig. Hunne uitwerking was krachtig en blijvend. Hoofdzakelijk zeide ik: „Ik heb te veel eerbied voor u om uwe gewetens te bedriegen en u voor te schrijven wat gij bij deze zeer plechtige gelegenheid doen moet. Ik gevoel, dat het uur voor mij gekomen is, om een groote opoffering te doen. Ik moet u verlaten, maar neen, ik wil niet heengaan, voordat gij mij zegt, zulks te moeten doen. Gijzelven moet de zoo dierbare banden losmaken, die ons vereenigd hebben. Och! neem mijne afscheidswoorden ter harte. Als gij denkt, dat het beter voor u is den paus dan Christus te volgen; dat het beter is op het werk uwer handen en op uw eigen verdiensten te vertrouwen dan op het bloed van het Lam aan het kruis vergoten, teneinde zalig te worden; als gij denkt dat het beter is de overleveringen van menschen dan het Evangelie te volgen, en gelooft, dat het beter voor u is een Roomsch priester te hebben, die u als slaven aan de voeten van de bisschoppen zal blijven binden en die u leeringen der menschen zal prediken, — hebt gij, zeg ik, dit alles liever dan de eenvoudige prediking van het Woord van God, dat ik u brengen wil, zegt mij dit dan door op te staan, en ik zal heengaan." Maar tot mijn groote verwondering, bewoog zich niemand. Iedereen in de kapel snikte, tranen vloeiden uit aller oogen, maar niemand bewoog zich om mij te zeggen hen te verlaten.

Ik stond als verpletterd. Want ofschoon ik gehoopt had dat velen, voorgelicht door de Nieuwe Testamenten, die ik hun gegeven had, en de tyrannie van den bisschop moede, daarbij walgende van de bijgeloovigheden van Rome, blijde zouden zijn het juk met mij af te schudden

om Christus te volgen, was ik toch bevreesd, dat het grootste aantal met de Kerk niet zou durven breken, noch openlijk haar gezag verwerpen. Na eenige minuten stilzwijgens, gedurende welke ik mijn tranen en snikken met die mijner gemeente mengde, zeide ik: „Waarom staat gij niet dadelijk op, om mij te zeggen heen te gaan? Gij ziet, dat ik uw leeraar niet langer kan blijven, nu ik mij aan de heerschappij van de bisschoppen ontworsteld en de overleveringen der menschen verworpen heb, om het Evangelie als mijn eenigen levensregel te volgen. Waarom zegt gij mij niet openhartig heen te gaan?"

Maar deze nieuwe oproeping lokte nog geen antwoord uit. Ik was vol verbazing. Het was mij echter duidelijk, dat er in de menschen een groote en geheimzinnige verandering gewrocht was. Hun aangezichten en hun houding waren geheel veranderd. Hun met tranen gevulde oogen en van vreugde stralende gelaatstrekken spraken duidelijk. Hunne snikken zeiden mij, dat zij nieuw licht ontvangen hadden; dat zij met moed waren begiftigd en gereed waren zich de grootste opofferingen te getroosten, om de boeien te verbreken teneinde Christus en Hem alleen te volgen. Er was iets in die getrouwe, eerlijke en gelukkige aangezichten, die mij krachtiger dan de welsprekendste redevoering toeriep: „Wij gelooven in de vergeving der zonden uit genade; wij wenschen door genade rijk, gelukkig, vrij en verlost te worden; wij wenschen niets anders; blijf onder ons en leer ons haar meer en meer kennen."

Plotseling kwam een gedachte bij mij op en met een onuitsprekelijk gevoel van hoop en vreugde zeide ik tot hen: „Mijn lieve landgenooten. De machtige God, die mij gisteren zijn reddend licht geschonken heeft, zal u heden dezelfde gunst bewijzen. Hij kan evengoed duizend zielen als éene ziel redden. Ik zie het reeds aan uw gelaatstrekken, aan den moed, die uit uwe oogen straalt, dat gij geene slaven der menschen meer wilt blijven. Gij wilt

vrije kinderen Gods, verstandige volgelingen van het Evangelie worden. Het licht schijnt, en gij bemint het. De gave Gods is u geschonken! Met mij wilt gij de boeien eener slavernij verbreken, die erger is dan de Egyptische, om het Evangelie van Christus te volgen en het Beloofde Land in bezit te nemen. Laat allen, die denken dat het beter is Jezus dan den paus te volgen; beter het Woord van God, dan de overleveringen der menschen te hooren; laat allen, zeg ik, die wenschen dat ik hier blijf, om u niets anders dan het Woord van God, zooals wij het in het Evangelie van Christus vinden, te prediken, mij dit zeggen door op te staan. Ik ben uw man! Staat op!"

Zonder een enkele uitzondering stond de menigte op. Meer dan duizend mijner landgenooten hadden voor altijd hunne boeien verbroken. Zij waren de Roode Zee doorgetrokken en hadden de dienstbaarheid van Egypte met de zegeningen van het Beloofde Land verwisseld.

Nauwelijks was eene week verloopen, of het Evangelie had onder ons een glansrijke overwinning behaald op zijn onverzoenlijken vijand, den paus van Rome. Binnen weinige dagen hadden 405 van de 500 huisgezinnen, die te St. Anna rondom mij woonden, niet alleen het Evangelie van Christus als hun eenig richtsnoer in zake den godsdienst aangenomen, maar ook openlijk den naam van Roomsch-Katholieken afgezworen en dien van Christelijk-Katholieken aangenomen. Een paar maanden later moest een Roomsch priester, rechterlijk over dit onderwerp ondervraagd, zweren dat slechts vijftien huisgezinnen te St. Anna Roomsch-Katholiek waren gebleven.

XXXIII.

BEGEERTE OM GODS WOORD TE LEZEN. VERWERPING DER BEELDEN. ALLERHEILIGENDAG.

Een zeer merkwaardig gevolg van deze godsdienstige bewèging was de sterke begeerte van hen, die nooit lezen hadden geleerd, nu geen tijd te verliezen, om het geluk te kunnen smaken, het goddelijk Woord, dat hen van de dienstbaarheid der menschen had vrijgemaakt, zelf te lezen. De helft van de menschen in Canada hadden nooit lezen geleerd, maar daar hun kinderen de scholen bezochten, die wij in verschillende gedeelten van de kolonie hadden opgericht, werd ieder huis, zoowel als onze kapel, des Zondags in een schoollokaal veranderd, waar onze schooljongens en -meisjes de onderwijzers, en de vaders en moeders de leerlingen waren.

Maar hoe groot de overwinning, op den paus behaald, ook ware, zij was nog niet volkomen. Het was waar, de vijand had een geduchte wond bekomen. Het voornaamste der zeven hoofden van het beest was verbrijzeld. Het aangematigd gezag van de bisschoppen was verworpen en de menschen waren besloten, zich alleen aan het gezag van Christus te onderwerpen. Maar vele valsche begrippen, met de moedermelk ingedronken, bestonden nog. Men hield nog aan vele dwalingen en bijgeloovigheden vast, die, evenals een mist na het opkomen van de zon, den menschen verhinderde het reddende licht van het Evangelie duidelijk te zien, en nu was het mijn plicht, die bijgeloovigheden weg te nemen en die wanbegrippen uit te roeien. Maar ik kende de moeilijkheden, die de hervormers van de zestiende eeuw gehad hadden; de be-

klagenswaardige verdeeldheden, die daarvan het gevolg geweest waren, en al de buitensporigheden, die de hervorming zoo droevig hadden tegengewerkt en bij velen verachtelijk gemaakt.

Ik riep tot God om wijsheid en kracht. Nooit had ik zoo duidelijk verstaan als in dat plechtigste en moeilijkste tijdperk mijns levens, dat het gebed voor het ontrust gemoed is, wat olie is voor de woedende golven der zee. Mijne gemeenteleden en ik waren, zooals alle Roomsch-Kaholieken, zeer gehecht aan de aanbidding van beelden en andere nabootsingen. Er hingen veertien mooie schilderijen, ieder met een kruis voorzien, aan de muren van onze kapel, die „de weg naar het kruis" genoemd werden, waarop de omstandigheden, die betrekking hadden op het lijden van Jezus Christus, afgebeeld waren. Het was een van onze geliefkoosde godsdienstige verrichtingen, drie- of viermaal per week daarvoor neder te knielen en ons er voor te buigen en dan hardop te zeggen: „o, Heilig kruis, wij aanbidden u. Voor deze schilderijen liggende, zeiden wij onze vurigste gebeden op, alsof de daarop afgebeelde personen ons konden hooren, en vroegen hun onze harten te veranderen en onze zielen te zuiveren. Onze blinde aanbiddingen waren zoo oprecht, dat wij onze hoofden voor hen ter aarde neigden. Hetzelfde geschiedde met een prachtig beeld of liever afgod van de maagd Maria, die voorgesteld werd als kind aan den schoot van hare moeder, de heilige Anna, het lezen leerende.

Ik zou veel gegeven hebben, als ik die schilderijen, kruisen en afbeeldingen had kunnen verwijderen, maar ik durfde er mijne handen niet zoo dadelijk aan te slaan, daar ik bevreesd was sommigen mijner gemeenteleden te krenken, die, naar het mij scheen, nog te bekrompen in hun godsdienstige inzichten waren om zulks te verdragen.

Maar onze genadige God zag de verlegenheid, waarin ik verkeerde, en toonde mij aan, hoe de afgoden weg te doen, zonder de zwakken te ergeren.

Op zekeren Zondag, toen ik over het tweede gebod: „Gij zult u geen gesneden beeld maken," gepreekt had, bleef ik in de kerk om te bidden, nadat de gemeente haar verlaten had. Ik keek naar de groep beelden op het altaar, en zeide tot hen: „Gij moet van die hooge plaats naar beneden komen. God almachtig alleen wordt hier nu aangebeden. Als gij van deze plaats kondt loopen, zou ik u beleefd verzoeken zulks te doen. Maar gij zijt niets dan stomme, doove, blinde, roerlooze afgoden. Gij hebt oogen, maar kunt niet zien; ooren, maar kunt niet hooren; voeten, maar kunt niet loopen. Wat zal ik nu met u doen? Uwe heerschappij heeft een einde genomen."

Het kwam mij eensklaps in de gedachte dat, toen ik deze beelden op hun hoog voetstuk geplaatst had, ik hen met een zeer dun maar sterk zijden koord had vastgebonden, opdat zij niet zouden vallen. Ik zeide tot mijzelven: „Als ik dit koord stuksneed, zouden de afgoden zekerlijk vallen, als de menschen aanstaande Zondag den grond met het in- of uitloopen zullen doen dreunen. Hun val en hunne verbrijzeling zou dan niemand ergeren." Ik nam daarom mijn mes ging op het altaaar staan, sneed het koord door en zeide, de beelden aansprekende: „Nu opgepast; en weest voorzichtig, voornamelijk als de kapel door den wind of door de binnenkomende menschen eenigszins schudt."

Nooit heb ik hartelijker hooren lachen dan den volgenden Zondag bij den aanvang van den dienst. Daar de kapel dreunde, toen alle menschen knielden om te bidden, vielen de twee afgoden, beroofd van hun zijden steunsel, na een paar zwenkingen, wat wij in vroegere dagen voor een vriendelijk groeten zouden aangemerkt hebben, met groot geraas in stukken op den grond. Nadat oud en jong, sterken en zwakken, zelfs kinderen in het geloof, hartelijk gelachen hadden over het droevige einde van onze afgoden, zeide men tot elkander: „Hoe dwaas en blind waren wij toch om ons vertrouwen te stellen op deze af-

goden, en hen te bidden ons te beschermen, terwijl zij niet eens op zichzelven kunnen passen." Het laatste spoor van afgodenaanbidding verdween voor altijd onder mijne gemeente tegelijk met het stof van de gebroken fragmenten van die arme, hulpelooze beelden. Den dag daarop namen de menschen zelfs al de beelden weg, waarvoor zij zich, nu tot hun spijt, zoo dikwijls hadden neergebogen.

Van het begin dezer beweging was het mijn plan geweest om de menschen door eigen lezing van de Heilige Schriften zooveel mogelijk zelf de gevolgtrekkingen te laten maken. Ik leidde hunne schreden zóo, dat zij verstaan mochten, dat wij op onze nieuwe wegen door Gods machtigen en genadigen arm geleid werden. Het werd mij weldra duidelijk, dat de meesten na biddend onderzoek van de Schriften tot de ontdekking waren gekomen, dat het vagevuur een duivelsche uitvinding was, door de priesters van Rome gebruikt om zich ten koste van hun arme, blinde slaven te verrijken. Maar ik was overtuigd dat de oogen van een groot aantal nog niet geheel open waren om dit bedrog klaar in te zien. Ik wist niet hoe ik de dwalingen moest aanvallen en overwinnen, zonder sommigen van de kinderen des Evangelies te ergeren en te beleedigen. Na veel gebeds kwam het mij voor, dat de beste wijze om de wolken die hun verstand nog benevelden te verdrijven was, hun een verstandigen raad te geven.

Ik deed dit op Allerheiligendag (1 November), waarop het de gewoonte was collecten te houden om gebeden en missen op te zeggen voor de zielen in het vagevuur. Ik zeide toen van den preekstoel tot de menschen: „Van jongsaf zijt gij er aan gewend uw geld op te brengen om gebeden voor de zielen in het vagevuur te laten opzeggen. Sedert wij de Kerk van Rome voor de Kerk van Christus verlieten, hebben wij samen vele aangename uren doorgebracht met het Evangelie te lezen en te bespreken. Maar gij weet, dat wij in Gods Woord niets over

het vagevuur hebben gevonden. Van het begin tot het einde van dat goddelijke boek wordt geleerd, dat onze schuldige zielen alleen door het bloed van het Lam, aan het kruis vergoten, van hare zonden kunnen gereinigd worden. Ik weet echter dat er sommigen onder u zijn, die nog over het vagevuur denken, zooals men in de Kerk van Rome geleerd heeft. Dezen wil ik niet verontrusten met nuttelooze redeneeringen over dit onderwerp, of door het geld te weigeren dat zij willen geven voor de zielen van hun overleden ouders en vrienden. Maar dit wil ik doen. Er is u slechts éene bus voorgehouden om het geld te ontvangen. Vandaag echter zullen u twee bussen inplaats van éene worden aangeboden, eene witte en eene zwarte. Zij, die evenals ik, niet in het vagevuur gelooven, zullen hunne gave in de witte bus werpen.

Dit geld zal den armen weezen en weduwen van de gemeente gegeven worden om zich den volgenden winter voedsel en kleeding te verschaffen. Diegenen uwer, die wel in het vagevuur gelooven, zullen hun geld in de zwarte bus werpen, ten voordeele van de dooden. Het eenige verzoek, dat ik hun doe, is mij te vertellen, hoe hunne giften hun gestorven vrienden ten goede zullen komen. Ik zeg u openhartig, dat het geld, hetwelk gij daarvoor aan de priesters gaaft, nooit voor het welzijn van de zielen in het vagevuur besteed is. De priesters gebruiken dat geld overal voor hun eigen brood en boter."

Men lachte algemeen over mijne aanmerkingen. Vijf en dertig dollars werden in de witte bus voor de weezen en weduwen geworpen en — geen cent in de bus voor de zielen in het vagevuur.

Van dien dag af zwoeren mijn lieve bekeerlingen door de groote genade Gods het belachelijke en heiligschennende geloof in het vagevuur af. Op die wijze heb ik met al de dwalingen en afgoderijen van Rome gehandeld. Wij hielden twee openbare vergaderingen in de week en onze kapel was dan even vol als des Zondags. Na de gods-

dienstige verrichtingen had iedereen de vrijheid mij te ondervragen, en te disputeeren over de verschillende onderwerpen, op de laatste vergadering afgekondigd.

De leerstukken van de oorbiecht, het bidden in een vreemde taal, de mis, het wijwater en de aflaten werden bedaard onderzocht, besproken en kort na elkander verworpen. Het nut, dat die publieke besprekingen deden, was onberekenbaar. Mijne gemeenteleden werden zoodoende niet alleen bekend met de groote waarheden van ht Christendom, maar zij leerden ook, hoe zij die verdedigen moesten tegen en prediken aan hunne betrekkingen, vrienden en buren. Velen deden de moeite om van groote afstanden te komen, teneinde zich van die vreemde godsdienstige beweging te overtuigen, welke zooveel opspraak maakte over het geheele land. Het behoeft niet gezegd te worden, dat weinigen hunner weer heengingen zonder eenige stralen van het reddende licht opgevangen te hebben, dat de Zon der gerechtigheid zoo ruimschoots over mijne broeders te St. Anna verspreidde.

Drie maanden na onzen uittocht uit het land der dienstbaarheid, reisden niet minder dan zes duizend Fransch-Canadeezen insgelijks naar het beloofde land.

Hoe zal ik de vreugde mijner ziel beschrijven, als ik onder bedekking van het nachtelijk duister de straten van onze stad doorliep en in bijna ieder huis het lezen van de Heilige Schrift of het zingen van onze schoone Fransche gezangen hoorde! Hoe dikwijls zeide ik toen, in de verrukking mijner vreugde mijne stem met die van den profeet van ouds parende: „Loof den Heere, mijne ziel, en al wat in mij is zijnen heiligen naam (Ps. CIII : I).

XXXIV.

KORT OVERZICHT VAN DE VOORNAAMSTE GEBEURTENISSEN VAN MIJNE BEKEERING TOT OP DEZEN DAG. GEVAREN EN UITREDDINGEN. HET EIND DER WOESTIJNREIS NAAR HET BELOOFDE LAND.

Het vasteland van Amerika heeft voorzeker nooit een wonderlijker hervorming van een geheele gemeente gezien dan toen te St. Anna. Met geen andere hulp dan het lezen van het Evangelie had die gemeente de boeien van de verachtelijkste slavernij voor de Christelijke vrijheid verwisseld.

Door de kracht van hun geloof hadden de inwoners dezer plaats de reusachtige macht van Rome verslagen, en de banieren der Christelijke vrijheid geplant op dezelfde plaats, die door de bisschoppen als de toekomstige citadel der heerschappij van het pausdom in de Vereenigde Staten was uitgekozen. Zoo weinig was ik tot zulk een werk in staat en zoozeer ging dit boven de berekening van mijn verstand, dat ik gevoelde meer getuige dan bewerker van dezen ommekeer te zijn. De genadige en machtige hand Gods was te zichtbaar om hooge gedachten in mij te laten opkomen; en een onuitsprekelijke vreugde en dankbaarheid jegens God vervulde mijne ziel. Maar ik gevoelde, dat hoe grooter de genadebewijzen waren, die de Hemel ons geschonken had, des te grooter ook de verantwoordelijkheid van mijne nieuwe positie was.

Het nieuws van die plotselinge godsdienstige hervorming verspreidde zich bliksemsnel over het vasteland

van Amerika en Europa, en een ongeloofelijk groot aantal brieven werden mij van alle kanten toegezonden, om informatie vragende. Episcopalen, Methodisten, Congregationalisten, Baptisten en Presbyterianen van allerlei rang en kleur vroegen mij om nadere inlichtingen.

Daar ik mij nog te jong en te onervaren in de wegen Gods gevoelde om een nauwkeurige beschrijving te geven van het werk des Heeren in ons midden, antwoordde ik dien vriendelijken vragers in het algemeen: „Komt met uw eigen oogen de wonderlijke dingen zien, die God in ons midden doet, en gij zult ons helpen Hem daarvoor te danken."

In minder dan zes maanden bezochten ons honderd eerwaardige dienaars van Christus en uitstekende Christelijke leeken van verschillende kerkgenootschappen. Onder degenen, die ons met hunne tegenwoordigheid vereerden, was de Right Rev. bisschop Helmuth van Londen, Canada, die later de geleerde Deken was van Quebec, zoo algemeen bekend en geëerd in geheel Groot-Brittannië en Canada. Hij bezocht ons tweemaal en was voor ons een der gezegendste helpers, die God ons schonk.

Het verheugt mij te kunnen zeggen, dat al de Christenen, die ons bezochten, na van één tot twintig dagen in ons midden doorgebracht te hebben, om over deze nieuwe godsdienstige beweging een oordeel te kunnen vellen, zonder een enkele uitzondering verklaarden, dat het de wonderbaarste en krachtigste evangelische hervorming onder Roomsch-Katholieken was, die zij ooit gezien hadden. En toen de Christenen van de steden Chicago, Baltimore, Washington, Philadelphia, New-York, Boston enz. hun begeerte uitgedrukt hadden, om uit mijn mond het werk des Heeren onder ons te vernemen, sprak ik voor hen in hunne hoofdkerken en werd met zooveel vriendelijkheid en belangstelling ontvangen, dat ik er den Heere nooit genoeg voor kan danken.

Ik heb daareven gezegd, dat wij in het eerst den

schoonen naam van „Christelijke Katholieken" aangenomen hadden, maar wij bemerkten spoedig, dat, als wij ons niet aan eenig erkend kerkgenootschap aansloten, wij in gevaar verkeerden een nieuwe secte te vormen.

Na over deze moeilijkheid ernstig nagedacht en God om licht gebeden te hebben, scheen 't ons het verstandigst ons aan te sluiten bij de Fransch-Protestanten, waarvan zoo menigeen als martelaar voor de zaak des Heeren zich had overgegeven. Dienovereenkomstig was het ons een voorrecht in de Presbyteriaansche Kerk van de Vereenigde Staten opgenomen te worden. De kerkeraad van Chicago had de beleefdheid zijne vergadering op den 15den April 1860 inplaats van in Chicago in onze nederige stad te houden, toen ik dat lichaam de namen van bijna twee duizend bekeerlingen opgaf, die, evenals ik, in de volle gemeenschap van de Kerk van Christus opgenomen werden.

Deze plechtige handeling werd spoedig gevolgd door de oprichting van zendingsstations en gemeenten in verschillende andere plaatsen als: Chicago, Aurora, Kankakee, Middleport, Watseka, Momence, Sterling, Manteno enz., waar het licht des Evangelies door talrijke scharen van onze Fransch-Canadeesche landverhuizers, die ik kort tevoren bezocht had, aangenomen werd.

Bij de telling der bekeerlingen bleek, dat omtrent zes duizend vijf honderd kostbare zielen zich aan de ijzeren vuist van het pausdom ontworsteld hadden. Dit ging mijn stoutste verwachtingen te boven en ik kan mijne vreugde daarover moeielijk onder woorden brengen. Het was mij onmogelijk zonder hulp het brood des levens aan zoovele scharen, over een uitgestrektheid van verscheiden honderden mijlen verstrooid, uit te reiken. Ik besloot met Gods hulp een college op te richten, waar de kinderen der Christenen konden opgeleid worden tot predikers van het Evangelie.

Toen twee en dertig van onze jongelieden zich daartoe

aanboden, moest ik, behalve mijn andere werkzaamheden, hen nog dagelijks onderwijzen voor hun toekomstigen werkkring.

Het jaar 1860 werd door Schotland uitgekozen om het driehonderdjarig feest van de Hervorming te vieren. Het uitvoerend comité, bestaande uit Dr. Guther, Prof. Cunningham en Dr. Begg, verzocht mij de algemeene vergaderingen te Edinburgh bij te wonen. Den 16den Augustus genoot ik het voorrecht door die eerwaardige mannen aan eene van de grootste en edelste vergaderingen, die de Kerk van Christus ooit gezien heeft, voorgesteld te worden. Na het sluiten van die groote vergadering, die ik tweemaal toegesproken had, werd ik uitgenoodigd om de volgende zes maanden in Groot-Brittannië, Frankrijk en Zwitserland voorlezingen te houden, om de hoognoodige fondsen voor ons college te verzamelen. Op die reis had ik het voorrecht te St. Etienne de Synode van de Vrije Protestantsche Kerk van Frankrijk, die kort geleden gesticht was door den energieken en zeer godvruchtigen heer Felix Monod, toe te spreken.

De pogingen van deze zes maanden werden met den gunstigsten uitslag bekroond, want meer dan 10.000 dollars werden mij door de discipelen van Christus voor ons college overhandigd.

Maar het was Gods wil, dat ik door het louterend vuur der zwaarste beproevingen zou doorgaan. Bij mijne terugkomst van Europa in mijne kolonie, in het begin van 1861, vond ik alles in verwarring. De eerzucht van den jongen man, dien ik uitgenoodigd had in mijne plaats te prediken en in wien ik onvoorzichtig genoeg een te groot vertrouwen gesteld had, aangemoedigd door den man, dien ik als mijn vertegenwoordiger en zaakwaarnemer gekozen had gedurende mijne afwezigheid, had bijna het groote evangelische werk vernietigd door zaden van verdeeldheid en haat in mijn lieve gemeente te zaaien. Door de leugenachtige en valsche geruchten van die twee mannen werd

het geld, dat ik gecollecteerd en in Engeland gelaten had (in handen van een heer, die het op mijn bevel onmiddellijk moest overzenden), bijna twee jaar achtergehouden, en ging eindelijk bij het bankroet van de „Gelpeck Nieuw-York Bank", waarmede het gezonden werd, verloren. De eenige wijze, om ons van den ondergang te redden, was een beroep te doen op onze Christenbroeders in Canada.

De Presbyteriaansche Kerk zond een commissie, bestaande uit de broeders Dr. Kemp, Dr. Cavan en Scott, om de oorzaken van onze moeilijkheden op te sporen. Dr. Kemp gaf een kort verslag van hun onderzoek in het licht, dat duidelijk aanwees waar de moeilijkheid zat. Onze oprechtheid en onschuld werden publiek erkend en wij werden op den 11den Juni 1863 plechtig en officieel als de Presbyteriaansche Kerk van Canada aangenomen. Wij mogen hier vrijmoedig verklaren, dat de Christelijke toewijding, de groote bekwaamheid en ijver van den overleden Dr. Kemp, om dat werk te verrichten, hem onzen voortdurenden dank verzekerd heeft.

In 1874 werd ik opnieuw uitgenoodigd naar Groot-Brittannië over te komen, en wel door de commissie, die benoemd was om den keizer van Duitschland en Bismarck den dank van het Engelsche volk te betuigen voor hun dapperen tegenstand tegen de aanmatigingen van het pausdom. Ik sprak op den 21sten Januari 1874 de vergadering toe, die voor dat doel in Exeter Hall gehouden werd onder presidium van lord John Russell. Den volgenden dag verzochten verscheidene bedienaars van het Evangelie mij, mijne vijf en twintig-jarige ondervinding van de oorbiecht te publiceeren als een tegengift voor de misdadige en welgeslaagde pogingen van Ds. Pusey, welke die schadelijke praktijken onder de Protestanten van Engeland wilde invoeren.

Na veel aarzelen en gebed schreef ik toen het boek, getiteld: „De priester, de vrouw en de biecht," dat God als een middel gebruikt heeft om velen te bekeeren, en

waarvan reeds zeven en twintig uitgaven het licht gezien hebben.

De volgende zes maanden hield ik in de voornaamste steden van Engeland, Schotland en Ierland voorlezingen over het Romanisme.

Bij mijne terugkomst werd ik door de Canadeesche Kerk dringend uitgenoodigd, om tenminste voor een tijd mijne kolonie in Illinois te verlaten, om in Canada te preeken. Ik ging alzoo naar de stad Montreal, waar ik in den korten tijd van vier jaar de onuitsprekelijke vreugde genoot, om te zien dat zeven duizend van de Fransch-Canadeesche Roomsch-Katholieken en landverhuizers van Frankrijk de dwalingen van het pausdom openlijk afzwoeren om het Evangelie van Christus te volgen.

Daar ik in 1878 door den aanhoudenden arbeid van de verloopen jaren uitgeput was, raadden mijne geneesheeren mij aan, de versterkende lucht van den Stillen Oceaan te gaan inademen. Ik trok het Rotsgebergte over en hield gedurende twee maanden voorlezingen te San Francisco, Portland, Oregon en in het gebied Washington, waar ik zeer velen van mijn landgenooten aantrof, waarvan verscheidenen het licht van het Evangelie met vreugde ontvingen.

Daarna bezocht ik de Sandwich-eilanden, waar ik op mijne terugreis preekte, stak den Stillen Oceaan over en ging naar onze tegenvoeters, waar ik twee jaren lang voorlezingen in Australië, op Tasmania en Nieuw-Zeeland hield. Ik zou een groot boek moeten volschrijven, om al de gunstbewijzen, waarmede God mij gedurende die lange en gevaarlijke maar belangrijke reis overlaadde, op te noemen. Gedurende die twee jaar hield ik 610 publieke voorlezingen en kwam met zulk een volkomen herstelde gezondheid in mijne kolonie St. Anna terug, dat ik met den Psalmist zeggen kon: „Loof den Heere, mijne ziel, die uwe jeugd vernieuwt als eens arends" (Ps. CIII : 1, 5).

Maar de lezer heeft het recht iets van de gevaren te vernemen, waar God mij uit geholpen heeft.

Rome is nog heden ten dage wat het was, toen het Johannes Huss en Wishart verbrandde, toen het 70.000 Protestanten in Frankrijk liet slachten of 100.000 in Piëmont, in Italië, uitroeide.

Op den 31sten December 1869 noodzaakte ik den Right Rev. bisschop Toley van Chicago voor het gerecht te Kankakee te zweren, dat de volgende volzin een nauwkeurige vertaling geeft van een der leerstukken van de Roomsche Kerk, zooals dit ook nu nog aan al de Roomsch-Katholieke seminaries, colleges en universiteiten uit de „Summa Theologica" van Thomas Aquinas (vol. IV p. 90) geleerd wordt: „Hoewel ketters niet verdragen moeten worden, omdat zij het niet verdienen, moeten wij hen nochtans dulden, totdat zij door een tweede vermaning tot het geloof der Kerk teruggebracht mogen worden. Maar zij, die na een tweede vermaning in hunne dwalingen blijven volharden, moeten niet alleen in den ban gedaan, maar ook aan de wereldlijke macht overgeleverd worden, om uitgeroeid te worden."

Overeenkomstig deze wet van de Kerk van Rome, die nu nog dezelfde kracht heeft als toen zij werd uitgevaardigd, werden na mijne bekeering niet minder dan dertig pogingen gedaan, om mij te dooden.

Toen ik in de lente van 1859 voor de eerste maal Quebec bezocht, werden vijftig mannen door den bisschop (Baillargeon) gezonden om mij te doen zweren nooit weer uit den Bijbel te prediken, of mij te dooden, indien ik zulks weigerde.

Om vier uur in den namiddag werden stokken boven mijn hoofd gezwaaid en een degen in mijne borst gestoken, en drongen de kreten van het woedend gepeupel in mijne ooren: „Schandelijke afvallige! Nu zijt gij in onze handen; gij zijt een man des doods als gij niet zweert, dat gij nooit weer uit uw vervloekten Bijbel zult prediken!"

Nimmer had ik zulke woedende menschen om mij heen gezien. Hunne oogen geleken meer op die van tijgers dan van menschen. Ik verwachtte elk oogenblik den genadeslag te ontvangen en ik beval mijne ziel aan mijn Zaligmaker. Maar zij, die naar mijn bloed dorstten, riepen opnieuw met vreeselijke vervloeking „schandelijke overlooper! Zweer dat gij nooit meer iets uit uw vervloekten Bijbel zult prediken, of gij zijt een kind des doods."

Ik sloeg mijne oogen en hief mijne handen ten hemel, en zeide: „O, mijn God! hoor en zegen de laatste woorden van uw armen dienstknecht. Ik zweer plechtig, dat ik, zoolang mijne tong kan spreken, uw Woord zal prediken, zooals ik het in den heiligen Bijbel vind." Toen mijn vest losmakende en mijn naakte borst aanbiedende, zeide ik tot hen: „Steekt nu toe!"

Maar God beschermde mij daar zichtbaar. Ongedeerd ging ik door hun midden, tot ik in een straat kwam, waar ik een koetsier vond, die mij naar den heer Hall, den toenmaligen burgemeester, bracht. Ik toonde hem mijn bloedende borst en zeide: „Ik ben daareven op wonderdadige wijze uit de handen van mannen ontsnapt, die gezworen hebben mij te dooden, als ik het Evangelie weer predik. Ik ben echter besloten, heden namiddag weer te preeken, al moet ik ook daaronder sterven. Ik plaats mij onder bescherming van de Britsche vlag." Spoedig daarna stonden meer dan 1000 Britsche soldaten rondom mij met gevelde bajonetten. Zij schaarden zich in twee rijen in de straten, waarlangs de burgemeester mij in zijn eigen slede naar de zaal bracht, waar ik de voorlezing zou houden. Ik kon mijne toespraak over „De(n) Bijbel" voor minstens 10.000 menschen houden, die binnen en buiten het groote gebouw vergaderd waren. Daarna genoot ik de vreugde tusschen de 500 en 600 Bijbels onder de menigte uit te deelen, die ze ontving, zooals hongerige en dorstige menschen zuiver water en lekker brood aannemen na vele dagen van hongersnood.

Twintigmaal heeft men gepoogd mij te steenigen. De voornaamste plaatsen in Canada, waar ik geslagen en verwond werd door mijne vijanden, zijn: Quebec, Montreal, Ottawa, Charlottestad, Halifax, Antigonish, enz. In laatstgenoemde plaats werd op den 10den Juli 1873 de leeraar P. Goodfellow, die bij mij stond, toen hij uit zijne kerk kwam, verscheidene halen door steenen geraakt, die op mij gemikt waren. Ten laatste werd hij zoo deerlijk aan 't hoofd gewond, dat hij, badende in zijn bloed, op den grond neerviel. Ik nam hem in mijne armen, ofschoon ikzelf ook gewond was en bloedde. Wij zouden daar zekerlijk omgekomen zijn, als niet een edele Schot, Cameron genaamd, de deur van zijn huis met gevaar van zijn eigen leven geopend had, om ons eene schuilplaats te verschaffen tegen de moordenaars. Het gepeupel, woedend dat wij ontkomen waren, sloeg de ruiten stuk en belegerde het huis van 10 uur des morgens tot den volgenden morgen 3 uur. Dikwijls dreigden zij het huis van den heer Cameron in brand te steken, als hij mij niet in hunne handen overgaf om opgehangen te worden. Zij deden dit echter niet, omdat zij vreesden, de geheele stad, die voor het grootste gedeelte uit hun eigen woningen bestond, te verbranden. Verscheidene malen zett'en zij ladders tegen de muren, in de hoop de bovenkamers te bereiken, waar zij hun slachtoffer konden vinden en dooden. Dit alles werd verricht onder de oogen van vijf of zes priesters, die slechts weinige schreden daar vandaan stonden.

In den winter van 1870 vielen wij te Montreal, toen wij des avonds uit de kerk in de Cote-straat kwamen, waar ik gepreekt had en vergezeld werd door Principal Max Vicar, in eene soort van hinderlaag en ontvingen een hagelbui van steenen, die den doctor ernstig, zoo niet doodelijk, verwond zouden hebben, als hij niet van het hoofd tot de voeten beschermd was geweest door een

dikke bonte mus en een overjas, zooals bij koude winters in Canada gedragen worden.

Nadat ik te Paramenta, nabij Sydney in Australië, eene voorlezing gehouden had, werd ik weer door Roomsch-Katholieken met steenen aangevallen. Een daarvan trof mijn linkerbeen met zulk een kracht, dat ik dacht, dat het gebroken was. Eerst een geruimen tijd daarna kon ik het weer gebruiken.

In Nieuw-Zuid-Wales (Australië) werd ik zoodanig met zweepen en stokken geslagen, dat de litteekenen er van op mijne schouders nog zichtbaar zijn.

Op den 1sten April 1879 drongen de Romanisten te arsham in dezelfde provincie de kerk, waarin ik sprak, met geweld binnen, stormden met dolken en pistolen op mij los, uitroepende: „Doodt hem! doodt hem!"

In het rumoer ontsnapte ik gelukkig door een geheime deur. aar ik moest een tamelijk grooten afstand op handen en voeten door een moddersloot kruipende afleggen, om niet gezien te worden en zoo aan den dood te ontsnappen. Toen ik het gastvrij huis van den heer Cameron bereikte, werden de vensters met steenen verbrijzeld en veel van het huisraad vernield, zoodat het een wonder was, dat ik levend ontkwam.

Te Ballarat, ook in dezelfde provincie, werd het huis waarin ik logeerde driemaal aangevallen en opengebroken. De heer Inglis, een der welsprekendste leeraars van de stad, was een van de vèlen, die aan mijne zijde gewond werden. De vrouw van den heer Quick werd ook bijna gedood, toen ik onder hun herbergzaam dak vertoefde. Toen ik in dezelfde stad aan het station op den trein wachtte, kwam een netgekleede dame zoo dicht mogelijk bij mij en spoog mij in 't gezicht. Ik werd er door verblind en mijn gezicht met vuil bedekt. Zij vluchtte onmiddellijk, maar werd spoedig door mijn secretaris en een gerechtsdienaar teruggebracht, die zeiden: „Hier is de ellendige vrouw, die u daareven beleedigd heeft. Wat

zullen wij met haar doen?" Ik had toen bijna mijn gezicht met mijn zakdoek en wat water, dat eenige deelnemende vrienden gebracht hadden, afgeveegd en antwoordde: „Laat haar in vrede heengaan. Zij heeft het niet uit eigen beweging gedaan, maar werd door haar biechtvader gezonden en denkt dat zij een goede daad verricht heeft. Toen zij onzen Zaligmaker in het aangezicht spuwden, strafte Hij hen, die Hem beleedigden, niet. Wij moeten zijn voorbeeld volgen." Zoo kwam zij vrij, tot groote spijt van de menigte.

Dienzelfden dag (21 April) werd ik te Castlemain weer hevig aangevallen en aan het hoofd gewond, toen ik het volk toegesproken had. Een der predikanten, die bij mij stonden, werd ernstig gewond en verloor veel bloed. Te Geelong ontkwam ik ternauwernood aan de steenen, die men mij in de straten nawierp.

Toen ik in 1879 te Melbourne, de prachtige hoofdstad van Victoria, Australië, voorlezingen hield, ontving ik een brief van Tasmania, die onderteekend was door twaalf bedienaars van het Evangelie. Hij luidde:

„Wij hebben u hier zeer noodig, want ofschoon de Protestanten hier in de meerderheid zijn, laten zij het bestuur van het land bijna geheel in handen van de Roomsch-Katholieken, die ons met een ijzeren roede regeeren. De gouverneur b.v.b. is ook Roomsch-Katholiek. Wij zouden u gaarne in ons midden zien, ofschoon wij u niet durven vragen tot ons over te komen. Want wij weten, dat uw leven dag en nacht in gevaar zal zijn, als gij op Tasmania zijt. De Roomsch-Katholieken hebben gezworen u te dooden, en wij hebben alle reden te vreezen, dat zij hun woord houden zullen. Maar ofschoon wij u niet durven vragen te komen, verzekeren wij u, dat er een groot werk voor u te doen is, en dat wij u, indien gij komt, getrouw zullen bijstaan. Als gij valt, zult gij niet alleen vallen."

Hierop antwoordde ik: „Zijn wij niet krijgsknechten van Christus, en moeten wij niet gereed zijn en gewillig zijn

voor Hem te sterven, daar Hij voor ons stierf?... Ik zal gaan."

Toen ik op den 24sten Juni mijn eerste voorlezing te Hobart Town hield, braken de Roomsch-Katholieken met toestemming van hun bisschop de deur van de zaal open en stormden op mij los, roepende: „Doodt hem! Doodt hem!" Het gepeupel was slechts eenige voeten van mij verwijderd, hunne dolken en pistolen zwaaiende, toen de Protestanten zich tusschen hen en mij wierpen, en een verwoed gevecht plaatsvond, waarin vele wonden geslagen en ontvangen werden. De dienaars van den paus werden overweldigd; maar de gouverneur moest de stad verscheidene dagen in staat van beleg verklaren en de geheele krijgsmacht oproepen om mijn leven te redden uit de handen van de moordenaars, die door de priesters opgehitst waren.

Toen ik op zekeren nacht de boot verliet om in den trein plaats te nemen, floten op de Ottawa-rivier in Canada mij tweemaal de kogels van een sluipmoordenaar om de ooren. Verscheidene malen werden te Montreal en te Halifax de kerken, waarin ik preekte, door het door de priesters afgezonden gepeupel aangevallen en de vensters verbrijzeld. Velen mijner vrienden werden, terwijl zij mij verdedigden, gewond (twee hunner zijn, naar ik meen, aan de gevolgen van hunne wonden overleden).

Nadat ik op den 17den Juni 1884 te Quebec gepreekt had over den tekst: „Wat doende zal ik het eeuwige leven beërven?", brak eene menigte van 1500 Roomsch-Katholieken, aangevuurd door twee priesters, de vensters van de kerk open en viel mij met steenen aan, klaarblijkelijk met het oogmerk mij te dooden. Meer dan honderd steenen troffen mij en ik zou daar zekerlijk gedood zijn, als ik niet bij geluk twee dikke jassen gehad had; de eene wierp ik mij over het hoofd en de andere over de schouders.

Niettegenstaande die bescherming werd ik van het

hoofd tot de voeten zoo gekneusd en gewond, dat ik de drie volgende weken zwaar leed en tusschen dood en leven zweefde. Een jonge vriend, Zotique Lefevore, die zich heldhaftig tusschen mij en mijne moordenaars geworpen had, ontkwam slechts na zes ernstige wonden in het aangezicht gekregen te hebben. In de maand November van 't zelfde jaar 1884 werd ik eveneens verscheidene malen met steenen en stokken aangevallen, hetzij ik in de kerk van de stad Montreal preekte of daaruit kwam. Een groot aantal gerechtsdienaars en ook van mijne vrienden, die mij tehulp kwamen, werden gewond, en mijn leven werd slechts gered door een keurbende van duizend jongelingen, die onder den naam van „Protestantsche wacht" mij uit de handen van hen redden, die mij naar het leven stonden.

Toen de bisschoppen en priesters zagen, dat het moeielijk ging mij met steenen, stokken en dolken uit den weg te ruimen, besloten zij mijn karakter te bekladden door lasteringen, die overal verspreid en als Evangeliewaarheden voor de civiele rechtbanken bezworen werden. Gedurende achttien jaar lieten zij mij als een misdadiger onder borgtocht een gevangen man in de handen van den baljuw. Twee en dertigmaal werd mijn naam voor de civiele en crimineele rechtbanken van Kankakee, Joliët, Chicago, Montreal en Urbana afgeroepen onder de namen van de slechtste en snoodste misdadigers. Ik werd door groot-vicaris Mailloux beschuldigd een man gedood en zijn lichaam in de rivier geworpen te hebben, om mijne misdaad te verbergen. Ook zou ik de kerk te Bourbonnais in brand gestoken en alzoo verwoest hebben. Niet minder dan twee en zeventig valsche getuigen werden door priesters van Rome medegebracht om deze laatste beschuldiging kracht bij te zetten. Maar, Gode zij dank! telkens ontvingen wij van de lippen der meineedige getuigen het bewijs, dat zij valsch zwoeren op aansporing van hunne biechtvaders. Zoo werd mijn onschuld bewezen door die-

zelfde mannen, die betaald werden om mij van mijne eer te berooven. Bij deze laatste zitting meende ik, dat het mijn plicht was, als Christen en als burger, een der priesters streng te laten straffen, omdat hij zoo God onteerend en publiek de heiligste wetten der samenleving en van den godsdienst met voeten getreden had. God weet, dat het niet uit wraakzucht was, dat ik de bescherming van mijn land inriep tegen deze onophoudelijke samenzweringen. Vader Brunet werd schuldig bevonden, die lasteringen uitgestrooid en bevestigd te hebben door valsche getuigen. Hij werd veroordeeld tot 2000 dollars boete of veertien jaar gevangenschap. Hij verkoos de laatste straf, daar hij van zijn Roomsch-Katholieke vrienden de belofte ontvangen had, dat zij de deuren van de gevangenis zouden openbreken, om hem naar een vergelegen oord te laten ontvluchten. Hij werd te Kankakee ingekerkerd, maar ontvluchtte zes maanden later in een stormachtigen nacht naar Montreal (omtrent 900 mijlen vandaar). Daar maakte hij den Roomsch-Katholieken wijs, dat de gezegende Maagd Maria, met een mooi, wit kleed aan, persoonlijk de deuren van de gevangenis voor hem had opengemaakt.

Ik haal deze feiten hier niet aan, om anderen slechte gedachten van de arme en blinde slaven van den paus te doen koesteren. Ik doe zulks alleenlijk om der wereld te toonen, dat de Kerk van Rome nog geheel dezelfde is, als toen zij Europa met het bloed van millioenen martelaars rood verfde. De reden, waarom ik over die moorddadige aanvallen spreek, is om den lezers te verzoeken met mij God te loven, die mij genadiglijk uit de handen van den vijand verlost heeft. Meer dan iemand anders kan ik met den profeet van ouds zeggen: „De Heere is mijn herder, mij zal niets ontbreken." Met Paulus kon ik dikwijls zeggen: „Als die in alles verdrukt worden, doch niet benauwd; twijfelmoedig, doch niet mismoedig; vervolgd, doch daarin niet verlaten; nedergeworpen, doch niet verdorven. Altijd de dooding van den Heere Jezus in het lichaam

omdragende, opdat ook het leven van Jezus in ons lichaam zou geopenbaard worden" (2 Cor. IV : 8—10).

Deze voortdurende vervolgingen verhinderden echter den vooruitgang van de evangelische beweging, waarvoor ik mijn leven opofferde, in het geheel niet; eer schenen zij er een nieuwen stoot en een krachtiger leven aan te geven. Ik had zelfs opgemerkt, dat daags nadat ik gekneusd en gewond was, het aantal bekeerlingen aanmerkelijk was toegenomen. Ik zal nooit den dag vergeten, volgende op den nacht, waarin meer dan duizend Roomsch-Katholieken gekomen waren om mij te steenigen en waarin ik een ernstige wond ontving, toen meer dan honderd mijner landgenooten mij kwamen vragen hunne zij hun publieke veroordeeling van de dwalingen van Rome namen op te schrijven als belijders van het Evangelie, en aan den bisschop zonden. En nog steeds wint het Evangelie van Christus met een onwederstaanbare macht veld onder de Fransch-Canadeezen van den Atlantischen tot aan den Stillen Oceaan. Wij tellen scharen van bekeerlingen in bijna elke groote en kleine stad van New-York tot San Francisco. Geschaard onder de banieren van Christus, maken zij een groot leger uit van onverschrokken strijders voor het kruis. Onder die bekeerlingen tellen wij nu vijf en twintig priesters en meer dan vijftig jonge, ijverige geestelijken, die in de Kerk van Rome zijn geboren.

In honderden plaatsen heeft de Kerk van Rome haar vroegeren invloed verloren en worden de priesters met onverschilligheid, zoo niet met minachting, aangezien, zelfs door diegenen, die het licht nog niet aangenomen hebben.

Een zeer belangrijke godsdienstige beweging vond ook kort geleden plaats onder de Iersche Roomsch-Katholieken onder leiding van de eerw. Mc. Namara, O'Connor en Quinn, die voor hen van even grooten, zoo niet van grooteren zegen schijnt te zijn, als die onder de Franschen.

Heden ten dage hoort men meer dan ooit de stem van

den goeden Meester: „Heft uwe oogen op en aanschouwt de landen, want zij zijn alreede wit om te oogsten."

O, moge de dag spoedig komen, dat al mijn lieve landgenooten de stem van het Lam hooren en komen om hun kleederen in zijn bloed te wasschen. Zal ik het gezegende uur beleven, dat de donkere nacht, waarin Rome mijn dierbaar Canada gehuld heeft, verwisseld zal worden met het heldere en reddende licht van het Evangelie? In elk geval kan ik niet anders dan God danken voor wat mijne oogen gezien en mijne ooren gehoord hebben van zijne genade, aan mij en mijne landgenooten bewezen. Van kindsbeen af heeft Hij mij in zijne armen genomen en zeer liefderijk door wegen, welke ik niet kende, uit de donkerste oorden van bijgeloovigheid geleid naar de gezegende gewesten van licht, waarheid en leven.

Van den dag af, dat Hij mij zijn Goddelijk Woord aan den schoot mijner lieve moeder heeft laten lezen, tot op het uur, dat Hij tot mij kwam als „de Gave Gods", heeft Hij niet een enkelen dag laten voorbijgaan, dat Hij mij niet eenige waarschuwende en reddende woorden heeft toegesproken. Ik moet met schaamte bekennen, dat ik niet altijd genoeg naar zijn zoete stem heb geluisterd. Mijn verstand was zoo verduisterd door de dwaze drogredenen van Rome, dat ik verscheidene malen weigerde aan de zachte stem, die bijna dag en nacht in mijne ziel weerklonk, het oor te leenen. Maar mijn God werd door mijn ongeloof niet moede, zooals de lezer in dit boek zal gezien hebben. Als Hij des morgens werd afgewezen, kwam Hij in de stille, nachtelijke ure terug. Gedurende meer dan vijf en twintig jaar noodzaakte Hij mij als priester de gruwelen te zien, die bedreven werden binnen de muren van het hedendaagsche Babylon. En nadat Hij mij al die gruwelen getoond had, nam Hij mij op, zooals een arend zijne jongen op zijne vleugelen neemt. Hij bracht mij in zijn schoon, geliefd Sion en Hij zette mijne voeten op de rots mijner zaligheid. Daar leschte Hij mijn dorst met de zuivere wateren, die uit de

fonteinen des eeuwigen levens vloeien, en Hij gaf mij het ware brood, dat uit den hemel nederdaalt, te eten. O, dat ik met dit boek over de geheele aarde gaan kon, om met den Psalmist te zeggen: „Komt, gij, die God vreest, en ik zal u zeggen, wat Hij aan mijne ziel gedaan heeft"

Laat alle kinderen Gods, die dit boek zullen lezen, mij hunne tongen leenen om den Heere te prijzen. Laat hen mij hunne harten leenen om Hem lief te hebben. Want alleen kan ik Hem niet liefhebben, zooals Hij het verdient. Als ik zie op de zes en zeventig jaar, die voorbijgesneld zijn, dan springt mijn hart op van vreugde, want ik bevind mij aan het einde mijner beproevingen. Ik ben bijna de woestijn doorgetrokken.

Slechts de smalle rivier de Jordaan is nog tusschen mij en het nieuwe Jeruzalem. Ik hoor reeds de groote stem uit den hemel, zeggende: „Ziet, de tabernakel Gods is bij de menschen en Hij zal bij hen wonen, en zij zullen zijn volk zijn, en God zelf zal bij hen en hun God zijn, en God zal alle tranen van hunen oogen afwisschen; en de dood zal niet meer zijn, noch rouw, noch gekrijt, noch moeite zal meer zijn, want de eerste dingen zijn weggegaan...... Die overwint zal alles beërven" (Openb. XXI : 3, 4, 7a).

Rijk met de onschatbare gave, die mij geschonken is, en mijn dierbaren Bijbel als den grootsten schat aan mijn hart drukkende, verhaast ik mijne schreden met een onuitsprekelijke vreugde naar het Land der belofte. Reeds hoor ik de stem des engels, die tot mij zegt: „Kom, de Meester roept u."

Nog weinige dagen en de Bruidegom zal tot mijne ziel zeggen: „Ja, ik kom haastig."

En ik zal antwoorden: „Ja, kom, Heere Jezus!"

EINDE.

WIE IS CHINIQUY?

BELANGRIJKE ORIGINEELE STUKKEN, WAARUIT MEN HET ONBESPROKEN KARAKTER EN DE POSITIE VAN CHINIQUY LEERT KENNEN, TOEN HIJ IN DE KERK VAN ROME WAS.

De heer Chiniquy is een van de uitstekendste kampioenen van het Protestantisme in den tegenwoordigen tijd. Hij werd door Schotlands voornaamste geestelijken uitgenoodigd om deel te nemen aan het derde eeuwfeest der Hervorming, en eenige jaren later door die van Engeland, toen de aanzienlijkste Protestanten gereed stonden, om keizer Wilhelm van Duitschland en prins Bismarck hulde toe te brengen voor hun krachtigen tegenstand tegen 's pausen aanspraak op gezag in Duitschland. Hij sprak toen, in 1874, de vergadering, die door Lord Russell gepresideerd, aan en hield daarna gedurende zes maanden voorlezingen in geheel Engeland, en wel op uitnoodiging van ieder Evangelisch kerkgenootschap.

Voor zoodanig een man, met zulk een leven van strijd, overwinning en werkzaamheid, behoeven de Protestanten over geheel de wereld zich niet te schamen.

Na het schrijven van dit werk heeft hij voor een groot gehoor in Australië, en opnieuw in Groot-Brittannië (1883), voorlezingen gehouden en gepredikt, en ontving hij van de geestelijkheid zoowel als van het volk verscheidene bewijzen van achting en eerbied voor zijn onwaardeerbare diensten aan het Protestantisme bewezen. Het is zeer bekend, dat vader Chiniquy in Canada de algemeene opmerk-

zaamheid tot zich trok als een voorstander van de matigheid. Maar lang vóor dien tijd toen hij nog eene gemeente had, ja zelfs als student werd zijn naam reeds met eere genoemd. Het overzicht van zijn vroeger leven is als volgt: hij werd te Kamouraska in Canada, den 30sten Juli 1809, geboren. De naam van zijn vader was Karel Chiniquy, die van zijne moeder Reine Perault, beiden te Quebec geboren. Zijn vader stierf in 1821, zijne moeder in 1830. Na den dood van zijn vader nam een rijke oom, Amable Dionne genaamd, die lid van het Hoogerhuis was en gehuwd met de zuster van zijne moeder, hem als kind aan en zond hem naar het college van St. Nicholet, waar hij van 1822 tot 1833 studeerde, en zich als taal- en meetkundige een naam verwierf. Zijn zedelijk gedrag maakte hem onder zijne medestudenten van St. Louis Gonzaque de Nicholet bemind. In 1833 werd hij in de kathedraal van Quebec door bisschop Sinaie tot priester geordend, en hij begon zijne werkzaamheid te St. Charles, aan de rivier Borger in Canada. Hierop werd hij kapelaan aan het marinehospitaal en bestudeerde daar, onder leiding van Dr. Douglas, de uitwerking van alcohol op het menschelijk lichaam. Hij kwam tot de overtuiging, dat alcohol vergiftig en het voortdurend gebruik daarvan schadelijk is. Hij schreef aan vader Mathew in Ierland, en begon spoedig daarop den matigheidskruistocht onder de Roomsch-Katholieken van Canada. Hij begon te Beauport, waar hij herder was van eene gemeente. Daar waren zeven kroegen of hotels, maar geene scholen. Binnen twee jaren had hij zeven scholen en geen enkele kroeg in zijne gemeente. Een gedenkteeken werd in die stad opgericht, ter herinnering aan al zijne bemoeiingen in dit goede werk. Hij werd spoedig verplaatst naar de grootere gemeente Kamouraska, maar hij legde kort daarna zijne bediening in de gemeente neder, om al zijn tijd — van 1846 tot 1851 — aan de zaak der matigheid te wijden. Als gevolg daarvan werden al de stokerijen, met uitzondering van twee, in de geheele provincie gesloten. Deze

edele pogingen vonden algemeenen bijval. Onder veel wijzen wij slechts op vier geschriften. Het eerste is een schrijven van de Indepedenten-orde der Rechabieten van Canada, gedateerd 31 Augustus 1848, met het antwoord van den heer Chiniquy. Het strekt den Protestanten van Neder-Canada tot eer, dat zij een priester van de Kerk van Rome zoo hoog vereerden, toen hij een werk verrichtte ten algemeenen nutte van het land. Beide stukken zijn de zaak waardig. Inplaats van voor dit succes eer voor zichzelven te nemen, gebruikte de heer Chiniquy o.a. de volgende uitdrukkingen in zijn antwoord: „Overtuigd dat deze zegen geheel het werk van God is...... Hem zij al de eer." De groote stad Montreal voelde zich tot dankbetuiging gedrongen, en een gouden medaille werd hem uit naam van de stad ten geschenke aangeboden, met deze woorden aan de eene zijde:

Aan Vader Chiniquy,
Apostel van de Matigheid. Canada.

En aan de andere zijde:

Eerbewijs voor zijne deugden,
ijver en vaderlandsliefde

Het Canadeesche parlement bewees hem insgelijks eer en overhandigde hem een adres en vijfhonderd pond sterling als een openlijk bewijs van de dankbaarheid van heel het volk.

Het gerucht van zijne werkzaamheden in het belang van de matigheid bereikte den paus, en met een priester, die destijds Rome bezocht en volgaarne dezen eervollen plicht op zich nam, werd des pausen zegen, zooals die uitgedrukt wordt in den volgenden brief, aan den heer Chiniquy gezonden:

„Rome, 10 Augustus 1850.

WelEdele Heer en Zeergeliefde Vriend!

Eerst Maandag, den 12den, had ik een privaat gesprek

met Zijne Heiligheid den Paus. Ik heb de gelegenheid waargenomen, hem uw boek met uw brief te overhandigen, hetgeen hij ontvangen heeft, niet allen met de hem zoo eigen goedwilligheid, maar hij scheen er zelfs bijzonder mede voldaan en in zijn schik te zijn. Ook heeft hij mij opgedragen u meê te deelen, dat hij u en het heilige werk der matigheid, hetwelk gij predikt, zijn apostolischen zegen toewenscht. Ik achtte mijzelven gelukkig aan den stedehouder van Jezus Christus ten uwent gunste een boek te mogen aanbieden, dat zooveel goeds aan mijne landslieden gedaan heeft, dat hem zoo geheel voor het matigheidsgenootschap gewonnen heeft en hem de voorstanders daarvan zijn zegen heeft doen toewenschen; en wat mij persoonlijk aangaat, het is mij een bijzonder genot u dit te melden.

Uw vriend,
CHARLES T. BAILLARGEON,
Priester."

Nu laten wij het openbaar getuigschrift volgen, hem door den bisschop van Montreal geschonken, waarin hij de Apostel der Matigheid genoemd wordt.

„Door de goddelijke ontferming en genade van den Heiligen Apostolischen Stoel, bisschop van Marianopolis (Montreal)."

Aan allen, die dezen brief willen inzien, maken we bekend en verklaren wij: Dat de eerwaarde Carel Chiniquy, Apostel der Matigheid, ons zeer goed bekend is, en dat wij hem beschouwen als iemand, die een onberispelijk leven geleid heeft, dat met zijn kerkelijke bediening volkomen harmoniëert; dat hem, door de teedere genade van onzen God, tenminste voorzoover wij weten, geen kerkelijke straffen opgelegd zijn, waardoor hij in de uitoefening dezer bediening zou verhinderd worden. Wij verzoeken een ieder, Aartsbisschoppen, Bisschoppen en andere Hoogeerwaarden, tot wien hij zich misschien zou kunnen wenden, dat

zij om Christus' wil hem vriendelijk en beleefd mogen ontvangen, en zoo dikwijls als hij dit zou wenschen, hem de heilige offerande van de mis te laten verrichten. Wij van onzen kant zijn gewillig hem in deze en dergelijke zaken steeds de behulpzame hand te bieden. In welk vertrouwen wij bevolen hebben, dat deze openbare brief ons teeken en zegel drage en voorzien zij van de handteekening van den secretaris van ons Episcopaat te Marianopel, in ons paleis van den gezegenden Jacobus, in het jaar een duizend achthonderd en vijftig, op den zesden dag van de maand Juni.

Ignatius,
Bisschop van Marianopolis.

Op last van den zeer doorluchtigen en hoogeerwaarden bisschop van Marianopolis, D. D.

J. O. PARE, Canon,
Secretaris."

Zijn hooge positie werd nu algemeen bekend, en hij werd door de kerkvoogden van Rome gekozen om aan het hoofd te staan van een nieuwe en belangrijke beweging. Het was om eene positie te veroveren in het dal van de Missisippi, en een nieuwe Roomsch-Katholieke kolonie te stichten in het hart der Vereenigde Staten. De Roomsch-Katholieke bisschop van Chicago, bisschop Vandeveld, kwam naar Canada om deze zaak met hem te bespreken .Het plan bestond om duizenden Fransch-Canadeezen, ijverige Roomsch-Katholieken, naar dit nieuwe gebied over te brengen, en vader Chiniquy moest aan het hoofd van deze onderneming staan en de nieuwe kampioen van Rome zijn. Hij nam de benoeming aan. Hij ging het land bezichtigen, koos het gebied uit, en naar Canada terugkeerende, bracht hij de eerste vijf duizend landverhuizers, die allen in deze nieuwe beweging de Kerk gaarne van dienst wilden zijn, naar de nieuwe kolonie over.

Vóór hij zich voorgoed nederzette te St. Anna, Kanka-

kee, staat Illinois, de hoofdplaats van de nieuw gestichte kolonie, vroeg hij zijn officieel ontslag uit het bisdom Montreal, waar hij gedurende vijf achtereenvolgende jaren werkzaam was geweest. Wij deelen het antwoord in zijn geheel mede, om aan te toonen, hoe hoog hij gewaardeerd werd, toen hij Canada verliet om zich naar zijn nieuw arbeidsveld te begeven.

Montreal, 13 October 1851.

Mijnheer! Gij vraagt mijne toestemming om mijn bisdom te verlaten, teneinde uwe diensten Monseigneur den aartsbisschop van Chicago aan te bieden. Daar gij tot het bisdom Quebec behoort, geloof ik, dat het de plicht is van monseigneur u het gevraagde „exeat" te geven. Wat mij aangaat, ik kan niets anders doen, dan u mijn hartelijken dank betuigen voor uwe werkzaamheden in ons midden verricht, en ik wensch u wederkeerig den rijksten en besten zegen des hemels toe. Gij zult altijd in mijne herinnering en in mijn hart voortleven, en ik hoop, dat de goddelijke Voorzienigheid mij nog eenmaal in de gelegenheid stellen zal u den dank mijns harten te bewijzen.

Ondertusschen verblijf ik,

WelEdele Heer,

Uw zeer onderdanige en gehoorzame dienaar,

IGNATIUS,

Bisschop van Montreal.

Aan den eerw. CHINIQUI,

Priester.

Aldus verliet hij Canada, zeer hoog aangeschreven staande bij de hoofden der Roomsche Kerk. Slechts weinige jaren verliepen, of de kolonie besloeg eene uitgestrektheid van veertig vierkante mijlen, en duizenden stroomden nog toe, niet alleen uit Canada, maar zelfs van de Roomsch-Katholieke bevolking uit Europa. Het was echter een droevige dag voor Rome, toen bisschop Vandeveld verplaatst werd, en een Iersche bisschop O'Regan zijne

plaats innam. Deze begon onmiddellijk de Fransche landverhuizers tegen te werken en te onderdrukken. Hier vermelden wij iets wat in Canada overkend is, n.l. dat de Fransche en Iersche Katholieken zelden met elkander accordeeren. Zij hebben veelal groote oneenigheden met elkander. Het geweld, de verdrukking en de onrechtvaardigheid van den Ierschen bisschop drong vader Chiniquy tot wederstand en tot meer dan een beroep op de Roomsch-Katholieke wereld aan de overzijde van den oceaan, om verandering en verlossing van de verdrukking. De zaak kwam zelfs den paus ter oore, die kardinaal Biddini naar Chicago zond om het geschil te onderzoeken. Hij stelde O'Regan in het ongelijk en deze werd verplaatst, terwijl bisschop Smith van Iowa O'Regans plaats innam. Terwijl deze storm woedde, begon God de oogen van vader Chiniquy meer en meer te openen voor den zichtbaren afval van de hedendaagsche Roomsche Kerk van de oorspronkelijke Christelijke Kerk.

Het uur van zijne bevrijding zou weldra slaan. Reeds had God het worstelperk bepaald voor het eerste woedende treffen onder de vrijheid van de „stars and stripes" van de Amerikaansche Republiek. Ergens elders zou hij zeer waarschijnlijk eene nederlaag geleden hebben, maar hier vond hij vrijheid, en toen hij wreedaardig vervolgd werd, een edelaardig beschermer in den persoon van den achtenswaardigen Abraham Lincoln, later Amerika's grootste president sedert de dagen van Washington.

De volgende brief van bisschop Baillargeon, gedateerd 6 Mei 1856, dus vijf jaren nadat hij Canada verliet, levert overvloedige bewijzen, dat hij, tot op den tijd van zijne afscheiding van Rome hoog aangeschreven stond.

„Aartsbisdom Quebec, 9 Mei 1856.

Mejuffrouw! Ik zend u voor den Heer Chiniquy een chasuble met het noodige linnen om er een priesterlijk overkleed van te maken, benevens een kelk; alles is bij elkan-

der gepakt, daar gij er, naar ik hoop, wel een plaatsje in uw koffer voor kunt inruimen. En ik bid God u te zegenen en op uwe reis veilig te geleiden.

Uw onderdanige diënaar,
BAILLARGEON.

„Aan Mejuffrouw CAROLINA DESCORMERS,
Van het Ursulinen-klooster van Drie Rivieren".

De bisschop zendt met eene non van het Ursulinenklooster van Drie Rivieren een geschenk aan den Heer Chiniquy, bestaande uit een chasuble of stool[1]), benoodigdheden om er een priesterlijk overkleed van te maken, benevens een kelk om de mis te bedienen, als bewijzen van zijn onbepaald vertrouwen. Het zou de eer van de Roomsche Kerk verhoogen, als zij vele priesters zooals hij onder hare geestelijken tellen kon.

Wij laten nu het getuigen van bisschop O'Regan omtrent het karakter van den heer Chiniquy volgen, zooals het bezworen is door de vier Roomsch-Katholieken, die het onderteekend hebben.

Dit schriftelijk antwoord werd door bisschop O'Regan op den 27 Augustus aan de deputatie gegeven, die hare opwachting bij hem maakte. Het is over geheel Canada in het Fransch en in het Engelsch verspreid, als antwoord op zekere beschuldigingen van den vicaris-generaal.

„1°. Ik schorste den heer Chiniquy in zijne bediening op den 19 dezer.

2°. Als de heer Chiniquy na dien tijd de mis gelezen heeft, heeft hij verkeerd gehandeld; de paus alleen kan hem in zijn kerkelijke en priesterlijke bedieningen herstellen.

3°. Ik verwijder hem van St. Anna, in weerwil van

---

[1]) Een breede strook of band, die R.K. priesters bij zekere verrichtingen om den hals dragen, met een kruis van achteren, en van voren met een pilaar, waarschijnlijk den geeselpaal bedoelende, waaraan Christus werd vastgehecht.

zijne en uwe verzoeken, omdat hij niet in vrede en vriendschap heeft willen leven met de eerw. M. L. en M. L. ofschoon ik toegeef, dat zij twee slechte priesters waren, die ik uit mijn bisdom heb moeten verdrijven.

4°. Mijn tweede reden, waarom ik den Heer Chiniquy van St. Anna verwijderd heb, teneinde hem naar zijn nieuw arbeidsveld in het zuiden van Illinois te zenden, is, omdat de heer Spink hem in rechten vervolgde; ofschoon ik geen waarborg kan geven, dat dit nu zal ophouden.

5°. De heer Chiniquy is een van de beste priesters in mijn bisdom, en het is niet noodig, dat ik mij van zijn diensten beroof; en geene beschuldigingen tegen de zedelijkheid van dien heer zijn mij bewezen.

6°. De heer Chiniquy heeft verzocht dat een onderzoek zou ingesteld worden, opdat hij zou kunnen bewijzen, dat zekere tegen hem ingebrachte beschuldigingen valsch waren; hij heeft mij de namen van zijne beschuldigers gevraagd, om hen van hunne dwaling te overtuigen; doch ik heb gemeend, dat het beter zou zijn hem dit te weigeren.

7°. Weest zoo vriendelijk den heer Chiniquy te zeggen, dat ik hem gaarne wenschte te spreken; dat hij zich gereed moet maken voor zijn nieuwe betrekking; en dat ik hem de noodige brieven zal medegeven, om daar zijne werkzaamheden te kunnen beginnen."

Toen vertrokken wij en overhandigden den heer Chiniquy den bovengenoemden brief.

FRS. BECHARD,
J. B. L. LEMOINE,
BASILIQUE ALLAIR,
LEON MAILLOUX."

Het bovenstaande is zeker voldoende om te bewijzen, dat de heer Chiniquy overal gunstig bekend stond, zoolang hij lid van de Roomsche Kerk was.

INHOUD.

		Bldz.
	Voorrede van den schrijver	5
I.	De Bijbel en de priester van Rome	9
II.	Mijn eerste schooljaren te St. Thomas. De monnik en het celibaat	15
III.	De priester, het vagevuur en de koe van de arme weduwe	23
IV.	Feestelijkheden in de pastorie	31
V.	Voorbereiding voor de eerste communie. Eerste les in de afgoderij	37
VI.	De eerste communie	41
VII.	Verstandelijke en godsdienstige opvoeding aan het Roomsch-Katholieke college	46
VIII.	Protestantsche kinderen op de scholen van Rome	63
IX.	De gelofte van het celibaat	68
X.	Mijne ordening tot priester. Eerste bediening van de mis	79
XI.	Vicariaat en leven te St. Charles	85
XII.	Mijne benoeming tot vicaris van den curator van Charlesbourgh. De Vaders Bédard en Perras. Hun godsvrucht. De cholera	103

		Bldz.
XIII.	Mijne benoeming tot vicaris van St. Roch, stad Quebec. De handel in missen	113
XIV.	Het marinehospitaal te Quebec. Dr. Douglas. Mijn eerste les in de matigheid. De werking van alcohol op het menschelijk lichaam. De moordenares van haar eigen kind. Besluit om geen bedwelmende dranken te drinken	124
XV.	Bekeeringen van Protestanten tot de Roomsche Kerk. Eerw. Anthony Parent, Superieur van het Seminarie van Quebec. Zijn bijzondere manier om zich toegang te verschaffen tot de Protestanten en hen tot de Katholieke Kerk over te halen. Hoe hij de Protestanten door de biecht bespiedt. Ik overreed drie en negentig huisgezinnen om Katholiek te worden	138
XVI.	Mijne benoeming tot curator van Beauport. De verlaging en de ellende van die plaats door dronkenschap. Voorbereiding om een matigheidsgenootschap op te richten	142
XVII.	De hand van God in de oprichting van een matigheidsgenootschap te Beauport en omstreken	148
XVIII.	Aankomst van Monseigneur de Forbin Janson, bisschop van Nancy. Hij verdedigt mij publiek tegen den bisschop van Quebec en verbreekt voor altijd de oppositie van de geestelijkheid	153
XIX.	Bezoek van een Protestantschen vreemdeling	160
XX.	Het verrijzen van de gedenkzuil voor de matigheid. Oprichting van scholen	165

Bldz.

XXI. Mijne benoeming tot curator van Kamouraska. Mijne aankomst en eerste preek .. 168

XXII. Oprichting van matigheidsgenootschappen te Kamouraska en omliggende streek. Ik verlaat mijne gemeente Kamouraska om mij aan te sluiten bij de „Oblaten van de Onbevlekte Maria van Longueuil" 174

XXIII. Noviciaat in het klooster van de Oblaten van de Onbevlekte Maria van Longueuil. Ik neem de gastvrijheid van den eerw. Brassard van Longueuil aan. Ik geef bisschop Bourget de reden op, waarom ik de Oblaten verlaat. Hij vereert mij een prachtig kruis door Zijne Heiligheid voor mij gezegend, en neemt mijne diensten aan voor de zaak der matigheid in het bisdom Montreal 179

XXIV. Voorbereidingen voor de laatste worsteling. Wijze raad, tranen en droefheid van Vader Mathew. Longueuil neemt het eerst de groote hervorming van de matigheid aan. Gouden medaille. Ik ontvang den officieelen naam van „Apostel der matigheid in Canada". Gift van £ 500 van het Parlement. Getuigschriften 188

XXV. Brief van den hoogeerwaarden bisschop Vandeveld van Chicago. Plan van den bisschop der Vereenigde Staten om de rijke vallei van de Missisippi en de prairieën van het Westen in bezit te nemen, om over die groote Republiek te heerschen. Zij willen mij aan het hoofd van de beweging stellen. Mijne voorlezingen over de matigheid te Détroit. Onmatigheid van de bisschoppen en priesters dier stad................. 198

		Bldz.
XXVI.	Mijn bezoek aan Chicago in 1857. Bisschop Vandeveld. Zijn voorganger vergeven. Prachtige prairieën van het Westen. Terugkomst in Canada	210
XXVII.	Getuigschrift. De kelk. De zegen, vóór ik Canada verlaat. Adres mij te Longueuil aangeboden. Ik bouw de eerste kapel. Jaloezie en tegenstand van de priesters van Bourbonnais en Chicago. Groote vooruitgang van de kolonie	220
XXVIII.	Intriges, bedriegerij en misdadig leven van een priester te Bourbonnais. Verontwaardiging van den bisschop. De bevolking jaagt den misdadigen priester uit haar midden weg. Het geloof in de Kerk van Rome wordt zeer geschokt	230
XXIX.	De heer Courjeault steekt mijne kerk in brand. Bezoek van bisschop Vandeveld. Zijn ontslag als bisschop van Chicago. Bisschop O'Regan wordt in zijne plaats benoemd	239
XXX.	Simonie, diefstal en rooverij van bisschop O'Regan. Ik besluit hem tegen te staan. Hij gebruikt den heer Spink om mij tweemaal in de gevangenis te werpen, doch hij feilt in zijn boos opzet. Abraham Lincoln verdedigt mij. Bisschop O'Regan verkoopt de pastorie van de Fransch-Canadeezen en steekt het geld in zijn zak. Hij besluit mij uit mijne kolonie te verwijderen en naar Kahokia te zenden. Deputatie naar den bisschop. Zijn antwoord	245

Bldz.

XXXI. Besluiten genomen op een publieke vergadering te Chicago. Ik schrijf aan paus Pius IX en aan Napoleon, keizer van Frankrijk. Kardinaal Bidini. Bisschop Smith benoemd inplaats van bisschop O'Regan. Acte van onderwerping aan den nieuwen bisschop. De vrede verzegeld en op den 25sten Maart 1858 geproclameerd 260

XXXII. Vereerend getuigschrift van mijn bisschop. Mijne afzondering. Groot-vicaris Saurin. Groot-vicaris Dunn schrijft mij over den storm door de Jezuïeten verwekt. Gezicht. Christus biedt zich als een gave aan. Mijne zonden worden mij vergeven en ik word rijk, gelukkig, gered. Terugkeer naar mijne gemeente 269

XXXIII. Begeerte om Gods Woord te lezen. Verwerping der beelden. Allerheiligendag 284

XXXIV. Kort overzicht van de voornaamste gebeurtenissen van mijne bekeering tot op dezen dag. Gevaren en uitreddingen. Het eind der woestijnreis naar het Beloofde Land 290

Wie is Chiniquy?
Belangrijke stukken, waaruit men het onbesproken karakter en de positie van Chiniquy leert kennen, toen hij in de kerk van Rome was 307

PAKKET CHINIQUI

Voor slechts f 5.50 kunnen wij geven:

Pater Chiniqui: Vijftig jaren in de Kerk van Rome	f	1.50
——— De afgoderij van het pausdom en de redenen, waarom ik nooit tot de Roomsche Kerk zal terugkeeren	-	0.50
Prof. H. H. Kuyper: Het zedelijk karakter der Reformatie ..	-	1.75
Dr. F. J. Krop: De Bartholomeusnacht	-	0.50
——— Het „tijdelijk" gezantschap bij den Paus	-	0.75
——— Rome door zichzelf veroordeeld	-	0.15
——— Het geval van de Schoonderloostraat 66, of: De Missie onder de Nederlandsche „Heidenkinderen"	-	0.15
Ds. G. H. Wagenaar: Priester of Dominee	-	0.25
Dr. G. Oorthuys: Rome's Eucharistie getoetst aan Gods Woord	-	0.40
Ds. H. E. Beernink: Het Eucharistisch Congres te Amsterdam	-	0.25
Ds. H. Bakker: Het a.s. Eucharistisch Congres	-	0.25
——— Na het Eucharistisch Congres	-	0.25
——— De subsidie aan de Roomsche Universiteit	-	0.15
Een gewezen Roomsch-Katholiek: Is de Paus van Rome de plaatsbekleeder van Christus op aarde? (Inleiding van Dr. F. J. Krop.)	-	0.30
Dr. P. J. Kromsigt: Protestanten, vereenigt u!	-	0.15
Mgr. H. J. T. v. Vlijmen, O.-Katholiek, bisschop van Haarlem en Dr. F. J. Krop: Waarom bondgenooten?	-	0.30
——— De Eucharistie of het Misoffer van de R.-K. Kerk	-	0.05
Dr. J. J. Woldendorp: Jan de Bakker	-	0.15
H. Bakels: Anneke's vuurdood	-	0.10
G. Westmijse: De marteldood van den Rooden Kuyper en Jan den Bakker	-	0.10
Samen	f	8.—

voor slechts f **5.50** bij vooruitbetaling.

N.B. Mocht een der aangeboden brochures uitgeput raken, dan wordt zij in het proefpakket vervangen door een andere van gelijke waarde.

Voor verspreiding leveren wij, bij getallen, tegen zeer gereduceerden prijs. Men stelle zich in verbinding met de uitgeverij.

Nog slechts enkele exx. voor particulieren van Pater Chiniqui's beroemd werk: De priester, de vrouw en de biechtstoel, f 1.60.

Geldzendingen en bestellingen aan den heer:
H. de Roode, „Geloof en Vrijheid", 1e Pijnackerstraat 102, Rotterdam, die steeds bereid is alle mogelijke inlichtingen te verschaffen over de aanwezige boekwerken, die niet in deze circulaire mochten zijn vermeld, mits men postzegel voor antwoord in de enveloppe insluite.

HANC TVEMVR HAC NITIMVR.